

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**Ako pracuje parlament
VIII. volebné obdobie
Národnej rady Slovenskej republiky**

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Ako pracuje parlament

VIII. volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky

Bratislava 2020

Spracoval Odbor Parlamentný inštitút Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky pod vedením riaditeľky Odboru Parlamentný inštitút Mgr. Natálie Švecovej

Autorský kolektív 7. doplneného vydania:

PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD. (kap. 1)

Mgr. Eduard Csudai (kap. 2)

Mgr. Martin Mališka (kap. 3)

Ing. Martina Hogenová (kap. 4)

RNDr. Katarína Kubišová (kap. 5)

PhDr. Krisztina Csillag, (kap. 6, kap. 7)

Ing. Anna Kováčiková (kap. 8)

Redakčná úprava: RNDr. Katarína Kubišová a Mgr. Petra Ďurinová

Technická spolupráca: PhDr. Ivana Martinkovičová

Obálka: Štefan Ősze

Tlač: Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky

Dátum vydania: máj 2020

Materiál neprešiel jazykovou korektúrou.

7. doplnené vydanie

Náklad: 300 ks

ISBN 978-80-99963-00-0

EAN 9788099963000

OBSAH

1. ČASŤ

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY 13

1.1 Z histórie slovenského parlamentarizmu 13

Korene slovenského parlamentarizmu v Uhorsku 13

Prvá Slovenská národná rada (1848) a Slovenské povstanie 14

Politické aktivity Slovákov do roku 1918 14

Slovenská reprezentácia v Česko-Slovensku (1918 – 1939) 16

Prvá Slovenská republika a slovenský snem (1939 – 1945) 17

Slovenská národná rada v systéme centralizmu (1945 – 1989) 18

Demokratická revolúcia a vznik Slovenskej republiky (1989 – 1993) 20

1.2 Národná rada Slovenskej republiky v I. – VIII. volebnom období (1994 – 2020) 21

Predčasné parlamentné voľby 1994 21

Parlamentné voľby 1998 22

Parlamentné voľby 2002 23

Predčasné parlamentné voľby 2006 24

Parlamentné voľby 2010 25

Predčasné parlamentné voľby 2012 26

Parlamentné voľby 2016 27

Parlamentné voľby 2020 28

1.3 Ústavná pôsobnosť Národnej rady Slovenskej republiky 29

2. ČASŤ

POSTAVENIE A PRÁCA POSLANCA

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 32

2.1 Mandát poslanca národnej rady 32

Overenie mandátu 32

Sťažnosť proti overeniu/neovereniu mandátu 33

Sľub poslanca 33

Porušenie sľubu 34

Slobodný mandát 35

Inkompatibilita 36

Neuplatňovanie mandátu 36

Zánik mandátu 38

Náhradník 39

2.2 Poslanecká imunita 39

Hlasovanie 39

Výroky 39

Priestupková imunita a trestnoprávna imunita 40

Právoplatné odsúdenie	42
Svedectvo	42
Etický kódex.....	42
2.3 Funkcionári a orgány národnej rady	42
Predseda národnej rady	42
Voľba.....	42
Ústavné právomoci predsedu národnej rady	43
Ďalšia pôsobnosť	44
Podpredsedovia národnej rady	45
Poslanecké grémium	45
Poslanecké kluby	45
Utvorenie klubu.....	46
Zabezpečenie klubu.....	46
Oprávnenia klubu	47
Výbory národnej rady.....	48
Zriaďovanie výborov.....	48
Voľba členov výborov.....	49
Výnimka	49
Voľba funkcionárov výborov	49
Vzťah k národnej rade	49
Európske záležitosti.....	50
Zákonodarná iniciatíva.....	50
Činnosť výboru.....	50
Návrhy a odporúčania výboru	51
Podnety a pripomienky	51
Správy.....	51
Vysvetlenia	52
Odborné posudky	52
Ústavnoprávny výbor NR SR.....	52
Výbor NR SR pre európske záležitosti	53
Osobitné kontrolné výbory	53
Komisie	53
Poslanecký prieskum.....	54
2.4 Platové a iné náležitosti poslanca národnej rady	54
Plat poslanca.....	54
Funkčné príplatky.....	56
Paušálne náhrady	56
Ďalšie paušálne náhrady.....	57
Poslanecké kancelárie, asistenti	57
Poistné	58
Práceschopnosť.....	58
Prídavky na deti.....	58
Pracovný pomer.....	58

Strata nárokov	59
Účasť poslancov na schôdzach	59
2.5 Rozpor záujmov pri výkone funkcie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky	60
Získavanie výhod	60
Výbor pre nezlučiteľnosť funkcií.....	61
Rozpor záujmov	63
Konanie vo veci rozporu záujmov	63
2.6 Vybrané ustanovenia niektorých zákonov týkajúce sa postavenia poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.....	66

3. ČASŤ

LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY.....

3.1 Dôvody prípravy návrhu zákona	71
3.2 Zákonodarná iniciatíva	72
3.3 Náležitosti návrhu zákona	73
Paragrafované znenie návrhu zákona.....	73
Dôvodová správa k návrhu zákona	73
3.4 Podanie návrhu zákona	74
Posúdenie návrhu zákona predsedom národnej rady	75
Stanovisko vlády k poslaneckému návrhu zákona.....	75
Zaradenie návrhu zákona do programu schôdze národnej rady	76
3.5 Prvé čítanie.....	77
Navrhovateľ a spravodajca.....	77
Všeobecná rozprava	77
Rozhodnutie národnej rady	77
Pridelenie návrhu zákona výborom.....	78
3.6 Druhé čítanie.....	79
Rokovanie o návrhu zákona vo výboroch.....	79
Spravodajca	79
Uznesenie výboru.....	80
Gestorský výbor	81
Spoločná správa výborov	82
Informácia o výsledkoch rokovania výborov.....	82
Rokovanie o návrhu zákona na schôdzi národnej rady.....	82
Späťvzatie návrhu zákona	84
3.7 Tretie čítanie	84
Opakované druhé čítanie.....	84
Hlasovanie na schôdzi národnej rady.....	85
Tajné hlasovanie.....	85
Hlasovanie	85
3.8 Prezidentské veto	86

3.9 Publikovanie zákona	87
Platnosť a účinnosť zákona	87
3.10 Osobitný postup pri rokovaní o niektorých návrhoch zákonov	87
Skrátené legislatívne konanie.....	87
Rokovanie o návrhu zákona o štátnom rozpočte	88
Rokovanie o medzinárodných zmluvách	88
3.11 Ústavný súd Slovenskej republiky a legislatívna činnosť Národnej rady Slovenskej republiky	89

4. ČASŤ

KONTROLNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY..... 91

4.1 Kontrolné právomoci, ktoré môže uplatňovať národná rada ako celok	92
Vyslovenie dôvery/nedôvery (vláde alebo jej členovi)	92
Rokovanie o programovom vyhlásení vlády	94
Správy.....	94
Povinnosť vlády zúčastňovať sa na schôdzach národnej rady a schôdzach výborov.....	95
4.2 Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať orgány národnej rady	95
Kontrolná činnosť výborov	96
Osobitné kontrolné výbory.....	97
Poslanecký prieskum.....	98
4.3 Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať individuálni poslanci Národnej rady Slovenskej republiky.....	99
Hodina otázok	99
Interpelácie	100
4.4 Štátny rozpočet, kontrola finančného hospodárenia štátu.....	103

5. ČASŤ

KREAČNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY..... 105

5.1 Právny základ kreačnej činnosti národnej rady	105
5.2 Inštitúcie spadajúce pod kreačnú činnosť Národnej rady Slovenskej republiky	107
Disciplinárny senát.....	107
Generálny prokurátor	109
Komisár pre deti	110
Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím	111
Najvyšší kontrolný úrad	112
Národná banka Slovenska	113
Národný bezpečnostný úrad.....	114
Rada pre rozpočtovú zodpovednosť.....	115

Rada pre štátnu službu.....	116
Rada pre vysielanie a retransmisiu.....	118
Rozhlas a televízia Slovenska	120
Slovenský pozemkový fond	126
Sociálna poisťovňa	126
Súdna rada Slovenskej republiky	128
Špeciálny prokurátor	128
Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán	128
Tlačová agentúra Slovenskej republiky	129
Úrad na ochranu osobných údajov	131
Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti	132
Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb	135
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví.....	136
Úrad pre verejné obstarávanie.....	138
Ústav pamäti národa.....	139
Ústavný súd SR.....	140
Verejný ochrana práv	141
Prehľad kreačnej činnosti národnej rady.....	142

6. ČASŤ

PÔSOBNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ZÁLEŽITOSTIACH EURÓPSKEJ ÚNIE..... 143

6.1 Úloha národných parlamentov 143

Žltá a oranžová karta

Červená karta.....

Politický dialóg

Zelená karta

Medziparlamentná spolupráca v EÚ

Parlamentná dimenzia predsedníctva v Rade EÚ

6.2 Spolupráca Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie 154

Ústavný zákon č. 397/2004 Z. z.....

6.3 Výbor NR SR pre európske záležitosti 156

Zloženie výboru.....

Pôsobnosť výboru

Predbežné stanovisko

Stanovisko Slovenskej republiky

Správa o záležitostiach súvisiacich s členstvom SR v EÚ.....

Odbor pre európske záležitosti.....

7. ČASŤ

SPOLUPRÁCA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY S MEDZINÁRODNÝMI ORGANIZÁCIAMI A ICH PARLAMENTNÝMI ORGÁNMI 162

7.1 Medziparlamentné štruktúry v rámci medzinárodných organizácií . 162

7.2 Pôsobenie poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

v medzinárodných inštitúciách 164

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy 164

Parlamentné zhromaždenie Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v
Európe 167

Medziparlamentná únia 169

Parlamentné zhromaždenie Severoatlantickej aliancie 172

Stredoeurópska iniciatíva 174

Parlamentné zhromaždenie Únie pre Stredomorie 176

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj 178

Parlamentné zhromaždenie Čiernomorskej hospodárskej spolupráce 179

8. ČASŤ

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 181

8.1 Úlohy Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky 181

8.2 Vedúci Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky 182

8.3 Činnosť jednotlivých útvarov Kancelárie NR SR 183

PRÍLOHY 194

Príloha č. 1 Schéma legislatívneho procesu

Príloha č. 2 Kontrolná činnosť NR SR - vybrané správy materiály

Príloha č. 3 Kreačná činnosť NR SR - prehľad

*Vážená pani poslankyňa,
vážený pán poslanec,*

dovoľujeme si Vám predložiť doplnené a prepracované vydanie publikácie Ako pracuje parlament pre aktuálne VIII. volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky, ktorú ako komplexného sprievodcu pôsobnosťou a základnými funkciami NR SR a postavením Kancelárie NR SR pripravil Odbor Parlamentný inštitút Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky.

Cieľom publikácie je charakterizovať postavenie a prácu poslanca NR SR a zároveň priblížiť parlamentné procesy a prax súvisiace so zákonodarnou, kontrolnou, kreačnou a zahraničnopolitickou funkciou NR SR, ako aj pôsobnosť NR SR v záležitostiach EÚ. Uvádzame aj stručný prehľad náplne práce jednotlivých organizačných útvarov Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky, ktorá poskytuje odbornú a technickú podporu pre prácu NR SR a jej funkcionárov, výborov a poslancov.

Naším úsilím je napomôcť najmä novozvoleným poslancom lepšie sa zorientovať v rôznych aspektoch poslaneckej práce.

1. ČASŤ

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1.1 Z histórie slovenského parlamentarizmu

Slovenská republika sa stala 1. januárom 1993 suverénnym zvrchovaným štátom založeným na princípoch parlamentnej demokracie. Naplnili sa tak túžby slovenského národa, ktorý si napriek tomu, že žil dlhodobo v nerovnoprávných podmienkach viacnárrodných štátov, zachoval svoju identitu a dokázal svoj národno-emancipačný zápas dotiahnuť až do založenia vlastnej nezávislej štátnosti.

Hoci je Slovenská republika pomerne mladým štátom a jej parlamentná tradícia sa v podmienkach samostatnosti vyvíja len od 20. storočia, realizácia idey demokratickej reprezentácie Slovákov má hlbšie korene.¹

Korene slovenského parlamentarizmu v Uhorsku

Územie dnešného Slovenska bolo po niekoľko storočí súčasťou viacnárrodného uhorského kráľovstva, v ktorom nikdy netvorilo autonómiu. Zachovávalo si však svoje významné postavenie. V bratislavskom Zelenom dome **zasadal uhorský stavovský snem, ktorý v rokoch 1536 – 1848 (pred presťahovaním do Pešti) v Bratislave dokonca sídlil.** Miestom jeho rokovaní následne boli priestory Uhorskej kráľovskej komory na Michalskej a Ventúrskej ulici. Od polovice 20. storočia je v nich umiestnená Univerzitná knižnica.

V roku 1847 sa riadnym poslancom uhorského stavovského snemu stal popredný **predstaviteľ Slovákov Ľudovít Štúr** zvolený za mesto Zvolen. V konzervatívnych podmienkach dozívajúceho feudálneho systému sa postavil na stranu pokroku a v duchu myšlienok francúzskej revolúcie obhajoval najmä občianske, ale aj politické a národné práva ľudu. Štúrove prejavy na sneme boli dôkazom nadčasovosti a hlbokkej demokratickosti jeho myslenia, ktoré sa stalo určujúcou líniou slovenskej politiky.

V rokoch 1848 – 1849, v kontexte revolučných pohybov v Rakúskej monarchii a v celej Európe, získalo národnoemancipačné úsilie Slovákov prvýkrát

¹ Zdroje ku celej kapitole: *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I., II.* Bratislava: Národné literárne centrum, 1998. Hrnko, A. – Petránská Rolková, N.: *Slovenský parlament v premenách času.* Bratislava: NR SR, 2018. *Slovenské národné rady a cesta k parlamentarizmu* (ed. M. Pekník). Bratislava: ÚPV SAV, Veda, 2008. *Desaťročie Slovenskej republiky* (ed. N. Rolková). Martin: Matica slovenská, 2004. *Národná rada v kontexte slovenských dejín* (ed. J. Žatkuliak). Bratislava: NR SR a SHS pri SAV, 1999. Jozef Miloslav Hurban – prvý predseda Slovenskej národnej rady (ed. N. Petránská Rolková). Bratislava: K NR SR, 2017.

organizovaný charakter. Základným **politickým programom** sa stali **Žiadosti slovenského národa** prijaté v Liptovskom Sv. Mikuláši – Ondrášovej 10. mája 1848. Ich podstatou bola najmä požiadavka rešpektovania práv nielen Slovákov, ale tiež iných národov a národností v Uhorsku, zrušenia poddanstva, ako aj všeobecné demokratizačné požiadavky (sloboda tlače, rovné hlasovacie právo a podobne). Prvýkrát sa oficiálne objavil návrh na založenie osobitných národných snemov.

Prvá Slovenská národná rada (1848) a Slovenské povstanie

Dlhodobé ignorovanie požiadaviek a neúspech rokovaní s uhorskou vládou priviedli Slovákov k organizovaniu dobrovoľníckeho vojska a do otvoreného boja s aktuálnou mocou. Ako najvyšší slovenský politický a vojenský reprezentatívny orgán sa na dvestočlennom zhromaždení vo Viedni konštituovala 16. septembra **1848 prvá Slovenská národná rada**. Pôsobila pod vedením kňaza, spisovateľa, novinára Jozefa Miloslava Hurbana a ďalších politických členov – Ľudovíta Štúra a Michala Miloslava Hodžu. Pochopili, že zápas Slovákov za národnopolitické požiadavky sa nezaobíde bez ústredného orgánu.

Verejne bol akt založenia prvej SNR deklarovaný 19. septembra 1848 na národnom **zhromaždení v Myjave**. Oficiálne tu jej predstavitelia vypovedali poslušnosť uhorskej vláde a proklamovali samostatnosť slovenského národa vyjadrenú formou autonómie v rámci monarchie. Úsilie o osamostatňovanie tak nadobudlo aj inštitucionálnu formu. Kľúčovou úlohou SNR bolo organizovanie dobrovoľníckych výprav. **Slovenské povstanie** v rokoch 1848/1849 sa uskutočňovalo pod slovenskou trikolórou s tromi heslami: Bratstvo a svornosť; Za kráľa a národ slovenský; Sláva všetkým Slovákom! V zložitej domácej i zahranično-politickej situácii však nemalo nádej na úspech.

Prvá SNR sídlila v dome Anny Kolényovej v Myjave. Prvého predsedu SNR J. M. Hurbana pripomína vo vestibule budovy NR SR busta, ozbrojené povstanie zase čestná stráž v „hurbanovských“ uniformách. Historické medzníky si NR SR neskôr uctila okrem iného vyhlásením roka 2007 za *Rok Jozefa Miloslava Hurbana* a roka 2008 za *Rok prvej Slovenskej národnej rady*. Práve na tradície tohto prvého reprezentatívneho politického orgánu Slovákov totiž náš súčasný parlament nadväzuje.

Politické aktivity Slovákov do roku 1918

Neoabsolutistické porevolučné pomery vrátili Slovákov v 50. rokoch 19. storočia viac-menej do situácie pred roka 1848. Neskoršie neúspechy monarchie v zahraničnej politike viedli k čiastočnej demokratizácii domácich spoločenských pomerov. Počnúc rokom 1861 sa začali opätovne aktivizovať aj Slováci. V duchu

Memoranda národa slovenského prijatého v Turčianskom Sv. Martine 7. júna **1861** bolo následne vypracované Viedenské memorandum. V oboch dominovala požiadavka zriadenia politickej samosprávy v podobe **slovenského Okolia** s národným zastupiteľstvom a vlastnou politickou a súdnou správou. Na základe týchto dokumentov vznikla v auguste 1863 prvá celonárodná kultúrna ustanovizeň Matica slovenská a následne aj tri slovenské gymnáziá. Stali sa však iba dočasným výdobytkom. Rakúsko-maďarské vyrovnanie z roku 1867 prinieslo novú vlnu maďarizácie. Nemožná bola nielen existencia vlastného zastupiteľského orgánu, ale uhorské úrady dokonca zrušili aj spomínané kultúrne a vzdelávacie inštitúcie.

V rokoch **1869 – 1918** mali Slováci zastúpenie v dolnej komore uhorského snemu v osobách **zvolených slovenských poslancov**. Ustanovila sa aj prvá slovenská politická strana – Slovenská národná strana pod vedením Viliama Paulinyho-Tótha. Samotné voľby, ktoré neboli tajné, sprevádzalo množstvo násilností, vyhrážok, kupovanie hlasov, tak, aby sa zabránilo zvoleniu slovenských kandidátov. Aj preto bol počet poslancov zastupujúcich Slovákov veľmi nízky. Najviac – sedem – ich bolo zvolených vo voľbách v roku 1906.

Na líniu štátoprávnych úsilí štúrovskej a memorandovej generácie priamo nadväzoval politický **program Slovenskej národnej strany** z rokov 1913 – 1914. V napätej situácii roka 1914 ožila myšlienka potreby inštitucionálneho vyjadrenia svojbytnosti slovenského národa v podobe vlastného parlamentu. Pokus o založenie reprezentatívnej Slovenskej národnej rady však zmarilo vypuknutie 1. svetovej vojny.

Hlavnú iniciatívu v národnoemancipačnom hnutí prevzala počas vojnového vrenia emigrácia. V Paríži sa v roku 1916 vytvorila Česko-Slovenská národná rada. Stala sa ústredným orgánom česko-slovenského zahraničného odboja. Viedli ho – za Slovákov diplomat, generál **Milan Rastislav Štefánik**, za českú stranu budúci prezidenti Česko-Slovenska Tomáš Garrigue Masaryk a Edvard Beneš. Ich programovým cieľom bolo vytvorenie česko-slovenského štátu. Významným činiteľom daného procesu boli tiež **slovenskí emigranti v USA**, ktorí pod vplyvom demokratického prostredia občiansky vyzreli a čoraz intenzívnejšie nadviedli národnopolitické požiadavky. V kontexte diania smerujúceho k naplneniu plánu založenia spoločného štátu Slovákov a Čechov – ako medzinárodne akceptovateľného stredoeurópskeho štátneho útvaru – upozorňovali na potrebu zasadenia sa za budúce rovnoprávne postavenie Slovákov. Ich myslenie sa odzrkadľilo v prijatí **Clevelandskej dohody** (1915) a **Pittsburskej dohody** (1918), ktoré obsahovali princíp štátneho dualizmu a zakotvovali požiadavku autonómie Slovenska v rámci ČSR.

Slovenská reprezentácia v Česko-Slovensku (1918 – 1939)

Rozhodujúci krok k založeniu **druhej Slovenskej národnej rady** sa uskutočnil na porade slovenských politikov v Budapešti 12. septembra 1918, bezprostredne pred skončením 1. svetovej vojny a vznikom Česko-Slovenskej republiky. Oficiálne sa tento najvyšší zastupiteľský orgán slovenského národa konštituoval na pamätnom deklaračnom zhromaždení v budove Tatra banky v Turčianskom Svätom Martine **30. októbra 1918**. Predsedom sa stal dlhoročný politik a čelný predstaviteľ Slovenskej národnej strany Matúš Dula.

Kľúčovým aktom novovzniknutej SNR bolo prijatie **Deklarácie slovenského národa**, ktorou na základe sebaurčovacieho práva vyjadrila politickú vôľu vystúpiť zo zväzku s maďarským národom a žiť v spoločnom štáte s českým národom. Zároveň sa vyjadrila, že v mene slovenského národa je oprávnená hovoriť jedine SNR. Tento akt mal veľký význam pre legitimitu vzniku ČSR a jej uznanie Parížskou mierovou konferenciou. Neprezieravosť málo skúsenej slovenskej politickej špičky, tragická smrť významnej osobnosti M. R. Štefánika a absencia presného vymedzenia podmienok koexistencie oboch štátotvorných národov mali však za následok opätovné okliešťovanie politických práv Slovákov napriek tomu, že vznik ČSR bol inšpirovaný Wilsonovou deklaráciou zakotvujúcou právo národov na sebaurčenie.

Ani tentoraz sa Slovenskej národnej rade nepodarilo získať plnú moc na Slovensku a jej existencia mala len krátke trvanie – v januári 1919 ju centrálné orgány zrušili. Slováci mali síce počas existencie ČSR svojich poslancov v Národnom zhromaždení v Prahe, v rokoch 1918 – 1920 združených v Klube slovenských poslancov, tí však nedisponovali reálnou silou presadiť národné požiadavky. **Ústavná listina ČSR z februára 1920**, vychádzajúca z idey existencie tzv. „**československého národa**“, uzákonila jednotný československý štát ako demokratickú parlamentnú republiku, ale bez slovenských národných orgánov. Neschopnosť zachovať Slovenskú národnú radu a pretvoriť ju na zastupiteľský orgán bola na škodu ďalšiemu vývoju slovenskej otázky. Pokusy slovenskej politickej reprezentácie o presadenie rovnoprávnejšieho postavenia Slovenska v spoločnom štáte tým stratili inštitucionálne zázemie.

Asimilačná tendencia oficiálnej politiky voči Slovákom, okliešťujúca ich národné práva v politickej, hospodárskej i kultúrnej oblasti, vyvolávala protireakciu. Mala podobu silnejúceho **autonomistického hnutia** pod vedením predsedu (Hlinkovej) Slovenskej ľudovej strany Andreja Hlinku a neskôr aj predsedu Slovenskej národnej strany Martina Rázusa. Toto hnutie sa zasadzovalo prioritne za program Pittsburskej dohody, ktorá sa 20 rokov v praxi nerealizovala.

Ochota vyjednávať so Slovákami prišla prineskoro – v napätej medzinárodnej situácii spojenej s podpísaním Mníchovskej dohody, ako aj neskoršej Viedenskej arbitráže, ktoré znamenali značné oklieštenie územia ČSR. Predstavitelia slovenských politických strán vyhlásili **6. októbra 1938** v Žiline **autonómiu Slovenská krajina** s vlastným snemom a vládou, ktorú ústavným zákonom legitimizovalo Národné zhromaždenie.

Prvá Slovenská republika a slovenský snem (1939 – 1945)

V decembri 1938 sa konali prvé voľby do **Snemu Slovenskej krajiny**. Na jeho čelo zvolili poslanci na ustanovujúcej schôdzi v januári 1939 Martina Sokola. Slávnostné zasadnutia snemu sa uskutočňovali v aule dnešnej Univerzity Komenského. Jeho sídelnou budovou sa stal tzv. Župný dom v Bratislave.

V čase komplikovanej medzinárodnej situácie, keď v celom stredoeurópskom priestore dominoval vplyv Nemecka, odsúhlasilo 57 prítomných poslancov slovenského snemu **14. marca 1939 vznik samostatného Slovenského štátu**; následne prijalo v tomto duchu zákon. Stalo sa tak pol roka pred vypuknutím 2. svetovej vojny. Na jeho vznik naliehalo Nemecko v zmysle svojich strategických plánov. Slovensku predložilo alternatívu vyhlásenia samostatnosti, alebo zámer ponechať ho vlastnému osudu. Vplyv Nemecka obmedzoval suverenitu štátu počas celej jeho ďalšej existencie, hoci sa vyskytovali pokusy oslabiť ho. Do konca roka 1939 štát diplomaticky uznali Veľká Británia, Francúzsko, ZSSR a ďalšie štáty, spolu 27 krajín sveta.

Snem prijal 21. júla 1939 ústavu, ktorá zakotvovala existenciu **Slovenskej republiky** a jej zákonodarného orgánu voleného na päť rokov. Voľby sa však vzhľadom na objektívne okolnosti nekonali ani raz a personálne zloženie bolo totožné so zložením snemu zvoleného v období ČSR. Za prezidenta štátu zvolili poslanci v októbri 1939 dovtedajšieho predsedu vlády Jozefa Tisu. **Snem Slovenskej republiky** mal obmedzené kompetencie v prospech výkonnej moci a v dôsledku vývoja na konci vojny navyše stratil možnosť zasiahnuť do povojnového štátoprávneho usporiadania.

V rokoch 2. svetovej vojny pôsobili ako exilové orgány odboja s rozličným programovým zameraním SNR v Paríži a SNR v Londýne. **SNR v Paríži** sa pod vedením Milana Hodžu ustanovila v novembri 1939, po necelých dvoch mesiacoch sa však stala súčasťou Česko-slovenskej národnej rady. Na prelome rokov 1943/1944 vznikla **SNR v Londýne** na čele s Petrom Prídavkom, ktorej úsilím bolo zachovať slovenskú štátnosť vo federalizovanej strednej Európe aj po skončení vojny. V tomto duchu pôsobila po roku 1948 vedená Karolom Sidorom pod zmeneným názvom **SNR v zahraničí**. V roku 1960 sa stala súčasťou Slovenskej oslobodzovacej rady.

Medzinárodná situácia, najmä postoj britsko-americko-sovietskej koalície, a z nej vyplývajúce domáce okolnosti, spochybňujúce možnosť zaručiť optimálne podmienky na národnú existenciu, nedávali Slovenskej republike v danej podobe nádej na úspech. Vianočná dohoda koncom roka 1943 deklarovala vznik **ilegálnej** inštitúcie – **Slovenskej národnej rady** ako najvyššieho orgánu domáceho odboja. Tá sa za podpory česko-slovenskej emigrácie v Londýne a Moskve stala hybnou silou Slovenského národného povstania v roku 1944.

Tento revolučný parlament začal zasadať v septembri 1944 v secesnom paláci Obchodnej a priemyselnej komory v Banskej Bystrici. Po príchode sovietskej armády na územie Slovenska naň nadviazala Slovenská národná rada sídlia postupne v Trebišove, Košiciach a Bratislave. V Košiciach sa dotvorili jej štruktúry – **predsedníctvo, plénum a Zbor povereníkov**. Post spolupredsedov SNR zastávali za občiansky blok Vavro Šrobár a za komunistov Karol Šmidke, v ďalšom období Karol Šmidke a Jozef Lettrich. Na konci 2. svetovej vojny SNR formálne disponovala ako ústredný národný orgán širokými právomocami. V tomto čase sa definitívne usídlila v Župnom dome v Bratislave.

Slovenská národná rada v systéme centralizmu (1945 – 1989)

Obnovené Česko-Slovensko sa z rozhodnutia veľmocí (Teherán, Jalta) stalo súčasťou záujmovej sféry Sovietskeho zväzu. Prísľuby časti českej politickej reprezentácie o rovnoprávnejšom postavení Slovenska, zakotvené aj v Košickom vládnom programe z roku 1945, sa však opäť nenaplnili. V roku 1946 sa konali nadhlo posledné relatívne slobodné **parlamentné voľby** (a to len do Národného zhromaždenia), ktorých víťazom sa stala v Čechách Komunistická strana Československa (ďalej len „KSČ“) a na Slovensku Demokratická strana. Jej predsedu – Jozefa Lettricha – zvolili na čelo 100-člennej Slovenskej národnej rady, vytvorenej na základe výsledkov týchto volieb. Jej právomoci však už predtým postupne oklieštili tri pražské dohody, pričom tretia z nich sa stala základom **Ústavy z 9. mája 1948**. Tá uzákonila **asymetrický model štátoprávneho usporiadania**, keď slovenské orgány s obmedzenou autonómiou nemali, pri absencii osobitných českých orgánov, svoj náprotivok.

Existujúci tzv. ľudovodemokratický režim bol predvojom nástupu **komunistickej diktatúry po 25. februári 1948** pod vedením budúceho prezidenta Klementa Gottwalda, éry neslobody a tvrdých perzekúcií. Parlamentné voľby boli nedemokratické a mali čisto formálne potvrdiť legitimitu štátnych orgánov ovládaných komunistickou stranou. Postavenie Slovenska sa navyše výrazne zhoršilo po prijatí **ústavy z roku 1960**, ktorá rušila Zbor povereníkov ako výkonný orgán SNR. Zakotvovala existenciu **unitaristickej** „Československej socialistickej republiky“. Povoynové pôsobenie SNR možno teda rozdeliť na

etapy rokov 1945 – 1947, 1948 – 1968, 1969 – 1989 a 1989 – 1992, pričom sa jej právomoci a činnosť odvíjali od aktuálneho režimu a štátoprávneho usporiadania.

Odpor Slovákov proti pražskému centralizmu bol jedným z dôležitých faktorov spoločenského vývinu, ktorý viedol v roku **1968 k pokusu o reformu** komunistického režimu v Česko-Slovensku a vošiel do histórie pod názvom Pražská jar. Na čele obrodného procesu stáli prvý tajomník Ústredného výboru KSČ Alexander Dubček a prezident, generál Ludvík Svoboda. Slováci opäť prejavili ambíciu skončiť so svojím nerovnoprávnym postavením v štáte a prebrať správu svojich vecí do vlastných rúk. Prvý iniciatívny krok na ceste k federalizácii unitárneho štátu urobila Slovenská národná rada, ktorá 15. marca 1968 prijala v tomto zmysle uznesenie. Ústavným zákonom č. 77/1968 Zb. z 24. júna 1968 sa vytvorila Česká národná rada, ktorá bola v spolupráci so SNR poverená plnením úloh spojených s prípravou zákona o federácii. Na pozadí pokusu o demokratizáciu pomerov prijala Národné zhromaždenie **ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii**, ktorý v októbri podpísali najvyšší štátni predstavitelia. Zákon definoval Česko-Slovensko ako federatívny socialistický štát s dvoma republikami – Slovenskou a Českou (s plánovanými ústavami SSR a ČSR). Zároveň vymedzoval pôsobnosť federálneho parlamentu (Federálneho zhromaždenia) a národných parlamentov. Slovenskej národnej rade predsedal od júna 1968 Ondrej Klokoč.

Proces demokratizácie násilne prerušil **vstup okupačných vojsk** Varšavskej zmluvy do Česko-Slovenska v noci z 20. na 21. augusta 1968. Okupácia zásadným spôsobom ovplyvnila aj ďalší ústavnoprávny vývin v štáte. Mnohé ustanovenia zákona č. 143/1968 Zb. o československej federácii, ktorý vstúpil do platnosti paradoxne až 1. januára 1969, ostali len na papieri. V politickej praxi sa opäť presadil model štátneho centralizmu. **Obdobie tzv. normalizácie** znemožnilo nastoľovanie akýchkoľvek ďalších národnoštátnych požiadaviek. Upevnilo sa byrokratické stranícke rozhodovanie z jedného centra (vedúcu úlohu v štáte mala unitaristicky organizovaná KSČ). V tomto prostredí sa **posilnil aj pražský centralizmus**, takže federácia už v zárodku stratila zmysel a postupne degenerovala. Stalo sa tak aj v dôsledku prijatia ústavného zákona č. 125/1970 Zb., ktorým sa menil a dopĺňal ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o československej federácii a ďalších, na základe ktorých erodoval ústavnoprávny podklad na širšiu autonómiu republík. Do funkcie prezidenta štátu poslanci Federálneho zhromaždenia zvolili v roku 1975 Slováka, niekdajšieho viacnásobného predsedu Zboru povereníkov, Gustáva Husáka. Napriek tomu sa už po štvrtý raz v histórii slovensko-českých vzťahov v tomto období opakoval podobný postup ignorujúci politickú vôľu Slovákov, ktorí tak postupne strácali vieru v zmyslupnosť spoločného štátneho zväzku s českým národom.

Demokratická revolúcia a vznik Slovenskej republiky (1989 – 1993)

Naplnilo sa otázkou zmysluplnosti spoločného štátu ukázala po **zmene režimu v novembri 1989**, ktorý priniesol politickú demokratizáciu a spoločenskú transformáciu. Do 150-člennej jednokomorovej Slovenskej národnej rady, ktorá pôsobila vo svojom 8. volebnom období, boli kooptovaní noví (nekomunistickí) poslanci. V júni 1990 sa do národnej rady prvý raz konali **slobodné parlamentné voľby**. Predsedom sa stal katolícky disident, predstaviteľ masového politického hnutia Verejnosť proti násiliu František Mikloško. Slovenská národná rada z rokov 1990 – 1992 bola historicky prvým skutočne demokraticky, všeľudovo zvoleným parlamentom v slovenských dejinách.

Vývoj na Slovensku v tomto období smeroval v kontexte medzinárodno-politického diania a v znamení národnoštátnej emancipácie Slovákov k zásadnej zmene v postavení v česko-slovenskom štáte, resp. k dovŕšeniu vlastnej štátnosti. Už **spory v roku 1990 o názov štátu**, ktorý sa nakoniec prijal v podobe Česká a Slovenská Federatívna Republika, ako aj ďalšie necitlivé politické kroky a diskusie potvrdzovali problematickosť zachovania spoločného štátu. Víťazi ďalších parlamentných **volieb v roku 1992** – Hnutie za demokratické Slovensko v SR a Občianska demokratická strana v ČR dospeli v auguste 1992 v Brne k definitívnemu rozhodnutiu **o harmonograme zániku ČSFR** a vzniku samostatných republík.

Zloženie NR SR po voľbách z 5. – 6. júna 1992 (účasť 84,20 %):

Strana	%	Počet mandátov
<i>Hnutie za demokratické Slovensko</i>	37,3	74
Slovenská národná strana*	8,0	15
Strana demokratickej ľavice	14,7	29
Kresťanskodemokratické hnutie	8,9	18
Maďarské kresťanskodemokratické hnutie – Együttélés-Spolužitie-Wspólnota-Soužití	7,4	14

Subjekt vyznačený kurzívou tvoril vládu.

* Poslanci zvolení za SNS neuzavreli de iure až do novembra 1993 koalíčnú zmluvu s vládnyim HZDS, ich vzťah však fungoval ako tzv. tichá koalícia.

Poslanci desiatej, „ústavodarnej“ Slovenskej národnej rady, vedenej Ivanom Gašparovičom, schválili 17. júla 1992 **Deklaráciu SNR o zvrchovanosti Slovenskej republiky**. **Ústava** Slovenskej republiky bola prijatá 1. septembra 1992. Po nadobudnutí jej účinnosti 1. októbra 1992 sa nahradil názov Slovenská národná rada názvom **Národná rada Slovenskej republiky**. Poslanci Federálneho zhromaždenia schválili 25. novembra 1992 vládny návrh ústavného

zákona č. 542/1992 Zb. **o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky** k 31. decembru 1992.

Slovenský parlament prijal na svojom mimoriadnom zasadnutí 3. decembra 1992 Vyhlásenie NR SR k parlamentom a národom sveta, prezentujúce princípy domácej a zahraničnej politiky vznikajúcej Slovenskej republiky, ako aj Vyhlásenie NR SR o členstve SR v Rade Európy a o prevzatí záväzkov z medzinárodných zmlúv.

Samostatná **Slovenská republika vznikla 1. januára 1993**, pričom ju ihneď uznali desiatky štátov. Dňa 19. januára 1993 ju prijali za 180. člena OSN; 8. februára 1993 došlo k menovej odluke, keď následne začala platiť nová mena – Slovenská koruna. Poslanci NR SR zvolili 15. februára 1993 za prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča. Rozbehla sa bohatá legislatívna činnosť, ktorá stovkami zákonných úprav upevnila právne základy nezávislého štátu.

Slovenská republika sa od svojho vzniku deklarovala a vyvíjala ako reprezentatívna parlamentná demokracia, charakterizovaná najmä systémom vzájomnej závislosti exekutívy a legislatívy. Národná rada SR ako priamo volený ústavný orgán má zastupiteľskú funkciu, a teda generuje a kontroluje výkonnú moc. Hoci sa ústavný vývoj Slovenskej republiky niesol v znamení kontinuity s obdobím pred vznikom samostatného štátu, predpisy dotýkajúce sa postavenia parlamentu, prezidenta a vlády sa v Ústave SR pomerne často a široko novelizovali. V procese budovania nového štátu vznikali aj rôzne problémy a politické napätia. S týmito javmi sa musel vyrovnávať predovšetkým slovenský parlament.

1.2 Národná rada Slovenskej republiky v I. – VIII. volebnom období (1994 – 2020)

Národná rada SR sídlila až do roku 1994 v Župnom dome a jeho priestory využíva aj v súčasnosti. Slúžia najmä ako konferenčné centrum. Provizórium v Župnom dome sa skončilo presťahovaním NR SR do jej súčasnej **budovy na hradnom vrchu** v Bratislave. Jej výstavba sa začala v júni 1986. Architektonický projekt bol prispôsobený existencii pôsobenia jednej politickej strany a musel sa preto počas výstavby meniť. Poslancom slávnostne odovzdali do užívania ich prvú skutočnú sídelnú budovu 25. mája 1994.

Predčasné parlamentné voľby 1994

Búrľivá vnútropolitická situácia vyústila v marci 1994 k odvolaniu dovtedajšej vlády V. Mečiara (HZDS) a na jeseň 1994 do vypísania **predčasných parlamentných volieb**. Tie boli prvými slobodnými voľbami v samostatnom

štáte a ustanovili tak NR SR v I. volebnom období. Konali sa 30. septembra a 1. októbra 1994 za účasti 75,65 % voličov. Ich výsledky odzrkadlili štruktúru politických preferencií obyvateľstva, pričom potvrdili legitimitu vzniku štátu založeného na princípoch parlamentnej demokracie a pluralitného politického systému. Do parlamentu sa dostalo sedem strán, ktoré tvorilo de facto až 16 subjektov:

Strana, I. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>Hnutie za demokratické Slovensko (+RSS)</i>	35,0	61
<i>Združenie robotníkov Slovenska</i>	7,3	13
<i>Slovenská národná strana</i>	5,4	9
Spoločná voľba	10,4	18
Maďarská koalícia	10,2	17
Kresťanskodemokratické hnutie	10,1	17
Demokratická únia Slovenska	8,6	15

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou tvorili vládu SR

Na ustanovujúcej schôdzi NR SR v jej I. volebnom období bol 2. novembra 1994 za predsedu zvolený Ivan Gašparovič (HZDS – RSS). Napriek rôznym problémom a politickým napätiam, ku ktorým v situácii budovania štátu dochádzalo, si vládna koalícia pod vedením premiéra Vladimíra Mečiara zachovala po celé štyri roky v NR SR väčšinu. Po prvý raz sa tak podarilo do viesť do konca ústavou stanovené funkčné obdobie parlamentu. V tomto volebnom období bol prijatý aj nový **rokovací poriadok NR SR** (zákon č. 350/1996 Z. z.), ktorý platí v znení neskorších predpisov až dodnes.

Parlamentné voľby 1998

V dňoch **24. a 25. septembra 1998** sa uskutočnili **riadne voľby** do Národnej rady Slovenskej republiky (účasť 84,24 %). Ich výsledky sa premietli v **II. volebnom období** do výraznej zmeny zastúpenia politických strán v zákonodarnom zbore a najmä vo vláde SR:

Strana, II. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>Slovenská demokratická koalícia</i>	26,3	42
<i>Strana demokratickej ľavice</i>	14,7	23
<i>Strana maďarskej koalície</i>	9,1	15
<i>Strana občianskeho porozumenia</i>	8,0	13
Hnutie za demokratické Slovensko	27,0	43
Slovenská národná strana	9,1	14

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou tvorili vládu SR

Vládu pod vedením Mikuláša Dzurindu (SDK) vytvorila päťkoalícia bývalých opozičných strán pod názvom Slovenská demokratická koalícia, s dominanciou KDH a DÚ, spolu s tradičnými stranami SDL (ktorá bola v predchádzajúcom období súčasťou Spoločnej voľby) a SMK, ako aj s novovzniknutou Stranou občianskeho porozumenia. V tomto volebnom období uzákonila NR SR pod vedením Jozefa Migaša (SDL) **nové územnosprávne členenie SR** s ôsmimi vyššími územnými celkami, do ktorých sa v decembri 2001 konali prvé voľby. Po prvý raz sa uskutočnila aj priama voľba prezidenta, z ktorej v roku 1999 vzišiel víťazne Rudolf Schuster.

Parlamentné voľby 2002

Tretie voľby do Národnej rady Slovenskej republiky sa konali **20. a 21. septembra 2002** (účasť 70,07 %). V nich po tretí raz zvíťazilo HZDS. Celkové výsledky však napriek tomu v podstate potvrdili predchádzajúce smerovanie.

Strana, III. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>Slovenská demokratická a kresťanská únia</i>	15,1	28
<i>Strana maďarskej koalície</i>	11,2	20
<i>Kresťanskodemokratické hnutie</i>	8,3	15
<i>Aliancia nového občana</i>	8,0	15
Hnutie za demokratické Slovensko	19,5	36
SMER	13,5	25
Komunistická strana Slovenska	6,3	11

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou tvorili vládu SR

Vládu pod vedením M. Dzurindu vytvorili štyri pravicové strany na čele s SDKÚ, ktorá sa stala pokračovateľkou rozpadnutej SDK. V parlamente i vo vláde vystriedala Stranu občianskeho porozumenia liberálna Aliancia nového občana. Päťpercentný prah vstupu do NR SR po prvý raz prekročila aj Komunistická strana Slovenska. V porovnaní s predchádzajúcimi volebnými obdobiami sa do parlamentu nedostala rozdelená Slovenská národná strana ani Strana demokratickej ľavice, ktorú nahradila strana SMER. Predsedom parlamentu sa stal Pavol Hrušovský (KDH).

V roku 2004 zvolili občania za prezidenta SR Ivana Gašparoviča. Z ekonomického hľadiska bola dôležitá najmä daňová reforma a zavedenie tzv. rovnej dane. Zo zahraničnopolitického hľadiska boli významné dva okamihy – **vstup Slovenskej republiky do NATO 29. marca 2004 a do EÚ 1. mája 2004**, pričom 13. júna 2004 sa po prvý raz konali voľby slovenských poslancov do Európskeho parlamentu. Takto sa prostredníctvom 14 poslancov ocitol slovenský parlamentarizmus aj na medzinárodnej scéne.

Z vnútropolitického hľadiska išlo o obdobie charakteristické štiepením subjektov na pravej strane politického spektra a naopak, zjednocovaním ľavice. Pred koncom volebného obdobia vystúpilo z vládnej koalície KDH, čo prispelo k presunutiu termínu parlamentných volieb **zo septembra na jún**. Pavol Hrušovský sa vzdal vo februári 2006 funkcie predsedu NR SR a tento post ostal neobsadený.

Predčasné parlamentné voľby 2006

Termín predčasných – **štvrtých parlamentných volieb** v Slovenskej republike bol stanovený na **17. júna 2006**. Účasť na voľbách dosiahla iba 54,67 %, čo je doposiaľ historické minimum. Určitou zmenou oproti predchádzajúcim voľbám bolo, že sa konali iba v jeden deň. Túto, ale aj ďalšie zmeny priniesol *zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky* prijatý v máji 2004, ktorý nahradil *zákon SNR č. 80/1990 Zb. o voľbách do SNR*. Do parlamentu kandidovalo celkovo 21 politických strán a hnutí, medzi ktorými boli aj všetky politické subjekty pôsobiace v NR SR v III. volebnom období.

Strana, IV. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>SMER – sociálna demokracia</i>	29,1	50
<i>Slovenská národná strana</i>	11,7	20
<i>ĽS – Hnutie za demokratické Slovensko</i>	8,8	15
Slovenská demokratická a kresťanská únia – DS	18,4	31
Strana maďarskej koalície	11,7	20
Kresťanskodemokratické hnutie	8,3	14

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou tvorili vládu SR

Víťazom sa stala strana SMER – sociálna demokracia, do parlamentu sa dostalo celkovo šesť politických subjektov. Päťpercentný prah neprekročili Komunistická strana Slovenska, Slobodné fórum a ani predtým vládnuca Aliancia nového občana.

Ustanovujúca schôdza NR SR pre **IV. volebné obdobie**, na čelo ktorej bol zvolený Pavol Paška, sa konala 4. júla 2006. V rovnaký deň vymenoval prezident novú vládu SR pod vedením Roberta Fica, ktorú utvorili tri dovtedy opozičné strany a to SMER-SD, SNS a ĽS-HZDS.

Významné bolo toto obdobie pre Slovensko najmä z medzinárodného hľadiska. Koncom roka 2007 prijala NR SR zákon o zavedení **meny euro** v Slovenskej republike, ktoré sa stalo realitou od 1. januára 2009. V decembri 2007 sa Slovenská republika stala súčasťou **schengenského priestoru**. V apríli 2008 NR

SR schválila **Lisabonskú zmluvu**, ktorá nanovo upravila pravidlá fungovania Európskej únie. Slovenská republika a Národná rada Slovenskej republiky boli 25. – 26. mája 2007 hostiteľom významného podujatia – Konferencie predsedov parlamentov členských a kandidátskych krajín Európskej únie.

„Supervolebný“ rok 2009

Z vnútropolitického hľadiska boli vo IV. volebnom období dôležité predovšetkým **voľby prezidenta**. V druhom kole bol na post hlavy štátu 4. apríla 2009 zvolený opätovne Ivan Gašparovič. Rok 2009 bol aj rokom volieb do vyšších územných celkov a konali sa tiež **voľby do Európskeho parlamentu** za Slovenskú republiku, a to začiatkom júna 2009 pri nízkej účasti 19,6 % voličov. Zvolených bolo 13 poslancov.

Parlamentné voľby 2010

Piate voľby do NR SR vyhlásil predseda parlamentu Pavol Paška na **12. júna 2010**. Zúčastnilo sa ich 58,83 % oprávnených voličov. O priazeň sa uchádzalo celkovo 18 strán. Voľby priniesli niekoľko prekvapujúcich výsledkov. Päťpercentnú hranicu prekročilo šesť politických subjektov s nasledujúcim ziskom voličských hlasov a príslušným počtom mandátov v NR SR:

Strana, V. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana</i>	15,42	28
<i>Sloboda a solidarita</i>	12,14	22
<i>Kresťanskodemokratické hnutie</i>	8,52	15
<i>MOST – HÍD</i>	8,12	14
SMER – sociálna demokracia	34,79	62
Slovenská národná strana	5,07	9

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou tvorili vládu SR

Do parlamentu sa dostali dve novovytvorené strany: liberálna Sloboda a Solidarita a MOST – HÍD, deklarujúci sa ako strana slovensko-maďarskej spolupráce. Naopak, päťpercentnú hranicu neprekročili dve tradičné parlamentné strany, a to Ľudová strana – HZDS, ktorá získala 4,32 % hlasov a Strana maďarskej koalície, ktorá získala 4,33 % hlasov oprávnených voličov. Tým sa **V. volebné obdobie** stalo v určitom zmysle novou etapou v slovenskom politickom systéme.

Dve nové parlamentné strany sa spolu s Kresťanskodemokratickým hnutím stali aj súčasťou pravicovej vládnej koalície pod vedením SDKÚ-DS, ktorá nominovala na post premiérky Ivetu Radičovú. Na Slovensku sa tak po prvý raz

tejto funkcie ujala žena. Predsedom parlamentu sa stal šéf SaS Richard Sulík. Po kríze v koalícii, súvisiacej s odlišným postojom SaS k schváleniu dodatku k tzv. **Eurovalu** ako finančnému záchrannému systému eurozóny (European Financial Stability Facility – EFSF), nebola vláde v parlamente dňa 11. októbra 2011 vyslovená dôvera. **Pád vlády** rezultoval do rozhodnutia parlamentu o vypísaní predčasných parlamentných volieb, ktoré boli vyhlásené na 10. marca 2012. Piate volebné obdobie sa tak stalo najkratším v histórii NR SR. V závere stál na čele parlamentu jeho pôvodný podpredseda Pavol Hrušovský.

Predčasné parlamentné voľby 2012

Vo voľbách **10. marca 2012** sa nenaplnili pesimistické scenáre o podpriemernej účasti voličov. Napokon sa volieb zúčastnilo 59,11 % občanov. Kandidovalo rekordných 26 politických strán a hnutí.

Strana, VI. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>SMER – sociálna demokracia</i>	44,4	83
Kresťanskodemokratické hnutie	8,8	16
Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti	8,6	16
MOST – HÍD	6,9	13
Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana	6,1	11
Sloboda a Solidarita	5,9	11

Poznámka: Strana vyznačená kurzívou tvorila vládu SR

Voľby sa skončili víťazstvom strany SMER-SD, ktorá získala viac ako 44 % platných hlasov. To rezultovalo do najvyššieho zisku poslaneckých mandátov v histórii slobodných volieb v počte 83. Predseda SMER-u Robert Fico tak mal možnosť vytvoriť nekoaličnú vládu, ktorá disponovala dostatočnou podporou parlamentu. Ustanovujúca schôdza Národnej rady SR v VI. volebnom období sa konala 4. apríla 2012.

Do parlamentu bolo zvolených tiež päť pravicových strán – tradičné KDH, novovzniknutá strana Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti, maďarsko-slovenský MOST – HÍD, dovtedy najsilnejšia pravicová strana SDKÚ-DS a liberálna SaS. Ich volebné zisky sa pohybovali od necelých 6 do takmer 9 % a ostali tak v opozícii. Pomerne tesne za bránami parlamentu skončili Slovenská národná strana a Strana maďarskej koalície, čo sa stalo určitým míľnikom v slovenskom politickom živote.

Zmeny v roku 2014

V rámci VI. volebného obdobia bol významný aj rok 2014, v ktorom sa udiali hneď viaceré zmeny. Po uplynutí dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobíach prezidenta Ivana Gašparoviča bol 29. marca 2014 v druhom kole volieb za **nového prezidenta** Slovenskej republiky zvolený Andrej Kiska. Konali sa aj ďalšie voľby do Európskeho parlamentu. V máji 2014 bol prijatý nový *zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. Hoci sa viaceré otázky nepodarilo zjednotiť, zákon sústredil na jednom mieste pravidlá všetkých volieb a referendum v Slovenskej republike a stal sa uceleným volebným kódexom do ďalšieho obdobia.

V dôsledku kauzy predraženého nákupu CT prístroja pre piešťanskú nemocnicu sa zmeny koncom roka 2014 diali aj v NR SR a vo vláde SR. Svojich funkcií sa vzdali predseda NR SR Pavol Paška a podpredsedníčka NR SR Renáta Zmajkovičová. Na čelo parlamentu sa postavil dovtedajší minister školstva Peter Pellegrini.

Parlamentné voľby 2016

Vo voľbách **5. marca 2016** sa zúčastnilo 59,94 % občanov. Voľby sa uskutočnili už podľa novej legislatívy. Kandidovalo celkovo 23 politických strán a hnutí. Päťpercentnú hranicu prekročilo osem politických subjektov s nasledujúcim ziskom voličských hlasov a príslušným počtom mandátov v NR SR:

Strana, VII. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>SMER – sociálna demokracia</i>	28,28	49
<i>Slovenská národná strana</i>	8,64	15
<i>MOST – HÍD</i>	6,50	11
Sloboda a Solidarita	12,10	21
Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti	11,02	19
Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko	8,04	14
SME RODINA – Boris Kollár	6,62	11
#SIEŤ	5,60	10

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou tvorili vládu SR

Do národnej rady sa tak dostali tri nové strany, a to Kotleba – ĽS NS, SME RODINA – Boris Kollár a strana #SIEŤ. Tesne pred bránami parlamentu skončili Kresťanskodemokratické hnutie so ziskom 4,9 % a Strana maďarskej komunity – Magyar Közösség Pártja so ziskom 4 % hlasov oprávnených voličov. Volebné zisky ostatných kandidujúcich strán neprekročili jedno percento.

V súvislosti s vytvorením vládnej koalície pod vedením strany SMER – SD sa krátko po voľbách rozpadol poslanecký klub strany #SIEŤ, ktorej členovia mali rôzne postoje k vstupu do takejto vlády. Polovica jej poslancov prešla do poslaneckého klubu MOST – HÍD, ostatní sa stali nezávislými poslancami. Štvorkoalícia sa zmenila na trojkoalíciu. Trom politickým subjektom ostala v parlamente väčšina 81 hlasov, čo im umožnilo vytvoriť novú vládu pod vedením Roberta Fica. Na čelo NR SR bol na ustanovujúcej schôdzi 23. marca 2016 zvolený Andrej Danko (SNS).

Z medzinárodného hľadiska bolo toto volebné obdobie obzvlášť významné. V 2. polroku roka 2016 bola Slovenská republika predsedníckou krajinou Rady EÚ a v rámci parlamentnej dimenzie tohto predsedníctva hostila Národná rada SR sedem dôležitých podujatí. Zároveň Slovensku pripadlo ročné predsedníctvo v Konferencii predsedov parlamentov EÚ, ako aj ročné predsedníctvo v správnej rade Platformy EÚ pre medziparlamentnú výmenu informácií (IPEX), Slovensko predsedalo jej trom zasadnutiam. Na rok 2019 bola Slovenská republika zvolená ako predsedajúci štát OBSE.

V roku 2017 si parlament uctil 200. výročie narodenia Jozefa Miloslava Hurbana – prvého predsedu Slovenskej národnej rady. Taktiež rok 2018 bol rokom mnohých významných jubileí. Tridsiaty október 1918, ako deň ustanovenia druhej SNR a prijatia Deklarácie slovenského národa, spolutvoriacej prvú Československú republiku, bol označený za zlomový okamih na ceste k slovenskej štátnosti.

Zmeny v roku 2018

Vo februári 2018 zasiahla Slovensko po vražde novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice najvážnejšia politická kríza od vzniku republiky. Viedla až k pádu vlády R. Fica. Vytvorila sa rekonštruovaná vláda pod vedením Petra Pellegriniho zo SMER-u – SD. Za jej staronové programové vyhlásenie hlasovalo 26. marca 2018 na schôdzi NR SR 81 poslancov. Vedenie parlamentu ostalo nezmenené.

V marci 2019 sa uskutočnili dve kolá prezidentských volieb, pričom z nich vzišla víťazne Zuzana Čaputová a stala sa tak prvou ženou vo funkcii hlavy štátu. Konali sa aj voľby do Európskeho parlamentu, kde sa po Brexite opäť zvýšil počet slovenských poslancov z 13 na 14.

Parlamentné voľby 2020

Vo voľbách 29. februára 2020 sa zúčastnilo 65,80 % občanov, čo bolo zhruba o 6 – 10 % viac ako vo voľbách 2006, 2010, 2012 a 2016; účasť však bola nižšia ako v rokoch 1992, 1994, 1998 a 2002. Kandidovalo celkovo 25 politických strán

a hnutí, jedna strana sa kandidatúry vzdala. Päťpercentnú hranicu prekročilo šesť politických subjektov s nasledujúcim ziskom voličských hlasov a príslušným počtom mandátov v NR SR:

Strana, VIII. volebné obdobie	%	Počet mandátov
<i>Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti*</i>	25,02	53
SMER – sociálna demokracia	18,29	38
<i>SME RODINA</i>	8,24	17
Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko	7,97	17
<i>Sloboda a Solidarita</i>	6,22	13
<i>ZA ĽUDÍ</i>	5,77	12

Poznámka: Strany vyznačené kurzívou vytvorili vládu SR

* Na kandidátke aj NOVA, Kresťanská únia a Zmena zdola

Do Národnej rady SR sa okrem strán z minulého volebného obdobia prebojovala aj nová strana bývalého prezidenta SR Andreja Kisku ZA ĽUDÍ. Naopak, vypadli z nej strany predchádzajúcej vládnej koalície – Slovenská národná strana so ziskom 3,16 % a MOST – HÍD s 2,05 %. Do parlamentu sa nedostala ani koalícia nových strán Progresívne Slovensko a SPOLU – občianska demokracia, ktorá pri zisku 6,96 % nedosiahla potrebnú 7 % hranicu pre kandidujúce koalície. Podobný osud zastihol Kresťanskodemokratické hnutie so 4,65 %, strany Maďarská komunitná spolupatričnosť – Magyar Közösségi Összefogás s 3,90 %, DOBRÁ VOĽBA s 3,06 %, či VLAST s 2,93 %. Ostatné strany dosiahli zisk menej ako jedno percento hlasov.

Historicky tak došlo k najväčšiemu prepadu až 28,4 % hlasov voličov. Po prvýkrát sa tiež do parlamentu nedostala strana priamo reprezentujúca maďarskú národnostnú menšinu. Voľby priniesli personálnu zmenu vo vedení štátu.

1.3 Ústavná pôsobnosť Národnej rady Slovenskej republiky

Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky².

Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) je **jednokomorový parlament so 150 poslancami** volenými na štyri roky vo všeobecných, rovných a priamych voľbách tajným hlasovaním.³ Za poslanca možno zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej

² Čl. 72 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, ďalej v texte poznámok pod čiarou len „Ústava SR“.

³ Čl. 73 ods. 1 a čl. 74 ods. 1 Ústavy SR.

republiky.⁴ Poslanci ako zástupcovia občanov po zložení sľubu vykonávajú svoj mandát osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi.⁵

Pôsobnosť národnej rady upravuje Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). **Do pôsobnosti národnej rady patrí najmä⁶:**

- uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú,
- ústavným zákonom schvaľovať zmluvu o vstupe do štátneho zväzku Slovenskej republiky s inými štátmi a o vypovedaní takejto zmluvy,
- rozhodovať o návrhu na vyhlásenie referenda,
- pred ratifikáciou vyslovovať súhlas s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, s medzinárodnými politickými zmluvami, s medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, s medzinárodnými zmluvami, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, s medzinárodnými zmluvami, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a zároveň rozhodovať o tom, či ide o medzinárodné zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 ústavy,
- zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,
- rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“), kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom,
- schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet,
- rokovať o základných otázkach vnútornej, medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky,
- uznávať sa o zrušení rozhodnutia prezidenta podľa čl. 102 ods. 1 písm. j) ústavy, ak odporuje princípom demokratického a právneho štátu; prijaté uznesenie je všeobecne záväzné a vyhlasuje sa rovnako ako zákon,
- voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“),
- uznávať sa o vypovedaní vojny⁷, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a po skončení vojny o uzavretí mieru,

⁴ Čl. 74 ods. 2 Ústavy SR.

⁵ Čl. 73 ods. 2 Ústavy SR.

⁶ Čl. 86 Ústavy SR.

⁷ V zmysle čl. 2 ods. 1 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, vojnu vypovie prezident na základe rozhodnutia národnej rady.

- vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky [pokiaľ vyslovenie takéhoto súhlasu nemá na základe čl. 119 písm. p) ústavy v kompetencii vláda],
- vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.

Národná rada ako najvyšší zákonodarný orgán Slovenskej republiky je miesto, kde sa **formuluje a realizuje politická vôľa** ľudu. Poslanci národnej rady ako zástupcovia ľudu sa snažia presadiť jej názory a záujmy pri rozhodovaní o smerovaní politického a hospodárskeho života krajiny. Pluralita názorov a záujmov sa musí pritom transformovať do kolektívneho rozhodnutia – zákona, uznesenia a pod. Na organizáciu tohto zložitého procesu rokovania, hlasovania a schvaľovania slúži predovšetkým *zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov* (ďalej len „rokovací poriadok NR SR“), ktorý ustanovuje pravidlá rokovania a činnosti národnej rady, postavenie orgánov národnej rady a jej vzťahy navonok.

Rokovací poriadok NR SR vychádza z ústavy, opierajúc sa pritom o zmocnenie čl. 92 ods. 2 ústavy.⁸

⁸ Dôvodová správa k návrhu skupiny poslancov národnej rady na vydanie zákona Národnej rady Slovenskej republiky o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky z 30. mája 1996 (tlač 426), s. 3.

2. ČASŤ

POSTAVENIE A PRÁCA POSLANCA

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1 Mandát poslanca národnej rady

Poslanec národnej rady nadobúda svoje práva a povinnosti zvolením.⁹ Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán vydá zvoleným kandidátom osvedčenia o zvolení.¹⁰

Overenie mandátu

Platnosť voľby poslancov overuje národná rada.¹¹ Mandátový a imunitný výbor NR SR (ďalej len „mandátový a imunitný výbor“) preskúmava poslancami predložené osvedčenia o zvolení a predkladá národnej rade správu o ich preskúmaní spolu s návrhom na rozhodnutie o overení platnosti voľby poslancov.¹² Národná rada rozhoduje o overení platnosti nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov.

Pod overením mandátu poslanca treba rozumieť overenie platnosti voľby poslanca a jediný dôvod neoverenia mandátu spočíva v neplatnosti voľby poslanca.¹³

K overovaniu mandátov poslancov národnej rady dochádza len u tých poslancov, ktorí získali svoj mandát na základe výsledkov volieb do národnej rady. Mandát sa neoveruje u poslancov, ktorí svoj mandát získali v dôsledku uprázdnenia mandátu iného poslanca, t. j. u náhradníkov.¹⁴

Po overení platnosti voľby je poslancovi vydaný poslanecký preukaz.¹⁵ Poslanecký preukaz je doklad, ktorým môže poslanec na výzvu policajta preukázať svoju totožnosť.¹⁶

⁹ § 5 zákona Národnej rady č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ďalej v texte poznámok pod čiarou len „rokovací poriadok NR SR“.

¹⁰ § 70 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹¹ Čl. 76 Ústavy SR.

¹² § 8 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 9/97 z 5. februára 1997.

¹⁴ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 9/97 z 5. februára 1997.

¹⁵ § 8 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁶ § 18 ods. 2 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Sťažnosť proti overeniu/neovereniu mandátu

O sťažnosti proti rozhodnutiu o overení alebo neoverení mandátu rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).¹⁷ V prípadoch, ak sa poslanec domnieva, že bol platne zvolený, a napriek tomu takto nadobudnutý mandát národná rada neoverila, môže podať ústavnému súdu sťažnosť proti neovereniu svojho mandátu.

Pokiaľ ide o sťažnosť proti overeniu mandátu poslanca, opodstatnený dôvod na jej podanie môže nastať vtedy, ak bol mandát poslanca overený, ale iný poslanec sa domnieva, že tento poslanec nebol platne zvolený, preto k overeniu jeho mandátu nemalo dôjsť. V takomto prípade každý ďalší poslanec národnej rady môže podať sťažnosť proti overeniu mandátu poslanca. Sťažnosť môže podať aj osoba, ktorá tvrdí, že jej mandát poslanca národnej rady mal byť overený.¹⁸ Lehota na podanie sťažnosti proti uzneseniu o overení alebo neoverení mandátu je 10 dní.¹⁹

O návrhu rozhodne senát ústavného súdu uznesením.²⁰ Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.²¹

Sľub poslanca

Poslanec sa ujíma svojej funkcie a začína vykonávať svoj mandát zložením sľubu.²² Poslanec skladá sľub na ustanovujúcej schôdzi národnej rady do rúk doterajšieho predsedu Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „predseda národnej rady“). Poslanec, ktorý sa nemôže zúčastniť na ustanovujúcej schôdzi, skladá sľub na schôdzi národnej rady, na ktorej sa zúčastňuje po prvý raz.²³

Poslanec skladá sľub tak, že po verejnom prečítaní textu sľubu ***„Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republike. Svoje povinnosti budem plniť v záujme jej občanov. Budem dodržiavať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“***²⁴ položí pravú ruku na ústavu, povie slovo „sľubujem“ a podá ruku doterajšiemu predsedovi národnej rady. Poslanec svojím podpisom potvrdí zloženie sľubu.²⁵

¹⁷ čl. 129 ods. 1 Ústavy SR.

¹⁸ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 9/97 z 5. februára 1997.

¹⁹ § 151 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁰ § 153 zákona č. 314/2018 Z. z..

²¹ Čl. 133 Ústavy SR.

²² § 5 rokovacieho poriadku NR SR.

²³ § 4 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴ Čl. 75 ods. 1 Ústavy SR.

²⁵ § 4 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

Ak bol doterajší predseda národnej rady znovu zvolený za poslanca, skladá sľub ako prvý do rúk doterajšieho podpredsedu národnej rady.²⁶

Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok stratu mandátu.²⁷ Túto skutočnosť zisťuje mandátový a imunitný výbor, ktorý, keď zistí, že poslanec odmietol zložiť sľub alebo ho zložil s výhradou, navrhne národnej rade, aby schválila uznesenie o strate mandátu poslanca.²⁸

Na miesto poslanca, ktorý stratil mandát, nastupuje náhradník.²⁹

Porušenie sľubu

Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci národnej rady.³⁰

Disciplinárne konanie sa začína v mandátovom a imunitnom výbore.³¹

Návrh na začatie konania vo veci závažného porušenia poslaneckého sľubu môže podať:

- orgán národnej rady,
- poslanec.³²

Mandátový a imunitný výbor môže začať konať aj na základe vlastného uznesenia.³³

Poslanec, proti ktorému sa vedie disciplinárne konanie, má právo oboznámiť sa so všetkými písomnosťami slúžiacimi ako podklad na rozhodovanie mandátového a imunitného výboru a vyjadriť sa o nich.³⁴ Ak mandátový a imunitný výbor nezistí závažné porušenie sľubu, oznámi túto skutočnosť národnej rade.³⁵ Ak mandátový a imunitný výbor zistí, že poslanec závažným spôsobom porušil poslanecký sľub alebo porušil zákaz hlasovania za iného poslanca, odporučí národnej rade, aby poslancovi navrhla vzdať sa funkcie poslanca.³⁶

Ak sa poslanec vzdá mandátu, na jeho miesto nastupuje náhradník.³⁷ Ak došlo k vzdaniu sa funkcie poslanca, nemožno prerokovať návrhy, ktoré podal.³⁸

²⁶ § 4 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁷ Čl. 75 ods. 2 Ústavy SR.

²⁸ § 57 ods. 1 písm. b) rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹ § 10 ods. 2 písm. a) rokovacieho poriadku NR SR.

³⁰ § 135 rokovacieho poriadku NR SR.

³¹ § 136 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

³² § 136 ods. 2 písm. c) rokovacieho poriadku NR SR.

³³ § 136 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

³⁴ § 137 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

³⁵ § 139 ods. 6 rokovacieho poriadku NR SR.

³⁶ § 139 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

³⁷ § 10 ods. 2 písm. c) rokovacieho poriadku NR SR.

³⁸ § 147 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

Disciplinárne konanie možno začať a disciplinárne opatrenie možno uložiť do jedného roka odo dňa, v ktorom došlo k disciplinárnemu previneniu.³⁹

Slobodný mandát

Poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi.⁴⁰ Ústava SR týmto zakotvuje princíp zákazu imperatívneho mandátu. Poslanci národnej rady sú nositeľmi tzv. slobodného mandátu. Nezodpovedajú priamo voličom v tom zmysle, že za výkon svojej funkcie sú voličmi priamo odvolateľní.⁴¹

Výkon mandátu konkretizuje rokovací poriadok, podľa ktorého je zastúpenie poslanca iným poslancom alebo osobou pri hlasovaní vylúčené. Proti poslancovi, ktorý hlasoval za iného poslanca, sa začne disciplinárne konanie podľa § 136 ods. 2 písm. b) rokovacieho poriadku NR SR.⁴²

Návrh na začatie konania môže podať ktorýkoľvek orgán národnej rady, predseda národnej rady, ak ide o narušenie poriadku na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky alebo poslanec.⁴³ Mandátový a imunitný výbor môže začať disciplinárne konanie aj na základe vlastného uznesenia.⁴⁴ Ak mandátový a imunitný výbor zistí, že poslanec hlasoval za iného poslanca, odporučí národnej rade, aby mu udelila pokarhanie a pokutu vo výške 1000 eur.⁴⁵

Pokuta uložená v disciplinárnom konaní je príjmom štátneho rozpočtu. Ak poslanec neuhradí pokutu do 15 dní odo dňa jej uloženia, Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „kancelária národnej rady“) vykoná jej úhradu zrážkou z platu poslanca.⁴⁶

Konanie možno začať a pokutu s pokarhaním možno uložiť do jedného roka odo dňa, v ktorom došlo k hlasovaniu poslanca za iného poslanca.⁴⁷

³⁹ § 138 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴⁰ Čl. 73 ods. 2 Ústavy SR.

⁴¹ Zvolením za poslanca národnej rady vzniká poslancovi nielen právo poslancom byť, ale aj právo vykonávať túto funkciu, t. j. mandát a to osobne, podľa svojho presvedčenia a svedomia, pričom nie je viazaný príkazmi (reprezentatívny mandát).

⁴² § 39 ods. 6 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴³ § 136 ods. 2 písm. a) až d) rokovacieho poriadku NR SR.

⁴⁴ § 136 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴⁵ § 139 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴⁶ § 148 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴⁷ § 138 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

Inkompatibilita

Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie (inkompatibilita):

- sudcu,
- prokurátora,
- verejného ochrancu práv,
- príslušníka ozbrojených síl,
- príslušníka ozbrojeného zboru,
- poslanca Európskeho parlamentu.⁴⁸

Dňom, keď sa poslanec ujal niektorej z vymenovaných funkcií, zaniká jeho mandát poslanca.

Ak bol poslanec zvolený za prezidenta Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“), odo dňa zvolenia prestane vykonávať svoju doterajšiu funkciu.⁴⁹

Neuplatňovanie mandátu

O zániku mandátu poslanca rokuje mandátový a imunitný výbor, ktorý svoje návrhy podáva národnej rade.⁵⁰ Národná rada berie zánik mandátu poslanca na vedomie.⁵¹

Ak bol poslanec vymenovaný:

- za člena vlády,⁵²
- do verejnej funkcie vedúceho ústredného orgánu štátnej správy, ktorý nie je členom vlády,
- do funkcie štátneho tajomníka,⁵³

jeho mandát počas výkonu tejto verejnej funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje (tzv. spočívajúci mandát).⁵⁴

Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje.⁵⁵

⁴⁸ Čl. 77 ods. 1 Ústavy SR.

⁴⁹ Čl. 103 ods. 4 Ústavy SR.

⁵⁰ § 57 ods. 1 písm. g) rokovacieho poriadku NR SR.

⁵¹ § 2 ods. 3 písm. e) rokovacieho poriadku NR SR.

⁵² Čl. 77 ods. 2 Ústavy SR.

⁵³ Čl. 5 ods. 8 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

⁵⁴ Čl. 77 ods. 2 Ústavy SR.

⁵⁵ Čl. 78 ods. 5 Ústavy SR.

Národná rada berie neuplatňovanie mandátu poslanca na vedomie na návrh mandátového a imunitného výboru.⁵⁶

Návrhy, ktoré podal poslanec, ktorého mandát sa neuplatňuje, nemožno prerokovať.⁵⁷ Na miesto poslanca, ktorého mandát sa neuplatňuje, nastupuje náhradník.⁵⁸

Počas neuplatňovania mandátu poslanca zaniká jeho funkcia:

- predsedu národnej rady,
- podpredsedu národnej rady,
- predsedu výboru,
- podpredsedu výboru,
- člena výboru,
- predsedu alebo člena osobitného kontrolného výboru,
- predsedu alebo člena komisie, do ktorých bol zvolený, a to dňom vymenovania za člena vlády alebo

dňom vymenovania do funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv príslušníka ozbrojených síl, príslušníka ozbrojeného zboru, poslanca Európskeho parlamentu, alebo do funkcie štátneho tajomníka.⁵⁹

Po zániku funkcie, počas ktorej sa neuplatňoval mandát poslanca, sa jeho mandát opäť uplatňuje a trvanie mandátu poslanca, ktorý za neho nastúpil ako náhradník, zaniká.⁶⁰

O funkcii alebo o členstve poslanca, ktorého mandát sa bude opäť uplatňovať, rozhodne národná rada vo voľbách podľa volebného poriadku.⁶¹

Poslanec sa môže funkcie poslanca vzdať. Poslanec sa vzdáva svojho mandátu osobným vyhlásením na schôdzi národnej rady alebo písomne.⁶² O vzdaní sa mandátu poslanca rokuje mandátový a imunitný výbor.⁶³ Vzdanie sa funkcie poslanca berie národná rada na vedomie.⁶⁴ Prejav vôle poslanca národnej rady spojený s uskutočňovaním ústavného práva upraveného v čl. 81 ods. 1 ústavy,

⁵⁶ § 2 ods. 3 písm. e) rokovacieho poriadku NR SR.

⁵⁷ § 147 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁵⁸ § 10 ods. 2 písm. b) rokovacieho poriadku NR SR.

⁵⁹ § 11 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

⁶⁰ Čl. 77 ods. 2 Ústavy SR.

Čl. 5 ods. 8 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z.

§ 71 ods. 5 zákona č. 180/2014 Z. z.

⁶¹ § 11 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁶² Čl. 81 Ústavy SR.

⁶³ § 57 ods. 1 písm. g) rokovacieho poriadku NR SR.

⁶⁴ § 2 ods. 3 písm. e) rokovacieho poriadku NR SR.

a to tak prejav pozitívny, ktorým poslanec vyjadruje svoju vôľu vzdať sa funkcie poslanca, ako aj prejav negatívny, ktorým poslanec vyjadruje svoju vôľu nevzdať sa funkcie poslanca, sú prejavom jeho subjektívneho práva na výkon funkcie poslanca. Vzdanie sa funkcie poslanca je možné vykonať len osobne a výlučne na základe slobodne, vážne a nespochybniteľne prejavenej vôle.

Zánik mandátu

Ústava upravuje niekoľko spôsobov zániku mandátu poslanca národnej rady.

Mandát poslanca zaniká:

- uplynutím volebného obdobia,
- vzdaním sa mandátu,
- stratou voliteľnosti,
- rozpustením národnej rady,
- vznikom nezlučiteľnosti podľa čl. 77 ods. 1 ústavy,
- dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.⁶⁵

Patrí sem aj odmietnutie zložiť sľub alebo zloženie sľubu s výhradou. Mandát (t. j. právo vykonávať funkciu poslanca) môže teda poslanec „stratiť“ priamo – odmietnutím sľubu poslanca alebo vykonaním sľubu s výhradou (čl. 75 ods. 2 ústavy).⁶⁶

Poslanec sa môže svojho mandátu vzdať osobným vyhlásením na schôdzi národnej rady. Ak mu v tom bránia vážne okolnosti, môže tak urobiť písomne do rúk predsedu národnej rady; v takom prípade mandát poslanca zaniká dňom doručenia písomného rozhodnutia o vzdaní sa mandátu poslanca predsedovi národnej rady.⁶⁷

K faktickému zániku mandátu poslanca dochádza v prípade jeho smrti. Hoci tento dôvod nie je taxatívne uvedený v čl. 81a ústavy, ustanovenie rokovacieho poriadku deklaruje nástup náhradníka v prípade, ak poslanec zomrel.⁶⁸

⁶⁵ Čl. 81a Ústavy SR.

⁶⁶ Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 26/06-22 zo dňa 31. januára 2006.

⁶⁷ Čl. 81 Ústavy SR.

⁶⁸ § 10 ods. 2 písm. e) rokovacieho poriadku NR SR.

Náhradník

Ak sa uprázdni mandát poslanca pred skončením ustanovujúcej schôdze alebo počas volebného obdobia národnej rady, nastupuje náhradník tej istej politickej strany alebo koalície podľa poradia, v akom bol uvedený na kandidátnej listine. Ak však boli na kandidátnej listine uplatnené prednostné hlasy, nastupuje z kandidátov, ktorí získali aspoň tri percentá prednostných hlasov, ten kandidát, ktorý dostal najvyšší počet prednostných hlasov.⁶⁹

Nastúpenie náhradníka vyhlási predseda národnej rady do 15 dní od uprázdnenia mandátu poslanca, prípadne od vymenovania do funkcie, počas ktorej sa mandát poslanca neuplatňuje. Predseda národnej rady odovzdá náhradníkovi osvedčenie o tom, že sa stal poslancom a od ktorého dňa. Ak náhradník nastupuje na miesto poslanca, ktorého mandát sa neuplatňuje, v osvedčení sa uvedie aj to, že mandát náhradníka trvá len počas výkonu funkcie člena vlády, prípadne počas výkonu inej štátnej funkcie.⁷⁰

Ak nie je náhradník tej istej politickej strany, zostane mandát uprázdnený do konca volebného obdobia.⁷¹

Náhradník, ktorý sa stal poslancom, skladá sľub na schôdzi národnej rady, na ktorej sa zúčastňuje po prvý raz.⁷²

2.2 Poslanecká imunita

Hlasovanie

Za hlasovanie na schôdzi národnej rady alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu.⁷³ Ide o absolútny a trvalý zákaz významný pre nezávislý výkon slobodného mandátu.

Výroky

Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v národnej rade alebo v jej orgáne poslanec podlieha len disciplinárnej právomoci národnej rady.⁷⁴

⁶⁹ § 10 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

§ 71 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁷⁰ § 71 ods. 5 zákona č. 180/2014 Z. z..

⁷¹ § 71 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z..

⁷² § 10 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

⁷³ Čl. 78 ods. 1 Ústavy SR.

⁷⁴ Čl. 78 ods. 2 Ústavy SR.

Návrh na začatie disciplinárneho konania môže podať orgán národnej rady alebo poslanec, ktorý sa cíti urazený výrokom, ktorý predniesol poslanec pri výkone svojej funkcie v národnej rade alebo v jej orgáne.⁷⁵ Mandátový a imunitný výbor môže začať konať aj na základe vlastného uznesenia.⁷⁶

Ak mandátový a imunitný výbor zistí, že poslanec svojím výrokom pri výkone funkcie poslanca predneseným v národnej rade alebo v jej orgáne urazil orgán národnej rady alebo poslanca, alebo iného ústavného činiteľa, a ak samo prerokovanie veci nepostačuje, odporučí mu, aby sa na najbližšej schôdzi národnej rady ospravedlnil. Ak to poslanec neurobí, mandátový a imunitný výbor bezodkladne postúpi vec národnej rade s návrhom na uznesenie. Národná rada môže poslancovi uložiť pokutu až do výšky 1000 eur.⁷⁷

Pokuta uložená v disciplinárnom konaní je príjmom štátneho rozpočtu. Ak poslanec neuhradí pokutu do 15 dní odo dňa jej uloženia, kancelária národnej rady vykoná jej úhradu zrážkou z platu poslanca.⁷⁸

Disciplinárne konanie možno začať a disciplinárne opatrenie možno uložiť do jedného roka odo dňa, v ktorom došlo k disciplinárnemu previneniu.⁷⁹

Priestupková imunita a trestnoprávna imunita

Do konca V. volebného obdobia národnej rady poskytovala právna úprava priestupkového zákona⁸⁰ poslancom národnej rady špecifický druh priestupkovej imunity (netýkala sa len priestupkov, ktoré boli spáchané v súvislosti s porušením zákazu požívať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky).

S účinnosťou **od 1. marca 2012** v zmysle novelizácie ustanovení o pôsobnosti zákona o priestupkoch sa podľa tohto zákona prejedná konanie fyzickej osoby, ktoré je priestupkom podľa zákona o priestupkoch alebo podľa osobitného predpisu, ktorého sa dopustil poslanec národnej rady, sudca ústavného súdu a sudca. V praxi toto ustanovenie znamená **úplné zrušenie priestupkovej imunity poslancov národnej rady.**

V nadväznosti na zrušenie priestupkovej imunity poslancov koncom V. volebného obdobia národnej rady, došlo ústavným zákonom č. 232/2012 Z. z. v VI. volebnom období národnej rady s účinnosťou od 1. septembra 2012 **k zrušeniu trestnoprávnej imunity poslancov.**

⁷⁵ § 136 ods. 2 písm. a) rokovacieho poriadku NR SR.

⁷⁶ § 136 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

⁷⁷ § 139 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

⁷⁸ § 148 rokovacieho poriadku NR SR.

⁷⁹ § 138 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

⁸⁰ Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Na vzatie poslanca **do väzby** je nevyhnutný súhlas národnej rady.⁸¹

Ak bol poslanec **pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine**, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru. Ak mandátový a imunitný výbor následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.⁸²

Generálny prokurátor **oznamuje** predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru národnej rady, že poslanec národnej rady bol pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine a **žiada o vydanie súhlasu na jeho zadržanie**. Ak generálny prokurátor oznámi predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru, že poslanec bol pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, predseda mandátového a imunitného výboru neodkladne zvolá mandátový a imunitný výbor. Mandátový a imunitný výbor rozhodne o žiadosti o vydanie súhlasu na zadržanie poslanca.⁸³

Generálny prokurátor **žiada národnú radu aj o vydanie súhlasu na vzatie poslanca národnej rady do väzby**; podanie žiadosti o vydanie súhlasu na vzatie poslanca národnej rady do väzby **oznámi** predsedovi národnej rady.⁸⁴

Ak generálny prokurátor oznámi predsedovi národnej rady, **že žiada národnú radu o vydanie súhlasu na vzatie poslanca do väzby**, predseda národnej rady požiadá o zvolanie mandátového a imunitného výboru. Mandátový a imunitný výbor takúto žiadosť prerokuje a poslancovi, ktorého sa žiadosť týka, umožní zúčastniť sa na rokovaní výboru a vyjadriť sa o žiadosti. Mandátový a imunitný výbor predkladá správu o výsledku svojich zistení a návrh na uznesenie národnej rade.⁸⁵

Národná rada po oboznámení sa so **žiadosťou** a na základe predloženej správy mandátového a imunitného výboru o výsledku jeho zistení rozhodne, či vydá súhlas na vzatie poslanca do väzby. Národná rada rozhodne o žiadosti na najbližšej schôdzi po predložení správy mandátového a imunitného výboru odo dňa, keď túto žiadosť predseda národnej rady dostal.⁸⁶

⁸¹ Čl. 78 ods. 3 Ústavy SR.

⁸² Čl. 78 ods. 4 Ústavy SR.

⁸³ § 140 rokovacieho poriadku NR SR.

§ 57 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁸⁴ § 13 ods. 4 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.

⁸⁵ § 141 rokovacieho poriadku NR SR.

§ 57 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁸⁶ § 142 rokovacieho poriadku NR SR.

Právoplatné odsúdenie

Ak bol poslanec právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienечnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, jeho mandát zaniká.⁸⁷

Vo veci zániku mandátu poslanca rokuje mandátový a imunitný výbor, ktorý svoje návrhy podáva národnej rade.⁸⁸ Národná rada berie zánik mandátu na vedomie.⁸⁹

Ak došlo k zániku mandátu poslanca, nemožno prerokovať návrhy, ktoré podal.⁹⁰ Na miesto poslanca, ktorého mandát zanikol, nastupuje náhradník.⁹¹

Svedectvo

Poslanec môže odprieť svedectvo vo veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj keď prestal byť poslancom.⁹²

Etický kódex

Poslanec je povinný pri výkone svojej funkcie správať sa v súlade so zásadami slušného správania a dobrých mravov a dodržiavať ústavu, zákony a Etický kódex poslanca, ktorý môže schváliť národná rada uznesením.⁹³ Etický kódex dosiaľ schválený nebol.

2.3 Funkcionári a orgány národnej rady

Predseda národnej rady

Činnosť národnej rady riadi a organizuje predseda národnej rady spolu s jej podpredsedami.⁹⁴

Voľba

Predseda je zodpovedný len národnej rade, ktorá ho volí a odvoláva v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov.⁹⁵

⁸⁷ Čl. 81a písm. f) Ústavy SR.

⁸⁸ § 57 ods. 1 písm. g) rokovacieho poriadku NR SR.

⁸⁹ § 2 ods. 3 písm. e) rokovacieho poriadku NR SR.

⁹⁰ § 147 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁹¹ § 10 ods. 2 písm. d) rokovacieho poriadku NR SR.

⁹² Čl. 79 Ústavy SR.

⁹³ § 9a. rokovacieho poriadku NR SR.

⁹⁴ Čl. 91 Ústavy SR.

⁹⁵ § 14 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

Ak bolo na funkciu predsedu národnej rady navrhnutých viac kandidátov a ani jeden z nich nezískal nadpolovičnú väčšinu hlasov všetkých poslancov, vykoná sa na ustanovujúcej schôdzi opakovaná voľba; zúčastnia sa na nej kandidáti, ktorí získali v prvom kole najväčší počet hlasov a druhý najväčší počet hlasov. Ak ani v opakovanej voľbe nebol predseda národnej rady zvolený, vykonajú sa nové voľby, a to najskôr na druhý deň. Do nových volieb možno navrhnúť aj poslancov, ktorí neboli zvolení v prvom kole volieb ani v opakovanej voľbe.⁹⁶

Ústavné právomoci predsedu národnej rady

Predseda národnej rady:

- zvoláva a riadi schôdze národnej rady,
- podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,
- prijíma sľub poslancov národnej rady,
- vyhlasuje voľby do národnej rady, vyhlasuje voľbu prezidenta, vyhlasuje voľby do orgánov územnej samosprávy,
- vyhlasuje ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta,
- vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon.⁹⁷

V čase **neobsadenia** funkcie hlavy štátu predseda národnej rady najmä:

- zvoláva ustanovujúcu schôdzu národnej rady,
- vymenúva a odvoláva predsedu a ostatných členov vlády, poveruje ich riadením ministerstiev a prijíma ich demisiu; predsedu a ostatných členov vlády odvoláva v prípadoch uvedených v čl. 115 a 116 ústavy,
- vymenúva a odvoláva vedúcich ústredných orgánov, vyšších štátnych funkcionárov a ďalších funkcionárov v prípadoch, ktoré ustanoví zákon; vymenúva a odvoláva rektorov vysokých škôl, vymenúva vysokoškolských profesorov, vymenúva a povyšuje generálov,
- vypovedáva vojnu na základe rozhodnutia národnej rady, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a uzatvára mier,
- môže na návrh vlády nariadiť mobilizáciu ozbrojených síl, vyhlásiť vojnový stav alebo vyhlásiť výnimočný stav a ich skončenie,
- vymenúva a odvoláva sudcov ústavného súdu, predsedu a podpredsedu ústavného súdu, prijíma sľub sudcov ústavného súdu a sľub generálneho prokurátora,

⁹⁶ § 14 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

⁹⁷ Čl. 89 ods. 2 Ústavy SR.

- vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a troch členov súdnej rady, prijíma sľub sudcov.⁹⁸

Ďalšia pôsobnosť

Za účelom výkonu pôsobností podľa ústavy predseda národnej rady najmä:

- zastupuje národnú radu navonok,
- podpisuje uznesenia národnej rady,
- podáva národnej rade správy o opatreniach, ktoré vykonal,
- vyhlasuje voľby do orgánov samosprávy obcí,
- zabezpečuje vyhlasovanie zákonov národnej rady a návrhov prijatých v referende; ak to vyžaduje povaha veci, aj uznesení národnej rady,
- vyhlasuje úplné znenie zákona, na ktoré ho splnomocnil zákon,
- zabezpečuje úlohy spojené s konaním pred ústavným súdom,
- bezodkladne oznamuje mandátovému a imunitnému výboru zadržanie poslanca pri trestnom čine,
- berie na vedomie oznámenie o utvorení poslaneckého klubu a jeho zložení a zánik poslaneckého klubu,
- dáva súhlas na skončenie pracovného alebo obdobného pracovného vzťahu proti vôli poslanca v čase výkonu jeho funkcie a do 12 mesiacov po zániku jeho mandátu,
- vymenúva a odvoláva vedúceho kancelárie národnej rady,
- môže prerušiť schôdzu národnej rady,
- podáva návrh na začatie disciplinárneho konania z dôvodu narušenia poriadku na schôdzi národnej rady,
- plní ďalšie úlohy, ktorými ho poverí národná rada alebo ak to ustanovuje zákon.⁹⁹

Ak to povaha veci vyžaduje, predseda národnej rady zvoláva poradu predsedov výborov.¹⁰⁰

Predseda národnej rady ostáva vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si národná rada nezvolí nového predsedu.¹⁰¹

⁹⁸ Čl. 105 ods. 1 Ústavy SR.

⁹⁹ § 43 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁰⁰ § 43 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁰¹ Čl. 89 ods. 3 Ústavy SR.

Podpredsedovia národnej rady

Predseda národnej rady zastupujú jeho podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda národnej rady je zodpovedný národnej rade.¹⁰²

Podpredsedovia národnej rady:

- riadia a organizujú úseky činnosti národnej rady podľa poverenia predsedom národnej rady,
- zastupujú predsedu národnej rady v určenom poradí a v plnení jeho úloh, ktorými ich poverí,
- vykonávajú ďalšiu činnosť podľa rokovacieho poriadku.¹⁰³

Podpredsedovia národnej rady ostávajú vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si národná rada nezvolí nových podpredsedov.¹⁰⁴

Poslanecké grémium

Poslanecké grémium posudzuje otázky politickej a procedurálnej povahy, ktoré súvisia s činnosťou národnej rady a jej orgánov. Stanoviská poslaneckého grémia majú pre národnú radu, jej orgány a pre predsedu národnej rady povahu odporúčaní. Poslanecké grémium sa skladá z členov delegovaných poslaneckými klubmi. Počet členov poslaneckého grémia sa určí tak, že počet poslancov každého poslaneckého klubu sa vydelí pätnástimi a výsledok sa zaokrúhli na celé číslo podľa štatistických zásad. Predseda národnej rady zvoláva poslanecké grémium podľa potreby alebo na žiadosť aspoň dvoch poslaneckých klubov; v tomto prípade ho zvolá bezodkladne. Na poslaneckom grémiu sa môžu zúčastniť aj podpredsedovia národnej rady.¹⁰⁵

Poslanecké kluby

Poslanecké kluby sa utvárajú na ustanovujúcej schôdzi národnej rady po tom, ako mandátový a imunitný výbor overil platnosť voľby poslancov. Za týmto účelom predseda národnej rady preruší ustanovujúcu schôdzu.¹⁰⁶

¹⁰² Čl. 90 ods. 1 Ústavy SR.

¹⁰³ § 44 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁰⁴ Čl. 90 ods. 2 Ústavy SR.

¹⁰⁵ § 66 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁰⁶ § 12 rokovacieho poriadku NR SR.

Utvorenie klubu

Poslanci sa môžu združovať v poslaneckých kluboch, a to podľa príslušnosti k politickým stranám, politickým hnutiam alebo k volebným koalíciám, za ktoré boli zvolení do národnej rady.¹⁰⁷

Ak sa chcú poslanci združiť na inom princípe, ako je zastúpenie v národnej rade na základe volebných výsledkov, musí utvorenie klubu schváliť národná rada.¹⁰⁸ Ak dôjde počas volebného obdobia k rozdeleniu volebných koalícií alebo k zlúčeniu politických strán alebo hnutí, rozdelia sa alebo zlúčia sa aj ich poslanecké kluby, ak spĺňajú podmienku minimálneho počtu poslancov.

Na utvorenie poslaneckého klubu treba **najmenej osem poslancov**. Poslanec môže byť členom len jedného poslaneckého klubu. Počet členov poslaneckého klubu musí byť splnený počas celého volebného obdobia. Ak počas volebného obdobia klesne počet členov poslaneckého klubu pod túto hranicu, poslanecký klub zaniká.

O utvorení poslaneckého klubu sa vyhotoví zápisnica, ktorú podpíšu všetci ustanovujúci členovia poslaneckého klubu. Predseda poslaneckého klubu písomne oznámi predsedovi národnej rady utvorenie poslaneckého klubu, jeho názov, meno a priezvisko predsedu a podpredsedu poslaneckého klubu a mená a priezviská poslancov, ktorí sú jeho členmi.¹⁰⁹

Predseda národnej rady berie oznámenie o vytvorení poslaneckého klubu a jeho zložení na vedomie.¹¹⁰

V mene poslaneckého klubu koná jeho predseda alebo podpredseda alebo poverený člen poslaneckého klubu.¹¹¹

Zabezpečenie klubu

Poslanecké kluby majú právo používať na svoju činnosť miestnosti v priestoroch národnej rady. Podrobnosti upravuje predseda národnej rady.

Na úhradu nákladov poslaneckých klubov sa poskytujú príspevky z rozpočtu kancelárie národnej rady vo výške, ktorú určí na každý rozpočtový rok predseda národnej rady, a to s prihliadnutím na počet členov jednotlivých poslaneckých klubov.

¹⁰⁷ § 64 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁰⁸ § 64 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁰⁹ § 64 ods. 2, 5 a 6 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹⁰ § 43 ods. 2 písm. ch) rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹¹ § 64 ods. 7 rokovacieho poriadku NR SR.

Pravidlá hospodárenia poslaneckých klubov schvaľuje predseda národnej rady.

Poslanecké kluby vedú prehľad o príspevkoch poskytnutých z rozpočtu kancelárie národnej rady a dbajú, aby ich čerpanie bolo doložené príslušnými dokladmi.

Poslanecké kluby sú povinné predložiť predsedovi národnej rady doklady o čerpaní týchto príspevkov, kedykoľvek o to požiada. Poslanecké kluby predkladajú predsedovi národnej rady súhrnnú správu o čerpaní poskytnutých príspevkov za predchádzajúci kalendárny rok v termíne, ktorý určil.¹¹²

Oprávnenia klubu

- Poslanecké kluby sú oprávnené podávať na ustanovujúcej schôdzi písomné návrhy kandidátov na predsedu, podpredsedov národnej rady vrátane návrhov na určenie ich počtu, ako aj návrhy na zriadenie ďalších výborov, ktoré nie sú ustanovené zákonom, kandidátov na predsedov výborov a členov výborov.¹¹³
- Poslanecké kluby sú oprávnené podať počas schôdze návrh zaradiť nový bod programu schôdze alebo vypustiť schválený bod jej programu (musí ísť o návrh aspoň troch poslaneckých klubov).¹¹⁴
- Poslanecké kluby sú oprávnené poveriť svojho člena vystúpením v mene klubu v rozprave. Každý klub môže poveriť vystúpením len jedného člena. Predsedajúci im prideluje slovo ako prvým, ak sa prihlásili do zoznamu rečníkov.¹¹⁵
- Ak sa národná rada uznesie na dĺžke rečníckeho času v rozprave, člen poverený vystúpením v rozprave za poslanecký klub nemôže mať čas kratší ako 30 minút.¹¹⁶
- Na návrh aspoň dvoch poslaneckých klubov môže národná rada rozhodnúť o skončení rozpravy pred vystúpením všetkých prihlásených rečníkov. O návrhu sa hlasuje len vtedy, ak z každého poslaneckého klubu dostal možnosť vystúpiť aspoň jeden poslanec.¹¹⁷
- Po skončení rozpravy a pred hlasovaním na žiadosť aspoň dvoch poslaneckých klubov predsedajúci preruší rokovanie o bode programu schôdze národnej rady a určí čas najmenej 15 minút na poradu poslaneckých klubov.¹¹⁸

¹¹² § 65 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹³ § 13 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹⁴ § 24 ods. 5 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹⁵ § 27 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹⁶ § 30 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹⁷ § 35 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

¹¹⁸ § 35 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

- Po skončení rozpravy a po porade poslaneckých klubov môže poverený člen poslaneckého klubu informovať o stanovisku poslaneckého klubu; informácia nesmie trvať dlhšie ako dve minúty.¹¹⁹
- Poslanecké kluby delegujú svojich členov do poslaneckého grémia.¹²⁰
- Poslanecké kluby môžu požiadať predsedu národnej rady o zvolanie poslaneckého grémia (musí ísť o žiadosť aspoň dvoch klubov). V tomto prípade zvolá predseda národnej rady poslanecké grémium bezodkladne.¹²¹
- Predsedovi poslaneckého klubu je doručované rozhodnutie predsedu národnej rady alebo výboru, ktorého je poslanec príslušného klubu členom, o strate, prípadne úprave niektorých peňažných nárokov poslanca z dôvodu neúčasti na schôdzach národnej rady alebo jej výboru.¹²²
- Poslanecký klub, ako orgán národnej rady, môže podať návrh na začatie disciplinárneho konania vo veci závažného porušenia poslaneckého sľubu, resp. ak ide o porušenie Etického kódexu poslanca alebo v prípade, keď sa cíti urazený výrok, ktorý predniesol poslanec pri výkone svojej funkcie v národnej rade alebo v jej orgáne.¹²³

Výbory národnej rady

Národná rada zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány.¹²⁴

Výbory si môžu v medziach rokovacieho poriadku upraviť svoje vnútorné pomery a podrobnejšie pravidlá svojho rokovania.¹²⁵

Zriaďovanie výborov

Zo zákona sa zriaďuje mandátový a imunitný výbor, Výbor NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií (ďalej len „výbor pre nezlučiteľnosť funkcií“), Výbor NR SR pre európske záležitosti (ďalej len „výbor pre európske záležitosti“), Ústavnoprávny výbor NR SR a osobitné kontrolné výbory – Výbor NR SR na kontrolu činnosti NBÚ,¹²⁶ Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti SIS,¹²⁷ Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti Vojenského

¹¹⁹ § 35 ods. 5 rokovacieho poriadku NR SR.

¹²⁰ § 66 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹²¹ § 66 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

¹²² § 63 ods. 6 rokovacieho poriadku NR SR.

¹²³ § 136 ods. 2 písm. a) a c) rokovacieho poriadku NR SR.

¹²⁴ Čl. 92 ods. 1 Ústavy SR.

¹²⁵ § 45 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹²⁶ § 1 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

¹²⁷ § 72 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹²⁸ § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe.

spravodajstva¹²⁸, Výbor NR SR na preskúmanie rozhodnutí NBÚ.¹²⁹ Ďalšie výbory sú zriaďované na ustanovujúcej schôdzi národnej rady na návrh poslancov alebo klubov. Národná rada zriaďuje výbory podľa potreby a zároveň určuje úseky ich činnosti.¹³⁰

Voľba členov výborov

Predsedia jednotlivých výborov a ich členovia sú volení na ustanovujúcej schôdzi národnej rady. Predsedov výborov volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov.¹³¹ Členovia výborov sú volení nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov.

Pri zaradovaní poslancov do výborov sa vychádza z predstavy, že každý poslanec je zaradený v niektorom zo „stálych“, resp. „základných“ výborov. Ide o výbory, ktorých ťažisková úloha spočíva v prerokúvaní návrhov zákonov na rozdiel od „špecializovaných“ výborov, ktoré majú svoje špecifické oblasti činnosti a spravidla sa legislatívneho procesu nezúčastňujú [mandátový a imunitný výbor, výbor pre nezlučiteľnosť funkcií, Výbor NR SR na preskúmavanie rozhodnutí NBÚ, osobitné kontrolné výbory].

Poslanec môže byť členom viacerých výborov.

Výnimka

Predseda národnej rady nemôže byť zo zákona členom žiadneho výboru.¹³²

Voľba funkcionárov výborov

Na ustanovujúcej schôdzi výboru, ktorú zvoláva predseda výboru, si členovia výboru volia jedného alebo dvoch podpredsedov výboru a dvoch overovateľov. Na zvolenie alebo na odvolanie podpredsedu výboru a overovateľov výboru je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov výboru.¹³³

Vzťah k národnej rade

Výbory prerokúvajú veci, ktoré im predseda národnej rady alebo národná rada prideli a veci, na ktorých prerokúvaní sa uznesú. Veci pridelené výborom

¹²⁸ § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve.

¹²⁹ Čl. 1 ústavného zákona č. 254/2006 Z. z. o zriadení a činnosti výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu.

¹³⁰ § 45 ods. 2 a § 13 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³¹ § 15 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³² § 45 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³³ § 48 rokovacieho poriadku NR SR.

prerokujú výbory v určenej lehote.¹³⁴ Ak ide o návrh zákona, táto lehota nemôže byť kratšia ako 30 dní odo dňa pridelenia. To neplatí, ak je návrh zákona prerokúvaný v skrátenom legislatívnom konaní.¹³⁵

Výbory podávajú svoje návrhy, podnety a stanoviská národnej rade. Môžu ich podávať aj predsedovi národnej rady.¹³⁶

Európske záležitosti

Výbory podávajú na žiadosť výboru pre európske záležitosti svoje stanoviská k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov Európskej únie, o ktorých sa rokuje v národnej rade¹³⁷ v zmysle ústavného zákona o spolupráci národnej rady a vlády v záležitostiach Európskej únie.¹³⁸

Zákonodarná iniciatíva

Výbory môžu podávať návrhy zákonov.¹³⁹ Návrh zákona podpisuje na dvoch výtlačkoch predseda výboru.¹⁴⁰ Návrh sa považuje za podaný, ak je doručený predsedovi národnej rady cez podateľňu kancelárie národnej rady v písomnej forme v počte 2 podpísaných výtlačkov so sprievodným listom predsedu výboru a s príslušným uznesením výboru a v elektronickej forme.¹⁴¹ V sprievodnom liste sa uvádza osoba poverená na uvedenie návrhu zákona v národnej rade a v jej výboroch.¹⁴²

Činnosť výboru

Výbory najmä:

- podávajú národnej rade návrhy zákonov a iné odporúčania vo veciach, ktoré patria do úseku ich činnosti,
- sledujú, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony a či predpisy vydané na ich vykonanie sú s nimi v súlade. Ak výbor zistí porušenie zákona, alebo že vykonávací predpis nie je s ním v súlade alebo nebol vôbec vydaný alebo včas vydaný, upovedomí o tom príslušného člena vlády alebo príslušného vedúceho

¹³⁴ § 46 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³⁵ § 89 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³⁶ § 46 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹³⁷ § 58a ods. 3 písm. f) rokovacieho poriadku NR SR.

¹³⁸ Čl. 2 ods. 2 Čl. 1 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie.

¹³⁹ Čl. 87 ods. 1 Ústavy SR.

¹⁴⁰ Čl. 9 ods. 2 a 4 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov publikovaných pod č. 19/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁴¹ Čl. 9 ods. 4 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov publikovaných pod č. 19/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁴² Čl. 9 ods. 6 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov publikovaných pod č. 19/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov.

iného ústredného orgánu štátnej správy a požiada ho o neodkladné vykonanie nápravy; ak nápravu nevykoná, upovedomí o tom národnú radu,

- na úseku svojej činnosti rokujú o zásadných otázkach hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky, najmä o plnení programového vyhlásenia vlády, o návrhu štátneho rozpočtu a jeho plnení a o štátnom záverečnom účte; na tento účel spolupracujú s členmi vlády a vedúcimi iných štátnych orgánov, verejnoprávných ustanovizní a orgánov zriadených zákonom,
- spolupracujú s orgánmi verejnej správy a využívajú na svoju činnosť ich podnety a návrhy. Na získanie poznatkov môžu pozývať na svoje schôdze k prerokúvaným otázkam, najmä k návrhom zákonov, predstaviteľov orgánov verejnej správy; môžu vykonávať aj poslanecké prieskumy a výjazdové schôdze výborov.¹⁴³

Návrhy a odporúčania výboru

Výbory môžu svoje návrhy, podnety a stanoviská zasielať príslušným členom vlády, prípadne vedúcim ďalších ústredných orgánov. Podľa povahy veci o tom informujú predsedu národnej rady. Členovia vlády a vedúci ďalších ústredných orgánov sú povinní výboru do 30 dní, ak výbor neurčí dlhšiu lehotu, oznámiť, aké opatrenia prijali na jeho odporúčanie. Ak výbor nedostal v určenej lehote odpoveď alebo ak s ňou nesúhlasí, môže predložiť svoje odporúčanie národnej rade.¹⁴⁴

Podnety a pripomienky

Na schôdzach výborov môžu poslanci podávať podnety a pripomienky členom vlády vo veciach ich pôsobnosti. Ak sa podnety a pripomienky poslancov počas rokovania výboru nevysvetlili, zašle ich predseda výboru príslušným členom vlády a požiada ich, aby do 30 dní oznámili, aké opatrenia na ich základe prijali. S týmito opatreniami sa poslanci oboznámia na ďalšej schôdzi výboru.¹⁴⁵

Poverení zamestnanci kancelárie národnej rady môžu na schôdzach výborov podávať stanoviská k prerokúvaným návrhom zákonov a iným materiálom.¹⁴⁶

Správy

V rámci kontrolnej činnosti môže výbor žiadať od členov vlády, vedúcich ostatných ústredných orgánov štátnej správy a vyšších štátnych funkcionárov

¹⁴³ § 45 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁴⁴ § 47 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁴⁵ § 132 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁴⁶ § 143 ods. 12 rokovacieho poriadku NR SR.

správy o otázkach patriacich do ich pôsobnosti. Tí sú povinní žiadosti výborov vyhovieť do 30 dní.¹⁴⁷

Vysvetlenia

Výbory majú právo pozývať na svoje schôdze:

- členov vlády,
- vedúcich iných orgánov štátnej správy a
- generálneho prokurátora

a vyžadovať od nich vysvetlenia, správy a potrebné podklady. Tí sú povinní prísť na schôdzu výboru, podať požadované vysvetlenia a správy a predložiť podklady. Môžu sa dať zastúpiť poverenými zástupcami, ak s tým výbor súhlasí.¹⁴⁸

Odborné posudky

Výbory môžu pozývať na svoje schôdze aj odborníkov a ďalšie osoby a požiadať ich o stanovisko. Výbory môžu požiadať odborníkov, vedecké ústavy alebo iné ustanovizne, aby vypracovali odborné posudky a stanoviská potrebné na rokovanie výborov. Na vyjasnenie obsahu podaného posudku môže výbor požadovať, aby ten, kto ho vypracoval, podal ústne vysvetlenie na schôdzi výboru.¹⁴⁹

Osoby prizvané na schôdzu výboru si môžu uplatniť do troch dní u predsedu výboru nárok na úhradu preukázaných výdavkov a ušlého zárobku, inak nárok zaniká. Predseda výboru upozorní prizvané osoby na ich nárok a lehotu jeho uplatnenia. Tieto výdavky výboru sa uhrádzajú z rozpočtu kancelárie národnej rady.¹⁵⁰

Ústavnoprávny výbor NR SR

Ústavnoprávny výbor NR SR najmä:

- podáva národnej rade podnety na zdokonalenie právneho poriadku Slovenskej republiky,
- prerokúva všetky návrhy zákonov najmä z hľadiska ich súladu s ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi Slovenskej republiky a s právom Európskej únie,

¹⁴⁷ § 128 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁴⁸ § 53 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁴⁹ § 54 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁵⁰ § 149 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

- odporúča predsedovi národnej rady spôsob zabezpečenia úloh súvisiacich s konaním pred ústavným súdom,
- prerokúva a odporúča národnej rade návrhy na zvolenie kandidátov na sudcov ústavného súdu a v prípade poverenia aj na ďalších ústavných činiteľov volených národnou radou podľa osobitných predpisov,
- prerokúva správy o stave zákonnosti a činnosti prokuratúry, súdnictva a väzenia.¹⁵¹

Výbor NR SR pre európske záležitosti¹⁵²

Národná rada volí predsedu a členov Výboru NR SR pre európske záležitosti na základe princípu pomerného zastúpenia politických strán a politických hnutí, za ktoré boli poslanci zvolení do národnej rady v príslušnom volebnom období.¹⁵³

Osobitné kontrolné výbory

Národná rada si na základe zákona z poslancov zriaďuje osobitné kontrolné výbory na kontrolu činnosti Národného bezpečnostného úradu a služieb vykonávaných podľa osobitných predpisov. Členov osobitného kontrolného výboru volí národná rada podľa princípu pomerného zastúpenia členov poslaneckého klubu alebo poslaneckých klubov a vzhľadom na určený počet členov osobitného kontrolného výboru. Poslanec sa môže členstva v kontrolnom výbore vzdať. Rokovanie osobitných kontrolných výborov je neverejné, zúčastňujú sa na ňom členovia výboru a ďalšie osoby len so súhlasom výboru. Právo účasti na rokovaní osobitných kontrolných výborov má aj predseda národnej rady.¹⁵⁴

Komisie

Národná rada a výbory si môžu zriaďovať stále alebo dočasné komisie na konzultovanie otázok a na prípravu stanovísk k veciam, ktoré patria do ich pôsobnosti. Členmi komisie môžu byť poslanci a iné osoby. Predsedom komisie je vždy poslanec. Výbory môžu zriaďovať aj spoločné komisie.¹⁵⁵

Osoby prizvané na schôdzu komisie si môžu uplatniť do troch dní u predsedu komisie nárok na úhradu preukázaných výdavkov a ušlého zárobku. Predseda komisie na túto skutočnosť prizvané osoby upozorní. Výdavky sa hradia z rozpočtu kancelárie národnej rady.¹⁵⁶

¹⁵¹ § 59 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁵² Podrobnejšie informácie o zložení a pôsobnosti výboru sú v VI. časti tejto publikácie.

¹⁵³ § 58a ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁵⁴ § 60 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁵⁵ § 61 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁵⁶ § 149 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

Poslanecký prieskum

Poslanec alebo skupina poslancov môže vykonávať poslanecký prieskum, aby zistili, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony a či hospodárenie s verejnými prostriedkami je v nimi v súlade, ak ich vykonaním poslaneckého prieskumu poverí národná rada alebo výbor. Poslanecký prieskum môže vykonať poslanec alebo skupina poslancov podľa § 63a rokovacieho poriadku NR SR.¹⁵⁷

2.4 Platové a iné náležitosti poslanca národnej rady

Plat poslanca

Poslancovi národnej rady patrí plat vo výške trojnásobku priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok znížený podľa § 2 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zaokrúhlený nahor na celé euro, začínajúc dňom zvolenia za poslanca národnej rady.

Zníženie sa rovná:

- **0,15 násobku trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, ak podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, je rovný alebo vyšší ako 0,07;**
- **0,1 násobku trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, ak podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, je rovný alebo vyšší ako 0,05 a nižší ako 0,07;**

¹⁵⁷ § 63a rokovacieho poriadku NR SR.

- **0,05 násobku trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy** zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, **ak podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu** Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, **je rovný alebo vyšší ako 0,03 a nižší ako 0,05.**¹⁵⁸

Poslancovi patrí plat **po zániku poslaneckého mandátu** podľa dĺžky výkonu poslaneckého mandátu a to:

- ešte počas **dvoch mesiacov** po tom, ako došlo k zániku jeho poslaneckého mandátu, ak vykonával poslanecký mandát **najmenej päť mesiacov a menej ako 5 rokov,**
- ešte počas **troch mesiacov,** ak vykonával mandát poslanca **aspoň päť rokov.**¹⁵⁹

Uvedené sa nevzťahuje na poslanca, ktorý:

- bol zvolený za poslanca v nasledujúcom volebnom období,
- bezprostredne po zániku mandátu začal vykonávať inú funkciu ústavného činiteľa alebo bol zvolený do Európskeho parlamentu, alebo začal vykonávať inú funkciu v štátnej službe¹⁶⁰ do ktorej bol vymenovaný
 - prezidentom,
 - vládou,
 - predsedom národnej rady,
 - predsedom ústavného súdu,
 - predsedom súdnej rady,
 - predsedom Najvyššieho súdu SR,
 - predsedom Bezpečnostnej rady SR,
 - vedúcim Úradu vlády SR, alebo
 - predsedom Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti.

Ak poslanec vykonáva mandát ako náhradník, patrí mu nárok na „odstupné“ (plat) po zániku mandátu iba raz počas toho istého volebného obdobia.¹⁶¹

¹⁵⁸ § 2 ods. 2 písm. a) – c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

¹⁵⁹ § 2 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁶⁰ § 7 ods. 2 písm. b) zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁶¹ § 2 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ak došlo k zániku mandátu poslanca smrťou poslanca, vyplatia sa peňažné nároky postupne priamo jeho manželke, deťom a rodičom, ak s ním žili v čase jeho smrti v spoločnej domácnosti. Ak týchto osôb niet, stávajú sa prostriedky predmetom dedičstva.¹⁶²

Funkčné príplatky

Okrem platu patrí poslancovi, ktorý vykonáva niektorú z funkcií v národnej rade, aj mesačný funkčný príplatok vyplácaný odo dňa, v ktorom bol do funkcie zvolený.

- **Predsedomi národnej rady** patrí funkčný príplatok vo výške **497,91 eura**.
- **Podpredsedomi národnej rady** patrí funkčný príplatok vo výške **331,94 eura**.
- **Predsedomi výboru národnej rady** patrí funkčný príplatok vo výške **165,97 eura**.
- **Podpredsedomi výboru národnej rady** patrí funkčný príplatok vo výške **82,99 eura**.¹⁶³

Platy, funkčné príplatky a odmeny ústavných činiteľov **sú** príjmami zo závislej činnosti.¹⁶⁴

Paušálne náhrady

Paušálnymi náhradami sú diéty a náhrady ďalších výdavkov spojených s výkonom poslaneckej funkcie. Predmetné paušálne náhrady patria poslancovi odo dňa zloženia sľubu vo výške, ktorá závisí od miesta jeho trvalého pobytu nasledovne:

- ak má poslanec trvalý pobyt v **Bratislavskom kraji**, paušálne náhrady sú vo výške **1,8 násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca** v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci rok,
- ak má poslanec trvalý pobyt **mimo Bratislavského kraja**, paušálne náhrady sú vo výške **2,1 násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca** v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci rok.¹⁶⁵

Paušálne náhrady ústavných činiteľov **nepodliehajú zdaneniu**.¹⁶⁶

¹⁶² § 2 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁶³ § 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁶⁴ § 5 ods. 1 písm. c) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

¹⁶⁵ § 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁶⁶ § 26 ods. 2) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ďalšie paušálne náhrady

Poslancovi okrem toho patrí náhrada za **ubytovanie** v preukázanej výške, ak cestu vykonal v súvislosti s výkonom poslaneckej funkcie. Výšku cestovných náhrad pri cestách do zahraničia, ktoré súvisia s výkonom poslaneckej funkcie, určí národná rada uznesením.¹⁶⁷ Počas výkonu funkcie prináleží poslancovi diplomatický pas.¹⁶⁸

Poslanec môže bezplatne používať prostriedky **osobnej železničnej dopravy** (na základe platného preukazu poslanca) u toho železničného podniku, ktorý má **uzavretú zmluvu o dopravných službách** vo verejnom záujme podľa osobitného predpisu.¹⁶⁹

Poslancovi patria **technické prostriedky** potrebné na výkon jeho mandátu v rozsahu a za podmienok ustanovených uznesením národnej rady,¹⁷⁰ ktoré mu po skončení volebného obdobia ostávajú.¹⁷¹

Predseda národnej rady má počas výkonu svojej funkcie právo bezplatne užívať primerane **vybavený byt**. Podpredseda národnej rady má toto právo len vtedy, ak má trvalý pobyt mimo sídla národnej rady. Okrem toho majú predseda a podpredsedovia národnej rady počas výkonu svojej funkcie právo **bezplatne používať služobné motorové vozidlo** a právo na zriadenie a bezplatné používanie účastníckej telefónnej stanice a mobilného telefónu.¹⁷²

Poslanec s trvalým pobytom mimo Bratislavského kraja má právo na **ubytovanie** v zariadeniach kancelárie národnej rady alebo na úhradu nákladov v ubytovacích zariadeniach, ktoré určí kancelária národnej rady.¹⁷³

Poslanecké kancelárie, asistenti

Poslanec má na zabezpečenie výkonu poslaneckého mandátu nárok na primerane vybavenú kanceláriu v priestoroch kancelárie národnej rady. Poslanec si môže zriadiť aj ďalšiu, resp. ďalšie kancelárie okrem kancelárie v priestoroch kancelárie národnej rady. Zvyčajne si ich zriaďuje mimo hlavného mesta. Na výkon odborných a administratívnych prác spojených s činnosťou poslaneckej kancelárie poskytne kancelária národnej rady poslancovi asistenta, s ktorým po dohode s poslancom uzavrie zmluvu o zabezpečení služieb asistenta poslanca.¹⁷⁴

¹⁶⁷ § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁶⁸ § 9 ods. 1 písm. b) zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁶⁹ § 5 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁰ Uznesenie NR SR č. 1179 z 8. júla 1998.

¹⁷¹ § 4 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁷² § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁷³ § 4 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁴ § 4a ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Náklady na asistenta a výdavky na prevádzku ďalšej kancelárie (mimo priestory národnej rady) nemôžu presiahnuť **2,7-násobok priemernej nominálnej mesačnej mzdy** zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok. Podrobnosti uhrádzania ustanoví národná rada uznesením.¹⁷⁵

Poistné

Poslanci sú počas výkonu svojej funkcie zúčastnení na zdravotnom, nemocenskom a dôchodkovom poistení rovnako ako zamestnanci v pracovnom pomere.¹⁷⁶

Práceschopnosť

V čase, keď poslanec nevykonáva poslaneckú funkciu pre chorobu, patrí mu náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa osobitných predpisov.¹⁷⁷

Prídavky na deti

Poslancom patria prídavky na deti vo výške a za podmienok ustanovených osobitným predpisom.¹⁷⁸

Pracovný pomer

Poslancovi poskytne zamestnávateľ na požiadanie pracovné voľno. Náhrada mzdy od zamestnávateľa mu nepatrí. Poslancovi, ktorý je v pracovnom alebo obdobnom pracovnom vzťahu, patrí za vykonanú prácu mzda (odmena) podľa osobitných predpisov, ak nie je v zákone č. 120/1993 Z. z. ustanovené inak.¹⁷⁹

V čase, keď je poslanec ako zamestnanec dlhodobo uvoľnený na výkon verejnej funkcie, zamestnávateľ mu nesmie dať výpoveď.¹⁸⁰

¹⁷⁵ Uznesenie NR SR č. 267 z 15. decembra 2010.

¹⁷⁶ § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁷ § 8 ods. 1 zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. A § 33 ods. 1 a § 37 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁸ Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁹ § 8 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁸⁰ § 64 ods. 1 písm. e) zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Pracovný alebo obdobný pracovný vzťah poslanca možno skončiť proti jeho vôli len s predchádzajúcim súhlasom predsedu národnej rady, ktorý ho môže udeliť po predchádzajúcom prerokovaní v mandátovom a imunitnom výbore; inak je skončenie pracovného alebo obdobného pracovného vzťahu neplatné. To platí aj počas 12 mesiacov po zániku poslaneckého mandátu.¹⁸¹

Strata nárokov

Ak sa poslanec bez riadneho ospravedlnenia nezúčastní najmenej dvoch rokovacích dní schôdzy národnej rady alebo jej výborov, do ktorých bol zvolený, v období jedného kalendárneho mesiaca, stráca nárok na polovicu platu, funkčného príplatku a polovicu paušálnych náhrad, ktoré by mu inak patrili na nasledujúci mesiac.¹⁸²

Ak sa poslanec bez riadneho ospravedlnenia nezúčastní najmenej štyroch rokovacích dní schôdzy národnej rady alebo jej výborov, do ktorých bol zvolený, v období jedného kalendárneho mesiaca, stráca nárok na plat, funkčný príplatok a paušálne náhrady, ktoré by mu inak patrili na nasledujúci mesiac.¹⁸³

Účasť poslancov na schôdzach

Poslanec je povinný zúčastňovať sa na schôdzach národnej rady a na schôdzach jej výborov, do ktorých bol zvolený. Poslanec je tiež povinný zúčastňovať sa aj na činnostiach, ktoré patria do pôsobnosti výborov, ktoré mu národná rada alebo výbor určil alebo ktorými ho poveril.¹⁸⁴

Ospravedlnenie je povinný poslať poslanec **pred konaním schôdze**, na ktorej sa nemôže zúčastniť pre chorobu alebo z iného vážneho dôvodu. Ospravedlnenie treba poslať **písomne** predsedovi národnej rady, ak ide o schôdzu národnej rady; predsedovi výboru, ak ide o schôdzu výboru.

Ospravedlnenie sa nevyžaduje, ak dôvod neúčasti poslanca na schôdzi súvisí s plnením povinností poslanca, na ktoré dal súhlas predseda národnej rady alebo predseda výboru. Ak nemožno doručiť písomné ospravedlnenie, poslanec sa môže ospravedlniť iným vhodným spôsobom. Takéto ospravedlnenie treba bezodkladne písomne potvrdiť.

Po skončení kalendárneho mesiaca predseda národnej rady, resp. výboru posudzuje, či dôvod neúčasti na schôdzi možno považovať za závažný

¹⁸¹ § 8 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁸² § 7 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁸³ § 7 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁸⁴ § 63 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

a ospravedlnenie poslanca za riadne. Po posúdení neúčasti oznámia svoje rozhodnutie poslancovi a kancelárii národnej rady, ktorá v prípade neospravedlnenia neúčasti poslanca zabezpečí vykonanie straty nárokov alebo úpravu niektorých nárokov poslanca. Kancelária národnej rady doručí rozhodnutie aj predsedovi poslaneckého klubu, ktorého je poslanec členom.

Poslanec do piatich dní od doručenia oznámenia o neospravedlnení neúčasti môže požiadať predsedu národnej rady, aby jeho námietky proti neospravedlneniu neúčasti s prihliadnutím na stanovisko mandátového a imunitného výboru a podpredsedov národnej rady znovu zvážil a o veci opäť rozhodol. Toto rozhodnutie predsedu národnej rady je konečné.

Evidenciu o účasti poslancov na rokovacích dňoch schôdzí národnej rady a výborov vedie a uschováva kancelária národnej rady.

Ak poslanec svoju neúčasť na rokovacích dňoch schôdzí národnej rady alebo na rokovacích dňoch výborov vôbec neospravedlnil alebo ju neospravedlnil určeným spôsobom, považuje sa jeho neúčasť za neospravedlnenú.¹⁸⁵

2.5 Rozpor záujmov pri výkone funkcie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky

Poslanec ako verejný funkcionár je povinný pri výkone svojej funkcie presadzovať a chrániť verejný záujem. Pri výkone svojej funkcie nesmie uprednostniť osobný záujem pred verejným záujmom. Poslanec sa musí pri výkone svojej funkcie zdržať všetkého, čo môže byť v rozpore s ústavným zákonom č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v neskorších predpisov.

Získavanie výhod

Poslanec nesmie:

využívať svoju funkciu, právomoci z nej vyplývajúce a informácie nadobudnuté pri jej výkone alebo v súvislosti s jej výkonom na získavanie výhod vo svoj prospech, v prospech jemu blízkych osôb ani iných fyzických osôb alebo právnických osôb; to sa nevzťahuje na činnosť alebo úlohu, ktorá vyplýva verejnému funkcionárovi z výkonu jeho funkcie,

žiadať dary, prijímať dary, navádzať iného na poskytovanie darov alebo získavať iné výhody v súvislosti s výkonom svojej funkcie; to sa nevzťahuje

¹⁸⁵ § 63 ods. 2 až 9 rokovacieho poriadku NR SR.

na dary poskytované zvyčajne pri výkone verejnej funkcie alebo dary poskytované na základe zákona,

sprostredkovať pre seba, blízku osobu, pre inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu okrem prípadu, ak to pre verejného funkcionára vyplýva z výkonu jeho verejnej funkcie, obchodný styk so

- štátom,
- obcou,
- vyšším územným celkom,
- štátnym podnikom, štátnym fondom, alebo inou právnickou osobou zriadenou štátom,
- rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou zriadenou obcou,
- rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou zriadenou vyšším územným celkom alebo
- inou právnickou osobou s majetkovou účasťou štátu, obce alebo vyššieho územného celku,

nadobúdať majetok od štátu alebo inak ako vo verejnej súťaži alebo vo verejnej dražbe; toto ustanovenie sa vzťahuje aj na blízke osoby poslanca,

uzatvoriť zmluvu o tichom spoločenstve alebo nadobúdať akcie na doručiteľ a inak ako dedením,

používať svoju osobu, svoje meno a priezvisko, svoju podobizeň, obrazový snímku, záznam svojho hlasu alebo svoj podpis **na reklamu**,

používať symboly spojené s výkonom svojej funkcie na osobný prospech.¹⁸⁶

Ďalej nesmie:

vykonávať funkcie, zamestnania a činnosti, ktoré sú nezlučiteľné s funkciou poslanca podľa ústavy a zákonov (funkcia prezidenta, sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl, príslušníka ozbrojeného zboru a poslanca Európskeho parlamentu),

nesmie byť štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, členom riadiaceho, kontrolného alebo dozorného orgánu právnickej osoby, ktorá bola zriadená na výkon podnikateľskej činnosti, okrem valného zhromaždenia a členskej schôdze,

nesmie podnikat'; to sa nevzťahuje na výkon povolania, ktoré môže vykonávať len fyzická osoba za zákonom ustanovených podmienok.¹⁸⁷

Výbor pre nezlučiteľnosť funkcií

Výbor pre nezlučiteľnosť funkcií preskúmava, či poslanec nevykonáva funkciu nezlučiteľnú s funkciou poslanca alebo funkciu, pre ktorú sa mandát poslanca

¹⁸⁶ Čl. 4 ods. 1 a 2 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov.

¹⁸⁷ Čl. 5 ods. 1 až 3 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

neuplatňuje, a plní úlohy súvisiace s preskúmvaním, či konanie poslanca je v rozpore s ústavným zákonom č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. O výsledku svojho preskúmvania podáva národnej rade správu a navrhuje uznesenie, ktoré by mala schváliť.¹⁸⁸

Poslanec je povinný do 30 dní odo dňa, keď sa ujal výkonu mandátu a počas jeho výkonu vždy do 30. apríla podať výboru pre nezlučiteľnosť funkcií písomné oznámenie za predchádzajúci kalendárny rok, v ktorom uvedie:

- či spĺňa podmienky nezlučiteľnosti výkonu funkcie verejného funkcionára s výkonom iných funkcií, zamestnaní alebo činností v zmysle príslušného predpisu,¹⁸⁹
- aké zamestnanie vykonáva v pracovnom pomere, obdobnom pracovnom vzťahu alebo štátnozamestnaneckom pomere a akú podnikateľskú činnosť vykonáva popri výkone funkcie verejného funkcionára,
- aké má funkcie v štátnych orgánoch, v orgánoch územnej samosprávy, v orgánoch právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť a v orgánoch iných právnických osôb; taktiež uvedie, z ktorých uvádzaných funkcií má príjem, funkčné alebo iné požitky,
- svoje príjmy dosiahnuté v uplynulom kalendárnom roku z výkonu funkcie verejného funkcionára a z výkonu iných funkcií, zamestnaní alebo činností, v ktorých vykonávaní verejný funkcionár pokračuje aj po ujatí sa výkonu funkcie verejného funkcionára,
- svoje majetkové pomery a majetkové pomery manžela a neplnoletých detí, ktorí s ním žijú v domácnosti, vrátane osobných údajov v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa trvalého pobytu, podľa stavu k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka,
- popis daru alebo iných výhod, ktoré verejný funkcionár prijal v kalendárnom roku, za ktorý podáva oznámenie, ak hodnota darov alebo iných výhod od jedného darcu alebo hodnota jedného daru presiahne 10-násobok minimálnej mzdy, vrátane druhu daru a dátum jeho prijatia.¹⁹⁰

K tomuto písomnému oznámeniu poslanec priloží kópiu daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb alebo iný doklad vydávaný na daňové účely potvrdzujúci sumu príjmov, ktoré získal za predchádzajúci kalendárny rok.¹⁹¹

¹⁸⁸ § 58 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

¹⁸⁹ Čl. 5 ods. 1 a 3 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁹⁰ Čl. 7 ods. 1 písm. a) až f) ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov.

¹⁹¹ Čl. 7 ods. 2 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Poslanec sa považuje za verejného funkcionára aj v období jedného roka odo dňa skončenia výkonu mandátu na účely oznámenia funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov.¹⁹²

Ak bol poslanec zvolený alebo vymenovaný do inej verejnej funkcie alebo je opätovne zvolený za poslanca alebo si uplatňuje spočívajúci mandát a podal v kalendárnom roku takéto oznámenie, nie je povinný ho podať opätovne.¹⁹³

Výbor pre nezlučiteľnosť funkcií je oprávnený v prípade pochybností o úplnosti alebo pravdivosti oznámenia požiadať poslanca o vysvetlenie. Ak nepovažuje podané vysvetlenie za dostatočné, je oprávnený dať podnet na začatie konania podľa osobitného predpisu.¹⁹⁴

Rozpor záujmov

Výbor pre nezlučiteľnosť funkcií zverejňuje oznámenia funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov poslancov v rozsahu určenom čl. 7 ods. 8 až 10 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov na webovom sídle národnej rady.

Ak poslanec vykonáva niektorú zo spomínaných funkcií, zamestnaní alebo činností, je povinný do 30 dní odo dňa zloženia sľubu takú funkciu, zamestnanie alebo činnosť skončiť alebo vykonať zákonom ustanovený právny úkon smerujúci k jej skončeniu.¹⁹⁵

Konanie vo veci rozporu záujmov

Konanie o návrhu vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzenia rozporu záujmov¹⁹⁶ vykonáva výbor pre nezlučiteľnosť funkcií. Výbor začne konanie:

- z vlastnej iniciatívy, ak jeho zistenia nasvedčujú tomu, že verejný funkcionár v oznámení funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov uviedol neúplné alebo nepravdivé údaje, alebo že verejný funkcionár nesplnil alebo porušil povinnosť alebo obmedzenie ustanovené ústavným zákonom č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo iným zákonom alebo
- na základe riadne odôvodneného podnetu, z ktorého je zrejmé, kto ho podáva, ktorého verejného funkcionára sa týka, a čo sa namieta.

¹⁹² Čl. 3 ods. 1 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁹³ Čl. 7 ods. 3 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁹⁴ Čl. 7 ods. 7 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁹⁵ Čl. 5 ods. 7 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁹⁶ Čl. 9 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Výbor pre nezlučiteľnosť funkcií rozhodne vo veci do 180 dní odo dňa začatia konania. Ak sa konanie začína na podnet, dňom začatia konania je deň doručenia podnetu výboru pre nezlučiteľnosť funkcií. Ak sa konanie začína z vlastnej iniciatívy tohto výboru, konanie je začaté dňom, keď výbor urobil prvý úkon voči verejnému funkcionárovi, proti ktorému sa vedie konanie.¹⁹⁷

Rozhodnutie výboru sa následne doručí verejnému funkcionárovi, proti ktorému konanie smeruje a tomu, na čí podnet sa koná. Rozhodnutie sa doručí aj predsedovi národnej rady alebo podpredsedovi národnej rady, ak konanie smeruje proti predsedovi národnej rady.

Ak sa v konaní preukázalo, že poslanec nesplnil alebo porušil povinnosť alebo obmedzenie ustanovené ústavným zákonom alebo zákonom, alebo v oznámení funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov uviedol neúplné alebo nepravdivé údaje, rozhodnutie obsahuje výrok, v ktorom sa uvedie, v čom je konanie alebo opomenutie verejného funkcionára v rozpore s ústavným zákonom alebo zákonom, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. Rozhodnutie obsahuje aj povinnosť zaplatiť pokutu podľa ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ak sa takýmto rozhodnutím vysloví, že poslanec vykonáva funkciu, zamestnanie alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s výkonom verejnej funkcie podľa ústavy, ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, alebo osobitných predpisov, súčasťou rozhodnutia je aj povinnosť bezodkladne zanechať takú funkciu, zamestnanie alebo činnosť.

Takýmto rozhodnutím sa vysloví strata mandátu alebo strata verejnej funkcie, ak:

- sa v predchádzajúcom konaní proti verejnému funkcionárovi právoplatne rozhodlo, že nesplnil alebo porušil povinnosť alebo obmedzenie ustanovené ústavným zákonom alebo zákonom, alebo v oznámení funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov uviedol neúplné alebo nepravdivé údaje, a to napriek písomnému upozorneniu výboru v lehote ním určenej,
- verejný funkcionár nepreukázal spôsobom ustanoveným ústavným zákonom pôvod svojich majetkových prírastkov, najmä ak ide o taký majetkový prírastok, ktorý verejný funkcionár vzhľadom na svoje príjmy v oznámení funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov nemohol dosiahnuť.

¹⁹⁷ Čl. 9 ods. 5 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Rozhodnutie musí byť prijaté najmenej trojpätinovou väčšinou prítomných členov výboru pre nezlučiteľnosť funkcií, inak to znamená, že sa konanie zastavuje. Výbor je schopný uznávať sa, ak je prítomná najmenej polovica jeho členov.

Rozhodnutie o strate mandátu alebo verejnej funkcie prijaté výborom musí schváliť národná rada najmenej trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov. Národná rada schválené rozhodnutie zverejňuje.

Dotknutý poslanec môže podať návrh na preskúmanie rozhodnutia národnej rady alebo rozhodnutia výboru o pokute na ústavný súd v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia, ktorým bola vyslovená strata mandátu alebo funkcie, alebo ktorým bolo rozhodnuté o pokute voči poslancovi. Podanie návrhu na preskúmanie rozhodnutia výboru má odkladný účinok. Ústavný súd rozhodne o tomto návrhu do 60 dní odo dňa jeho doručenia.

Rozhodnutie ústavného súdu je konečné.¹⁹⁸ Výnimku predstavuje možnosť obrátiť sa na medzinárodný orgán so žiadosťou o preskúmanie rozhodnutia, ktorým bola vyslovená strata mandátu alebo verejnej funkcie na základe medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Ak sa poslanec obráti na tento medzinárodný orgán so žiadosťou o preskúmanie takého rozhodnutia, považuje sa také rozhodnutie o strate mandátu alebo verejnej funkcie za právoplatné a vykonateľné až vtedy, keď ho tento medzinárodný orgán potvrdí.¹⁹⁹

Ak sa v konaní nepreukázali spomínané skutočnosti, výbor pre nezlučiteľnosť funkcií rozhodne o zastavení konania. Na prijatie platného rozhodnutia o zastavení konania je potrebná najmenej trojpätinová väčšina prítomných členov výboru. Také rozhodnutie je konečné. Konanie sa zastaví aj vtedy, ak sa verejný funkcionár pred hlasovaním o rozhodnutí, ktorým by sa preukázali spomínané skutočnosti, vzdal svojej funkcie.²⁰⁰ Konanie sa zastaví aj v prípade, ak výbor neprijme platné rozhodnutie o pokute.

Ak je súčasťou rozhodnutia aj povinnosť zanechať funkciu, zamestnanie alebo činnosť, ktorých výkon je nezlučiteľný s výkonom poslaneckého mandátu ústavného zákona alebo zákona, je poslanec povinný do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ich vykonávanie skončiť alebo urobiť zákonom ustanovený právny úkon smerujúci k ich skončeniu a oznámiť to výboru

¹⁹⁸ Čl. 9 a 10 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁹⁹ Čl. 12 ods. 2 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁰⁰ Čl. 9 ods. 13 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

pre nezlučiteľnosť funkcií. Ak poslanec nesplní tieto povinnosti, znamená to, že dňom uplynutia stanovenej lehoty sa vzdal funkcie poslanca.²⁰¹

2.6 Vybrané ustanovenia niektorých zákonov týkajúce sa postavenia poslanca Národnej rady Slovenskej republiky

Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov

Ústavným zákonom sa zriaďuje Parlamentná rada Slovenskej republiky. Ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu znemožnená činnosť národnej rady, vykonáva jej ústavné právomoci až do obnovenia činnosti Parlamentná rada, s výnimkou:

- uznášaní sa na ústave a ústavných zákonoch, volebných zákonoch, zákonoch o politických stranách a politických hnutiach a na zákonoch o spôsobe vykonania referenda,
- vyslovovania súhlasu s medzinárodnou zmluvou,
- uznášaní sa na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta a na návrhoch na vyhlásenie referenda,
- podania obžaloby na prezidenta.

Predsedom Parlamentnej rady je predseda národnej rady; ďalšími členmi Parlamentnej rady sú podpredsedovia národnej rady, predsedovia a podpredsedovia výborov a predsedovia poslaneckých klubov. Parlamentná rada zodpovedá za svoju činnosť národnej rade. Rozhoduje v zbore, pričom na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny jej členov. Ak národná rada opätovne začne vykonávať svoju činnosť, na prvej schôdzi po obnovení činnosti schváli alebo zruší uznesenie Parlamentnej rady. Ak národná rada neschváli alebo zruší uznesenie prijaté Parlamentnou radou, takéto uznesenie stráca platnosť.²⁰²

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov

Každá povinná osoba, a teda aj národná rada, je povinná zverejniť tieto informácie:

²⁰¹ Čl. 11 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁰² Čl. 7 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

- spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
- miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
- miesto, lehotu a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené,
- postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,
- prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe,
- sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.

Národná rada je tiež povinná zverejniť:

- termíny jej schôdzí a zasadaní výborov a návrh programu rokovania,
- zápisnice z verejných schôdzí,
- texty predložených návrhov zákonov do troch dní po ich podaní do kancelárie národnej rady,
- texty schválených zákonov do troch dní po ich schválení v treťom čítaní,
- údaje o dochádzke poslancov národnej rady na jej schôdzach a na zasadnutiach jej výborov do troch dní po skončení každej schôdze národnej rady,
- výpisy o hlasovaní poslancov po každej schôdzi národnej rady okrem prípadov tajného hlasovania a hlasovania na neverejnej schôdzi.²⁰³

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Utajovanou skutočnosťou je podľa zákona informácia alebo vec určená pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, neoprávneným rozmnožením, zničením, stratou alebo odcudzením a ktorá môže vznikať len v oblastiach, ktoré ustanoví vláda svojím nariadením.²⁰⁴

²⁰³ § 5 ods. 1 a 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

²⁰⁴ § 2 písm. a) zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Oprávnenou osobou s osobitným postavením podľa tohto zákona je v rozsahu svojej funkcie poslanec národnej rady. Poslanec sa stáva oprávnenou osobou po zložení predpísaného sľubu. Na poslanca národnej rady sa nevykonáva bezpečnostná previerka, ak tento zákon, osobitný zákon alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak. Poslanec je povinný okrem iného zachovávať pred nepovolanou osobou a pred cudzou mocou mlčanlivosť o informáciách a veciach obsahujúcich utajované skutočnosti počas utajenia týchto skutočností, a to aj po zániku oprávnenia oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami.

Prezidenta, poslanca národnej rady, predsedu vlády, predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR, sudcu ústavného súdu môže oslobodiť od povinnosti mlčanlivosti o utajovaných skutočnostiach, s ktorými sa oboznámil počas výkonu funkcie, ak má vypovedať v konaní pred štátnym orgánom, národná rada.²⁰⁵

Zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Podľa tohto zákona má poslanec právo na vydanie diplomatického pasu, ktorý mu vydá Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky na obdobie výkonu funkcie.²⁰⁶ Žiadosť o vydanie diplomatického pasu a služobného pasu môže za občana podať poverený zástupca štátneho orgánu alebo inej právnickej osoby. Vyhotovený diplomatický pas a služobný pas môže za občana prevziať poverený zástupca štátneho orgánu alebo inej právnickej osoby.²⁰⁷

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

Policajt je oprávnený vyzvať osobu, ak je to potrebné na plnenie úloh podľa tohto zákona, aby preukázala svoju totožnosť dokladom totožnosti. Namiesto dokladu totožnosti môže poslanec národnej rady predložiť preukaz poslanca národnej rady.²⁰⁸

²⁰⁵ § 2 písm. a), § 34 ods. 1 a § 40 ods. 2 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

²⁰⁶ § 9 ods. 1 zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

²⁰⁷ § 17 a 18 zákona č. 647/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁰⁸ § 18 ods. 2 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Občan, ktorému vznikla branná povinnosť, je oslobodený od výkonu mimoriadnej služby počas výkonu funkcie poslanca národnej rady.²⁰⁹

Zákon č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov

Občania majú právo založiť stranu a združovať sa v nej. Strana je právnická osoba, ktorá sa zapisuje do registra strán. Register strán vedie Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.²¹⁰

Strana, európska strana a európska nadácia nesmie svojimi stanovami, svojím programom alebo činnosťou porušovať ústavu, ústavné zákony, zákony a medzinárodné zmluvy.²¹¹

Príspevkami strane zo štátneho rozpočtu sú:

- príspevok za hlasy získané vo voľbách,
- príspevok na činnosť,
- príspevok na mandát.²¹²

Príspevok za hlasy sa poskytuje politickej strane alebo koalícii, ktorá vo voľbách získala viac ako 3% z celkového počtu odovzdaných platných hlasov v rámci Slovenskej republiky. Za každý takýto hlas sa zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky uhradí príspevok vo výške 1% priemernej nominálnej mesačnej mzdy v hospodárstve za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom sa konajú voľby do národnej rady.²¹³

Príspevok na činnosť vzniká strane, ktorá získala príspevok za hlasy. Príspevok na činnosť sa rovná celkovej sume príspevku za hlasy, ktorá sa rozdelí na 48 podielov. V roku konania volieb sa vyplatia najviac tri podiely, v každom celom roku volebného obdobia sa vyplátia 12 podielov a v roku konania nasledujúcich volieb sa vyplatia zvyšné podiely. Ak sa činnosť národnej rady skončí pred uplynutím volebného obdobia, zvyšné podiely sa znižujú o počet mesiacov, za ktoré sa volebné obdobie skrátilo.²¹⁴

²⁰⁹ § 17 ods. 1 písm. c) zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²¹⁰ § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov.

²¹¹ § 2 zákona č. 85/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²¹² § 25 zákona č. 85/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²¹³ § 26 ods. 1 zákona č. 85/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²¹⁴ § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 85/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Príspevok na mandát patrí strane podľa počtu získaných mandátov v národnej rade v sume násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom sa konali voľby. Za každý získaný mandát, a to najviac za dvadsať mandátov, patrí strane príspevok na mandát v sume tridsaťnásobku priemernej mzdy. Za dvadsiaty prvý mandát a každý ďalší mandát patrí strane príspevok na mandát v sume dvadsaťnásobku priemernej mzdy.

Príspevok na mandát sa vypláca na jeden rok a jeden mandát po celé volebné obdobie tej strane, na ktorej kandidátnej listine poslanec kandidoval. Ak strana kandidovala v rámci volebnej koalície, príspevok na mandát sa vypláca tej strane, pre ktorú sa mandát získal. Nárok na príspevok na mandát vzniká strane za celý mesiac, v ktorom sa konali voľby. Tento nárok zaniká uplynutím mesiaca, ktorý predchádza mesiacu, v ktorom sa konajú nasledujúce voľby.

Nárok na príspevok za hlasy, na činnosť ani na mandát strana nemá a tieto nároky zaniknú strane, ktorá nepredložila predbežnú správu alebo záverečnú správu alebo nepredložila výročnú správu za predchádzajúci kalendárny rok a túto povinnosť mala podľa zákona. Zákon upravuje i ďalšie podrobnosti pre výplatu príspevku na mandát. Príspevok na mandát vypláca strane Ministerstvo financií SR každoročne počas volebného obdobia, a to do konca júla.²¹⁵

²¹⁵ § 28 ods. 1 až 4 zákona č. 85/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

3. ČASŤ

LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Národná rada je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.²¹⁶

Zákonodarný proces je osobitným druhom ústavného procesu,²¹⁷ postupom navrhovania, prerokovávanía, schvaľovania a zverejňovania ústavných zákonov a zákonov. Národná rada okrem návrhov zákonov prerokúva a vyslovuje súhlas s medzinárodnými zmluvami a opätovne prerokúva zákony vrátené prezidentom.

Pravidlá rokovania národnej rady sú obsiahnuté najmä v ústave,²¹⁸ v rokovacom poriadku, v Legislatívnych pravidlách tvorby zákonov prijatých uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 519/1996 z 18. decembra 1996 a uverejnených v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 19/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov²¹⁹ a v Podrobnejších pravidlách rokovania Národnej rady Slovenskej republiky.²²⁰

3.1 Dôvody prípravy návrhu zákona

Dôvody, ktoré vedú k príprave návrhu zákona, môžu byť rôzne. Môže ísť o úsilie odstrániť alebo zmeniť v zákone ustanovenia, ktoré pri výklade a aplikácii zákona spôsobujú problémy (napr. nedostatočná zrozumiteľnosť, nejednoznačnosť, nepresnosť, resp. absencia definície pojmov a pod.). Zámerom predloženia návrhu zákona môže byť zrušenie právnej úpravy, ktorá nezodpovedá novým spoločenským podmienkam alebo naopak potreba prijať novú právnu úpravu v právnom poriadku chýbajúcu, ktorá reaguje na novú spoločenskú situáciu.

Podnetom k príprave návrhu zákona môže byť tiež rozhodnutie ústavného súdu o rozpore zákona alebo jeho ustanovení s ústavou a potreba tento stav odstrániť.

Najčastejším dôvodom prípravy návrhu zákona je politické rozhodnutie o novom spôsobe riešenia spoločenských vzťahov, ktoré treba upraviť zákonom (napr. zníženie daní, sprísnenie podmienok pre získanie licencie na televízne vysielanie, zavedenie verejnoprospešných prác).

²¹⁶ Čl. 72 Ústavy SR.

²¹⁷ Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 48/03 z 11. decembra 2003.

²¹⁸ Piata hlava Ústavy SR.

²¹⁹ Legislatívne pravidlá tvorby zákonov schválila NR SR svojím uznesením č. 519 z 18. decembra 1996 prijatým podľa § 69 rokovacieho poriadku NR SR.

²²⁰ V zmysle § 1 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR si národná rada a jej výbory môžu v medziach tohto zákona upraviť svoje vnútorné pomery a podrobnejšie pravidlá svojho rokovania uznesením.

Uvedený výpočet dôvodov prípravy návrhu zákona nie je úplný; takmer vždy dochádza k ich kumuláciám, keďže obsah zákona je ovplyvnený ekonomicko-sociálnymi podmienkami, historickým vývojom, právnym vedomím spoločnosti a najmä jej politickým kontextom.

Okrem toho má Slovenská republika povinnosť zabezpečiť súlad svojho právneho poriadku s právom Európskej únie vyplývajúcu z členstva v Európskej únii (ďalej len „EÚ“) v zmysle **Zmluvy o pristúpení k Európskej únii**.²²¹

3.2 Zákonodarná iniciatíva

Právo predložiť návrh zákona na rokovanie národnej rady priznáva ústava poslancom národnej rady, výborom národnej rady a vláde. Toto oprávnenie sa nazýva právom zákonodarnej iniciatívy.²²²

Vláda v predchádzajúcom VII. volebnom období NR SR (2016 – 2020) predložila do národnej rady okolo 30 % návrhov zákonov, približne 70 % návrhov zákonov predstavujú iniciatívne návrhy poslancov, ktorí svojimi návrhmi spravidla reagovali na aktuálnu potrebu upraviť, či pozmeniť niektoré spoločenské vzťahy formou zákona.

V porovnaní s predchádzajúcimi volebnými štatistikami došlo v VII. volebnom období k významnej zmene pokiaľ ide o percentuálne zastúpenie vládnej zákonodarnej iniciatívy a zákonodarnej iniciatívy poslancov, keďže v minulých volebných obdobiach predkladala vláda približne dvojnásobne viac návrhov zákonov v porovnaní s poslaneckou zákonodarnou iniciatívou.

Výbory národnej rady svoje právo na zákonodarnú iniciatívu využívajú zriedkavejšie.

Parlamentná forma vlády určuje vzťah medzi najvyššími orgánmi štátu, predovšetkým vzťah medzi zákonodarnou mocou a výkonnou mocou. Vláda na začiatku volebného obdobia predstupuje pred parlament so svojím programovým vyhlásením a uchádza sa o vyslovenie dôvery. Po vyslovení dôvery parlamentom začína vláda pracovať. Vláda a jej členovia sú za výkon svojej funkcie zodpovední parlamentu, ktorý vládu v jej činnosti kontroluje a môže jej ako celku alebo jej jednotlivému členovi kedykoľvek vysloviť nedôveru.

Programové vyhlásenie vlády je politický dokument, ktorý upravuje stratégiu, ktorou výkonná moc v štáte plánuje presadzovať opatrenia v nastávajúcom funkčnom období v jednotlivých oblastiach spoločenského života. Nástrojom na

²²¹ Zmluva o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii (Oznámenie č. 185/2004 Z. z.)

²²² Čl. 87 ods. 1 Ústavy SR.

realizáciu týchto opatrení je najmä zmena platných právnych predpisov a tvorba nových právnych predpisov.

Pri príprave návrhov zákonov postupuje vláda spravidla podľa **Plánu legislatívnych úloh**, ktorý vychádza z Programového vyhlásenia vlády a je vypracovaný osobitne na každý rok. **Rámcový plán legislatívnych úloh vlády** zahŕňa legislatívne úlohy na celé volebné obdobie. V Pláne legislatívnych úloh sa uvádza názov zákona, ktorý má byť pripravený, ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy, ktorý je zodpovedný za splnenie úlohy, termín v ktorom má byť táto úloha splnená a hlavné dôvody predloženia návrhu zákona.

Plán legislatívnych úloh je harmonogramom práce, ktorý si stanovuje vláda a sama si ho v priebehu roka upravuje. Okrem toho vláda predkladá do národnej rady aj návrhy zákonov, ktoré nie sú v Pláne legislatívnych úloh zahrnuté. Tieto návrhy zákonov sú pripravené nad rámec Plánu legislatívnych úloh a sú výsledkom rozhodnutia vlády venovať sa riešeniu aktuálnych a akútnych problémov.

3.3 Náležitosti návrhu zákona

Paragrafované znenie návrhu zákona

Rokovací poriadok ustanovuje všeobecné náležitosti návrhu zákona medzi ktoré patrí najmä požiadavka vypracovať návrh zákona v paragrafovanom znení, t. j. v podobe, v akej má byť schválený a predložiť s návrhom zákona aj dôvodovú správu.²²³ V podrobnostiach sa postupuje podľa Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov, ktoré sú pre navrhovateľa zákona záväzné.

Dôvodová správa k návrhu zákona

Dôvodová správa je povinnou súčasťou každého návrhu zákona. Úlohou dôvodovej správy je ozrejmiť zmysel návrhu zákona ako celku a odôvodniť znenie jeho jednotlivých ustanovení. Z toho vyplýva delenie dôvodovej správy na všeobecnú časť a osobitnú časť.

Všeobecná časť dôvodovej správy objasňuje cieľ predloženého návrhu zákona a formou podrobnej analýzy zhodnocuje súčasný stav najmä zo spoločenskej, ekonomickej a právnej stránky. Na toto zhodnotenie nadväzuje zdôvodnenie potreby novej právnej úpravy, spôsob jej vykonávania, jej hospodársky a finančný dosah, najmä vplyv na verejné financie a nároky na pracovné sily a organizačné zabezpečenie.

²²³ § 68 rokovacieho poriadku NR SR.

Z hľadiska finančných dôsledkov návrhu zákona na štátny rozpočet a rozpočty obcí treba návrh zákona vždy prerokovať s Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Vo všeobecnej časti predkladateľ ďalej uvádza súlad návrhu zákona s ústavou, súvislosť s inými zákonmi a medzinárodnými zmluvami a súlad návrhu zákona s právom EÚ vypracovaný formou doložky zlučiteľnosti tohto návrhu zákona s právom EÚ.

Osobitná časť dôvodovej správy obsahuje zdôvodnenie jednotlivých ustanovení navrhovaného zákona, t. j. jednotlivých paragrafov, resp. bodov.

Dôvodová správa ako dokument vysvetľujúci hlavné dôvody návrhu zmien a tvorby nového zákona nemá charakter prameňa práva, no považuje sa za súčasť návrhu zákona a použije sa pri jeho výklade a uplatňovaní,²²⁴ rovnako ako písomné odôvodnenie schválených zmien a doplnkov k návrhu zákona.

3.4 Podanie návrhu zákona

Návrh zákona, ktorý bol podaný do národnej rady, označuje kancelária národnej rady **číslom parlamentnej tlače**, ktoré je identifikačným číslom návrhu zákona s evidenčným významom v rámci národnej rady. Parlamentnou tlačou je každý materiál, ktorý je určený na rokovanie národnej rady (napr. návrhy zákonov, návrhy na voľbu sudcov, návrhy na vyslovenie nedôvery členovi vlády). Materiály sú číslované postupne, číslovanie sa končí skončením volebného obdobia. Číslo parlamentnej tlače je uvedené na obale materiálu a je súčasťou označenia návrhu vo všetkých ďalších štádiách legislatívneho procesu.

Návrh zákona sa podáva predsedovi národnej rady písomne v potrebnom počte výťažkov a v elektronickej forme.²²⁵ Národná rada schválila uznesením č. 1146 zo 6. novembra 2008 účinným od 1. januára 2009 elektronickú formu podávania a doručovania materiálov národnej rade a zmenu Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov.

Návrh zákona podaný národnej rade musí byť vyhotovený v písomnej a aj elektronickej forme; musí obsahovať odôvodnenie a návrh uznesenia národnej rady. Elektronická forma sa nevyžaduje pri návrhu zákona obsahujúcim utajované skutočnosti podľa osobitného zákona.

Vládny návrh zákona sa považuje za podaný vtedy, ak je doručený predsedovi národnej rady cez podateľňu kancelárie národnej rady v písomnej forme v počte

²²⁴ § 96 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²²⁵ § 67 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

20 výtlačkov vrátane 2 podpísaných výtlačkov so sprievodným listom predsedu vlády a s príslušným uznesením vlády a v elektronickej forme.

Návrh výboru na vydanie zákona sa považuje za podaný vtedy, ak je doručený predsedovi národnej rady cez podateľňu kancelárie národnej rady v písomnej forme v počte 2 podpísaných výtlačkov so sprievodným listom predsedu výboru a s príslušným uznesením výboru a v elektronickej forme.

Poslanecký návrh zákona sa považuje za podaný vtedy, ak je doručený predsedovi národnej rady cez podateľňu kancelárie národnej rady v písomnej forme v počte 2 podpísaných výtlačkov so sprievodným listom podpísaným povereným poslancom a v elektronickej forme.²²⁶

V sprievodnom liste sa uvádza aj osoba poverená uvedením návrhu zákona v národnej rade a jej výboroch.

Posúdenie návrhu zákona predsedom národnej rady

Predseda národnej rady, ktorému bol návrh zákona doručený, posudzuje, či návrh spĺňa všetky náležitosti podľa rokovacieho poriadku a podľa Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov.

Predseda národnej rady posúdi náležitosti návrhu zákona do 24 hodín od jeho doručenia národnej rade. Ak návrh zákona nespĺňa náležitosti podľa rokovacieho poriadku a Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov, predseda národnej rady odporučí navrhovateľovi zákona, aby nedostatky odstránil. Ak navrhovateľ s odporúčaním nesúhlasí, predseda národnej rady predloží svoje odporúčanie spolu so stanoviskom navrhovateľa zákona na najbližšiu schôdzu národnej rady, ktorá o nich rozhodne bez rozpravy.²²⁷

Ak návrh zákona spĺňa všetky náležitosti, tak predseda národnej rady navrhne národnej rade prideliť návrh zákona ústavnoprávnemu výboru a podľa povahy veci aj ďalším výborom. Súčasne navrhne výbor, ktorý je pre tento návrh zákona gestorský.²²⁸

Stanovisko vlády k poslaneckému návrhu zákona

V zmysle zákona č. 399/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky

²²⁶ Čl. 9 ods. 4 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov publikovaných pod č. 19/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²²⁷ § 70 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²²⁸ § 71 rokovacieho poriadku NR SR.

v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2016 poslanecký návrh zákona alebo návrh výboru na vydanie zákona, ktorý spĺňa ustanovené náležitosti doručí predseda národnej rady vláde a požiada ju o zaujatie stanoviska v lehote do 30 dní, až po tom, čo sa národná uzniesla, že **návrh zákona prerokuje v druhom čítaní**.

Pred rokovaním vlády o poslaneckom návrhu zákona sa zaoberá poslaneckým návrhom zákona Legislatívna rada vlády ako poradný orgán vlády. Na zasadnutí Legislatívnej rady vlády odôvodňuje návrh zákona poslanec, ktorý ho predkladá alebo poslanec poverený skupinou poslancov. Ak vláda nezaujme v 30-dňovej lehote stanovisko k poslaneckému návrhu zákona, národná rada rokuje o ňom aj bez stanoviska vlády, pričom dodatočne doručené stanovisko môže národná rada zohľadniť.²²⁹

Lehota 30 dní na zaujatie stanoviska vlády je lehota poriadková a jej plynutie nemá vplyv na obsah návrhu programu schôdze národnej rady.²³⁰

Zaradenie návrhu zákona do programu schôdze národnej rady

Návrh zákona, ktorý bol predložený v súlade s rokovacím poriadkom a Legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov, zaradí predseda národnej rady do programu schôdze národnej rady.

Rokovací poriadok ustanovuje v procese rokovania o návrhu zákona viacero časových obmedzení, ktoré majú zabezpečiť poslancom dostatočný priestor na preštudovanie návrhu zákona a sformulovanie pripomienok alebo pozmeňujúcich návrhov.

Predseda národnej rady zaradí návrh zákona do programu najbližšej schôdze, ak bol tento doručený najmenej 15 dní pred schôdzou, na ktorej sa uskutoční jeho prvé čítanie;²³¹ ak bol návrh doručený neskôr, predseda ho zaradí do programu ďalšej schôdze.

Na začiatku každej schôdze schvaľuje národná rada návrh programu schôdze, ktorý navrhuje predseda národnej rady. Poslanci môžu podávať návrhy na zmenu programu; o každom návrhu rozhodujú hlasovaním. Po schválení programu možno tento meniť zaradením nového bodu alebo vypustením schváleného bodu na návrh aspoň troch poslaneckých klubov; nový bod programu môže národná rada hlasovaním bez rozpravy zaradiť aj na návrh predsedu národnej rady;

²²⁹ § 70 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

²³⁰ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 3. júla 2000.

²³¹ § 72 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

poslanec môže navrhnúť presunutie bodov alebo zlúčenie rozpravy k viacerým bodom.²³²

Návrh zákona sa musí zverejniť na webovom sídle národnej rady najmenej 15 dní pred schôdzou národnej rady, na ktorej sa uskutoční jeho prvé čítanie.²³³

3.5 Prvé čítanie

Prvé čítanie²³⁴ prebieha na schôdzi národnej rady. Účelom prvého čítania je oboznámenie sa s návrhom zákona; navrhovateľ (poslanec, poverený poslanec alebo za vládu jej člen) ho uvedie na schôdzi národnej rady a zdôvodní, prečo je potrebné návrh prijať; zároveň ozrejmí podstatu a účel, ktorý návrh zákona sleduje.

Navrhovateľ a spravodajca

V rámci prvého čítania sa koná o návrhu zákona všeobecná rozprava. Ak ide o vládny návrh zákona, uvádza ho člen vlády, ktorý bol poverený uznesením vlády. Po navrhovateľovi vystupuje spravodajca, ktorého určí navrhnutý gestorský výbor. Úlohou spravodajcu je odporučiť poslancom ďalší postup rokovania o návrhu zákona (tzn. prerokovať návrh v druhom čítaní alebo vrátiť návrh predkladateľovi na dopracovanie alebo nepokračovať v rokovaní o návrhu). Spravodajca odporúča jednu z uvedených možností podľa vlastnej úvahy.

Všeobecná rozprava

Po vystúpení spravodajcu sa koná k návrhu zákona všeobecná rozprava zameraná na podstatu návrhu zákona, v ktorej nemožno predkladať návrhy na zmenu a doplnenie návrhu zákona. Poslanci môžu len v rámci všeobecnej rozpravy navrhnúť ďalší postup v rokovaní o návrhu zákona, ktorý sa môže obsahom líšiť od postupu, ktorý navrhol spravodajca. Po skončení rozpravy sa najprv hlasuje o návrhu podanom poslancami a až potom sa hlasuje o návrhu spravodajcu.

Rozhodnutie národnej rady

Národná rada hlasovaním rozhodne, či:

- vráti návrh zákona navrhovateľovi na dopracovanie,
- nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona, alebo
- návrh zákona prerokuje v druhom čítaní.

²³² § 24 rokovacieho poriadku NR SR.

²³³ § 72 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²³⁴ § 71 a nasl. rokovacieho poriadku NR SR.

V prípade, ak žiadna z uvedených možností nezíska potrebnú väčšinu, národná rada nepokračuje v rokovaní o návrhu zákona.²³⁵

Vrátenie návrhu zákona na dopracovanie znamená odloženie rokovania o návrhu zákona do času, kým navrhovateľ v súlade s názorom národnej rady dopracuje návrh zákona a opätovne ho doručí do národnej rady. Dopracovanému návrhu zákona ostáva pôvodné číslo parlamentnej tlače, ku ktorému sa pridáva rímska jednotka.

Rozhodnutie nepokračovať v rokovaní o návrhu zákona je odmietnutím návrhu zákona a národná rada sa ním viac nezaoberá. **Nový návrh zákona v tej istej veci možno podať najskôr o 6 mesiacov odo dňa jeho neschválenia;** „tou istou vecou“ sa rozumejú tie isté právne vzťahy, ktoré upravoval neschválený návrh zákona. To sa nevzťahuje na návrh zákona, ktorý národná rada vrátila navrhovateľovi zákona na dopracovanie, na návrh zákona o štátnom rozpočte a na návrhy rozpočtov subjektov verejnej správy, ktorých rozpočty schvaľuje národná rada, a ktoré sa opätovne predkladajú za podmienok podľa osobitného zákona.²³⁶

Ak sa národná rada rozhodne prerokovať návrh zákona v druhom čítaní, poslanci zároveň rozhodnú, ktorým výborom pridelia návrh zákona na prerokovanie, ktorý výbor bude gestorským a v akej lehote majú uvedené výbory návrh zákona prerokovať.

Pridelenie návrhu zákona výborom

Podkladom na rozhodovanie o pridelení návrhu zákona výborom je návrh predsedu národnej rady, ktorý môžu poslanci zmeniť a navrhnúť pridelenie návrhu zákona ďalším výborom alebo menšiemu počtu výborov, alebo môžu navrhnúť iný gestorský výbor alebo predĺženie lehoty na prerokovanie návrhu zákona.

Ak poslanci podajú návrhy, ktoré dopĺňajú rozhodnutie predsedu národnej rady na pridelenie návrhu zákona výborom, ide väčšinou o rozšírenie počtu výborov, ktorým má byť návrh zákona pridelený. K odmietnutiu návrhu na pridelenie návrhu zákona na prerokovanie výboru dochádza málokedy. V takomto prípade musia poslanci rešpektovať ustanovenie rokovacieho poriadku, podľa ktorého Ústavnoprávny výbor NR SR prerokúva všetky návrhy zákonov, z čoho vyplýva, že ak chcú poslanci prideliť návrh na prerokovanie len jednému výboru národnej rady musí ísť vždy o Ústavnoprávny výbor NR SR.²³⁷

²³⁵ § 73 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

²³⁶ § 96 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

²³⁷ § 74 rokovacieho poriadku NR SR.

3.6 Druhé čítanie

Druhé čítanie²³⁸ začína rokovaním o návrhu zákona vo výboroch národnej rady a pokračuje na schôdzi národnej rady.

Rokovanie o návrhu zákona vo výboroch

Rokovanie vo výboroch národnej rady sa pokladá za najdôležitejšiu časť zákonodarného procesu. Výbory sú iniciatívne a kontrolné orgány národnej rady. Ich hlavnou úlohou je podrobne rokovať o návrhoch zákonov, ktoré im národná rada prideliť.

Rokovanie sa začína vystúpením navrhovateľa, ktorým je pri vládnom návrhu zákona poverený člen vlády alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy.

V prípade, ak sa člen vlády nemôže zúčastniť rokovania, môže byť so súhlasom výboru zastúpený štátnym tajomníkom alebo iným vedúcim pracovníkom rezortu.²³⁹

Poslanecký návrh zákona uvádza navrhovateľ; návrh na vydanie zákona skupinou poslancov, resp. výborom, uvádza poverený poslanec.

Spravodajca

Po uvedení návrhu zákona dostáva slovo člen výboru, ktorého výbor poveril v súvislosti s konkrétnym návrhom zákona funkciou spravodajcu. Úlohou spravodajcu je informovať výbor o vyjadreniach, posudkoch a informáciách, ktoré mu boli doručené alebo ktoré si výbor alebo spravodajca vyžiadal. Ide najmä o stanovisko k návrhu zákona vypracované Odborom legislatívy a aproximácie práva kancelárie národnej rady, ktoré majú poslanci k dispozícii. Navrhnuté pozmeňujúce alebo dopĺňujúce návrhy tohto stanoviska si môžu poslanci osvojiť.

Pri poslaneckom návrhu zákona alebo návrhu výboru na vydanie zákona spravodajca informuje o stanovisku vlády k tomuto návrhu zákona.

Spravodajca informuje ďalej o vyžiadaných vyjadreniach odborníkov, vedeckých ústavov alebo iných inštitúcií, petíciách občanov a o doručených nevyžiadaných stanoviskách zástancov a odporcov návrhu zákona. Na záver svojho vystúpenia spravodajca navrhne uznesenie výboru, v ktorom odporučí návrh zákona schváliť alebo ho vrátiť na dopracovanie, nepokračovať v rokovaní o ňom alebo ho odložiť.

²³⁸ § 75 a nasl. rokovacieho poriadku NR SR.

²³⁹ § 76 rokovacieho poriadku NR SR.

Po vystúpení spravodajcu predsedajúci otvorí rozpravu, v ktorej majú poslanci možnosť vyjadrovať sa k jednotlivým ustanoveniam návrhu zákona, klásť navrhovateľovi otázky a podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Rokovania výborov sú verejné (okrem rokovania mandátového a imunitného výboru a osobitných kontrolných výborov);²⁴⁰ výbor môže udeliť v rozprave slovo zamestnancom kancelárie národnej rady alebo zástupcom verejnosti. Výbor udelí kedykoľvek slovo prezidentovi, členovi vlády, generálnemu prokurátorovi a predsedovi Najvyššieho kontrolného úradu SR.²⁴¹ K prerokúvanej veci sa majú právo vyjadrovať aj poslanci, ktorí nie sú členmi tohto výboru; nemajú však právo hlasovať.

Okrem pozmeňujúcich návrhov môžu poslanci v rámci rozpravy navrhnúť v rokovaní o návrhu zákona postup odlišný od postupu navrhnutého spravodajcom. Záverečné slovo v rozprave patrí navrhovateľovi, ktorý má právo vyjadriť sa ku všetkému, čo v rozprave odznelo, najmä k pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom. Po skončení rozpravy výbor hlasuje o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch podaných členmi výboru. O iných návrhoch, ktoré sú súčasťou doručených stanovísk, posudkov alebo petícií môže výbor hlasovať len v prípade, ak si ich niektorý z prítomných členov výboru osvojil, tzn. predložil ako vlastné návrhy.

Každý pozmeňujúci alebo doplňujúci návrh musí byť predložený písomne, sformulovaný v súlade s legislatívno-technickými pokynmi Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov a musí byť odôvodnený.

Ak je predmetom rokovania návrh zákona, ktorým sa mení alebo dopĺňa iný zákon, tzn. novela, o pozmeňujúcich návrhoch, ktoré predložený návrh zákona rozširujú, môže výbor rokovať, len ak s tým navrhovateľ vyjadrí súhlas najneskôr pred hlasovaním.²⁴²

V zmysle zákona č. 399/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2016 nemožno pri prerokúvaní návrhu zákona podať návrh, ktorým sa mení alebo dopĺňa iný zákon, ktorý obsahovo nesúvisí s prerokúvaným návrhom zákona.²⁴³

Uznesenie výboru

Záverečným hlasovaním môže výbor odporučiť národnej rade:

²⁴⁰ § 50 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴¹ § 53 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴² § 94 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴³ § 94 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

- návrh zákona schváliť,
- vrátiť návrh zákona navrhovateľovi na dopracovanie,
- odložiť rokovanie o návrhu zákona, alebo
- nepokračovať v rokovaní o návrhu zákona.

Výbor vypracúva o výsledku prerokovania návrhu zákona v druhom čítaní pre národnú radu **písomnú správu**, ktorá obsahuje schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy a záverečné stanovisko výboru a ktorú výbor schvaľuje uznesením.

Ak najmenej tretina prítomných členov výboru nevyslovila s uznesením výboru súhlas, na požiadanie ktoréhokoľvek prítomného člena výboru sa ich stanovisko uvedie v uznesení ako menšinový názor; o uvedenie tohto stanoviska do uznesenia výboru môže požiadať aj poslanec, ktorý nehlasoval spolu s menšinou.

Gestorský výbor

Ak návrh zákona prerokovali viaceré výbory, podajú národnej rade písomnú **spoločnú správu**, ktorú vypracuje gestorský výbor. **Úlohou gestorského výboru je zjednotiť stanoviská výborov**, ktoré o návrhu zákona rokovali a vypracovať pre národnú radu spoločnú správu výborov. Poslanci, ktorí sú členmi gestorského výboru tak rokujú o návrhu zákona dvakrát; prvýkrát v pozícii členov výboru, keď majú možnosť predkladať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhu zákona a druhýkrát v pozícii gestorského výboru, keď sa vyjadrujú k návrhom a stanoviskám ostatných výborov. Gestorský výbor zaujíma stanovisko k správam výborov a informuje o návrhoch, ktoré mu do začiatku jeho rokovania doručili poslanci, ak výboru, ktorého sú členmi, nebol pridelený návrh zákona na prerokovanie.

Na schôdzi gestorského výboru vystupuje ako prvý spravodajca s informáciou o výsledku rokovania výborov, ktorým bol návrh zákona pridelený. Spravodajca navrhuje spôsob hlasovania, tzn. poradie hlasovania o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k návrhu zákona, spoločné hlasovanie o návrhoch, ktoré spolu súvisia, resp. samostatné hlasovanie. Zároveň navrhuje, ktoré pozmeňujúce a doplňujúce návrhy by mal gestorský výbor odporučiť národnej rade schváliť a ktoré neschváliť. Na záver navrhuje gestorský výbor svoje záverečné stanovisko k tomu, či odporúča národnej rade návrh zákona schváliť alebo ho vrátiť navrhovateľovi zákona na dopracovanie, alebo odložiť rokovanie o ňom, alebo nepokračovať v rokovaní o ňom. Po vystúpení spravodajcu predsedajúci otvorí rozpravu. V rozprave členovia gestorského výboru nemajú možnosť navrhovať ďalšie pozmeňujúce a doplňujúce návrhy ani zasahovať do návrhov ostatných

výborov; môžu sa k nim len vyjadriť a navrhnúť spôsob hlasovania alebo znenie záverečného stanoviska odlišné od návrhu spravodajcu.

Spoločná správa výborov

Po skončení rozpravy poslanci hlasujú o jednotlivých návrhoch obsiahnutých v správach výborov. Svojím záverečným stanoviskom môže gestorský výbor odporučiť národnej rade návrh zákona schváliť, vrátiť ho navrhovateľovi na dopracovanie, odložiť rokovanie o ňom alebo nepokračovať v rokovaní o ňom. Výsledkom rokovania gestorského výboru je spoločná správa, ktorá sa doručuje všetkým poslancom a navrhovateľovi zákona. V spoločnej správe sú zoradené všetky schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy obsiahnuté v správach výborov s uvedením stanoviska gestorského výboru pozmeňujúci a doplňujúci návrh schváliť alebo neschváliť.

Gestorský výbor určí **spoločného spravodajcu** na prerokovanie návrhu zákona v národnej rade. Spoločný spravodajca informuje národnú radu o výsledku rokovania výborov a odôvodňuje návrh a stanovisko gestorského výboru.

Informácia o výsledkoch rokovania výborov

Ak gestorský výbor neschválil spoločnú správu alebo stanovisko, podáva spoločný spravodajca len informáciu o výsledkoch rokovania výborov a predkladá návrh na ďalší postup.

Rokovanie o návrhu zákona na schôdzi národnej rady

Rokovanie o návrhu zákona v druhom čítaní pokračuje na schôdzi národnej rady.²⁴⁴ O návrhu zákona v druhom čítaní môže národná rada rokovať najskôr **po uplynutí 48 hodín od doručenia spoločnej správy výborov alebo informácie spoločného spravodajcu**. O skrátení tejto lehoty môže na návrh gestorského výboru alebo spoločného spravodajcu rozhodnúť národná rada bez rozpravy, ak ide o jednoduchý návrh zákona.²⁴⁵

Návrh zákona uvedie na schôdzi národnej rady jeho navrhovateľ a po ňom vystúpi spoločný spravodajca, ktorý informuje poslancov o výsledku rokovania výborov a odôvodňuje návrh a stanovisko gestorského výboru.

Ak gestorský výbor neschválil spoločnú správu, spoločný spravodajca podáva len informáciu o výsledkoch rokovania výborov. Ak gestorský výbor alebo spoločný spravodajca odporúča vrátiť návrh zákona na dopracovanie, odložiť rokovanie

²⁴⁴ § 80 a nasl. rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴⁵ § 81 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

o ňom, alebo nepokračovať v rokovaní o ňom, národná rada hlasuje najskôr o takomto návrhu.

Národná rada rozhoduje o každom návrhu hlasovaním. Hlasovanie sa spravidla uskutoční každý rokovací deň o 11. hodine a o 17. hodine, ak národná rada nerozhodne bez rozpravy inak.²⁴⁶

Ak gestorský výbor odporučil pokračovať v rokovaní o návrhu zákona, predsedajúci otvorí rozpravu, v ktorej môžu podávať pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy k návrhu zákona, na ktoré je potrebný súhlas aspoň 15 poslancov. Svoj súhlas s podaním návrhu prejavia poslanci svojimi podpismi pod riadne sformulované písomné a odôvodnené znenie pozmeňujúceho návrhu. O pozmeňujúcich návrhoch, ktoré rozširujú predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa iný zákon, tzn. novelu, možno hlasovať, len ak s návrhmi navrhovateľ vyjadril súhlas.

Hlasovanie o jednotlivých návrhoch na zmenu a doplnenie návrhu zákona sa uskutoční podľa odporúčania gestorského výboru. Najprv sa hlasuje o podaných pozmeňujúcich návrhoch zo spoločnej správy a potom o ostatných pozmeňujúcich návrhoch. Hlasovanie o návrhoch zo spoločnej správy výborov a o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch podaných na schôdzi národnej rady sa koná najskôr po uplynutí 48 hodín od podania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov v rozprave. O skrátení lehoty rozhodne národná rada bez rozpravy, ak o to požiada gestorský výbor alebo spoločný spravodajca. Ak niektorý z poslancov navrhol v rozprave návrh zákona vrátiť, odložiť alebo nepokračovať v rokovaní o ňom, tzn. postup, ktorý je odlišný od záverečného stanoviska gestorského výboru, hlasuje sa najprv o tomto návrhu.

Ak v druhom čítaní národná rada neschválila návrh na vrátenie, odloženie alebo nepokračovanie v rokovaní o návrhu zákona, postúpi návrh zákona do tretieho čítania.

Ak v druhom čítaní boli schválené pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy, koná sa tretie čítanie najskôr na druhý deň po ich schválení; skôr sa môže konať, ak o tom na návrh gestorského výboru alebo spoločného spravodajcu rozhodne národná rada bez rozpravy²⁴⁷ a hlasuje o pristúpení k tretiemu čítaniu ihneď.

²⁴⁶ § 36 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴⁷ § 84 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

Späťvzatie návrhu zákona

Navrhovateľ zákona môže svoj návrh zákona vziať späť; v treťom čítaní však len so súhlasom národnej rady.²⁴⁸

V prípade, že navrhovateľom zákona je vláda, rozhoduje o návrhoch zákonov v zbore. Ak rozhoduje v zbore o návrhoch zákonov, potom musí v zbore rozhodovať aj o ich vzatí späť.²⁴⁹ Podľa právneho názoru ústavného súdu sa rozhodnutie vlády podľa čl. 119 ústavy prijíma v zbore a nemožno ho nahradiť rozhodnutím člena vlády ani nijakého iného subjektu.²⁵⁰

3.7 Tretie čítanie

V treťom čítaní²⁵¹ hlasuje národná rada **o návrhu zákona ako o celku**. Poslanci môžu v rozprave **navrhovať len opravu legislatívno-technických alebo jazykových chýb** pozmeňujúcich alebo doplňujúcich návrhov, ktoré už boli prijaté v druhom čítaní. Ak by malo ísť o opravu iných chýb, vzťahujúcich sa na už schválené návrhy, pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy môže predložiť najmenej 30 poslancov.²⁵² Rovnaký počet poslancov môže navrhnúť opakovanie druhého čítania.

Opakované druhé čítanie

V opakovanom druhom čítaní (vo výboroch, v gestorskom výbore alebo na schôdzi národnej rady) sa rokuje o návrhu zákona v znení doteraz schválených pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov. Tieto možno ďalej meniť a dopĺňať; to sa vzťahuje aj na ustanovenia, ku ktorým neboli doteraz schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy.

O opakovaní druhého čítania rozhodne národná rada bezodkladne hlasovaním po zistení, že ide **o podnet 30 poslancov** a návrh doteraz nebol uplatnený a nebolo o ňom rozhodnuté.²⁵³

Tretie čítanie je záverečným štádiom rokovania o návrhu zákona. Poslanci hlasovaním vyjadrujú svoj postoj k návrhu zákona ako k celku.

²⁴⁸ § 95 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁴⁹ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 3. februára 2004.

²⁵⁰ Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 1/96 z 21. novembra 1996.

²⁵¹ § 84 a nasl. rokovacieho poriadku NR SR.

²⁵² § 85 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁵³ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 25. septembra 1997.

Hlasovanie na schôdzi národnej rady

Národná rada rozhoduje o každom návrhu hlasovaním. Miesto poslanca, rečnícky pult a miesta pre navrhovateľa a spravodajcu sú pre tento účel vybavené technickým zariadením. Poslanci majú pridelené hlasovacie karty, ktoré umožňujú určiť, ktorý poslanec ako hlasoval. Poslanec musí pred hlasovaním vsunúť hlasovaciu kartu do hlasovacieho zariadenia. Informačné panely umiestnené v rokovacej sále zobrazujú čas zostávajúci do konca hlasovania a výsledky hlasovania.

Ak z technických dôvodov nie je možné použiť elektronické hlasovanie, poslanci hlasujú zdvihnutím ruky, použitím hlasovacích lístkov alebo iným spôsobom, na ktorom sa uznesie národná rada.

Tajné hlasovanie

Národná rada využíva v niektorých prípadoch tajné hlasovanie. Tajne sa hlasuje v prípadoch ustanovených ústavou alebo ak sa na tom na návrh najmenej 15 poslancov uznesie bez rozpravy národná rada. Taký návrh sa podáva najneskôr do začiatku rokovania o tomto bode programu schôdze národnej rady.

Pri hlasovaní poslanca je zastúpenie iným poslancom alebo inou osobou vylúčené.²⁵⁴

Hlasovanie

Aby sa o návrhu zákona mohlo hlasovať, musí byť prítomný potrebný počet poslancov ustanovený ústavou (kvórum), t. j. nadpolovičná väčšina všetkých poslancov (tzv. absolútna väčšina, t. j. 76 hlasov), ktorá musí byť prítomná na začiatku každej schôdze a potom aj pri každom hlasovaní.

Na schválenie zákona je potrebná nadpolovičná väčšina prítomných poslancov (tzv. relatívna väčšina, najmenej teda 39 hlasov).

Na prijatie ústavy alebo ústavného zákona sa vyžaduje podpora troch pätín všetkých poslancov (tzv. kvalifikovaná alebo ústavná väčšina, t. j. 90 hlasov).

V niektorých prípadoch sa vyžaduje na schválenie návrhu absolútna väčšina, a to pri hlasovaní o návrhoch zákonoch, ktoré prezident vrátil národnej rade na opätovné prerokovanie, pri voľbe predsedu a podpredsedov národnej rady, pri

²⁵⁴ § 39 ods. 6 rokovacieho poriadku NR SR.

vyslovení súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4 ústavy a pri vyslovení nedôvery vláde alebo jej členovi.²⁵⁵

Ak národná rada návrh zákona neschválila, nový návrh zákona v tej istej veci možno podať najskôr o šesť mesiacov odo dňa neschválenia návrhu zákona, ak národná rada na návrh predsedu národnej rady nerozhodne bez rozpravy inak; „tou istou vecou“ sa rozumejú tie isté právne vzťahy, ktoré upravoval neschválený návrh zákona. To sa nevzťahuje na návrh zákona, ktorý národná rada vrátila navrhovateľovi zákona na dopracovanie.²⁵⁶

Po schválení návrhu zákona Odbor legislatívy a aproximácie práva kancelárie národnej rady pripraví čistopis zákona, v ktorom sú zapracované schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Čistopis zákona podpisujú najvyšší ústavní činitelia. Prvý podpisuje schválený zákon predseda národnej rady, následne doručí kancelária národnej rady zákon na podpis predsedovi vlády a prezidentovi.

3.8 Prezidentské veto

Prezident má právo **vrátiť schválený zákon s pripomienkami do 15 dní** odo dňa doručenia²⁵⁷ na opätovné prerokovanie do národnej rady. Ide o právo veta,²⁵⁸ ktoré môže prezident uplatniť, len ak ide o zákon, nie ústavný zákon.

Ak prezident využije právo veta, vrátený zákon je zaradený do druhého čítania.²⁵⁹ Predmetom rokovania sú **len pripomienky prezidenta**, ktoré musia obsahovať presné znenie navrhovanej úpravy, ak prezident nenavrhne neprijatie celého zákona.

Pri prerokúvaní zákona, ktorý prezident vrátil do národnej rady s pripomienkami, nie je možné podať návrh na vrátenie tohto zákona navrhovateľovi na jeho dopracovanie, na odloženie rokovania o ňom alebo na nepokračovanie v rokovaní o ňom.²⁶⁰

Na opätovné schválenie zákona, ktorý bol vrátený prezidentom do národnej rady je potrebné, aby zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých poslancov (t. j. minimálne 76).²⁶¹

²⁵⁵ Čl. 84 ods. 3, čl. 88 ods. 2, čl. 89 ods. 1 a čl. 90 ods. 1 Ústavy SR..

²⁵⁶ § 96 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁵⁷ Čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy SR a § 90 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁵⁸ Prezident disponuje právom tzv. relatívneho veta, ktoré môže národná rada prehlasovať väčšinou stanovenou ústavou (nadpolovičná väčšina všetkých poslancov).

²⁵⁹ § 90 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁶⁰ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 10. septembra 2003.

²⁶¹ Čl. 84 ods. 3 Ústavy SR.

3.9 Publikovanie zákona

Ak prezident nevyužil svoje právo veta a zákon nevrátil na opätovné prerokovanie, predseda národnej rady zašle zákon na uverejnenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky **najneskôr do 21 dní od jeho schválenia**.

Ak národná rada schváli zákon, ktorý prezident vrátil národnej rade s pripomienkami, zašle predseda národnej rady schválený zákon, vrátený prezidentom, po jeho opätovnom prerokovaní, najneskôr do 14 dní od jeho schválenia na vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.²⁶²

V zmysle zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa s účinnosťou od 1. januára 2016 vydáva Zbierka zákonov Slovenskej republiky v elektronickej podobe a v listinnej podobe, ktoré majú rovnaké právne účinky.

Platnosť a účinnosť zákona

Zákon nadobúda platnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a stáva sa tak súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. **Dátumom uvedeným v zákone ako deň účinnosti sa zákon stáva právne záväzným** a každý je povinný riadiť sa jeho ustanoveniami. Čas medzi platnosťou a účinnosťou zákona sa označuje ako **legisvakančná lehota**. Jej účelom je poskytnúť časový priestor na to, aby sa každý, komu zo zákona vyplývajú určité práva alebo povinnosti, mohol oboznámiť s jeho obsahom. Pri tvorbe, schvaľovaní a vyhlasovaní právnych predpisov sa dbá na to, aby medzi vyhlásením právneho predpisu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a dňom nadobudnutia jeho účinnosti uplynulo najmenej 15 dní.

3.10 Osobitný postup pri rokovaní o niektorých návrhoch zákonov

Skrátené legislatívne konanie

Lehoty ustanovené rokovacím poriadkom sa neuplatňujú v prípade, ak národná rada rozhodne o prerokovaní návrhu zákona v skrátanom legislatívnom konaní.²⁶³ Ide o procedúru, ktorá umožňuje v krátkom čase schváliť návrh zákona. **Neuplatňujú sa časové lehoty**, ktoré ustanovuje rokovací poriadok v súvislosti s rokovaním o návrhu zákona. Poslanci môžu na návrh vlády rozhodnúť, že budú rokovať o návrhu zákona v skrátanom legislatívnom konaní, len ak si to vyžadujú mimoriadne okolnosti.

²⁶² § 93 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁶³ § 89 rokovacieho poriadku NR SR.

Na návrh vlády môže národná rada rozhodnúť o skrátenom legislatívnom konaní za mimoriadnych okolností, keď môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti, alebo ak hrozia štátu značné hospodárske škody. Národná rada môže o skrátenom legislatívnom konaní rozhodnúť aj vtedy, ak si rozhodnutie Rady bezpečnosti Organizácie Spojených národov o akciách na zabezpečenie medzinárodného mieru a bezpečnosti vydané podľa čl. 41 Charty Organizácie Spojených národov vyžaduje neodkladné prijatie zákona.

Rokovanie o návrhu zákona o štátnom rozpočte

Rokovanie o návrhu zákona o štátnom rozpočte²⁶⁴ prebieha **v druhom a treťom čítaní**; národná rada nerokuje o tomto návrhu v prvom čítaní, keďže návrh sa predkladá na základe osobitného zákona.²⁶⁵ Vláda predkladá národnej rade na informáciu návrh rozpočtu verejnej správy **do 15. októbra** bežného roka, ak národná rada nerozhodne inak. Súčasťou rozpočtu verejnej správy je aj štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok, pričom na rozdiel od rozpočtu verejnej správy schvaľuje národná rada štátny rozpočet **zákonom o štátnom rozpočte**.

Návrh zákona o štátnom rozpočte sa **prideľuje všetkým výborom okrem** mandátového a imunitného výboru, výboru pre nezlučiteľnosť funkcií, osobitného kontrolného výboru na kontrolu činnosti SIS, osobitného kontrolného výboru na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva a osobitného kontrolného výboru na kontrolu činnosti NBÚ. Rokovací poriadok ustanovuje sa, že návrh zákona o štátnom rozpočte **nesmie obsahovať zmeny, doplnenia ani zrušenia iných zákonov**.

Rokovanie o medzinárodných zmluvách

Rokovací poriadok ustanovuje osobitné pravidlá pre rokovanie o medzinárodných zmluvách.²⁶⁶ Medzinárodná zmluva, pred ktorej ratifikáciou je potrebný súhlas národnej rady sa **prerokuje v druhom a treťom čítaní**. O pridelení medzinárodnej zmluvy výborom a určení lehoty na prerokovanie rozhodne predseda národnej rady.

Ak vláda predkladá národnej rade na vyslovenie súhlasu medzinárodnú zmluvu podľa čl. 7 ods. 5 ústavy,²⁶⁷ musí byť takáto zmluva predložená spolu s **doložkou**

²⁶⁴ § 87 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁶⁵ § 14 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

²⁶⁶ § 88 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁶⁷ Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

prednosti. Doložka prednosti obsahuje posúdenie zmluvy z hľadiska jej prednosti voči konkrétnym zákonom a jej vplyvu na právny poriadok Slovenskej republiky.

V druhom čítaní gestorský výbor v uznesení najmä odporučí, či národná rada má alebo nemá vysloviť s medzinárodnou zmluvou súhlas. V treťom čítaní národná rada rozhodne, či vyslovuje alebo nevyslovuje s medzinárodnou zmluvou súhlas. Môže tiež rozhodnúť, že rokovanie o vyslovení súhlasu odkladá.

3.11 Ústavný súd Slovenskej republiky a legislatívna činnosť Národnej rady Slovenskej republiky

Strážcom ústavnosti v Slovenskej republike je ústavný súd. Je tiež **jediným orgánom, ktorý môže ex post zasiahnuť do zákonodarnej činnosti národnej rady** a konštatovať rozpor prijatého zákona s ústavou.²⁶⁸

Ústavný súd rozhoduje **o súlade zákonov s ústavou**, s ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas národná rada a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.²⁶⁹

Ústavný súd začne konanie, ak návrh podá:

- a) najmenej pätina poslancov národnej rady,
- b) prezident,
- c) vláda,
- d) súd v súvislosti s prejednávanou vecou,
- e) generálny prokurátor,
- f) predseda súdnej rady, ak ide o právny predpis týkajúci sa výkonu súdnictva,
- g) verejný ochranca práv, ak ďalšie uplatňovanie právneho predpisu môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.²⁷⁰

Ak ústavný súd prijme návrh na konanie o súlade právnych predpisov,²⁷¹ môže uznesením pozastaviť účinnosť napadnutého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody, alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala, a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.

²⁶⁸ Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 48/03 z 11. decembra 2003.

²⁶⁹ Čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy SR.

²⁷⁰ § 74 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁷¹ § 74 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd môže rozhodnúť o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení aj bez návrhu.

Rozhodnutia ústavného súdu o súlade právnych predpisov, o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, niektorých ustanovení, o zrušení pozastavenej účinnosti, ako aj rozhodnutia o výklade ústavy alebo ústavného zákona sa uverejňujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Rozhodnutia ústavného súdu sú všeobecne záväzné odo dňa ich vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Zánik rozhodnutia vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej alebo zastavením konania oznámi predseda ústavného súdu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi je nesúlad, strácajú príslušné zákony, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Národná rada je povinná do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť zákon do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom. Ak tak národná rada neurobí, také zákony, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Stratou účinnosti alebo platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených, ak ústavný súd nerozhodne inak; ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením, ak ústavný súd nerozhodne inak.²⁷²

²⁷² § 91 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z.

4. ČASŤ

KONTROLNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vzťah medzi zákonodarnou a výkonnou mocou vychádza z teórie del'by moci a je daný najmä formou vlády. Slovenská republika má **parlamentnú formu vlády**, ktorú v tejto súvislosti charakterizuje najmä primárna legitimita parlamentu získaná voľbami a odvodená legitimita vlády, ústavnoprávna zodpovednosť vlády parlamentu, ktorá sa realizuje prostredníctvom rokovania o programovom vyhlásení vlády a jeho schvaľovaní, možnosti parlamentu vysloviť vláde nedôveru a ďalšími kontrolnými nástrojmi.²⁷³ Kontrola sa nevzťahuje na dodržiavanie zákonov orgánmi súdnej moci.²⁷⁴

Základným princípom parlamentnej demokracie je, že **vláda zodpovedá parlamentu** a je viazaná na jeho **dôveru**. Parlament má právo kontrolovať vládu, pýtať sa na určité jej úkony, informovať sa o nich (ide o informačné právo parlamentu) a posudzovať ich.²⁷⁵

Pokiaľ ide o kontrolnú funkciu národnej rady, vychádza z čl. 86 ústavy. Do pôsobnosti národnej rady patrí najmä uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú; rokovať o programovom vyhlásení vlády, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom. Túto svoju pôsobnosť musí však uplatňovať len v súlade s ústavou.

Národná rada vykonáva kontrolu činnosti vlády aj iným spôsobom, prípadne aj s pomocou svojich orgánov, a to len v rámci ústavného oprávnenia.²⁷⁶ Ústava žiadnu inú kontrolu činnosti vlády národnou radou neupravuje.²⁷⁷

Okrem toho, podľa názoru ústavného súdu, kontrolná právomoc národnej rady voči vláde a jej jednotlivým členom vyplýva z ústavou založených vzťahov národnej rady a vlády, resp. jej jednotlivých členov. Tento vzťah principiálnym spôsobom zakladajú najmä čl. 114 ods. 1 prvá veta ústavy („Vláda je za výkon svojej funkcie zodpovedná Národnej rade Slovenskej republiky.“) a čl. 116 ods. 1 ústavy („Člen vlády je za výkon svojej funkcie zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky.“). Ide teda o vzťah zodpovednosti vlády voči národnej rade (**kolektívna zodpovednosť**) a tiež jednotlivého člena vlády voči národnej rade (**individuálna zodpovednosť**), ktorý treba považovať za kľúčový znak

²⁷³ Bližšie pozri Svák, J., Cibulka L., *Ústavné právo Slovenskej republiky, Poradca podnikateľa, II. vydanie, 2007, ISBN 978-80-88931-63-8*, s. 210.

²⁷⁴ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 27. januára 1995.

²⁷⁵ Z odlišného stanoviska sudcu Alexandra Bröstla vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/04.

²⁷⁶ Čl. 80 ods. 1 a čl. 86 písm. a);g); čl. 92 Ústavy SR.

²⁷⁷ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 27. januára 1995.

parlamentnej formy vlády, z ktorej ústava vychádza. Ústavná koncepcia zodpovednosti vlády a jej jednotlivého člena voči národnej rade je založená na „inštitúte dôvery“, t. j. na požiadavke, aby vláda, ako aj jej jednotliví členovia počas svojho pôsobenia v ústavných funkciách disponovali dôverou národnej rady. K uplatneniu zodpovednosti vlády a jej jednotlivých členov voči národnej rade ustanovuje ústava reálne kontrolné (zodpovednostné) mechanizmy, ako aj spôsob a právne (ústavné) dôsledky ich uplatnenia.²⁷⁸

Národná rada môže kontrolné mechanizmy uplatňovať ako celok, t. j. ako celý zákonodarný orgán, ale aj prostredníctvom svojich orgánov či individuálnych poslancov.

Pokiaľ ide o opačnú kontrolu, t. j. kontrolu voči parlamentu, národná rada je jednokomorový parlament, a teda neexistuje druhá komora, ktorá by kontrolovala zákonodarnú činnosť prvej komory. Okrem toho mandát poslancov národnej rady je slobodný, nie imperatívny, a teda poslanci nie sú počas výkonu svojej poslaneckej činnosti odvolateľní občanmi; tí môžu svoj názor a spokojnosť či nespokojnosť prejavieť najmä vo voľbách do národnej rady.

Ako už bolo uvedené, zákonodarná činnosť národnej rady je kontrolovaná ústavným súdom, a to ex post, keďže ústavný súd nepreskúmava návrhy zákonov. Návrh na konanie o súlade právnych predpisov nemôžu podať občania, ale ich volení zástupcovia, a to najmenej jedna pätina poslancov.²⁷⁹

Na zákonodarnú činnosť parlamentu dohliada aj prezident prostredníctvom práva veta, keď má právo vrátiť schválený zákon s pripomienkami národnej rade na opätovné prerokovanie. Ak národná rada zákon schváli a prezident ho nepodpíše, zákon sa vyhlási aj bez podpisu prezidenta.²⁸⁰

4.1 Kontrolné právomoci, ktoré môže uplatňovať národná rada ako celok

Vyslovenie dôvery/nedôvery (vláde alebo jej členovi)

Ide o právo národnej rady vysloviť vláde, ako aj jej jednotlivému členovi, nedôveru, vyjadrené v čl. 114 ods. 1 druhej vete a v čl. 116 ods. 3 ústavy, čoho právnym (ústavným) dôsledkom je povinnosť prezidenta vládu, resp. jednotlivého člena vlády odvolať podľa čl. 115 ods. 1, resp. čl. 116 ods. 3 ústavy.

Z ústavy zároveň vyplýva, že návrh na vyslovenie nedôvery vláde alebo jej

²⁷⁸ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 9/04 zo dňa 23. júna 2005.

²⁷⁹ Čl. 130 ods. 1 písm. a) Ústavy SR.

²⁸⁰ Čl. 87 ods. 2 a 3 Ústavy SR.

jednotlivému členovi národná rada prerokuje (len) vtedy, **ak o to požiada najmenej pätina poslancov**, pričom na vyslovenie nedôvery vláde alebo jej jednotlivému členovi je potrebný súhlas **nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov**.²⁸¹ Právo národnej rady vysloviť vláde, resp. jej jednotlivému členovi nedôveru treba považovať za hlavný ústavný nástroj na uplatňovanie kontrolnej právomoci národnej rady voči vláde, resp. jej jednotlivému členovi, ktorý v konečnom dôsledku smeruje k uplatneniu zodpovednosti vlády, resp. jej jednotlivého člena voči národnej rade.

Podľa názoru ústavného súdu v prípade vyslovenia dôvery, resp. nedôvery ide o samostatné ústavné inštitúty, ktoré zaručujú dynamiku vo vzťahu zodpovednosti vlády voči národnej rade tým, že umožňujú aktivitu oboch subjektov tohto vzťahu smerujúcu k dosiahnutiu želaného stavu, pri ktorom vláda, ako aj jej jednotliví členovia požívajú dôveru národnej rady. Za účelom uplatňovania kontrolnej právomoci národnej rady voči vláde, ako aj jej jednotlivému členovi, ústava zveruje do pôsobnosti národnej rady okrem iného oprávnenie „rokovať o programovom vyhlásení vlády, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom“ [čl. 86 písm. f) ústavy], ďalej tiež „schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet“ [čl. 86 písm. g) ústavy], alebo „rokovať o základných otázkach vnútornej, medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky“ [čl. 86 písm. h) ústavy]. Rokovanie môže v konečnom dôsledku vyústiť do uplatnenia hlavného nástroja zabezpečujúceho uplatnenie zodpovednosti vlády, resp. jej jednotlivého člena, t. j. do vyslovenia nedôvery vláde, resp. jej jednotlivému členovi, za predpokladu, že to navrhne najmenej pätina poslancov národnej rady (čl. 88 ods. 1 ústavy).²⁸²

Vláda môže spojiť hlasovanie o prijatí zákona alebo hlasovanie v inej veci s hlasovaním o dôvere vláde.²⁸³

V zmysle § 109 rokovacieho poriadku, najmenej jedna pätina poslancov môže požiadať národnú radu o prerokovanie ich návrhu na vyslovenie nedôvery vláde alebo jej členovi. Návrh sa podáva predsedovi národnej rady; návrh musí byť vyhotovený **písomne a odôvodnený**. Predseda národnej rady zvolá schôdzu na prerokovanie tohto návrhu **do 30 dní** odo dňa, keď návrh dostal, ak poslanci nežiadajú zvolať schôdzu **do siedmich dní**. Návrh pridelí predseda národnej rady na prerokovanie všetkým výborom okrem mandátového a imunitného výboru a výboru pre nezlučiteľnosť funkcií.

²⁸¹ Čl. 88 ods. 1 a 2 Ústavy SR.

²⁸² Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 9/04 zo dňa 23. júna 2005.

²⁸³ Čl. 114 ods. 3 Ústavy SR.

Rokovanie o programovom vyhlásení vlády

V zmysle čl. 113 ústavy je vláda povinná **do 30 dní** po svojom vymenovaní predstúpiť pred národnú radu, **predložiť jej svoj program** a požiadať ju o vyslovenie dôvery. Programové vyhlásenie vlády je základným dokumentom novovytvorenej vlády obsahujúcim jej program a tézy na konkrétne volebné obdobie. Na jeho základe potom vláda predkladá do národnej rady návrhy zákonov. Národná rada pri svojej kontrolnej činnosti vychádza aj z tohto dokumentu, na základe ktorého vyslovila vláde dôveru.

Rokovanie o programovom vyhlásení vlády bližšie upravuje § 107 rokovacieho poriadku. Predseda národnej rady zvolá po vymenovaní vlády schôdzu národnej rady tak, aby na nej predseda vlády predniesol programové vyhlásenie vlády a požiadal o vyslovenie dôvery v tridsiaty deň po vymenovaní vlády. Predseda národnej rady môže na návrh vlády zavolať schôdzu národnej rady aj pred uplynutím lehoty uvedenej v predchádzajúcej vete. Predseda národnej rady programové vyhlásenie vlády a žiadosť vlády o vyslovenie dôvery prideli na prerokovanie všetkým výborom okrem mandátového a imunitného výboru a výboru pre nezlučiteľnosť funkcií.²⁸⁴

Správy

Ide o naplnenie informačného práva národnej rady, ktorá môže **od vlády, vedúcich ústredných orgánov a vyšších štátnych funkcionárov** žiadať správy o otázkach patriacich do ich pôsobnosti (§ 128 rokovacieho poriadku). Správu musia uvedené subjekty alebo funkcionári podať **do 30 dní** alebo v inej lehote určenej národnou radou, ktorá nemôže byť kratšia ako 15 dní. Ide o právo parlamentu, ktoré sa nevzťahuje iba na vládu alebo jej členov, ale aj na širší okruh orgánov, resp. funkcionárov orgánov výkonnej moci.

Prerokúvanie správ je jedným zo základných kontrolných nástrojov národnej rady voči vláde, ktorým sleduje predovšetkým plnenie jej Programového vyhlásenia, Plánu legislatívnych úloh vlády, ako aj vecných kompetencií jednotlivých ministerstiev.

Okrem toho, vláda, ministerstvá a niektoré ústredné orgány štátnej správy predkladajú národnej rade na rokovanie rôzne druhy správ v zmysle rokovacieho poriadku²⁸⁵ a ostatných zákonov. Takéto správy sa predkladajú pravidelne; národná rada nemusí o ne osobitne žiadať. Národná rada prerokúva napríklad dvakrát ročne správu Národnej banky Slovenska o menovom vývoji a raz za rok správu generálneho prokurátora o činnosti prokuratúry, z ktorej

²⁸⁴ § 107 ods. 1 a 2 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁸⁵ Napr. § 2 ods. 2 písm. f) až l) rokovacieho poriadku NR SR.

vyplývajú jej poznatky o stave zákonnosti. Správu o činnosti predkladá aj verejný ochranca práv, ktorého volí národná rada. V správe uvádza svoje poznatky o dodržiavaní základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej správy ako aj svoje návrhy a odporúčania na nápravu zistených nedostatkov.²⁸⁶

Počet týchto správ nie je stály; v priebehu volebného obdobia sa môže meniť v nadväznosti na prijaté zákony.

Povinnosť vlády zúčastňovať sa na schôdzach národnej rady a schôdzach výborov

V zmysle čl. 85 ústavy, na požiadanie národnej rady alebo jej orgánu sa člen vlády alebo vedúci iného orgánu štátnej správy **musí zúčastniť na jej schôdzi alebo na schôdzi jej orgánu.**

Okrem toho, v zmysle § 20 rokovacieho poriadku, predseda vlády a ostatní členovia vlády, predseda ústavného súdu, predseda Najvyššieho súdu SR, predseda Najvyššieho kontrolného úradu SR, guvernér Národnej banky Slovenska a generálny prokurátor majú právo byť prítomní na schôdzach národnej rady a nemožno ich zo schôdzi národnej rady vylúčiť. **Na požiadanie národnej rady sa člen vlády alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi.** Na schôdzi národnej rady môže člena vlády zastupovať len iný člen vlády.

4.2 Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať orgány národnej rady

V kontrolnej činnosti národnej rady majú osobitné postavenie výbory. Národná rada si zriaďuje výbory ako svoje kontrolné a iniciatívne orgány. Okrem prerokúvania návrhov zákonov a iných materiálov vykonávajú výbory aj kontrolnú činnosť.

V súlade s čl. 86 písm. a) ústavy národná rada vykonáva kontrolu činnosti vlády aj iným spôsobom, **prípadne aj s pomocou svojich orgánov** podľa čl. 80 ods. 1, čl. 92 ods. 1 ústavy), a to len v rámci ústavného oprávnenia [čl. 86 písm. f) ústavy].²⁸⁷

Je tiež potrebné uviesť, že národná rada si **nemôže** zriaďovať tzv. vyšetrovacie výbory ani komisie, pretože ústava neumožňuje národnej rade vykonávať niektoré

²⁸⁶ § 23 ods. 1 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv.

²⁸⁷ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 27. januára 1995.

právomoci, podobné orgánom činným v trestnom konaní, ani jej neumožňuje predvolávať občanov, vypočúvať ich a ukladať im ďalšie obmedzenia ich základných práv a slobôd z dôvodu uskutočňovania kontrolnej pôsobnosti národnej rady, a to bez ohľadu na to, či kontrolu vykonáva poslanec alebo orgán národnej rady.²⁸⁸ Takúto právomoc národnej rady by musela ustanoviť priamo ústava.

Kontrolnú činnosť vykonávajú jednak výbory, ktoré sa bežne zúčastňujú na zákonodarnej činnosti a jednak osobitné kontrolné výbory, zriadené špeciálne na výkon kontroly činnosti spravodajských služieb a Národného bezpečnostného úradu.

Kontrolná činnosť výborov

Výbory majú v zmysle príslušných ustanovení rokovacieho poriadku vo všeobecnosti k dispozícii tieto kontrolné mechanizmy:

- **sledujú, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony** a či predpisy vydané na ich vykonanie sú s nimi v súlade. Ak výbor zistí porušenie zákona, alebo že vykonávací predpis nie je s ním v súlade, alebo nebol vôbec vydaný alebo včas vydaný, upovedomí o tom príslušného člena vlády alebo príslušného vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy a požiada ho o neodkladné vykonanie nápravy; ak nápravu nevykoná, upovedomí o tom národnú radu;²⁸⁹
- na úseku svojej činnosti **rokujú o** zásadných otázkach hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky, **najmä o plnení programového vyhlásenia vlády, o návrhu štátneho rozpočtu a jeho plnení a o štátnom záverečnom účte**; na tento účel spolupracujú s členmi vlády a vedúcimi iných štátnych orgánov, verejnoprávnych ustanovizní a orgánov zriadených zákonom;²⁹⁰
- spolupracujú s orgánmi verejnej správy a využívajú na svoju činnosť ich podnety a návrhy. Na získanie poznatkov môžu **pozývať** na svoje schôdze k prerokúvaným otázkam, najmä k návrhom zákonov, **predstavitel'ov orgánov verejnej správy**; môžu vykonávať aj **poslanecké prieskumy a výjazdové schôdze výborov**;²⁹¹
- majú právo **zasilať návrhy, podnety a stanoviská príslušným členom vlády alebo vedúcim ďalších ústredných orgánov**, a títo sú povinní výboru do 30 dní, ak výbor neurčí dlhšiu lehotu, oznámiť, aké opatrenia prijali na jeho odporúčanie; ak výbor nedostal v uvedenej lehote

²⁸⁸ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 29/95 zo dňa 29. novembra 1995.

²⁸⁹ § 45 ods. 3 písm. b) rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹⁰ § 45 ods. 3 písm. c) rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹¹ § 45 ods. 3 písm. d) rokovacieho poriadku NR SR.

odpoveď alebo ak s ňou nesúhlasí, môže predložiť svoje odporúčanie národnej rade, ktoré potom národná rada môže prerokovať;²⁹²

- majú právo **žiadať** od **členov vlády, vedúcich ostatných ústredných orgánov štátnej správy a vyšších štátnych funkcionárov správy**. Tí sú povinní žiadosti výborov vyhovieť do 30 dní;²⁹³
- na schôdzach výborov majú poslanci právo **podávať podnety a pripomienky členom vlády vo veciach ich pôsobnosti**. Ak sa podnety a pripomienky poslancov počas rokovania výboru nevysvetlili, zašle ich predseda výboru príslušným členom vlády a požiada ich, aby do 30 dní oznámili, aké opatrenia na ich základe prijali. S týmito opatreniami sa poslanci oboznámia na ďalšej schôdzi výboru;²⁹⁴
- majú právo **pozývať na svoje schôdze členov vlády, vedúcich iných orgánov štátnej správy a generálneho prokurátora a vyžadovať od nich vysvetlenia, správy a potrebné podklady**; tí sú povinní prísť na schôdzu výboru, podať požadované vysvetlenia a správy a predložiť podklady. Môžu sa dať zastúpiť poverenými zástupcami, ak s tým výbor súhlasí. Prezident, členovia vlády, vedúci iných orgánov štátnej správy a generálny prokurátor alebo ich poverení zástupcovia si môžu na schôdze výborov pribrať odborníkov a požiadať predsedu výboru, aby im udelil slovo.²⁹⁵

Osobitné kontrolné výbory

V zmysle § 60 rokovacieho poriadku si národná rada zriaďuje z poslancov osobitné kontrolné výbory **na kontrolu činnosti Národného bezpečnostného úradu a služieb vykonávaných podľa osobitných predpisov, t. j. Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva**. Práva a povinnosti osobitných kontrolných výborov a ich členov upravujú osobitné predpisy, konkrétne § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve a § 72 až 76 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (t. j. kontrola činnosti Národného bezpečnostného úradu).

Členov osobitného kontrolného výboru volí národná rada podľa princípu pomerného zastúpenia členov poslaneckého klubu alebo poslaneckých klubov a vzhľadom na určený počet členov osobitného kontrolného výboru. Poslanec sa môže členstva v kontrolnom výbore vzdať. Rokovanie osobitných kontrolných

²⁹² § 47 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹³ § 128 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹⁴ § 132 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹⁵ § 53 ods. 2 a 3 rokovacieho poriadku NR SR.

výborov je neverejné, zúčastňujú sa na ňom členovia výboru a ďalšie osoby len so súhlasom výboru. Predseda národnej rady má právo zúčastniť sa na rokovaní osobitných kontrolných výborov. Ostatné ustanovenia rokovacieho poriadku sa na rokovanie týchto výborov vzťahujú primerane.

Národná rada vykonáva tiež **kontrolu použitia informačno-technických prostriedkov**, v zmysle § 9 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Okrem toho bol zriadený **Výbor NR SR na preskúmavanie rozhodnutí NBÚ**, a to ústavným zákonom č. 254/2006 Z. z. o zriadení a činnosti výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmavanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu. Výbor preskúmava rozhodnutia Národného bezpečnostného úradu na základe doručeného odvolania a rozhodne vo veci do 60 dní. Rozhodnutie výboru je preskúmateľné Najvyšším súdom Slovenskej republiky.

Poslanecký prieskum

Poslanec alebo skupina poslancov môže vykonať poslanecký prieskum, aby zistili, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony a či hospodárenie s verejnými prostriedkami je s nimi v súlade, ak ich vykonaním poslaneckého prieskumu poverí národná rada alebo výbor. Poslanecký prieskum podľa prvej vety môže poslanec alebo skupina poslancov vykonať v :

- orgánoch verejnej moci a vo verejnoprávných inštitúciách, ktoré hospodária s prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje národná rada,
- subjektoch, ktoré hospodária s majetkom, záväzkami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami štátu a verejnoprávných inštitúcií,
- právnických osobách s majetkovou účasťou štátu a v právnických osobách s majetkovou účasťou verejnoprávných inštitúcií.

Subjekty sú povinné poskytnúť poslancovi alebo skupine poslancov informácie, vysvetlenia a podklady súvisiace s výkonom poslaneckého prieskumu a na žiadosť ich prijať.²⁹⁶

²⁹⁶ § 63a ods. 1 a 2 rokovacieho poriadku NR SR

4.3 Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať individuálni poslanci Národnej rady Slovenskej republiky

Hodina otázok

Hodina otázok je súčasťou programu schôdze národnej rady vždy vo štvrtok, ak je rokovacím dňom, a začína sa o 14. hodine. Do programu nie je zaradená vtedy, ak bola schôdza zvolaná na žiadosť najmenej jednej pätiny poslancov.²⁹⁷

Počas hodiny otázok **odpovedajú členovia vlády, generálny prokurátor a predseda Najvyššieho kontrolného úradu SR** na aktuálne otázky, najmä z ich pôsobnosti, ktoré položili poslanci do 12.00 hodiny dňa, ktorý predchádza dňu tohto bodu programu.

Generálny prokurátor a predseda Najvyššieho kontrolného úradu SR sú povinní zúčastniť sa hodiny otázok, ak im bola položená otázka; na ich vystúpenie v tomto prípade nie je potrebný súhlas národnej rady.²⁹⁸

Otázky musia byť **formulované stručne a musia umožňovať stručnú odpoveď**. Ak chce poslanec položiť viac ako jednu otázku, každá z nich musí byť napísaná a predložená osobitne. Poradie otázok sa určuje žrebom zo všetkých podaných otázok. Žrebovanie vykonávajú poverení overovatelia národnej rady. Osobitne sa žrebujú otázky adresované **predsedovi vlády, ktorý odpovedá prvých 15 minút**, a otázky adresované ostatným členom vlády, generálnemu prokurátorovi a predsedovi Najvyššieho kontrolného úradu SR.

Predseda vlády na začiatku hodiny otázok určí a oznámi, ktorý člen vlády bude odpovedať za neprítomného člena vlády. V prípade neprítomnosti predsedu vlády táto zodpovednosť prechádza na zastupujúceho predsedu vlády zároveň so zodpovednosťou odpovedať na písomné otázky položené predsedovi vlády. Na otázky poslancov, ktorí nie sú prítomní počas hodiny otázok, sa neodpovedá. Poslanec sa môže svojho poradia vzdať. V takom prípade vždy nasleduje ďalšia otázka. Na otázky sa odpovedá od rečnického pultu. Prvých 15 minút je venovaných otázkam predloženým predsedovi vlády.

Poslanec, ktorý písomne položil otázku, má právo položiť ešte jednu doplňujúcu otázku ústne. Odpoveď na položenú otázku môže trvať najviac päť minút. Prednes ústne podanej doplňujúcej otázky môže trvať najviac dve minúty. Na otázky, na ktoré opýtaní na hodine otázok bezprostredne neodpovedali, podávajú poslancovi písomnú odpoveď do 30 dní.

²⁹⁷ § 24 ods. 6 a § 131 rokovacieho poriadku NR SR.

²⁹⁸ Uznesenie č. 462 Ústavnoprávneho výboru NR SR zo 16. septembra 1997.

Poslanec má právo na písomnú odpoveď do 30 dní len vtedy, ak mal možnosť otázku predniesť v rámci 60 minút, t. j. v rámci hodiny otázok, a ak nedostal na svoju otázku odpoveď (napríklad pre neprítomnosť člena vlády, nedostatok potrebných informácií a podobne). Ak z časových dôvodov nepredniesol svoju otázku v rámci 60 minút určených na hodinu otázok a opytovaní nemohli na položenú otázku odpovedať bezprostredne v rámci týchto 60 minút, nie sú písomne opýtaní povinní podať poslancovi písomnú odpoveď do 30 dní.²⁹⁹

Národná rada môže rozhodnúť, že na hodine otázok sa bude diskutovať len o určitom probléme. Aj v tomto prípade je prvých 15 minút rezervovaných na akékoľvek otázky predsedovi vlády. Zvyšných 45 minút môže byť venovaných osobitnej vybranej téme.

Na hodine otázok nemožno prijímať konkrétne návrhy ani podávať procedurálne návrhy.

Interpelácie

Interpelácia (z latinského: interpellare = vyrušovať, skákať do reči, žiadať o vysvetlenie, podávať námietky, resp. podávať otázku) sa z historického hľadiska spája s otázkou parlamentu (poslanca parlamentu) na vládu (jej člena, ministra) v súvislosti s určitým vládnyim opatrením. Znamená požiadavku, **aby vláda (minister) objasnila určité konanie alebo svoju politiku**. Tento inštitút vyplýva zo zásady zodpovednosti vlády (ministrov) voči parlamentu. Francúzske Ústavodarné zhromaždenie (Constituante) v jednom zo svojich prvých dekrétov 21. júla 1791 vyhlásilo, že ministrov je potrebné privolať na každé zasadnutie tohto zboru, aby boli neustále pripravení prijímať rozhodnutia a opatrenia v zhromaždení a aby mohli podávať potrebné vysvetlenia (reseignements nécessaires). Rokovací poriadok zákonodarnej moci, ktorá sa konštituovala na základe práce na francúzskej ústave z roku 1791, obsahoval toto ustanovenie: „Ak sú ministri prítomní na zasadnutiach zhromaždenia, môže voči nim vzniesť interpeláciu iba predseda zhromaždenia. Predseda zhromaždenia predkladá žiadosti o vysvetlenia zo strany jednotlivých poslancov. Predtým žiada zhromaždenie o dovoľenie, aby vedel, či zhromaždenie chce alebo nechce, aby minister odpovedal.“ Takto vo Francúzsku bolo prakticky zavedené právo na interpeláciu. V ďalšom období došlo (po roku 1830 a návrate k absolutizmu) k jeho úplnému zrušeniu. Obnovuje sa až po roku 1867, pričom v roku 1870 sa popri ostrejšej interpelácii vo vlastnom zmysle objavuje ďalší inštitút – otázka (question), miernejší druh interpelácie.³⁰⁰

²⁹⁹ Uznesenie č. 462 Ústavnoprávneho výboru NR SR zo 16. septembra 1997.

³⁰⁰ Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 9/04 zo dňa 23. júna 2005.

V **ústavách väčšiny štátov**, ako aj v rokovacích poriadkoch jednotlivých zákonodarných zborov, obvykle možno nájsť úpravu interpelácií a otázok v duchu pôvodného francúzskeho vzoru, ale aj v iných obmenách (napr. censure – ako kritika, výčitka), pričom variabilita s ohľadom na spojenie tohto inštitútu s otázkami vyslovenia dôvery vláde či vyslovenia nedôvery vláde, resp. jednotlivému členovi vlády je značná.³⁰¹

Interpelácia je kontrolným prostriedkom národnej rady voči vláde, jej členovi alebo vedúcemu ústredného orgánu štátnej správy. Poslanec môže toto právo uplatniť samostatne. Čl. 80 ods. 1 ústavy ustanovuje právo poslanca národnej rady **interpelovať vládu, člena vlády alebo vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy** vo veciach ich pôsobnosti. Zároveň toto ustanovenie ústavy poslancovi národnej rady zaručuje právo dostať od interpelovaného odpoveď na interpeláciu v lehote do 30 dní, z čoho možno implikovať povinnosť interpelovaného odpovedať na interpeláciu v tejto ústavnej lehote.

Právo poslanca národnej rady podľa čl. 80 ods. 1 ústavy treba podľa názoru ústavného súdu vnímať ako jeden z právnych (ústavných) prostriedkov slúžiacich vo svojej podstate na uplatňovanie kontrolnej právomoci národnej rady voči vláde, jej jednotlivým členom, ako aj ďalším vláde podriadeným subjektom (vedúcim ústredných orgánov štátnej správy). Tento záver vyplýva práve z jeho možných dôsledkov vyplývajúcich z organického spojenia čl. 80 ods. 1 ústavy s čl. 80 ods. 2 ústavy, t. j. z možnosti **spojiť hlasovanie o odpovedi na interpelácie** (interpeláciu) **s hlasovaním o dôvere**. Podľa názoru ústavného súdu možnosť spojiť hlasovanie o odpovedi na interpeláciu (interpelácie) s hlasovaním o dôvere podľa čl. 80 ods. 2 ústavy treba vnímať ako „nástroj“ **v rukách vlády** pre prípad, ak by reakcia poslancov národnej rady počas rozpravy (prípadne aj pred ňou) o odpovedi na interpelácie (interpeláciu) signalizovala stratu dôvery vlády, resp. jej jednotlivého člena. V danom prípade ide o právny prostriedok na upevnenie legitimacy vlády, a tým nepriamo prípadne aj jej jednotlivého člena, ktorý bol v danom prípade interpelovaný.³⁰²

Interpelácie sú pravidelnou súčasťou programu schôdze národnej rady s výnimkou schôdze, ktorá je zvolaná na žiadosť najmenej päťtiny poslancov. Interpeláciou je **kvalifikovaná otázka, ktorá sa vzťahuje na uplatňovanie a vykonávanie zákonov**, plnenie Programového vyhlásenia vlády a uznesení národnej rady vládou a jej členmi.³⁰³

³⁰¹ Z odlišného stanoviska sudcu Alexandra Bröstla vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/04.

³⁰² Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 9/04 zo dňa 23. júna 2005.

³⁰³ § 24 ods. 7, § 129 a 130 rokovacieho poriadku NR SR.

Poslanec **môže** interpelovať:

- vládu,
- člena vlády, alebo
- vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy vo veciach ich pôsobnosti.³⁰⁴

K iným ústredným orgánom štátnej správy, na čele ktorých nestojí člen vlády, **patrí** napr. Štatistický úrad SR, Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR, Úrad priemyselného vlastníctva SR, Úrad jadrového dozoru SR, Úrad pre verejné obstarávanie, Národný bezpečnostný úrad a ďalšie. **Nemožno interpelovať** prezidenta, generálneho prokurátora, predsedu ústavného súdu alebo ďalších ústavných činiteľov alebo štátnych funkcionárov, ktorí nie sú členmi vlády alebo vedúcimi iného ústredného orgánu štátnej správy.

Na interpeláciách **musia byť prítomní všetci členovia vlády**. V odôvodnených prípadoch môže predseda vlády určiť, ktorý člen vlády bude za neprítomného člena na interpelácie odpovedať, alebo oznámi, že bude na ne odpovedať sám. Ak poslanec prednesie v rámci určeného bodu programu interpeláciu ústne, písomné znenie doručí predsedovi národnej rady a národná rada interpelovanému.

Interpelácia sa podáva **písomne** predsedovi národnej rady (prostredníctvom podateľne), ktorý ju zašle interpelovanému, predsedovi vlády a na vedomie poslaneckým klubom.

Interpelovaný je **do 30 dní** povinný písomne odpovedať interpelujúcemu a predsedovi národnej rady. Môže odpovedať aj ústne v rámci bodu programu schôdze určeného na interpelácie, čo ho však nezbaňuje povinnosti odpovedať aj písomne. Ak národná rada vyhlási interpeláciu za naliehavú, určí na odpoveď kratšiu lehotu, ktorá však nesmie mať menej ako 15 dní. Lehota určená na odpoveď začína plynúť od odoslania prepisu interpelácie z kancelárie národnej rady.³⁰⁵

Po doručení odpovede na interpeláciu sa na najbližšiu schôdzu národnej rady zaradí do programu rozprava o tejto odpovedi, na ktorej je nevyhnutná prítomnosť interpelovaného. Interpelujúci poslanec sa vyjadrí, či považuje odpoveď za **uspokojivú**. Ak ju nepovažuje za uspokojivú, národná rada zaujme stanovisko k odpovedi prijatím **uznesenia**. Na návrh vlády sa hlasovanie o uznesení môže spojiť s hlasovaním o dôvere vláde.

³⁰⁴ Čl. 80 ods. 1 Ústavy SR.

³⁰⁵ Uznesenie NR SR č. 212 z 20. mája 1993.

4.4 Štátny rozpočet, kontrola finančného hospodárenia štátu

Národná rada vykonáva významnú kontrolnú funkciu vo vzťahu k finančnému hospodáreniu štátu a celej verejnej správy.

Národná rada schvaľuje každoročne zákon o štátnom rozpočte. Do tohto procesu je zapojený aj Najvyšší kontrolný úrad SR, ktorý vypracúva stanoviská k návrhu štátneho rozpočtu a k návrhu záverečného účtu. Tieto stanoviská prerokúva národná rada.³⁰⁶

Vláda predkladá **návrh štátneho záverečného účtu národnej rade** a Najvyššiemu kontrolnému úradu Slovenskej republiky do 20. mája bežného roka. Národná rada rozhodne o použití prebytku štátneho rozpočtu.

Vláda predkladá **súhrnnú výročnú správu za príslušný rozpočtový rok** na informáciu národnej rade do 20. novembra bežného rozpočtového roka. Vláda predkladá v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy aj **informáciu o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka v porovnaní so schváleným rozpočtom verejnej správy na bežný rozpočtový rok.**³⁰⁷

Národná rada schvaľuje aj rozpočty iných právnických osôb, ktoré vytvorila a prerokúva ich plnenie. Počet takýchto návrhov rozpočtov sa mení a súvisí so vznikom nových, prípadne zánikom existujúcich inštitúcií v priebehu volebného obdobia, resp. so zmenou úloh, ktorá im vyplýva z novoprijatých zákonov.

V procese kontroly finančného hospodárenia štátneho rozpočtu majú dôležité postavenie výbory, ktoré prerokúvajú jednotlivé kapitoly štátneho rozpočtu podľa svojho vecného zamerania a následne aj ich plnenie predložené vo forme záverečného účtu kapitol. Výbory detailne poznajú problematiku, ktorej sa permanentne venujú, a preto môžu kvalifikovane posúdiť vecné úlohy príslušných rezortov vo vzťahu k ich finančnému zabezpečeniu a následne aj efektívnosť vynaložených finančných prostriedkov.

Kontrolná činnosť národnej rady sa realizuje aj nepriamo prostredníctvom väzieb na iné štátne orgány, ktoré majú kontrolu vo svojej priamej pôsobnosti.

Štátnym orgánom na výkon kontroly je Najvyšší kontrolný úrad SR, ktorý je vo svojej činnosti nezávislý a viazaný len zákonom.

³⁰⁶ § 2 ods. 2 písm. e) rokovacieho poriadku NR SR..

³⁰⁷ § 29, 29a, 30 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Národná rada má väzby na činnosť Najvyššieho kontrolného úradu SR v tom, že:

- volí a odvoláva predsedu a dvoch podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR,³⁰⁸
- Najvyšší kontrolný úrad SR predkladá národnej rade najmenej raz do roka správy o výsledkoch kontrolnej činnosti a vždy vtedy, keď o to národná rada požiada.³⁰⁹

³⁰⁸ § 8 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky.

³⁰⁹ Čl. 62 Ústavy SR.

5. ČASŤ

KREAČNÁ ČINNOSŤ

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

5.1 Právny základ kreačnej činnosti národnej rady

Kreačná činnosť národnej rady predstavuje významnú oblasť jej pôsobnosti a môžeme ju rozdeliť na kreačnú činnosť smerom **dovnútra** a smerom **navonok**. Kreačnou činnosťou smerom dovnútra rozumieme voľbu funkcionárov národnej rady – predsedu, podpredsedov a iných funkcionárov národnej rady, vytváranie výborov národnej rady a voľbu ich funkcionárov. Smerom navonok sa pod ňou rozumie **zriaďovanie iných orgánov** ustanovených ústavou a ďalšími zákonmi, a taktiež **voľba** ich funkcionárov.

Kreačnú činnosť národnej rady definuje **ústava**. Do pôsobnosti národnej rady explicitne podľa ústavy patrí:

- zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,
- voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR a troch členov súdnej rady.³¹⁰

Kreačnú činnosť smerom dovnútra upravuje taktiež ústava. Predsedu národnej rady volí a odvoláva v tajnom hlasovaní národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predseda je zodpovedný len národnej rade. Predseda národnej rady ostáva vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si národná rada nezvolí nového predsedu.³¹¹

Predsedu národnej rady zastupujú podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda národnej rady je zodpovedný národnej rade.³¹²

Národná rada zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány; ich predsedov volí tajným hlasovaním.³¹³

Rokovací poriadok stanovuje, že národná rada vykonáva pôsobnosť podľa ústavy v zákonodarnej a kontrolnej činnosti, v oblasti zahraničných vzťahov

³¹⁰ Čl. 86 Ústavy SR.

³¹¹ Čl. 89 Ústavy SR.

³¹² Čl. 90 Ústavy SR.

³¹³ Čl. 92 Ústavy SR.

a v zriaďovaní vlastných a iných orgánov, ako aj v ďalších činnostiach, ak to ustanovuje zákon.³¹⁴

Národná rada okrem iných oblastí pôsobnosti podľa rokovacieho poriadku najmä:

- podáva prezidentovi návrhy na vymenovanie sudcov ústavného súdu,
- podáva prezidentovi návrhy na vymenovanie a odvolanie generálneho prokurátora.³¹⁵

Národná rada vykonáva svoju pôsobnosť aj tým, že:

- volí a odvoláva predsedu národnej rady a podpredsedov národnej rady,
- zriaďuje výbory, osobitné kontrolné výbory a komisie národnej rady, určuje ich počty a volí a odvoláva ich predsedov a členov.³¹⁶

Národná rada vykonáva svoju pôsobnosť aj voľbami, ktorá jej patrí podľa osobitných predpisov.³¹⁷

Národná rada **schvaľuje volebný poriadok**, v ktorom sa upravujú podrobnosti o hlasovaní a o voľbách na ustanovujúcej schôdzi. Tento volebný poriadok sa uplatní aj počas volebného obdobia.³¹⁸

Podrobnejšie pravidlá voľby predsedu a podpredsedov národnej rady, predsedov a podpredsedov výborov národnej rady stanovuje rokovací poriadok (§ 13 až 16). Detaily a presný postup jednotlivých druhov volieb stanovuje volebný poriadok, ktorý spravidla schvaľuje národná rada na začiatku nového volebného obdobia.

Rokovací poriadok a zákony, upravujúce jednotlivé ďalšie oblasti, presnejšie definujú funkcionárov jednotlivých orgánov a inštitúcií, ktorých volí, navrhuje, alebo schvaľuje národná rada. Tieto zákony upravujú kritériá, ktoré títo kandidáti musia spĺňať, dĺžku ich funkčného obdobia, ako aj spôsob a podmienky, za akých môžu predčasne ukončiť svoje funkčné obdobie, alebo byť odvolaní zo svojej funkcie.

V 15. časti rokovacieho poriadku bola v minulosti upravená voľba a odvolávanie sudcov. Táto časť bola však zrušená zákonom č. 399/2015 Z. z. (§ 117 až 122). Návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov

³¹⁴ § 2 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR.

³¹⁵ § 2 ods. 2 písm. n) a p) rokovacieho poriadku NR SR.

³¹⁶ § 2 ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR.

³¹⁷ § 2 ods. 4 rokovacieho poriadku NR SR.

³¹⁸ § 6 rokovacieho poriadku NR SR.

predkladá prezidentovi súdna rada.³¹⁹ Prezident na návrh súdnej rady vymenúva a odvoláva sudcov.³²⁰ Vymenúva ich bez časového obmedzenia.³²¹

5.2 Inštitúcie spadajúce pod kreačnú činnosť Národnej rady Slovenskej republiky

Disciplinárny senát

Disciplinárny senát prvého stupňa je trojčlenný a jeho predseda a jeden člen musia byť sudcovia a jeden člen iná osoba ako sudca. **Odvolací disciplinárny senát je päťčlenný** a jeho predseda a dvaja členovia musia byť sudcovia a dvaja členovia iné osoby ako sudcovia.

Činnosť disciplinárnych senátov organizačne a technicky zabezpečuje kancelária súdnej rady.³²²

Súdna rada volí na obdobie troch rokov 10 predsedov disciplinárnych senátov a 30 členov disciplinárnych senátov, ktorí sa na účely vytvárania disciplinárnych senátov zaraďujú do troch databáz:

- databázy predsedov senátov zvolených z kandidátov navrhnutých sudcovskými radami,
- databázy, ktorá má 15 členov senátov zvolených z kandidátov navrhnutých ministrom, z ktorých je osem sudcov,
- databázy, ktorá má 15 členov senátov zvolených z kandidátov navrhnutých národnou radou, z ktorých je osem sudcov.

Sudcovské rady, minister a národná rada navrhujú súdnej rade kandidátov na základe žiadosti súdnej rady. V žiadosti na predloženie návrhov na kandidátov súdna rada určí:

- počet členov disciplinárnych senátov alebo predsedov disciplinárnych senátov, ktorých bude voliť na základe návrhu jednotlivých navrhovateľov,
- databázu, do ktorej sa má voliť,
- či je potrebné zvoliť sudcu alebo inú osobu ako sudcu a
- lehotu na predloženie návrhov na kandidátov, ktorá nesmie byť kratšia ako 45 dní odo dňa doručenia žiadosti.

³¹⁹ Čl. 141a ods. 5 písm. c) Ústavy SR.

³²⁰ Čl. 102 ods. 1 písm. t) Ústavy SR.

³²¹ Čl. 145 ods. 1 Ústavy SR.

³²² § 119 ods. 2 a 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Sudcovské rady, minister a národná rada predložia súdnej rade kandidátov na členov disciplinárnych senátov alebo kandidátov na predsedov disciplinárnych senátov, ktorých bude súdna rada voliť. Ak bol ten istý kandidát navrhnutý viacerými navrhovateľmi, súdna rada si od toho, koho návrh bol doručený neskôr, bez zbytočného odkladu vyžiada nový návrh na kandidáta.

Ak nebol zvolený potrebný počet predsedov disciplinárneho senátu alebo členov disciplinárneho senátu v jednotlivých databázach, vyhlási predseda súdnej rady bezodkladne v potrebnom rozsahu doplňujúce voľby.

Predseda súdnej rady je povinný zabezpečiť zverejňovanie databáz na webovom sídle súdnej rady a bezodkladné zverejňovanie všetkých zmien v týchto databázach.³²³

Za predsedu disciplinárneho senátu a za člena disciplinárneho senátu môže byť zvolený len sudca vrátane sudcu:

- ktorý má prerušený výkon funkcie,
- ktorý vo funkcii sudcu pôsobí najmenej päť rokov,
- proti ktorému sa nevedie disciplinárne konanie, alebo trestné stíhanie,
- ktorému nebolo uložené disciplinárne opatrenie,
- ktorý nie je členom súdnej rady, predsedom súdu alebo podpredsedom súdu.

Za člena disciplinárneho senátu môže byť zvolená aj iná osoba ako sudca, ktorá:

- spĺňa podmienky na vymenovanie za sudcu,
- vykonáva právnickú prax najmenej desať rokov,
- nie je členom súdnej rady.

Sudca môže byť zvolený za predsedu disciplinárneho senátu alebo člena disciplinárneho senátu a iná osoba ako sudca za člena disciplinárneho senátu najviac **dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia**.³²⁴

Funkcia predsedu disciplinárneho senátu a člena disciplinárneho senátu **zanikne**:

- uplynutím funkčného obdobia,
- zánikom funkcie sudcu,
- ustanovením sudcu za predsedu alebo podpredsedu súdu,
- zvolením sudcu za člena súdnej rady,

³²³ § 119a zákona č. 385/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³²⁴ § 119b zákona č. 385/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov.

- právoplatnosťou rozhodnutia disciplinárneho senátu o uložení disciplinárneho opatrenia,
- ak člen disciplinárneho senátu alebo predseda disciplinárneho senátu, ktorý je sudcom, prestane spĺňať podmienky,
- ak člen disciplinárneho senátu, ktorý nie je sudcom, prestane spĺňať podmienky,
- vzdaním sa funkcie člena disciplinárneho senátu alebo predsedu disciplinárneho senátu.

Ak v disciplinárnom konaní začatom pred uplynutím funkčného obdobia predsedu disciplinárneho senátu alebo niektorého z jeho členov bol prednesený na ústnom pojednávaní návrh na začatie disciplinárneho konania, disciplinárne konanie dokončí tento senát v rovnakom zložení, aj keď funkčné obdobie predsedu disciplinárneho senátu alebo niektorého z jeho členov už uplynulo.

Ak zanikne funkcia predsedu disciplinárneho senátu alebo člena disciplinárneho senátu a ak odsek 2 neustanovuje inak, na uvoľnené miesto nastupuje náhradník, ak ho niet, vyhlási súdna rada bezodkladne v potrebnom rozsahu doplňujúce voľby.³²⁵

Generálny prokurátor

Návrhy na vymenovanie **generálneho** prokurátora podávajú poslanci predsedovi národnej rady písomne a odôvodnené v termíne, ktorý určí predseda národnej rady; predseda národnej rady prideli návrhy na prerokovanie Ústavnoprávnemu výboru NR SR. Súčasťou návrhu na vymenovanie je životopis a súhlas navrhovaného s kandidatúrou. Ústavnoprávny výbor NR SR predloží návrh so svojím stanoviskom predsedovi národnej rady, ktorý ho so stanoviskom Ústavnoprávneho výboru NR SR navrhne na program najbližšej schôdze národnej rady.

Kandidáta na vymenovanie generálneho prokurátora **navrhuje prezidentovi národná rada**. Navrhnutý je kandidát, ktorý získal vo voľbách nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov. Ak kandidát nebol zvolený, vykoná sa opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia dvaja navrhovaní, ktorí získali najväčší počet hlasov. V prípade rovnosti počtu hlasov sa na opakovanej voľbe zúčastnia všetci navrhovaní, ktorí tento počet získali.

Ak kandidát na vymenovanie generálneho prokurátora nebol zvolený, vykonajú sa nové voľby.³²⁶

³²⁵ § 119e zákona č. 385/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³²⁶ § 123 rokovacieho poriadku NR SR.

Návrh na odvolanie generálneho prokurátora môže písomne podať **najmenej päťina poslancov**. Návrh sa podáva Ústavnoprávnemu výboru NR SR, ktorý ho so svojím stanoviskom predloží predsedovi národnej rady. Predseda národnej rady zaradí návrh na odvolanie generálneho prokurátora so stanoviskom Ústavnoprávnemu výboru NR SR na program najbližšej schôdze národnej rady. Generálnemu prokurátorovi musí byť umožnené vyjadriť sa o návrhu na jeho odvolanie.

Návrh na odvolanie generálneho prokurátora je schválený, ak zaň hlasovala **nadpolovičná väčšina prítomných poslancov**. Návrh na odvolanie generálneho prokurátora **podáva národná rada prezidentovi**.³²⁷

Komisár pre deti

Komisára volí národná rada z kandidátov navrhnutých príslušným výborom národnej rady. Návrh na kandidáta na komisára môže príslušnému výboru národnej rady predložiť len poslanec národnej rady.

Voľbu komisára vyhlasuje predseda národnej rady tak, aby sa voľba vykonala v lehote začínajúcej šesťdesiatym dňom pred uplynutím funkčného obdobia komisára, nie však skôr ako 30 dní po jej vyhlásení, alebo do 60 dní od zániku výkonu funkcie komisára, ak k zániku výkonu funkcie komisára došlo pred uplynutím jeho funkčného obdobia, nie však skôr ako 30 dní po jej vyhlásení.³²⁸

Za komisára možno zvoliť fyzickú osobu, ktorá:

- je občanom Slovenskej republiky,
- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- dosiahla vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- je bezúhonná,
- je akceptovaná reprezentatívnymi organizáciami a
- písomne súhlasila s kandidatúrou za komisára

Splnenie podmienok voliteľnosti overuje príslušný výbor národnej rady.³²⁹

Funkčné obdobie komisára je **šesť rokov** a začína plynúť dňom začatia výkonu funkcie komisára.³³⁰

³²⁷ § 124 rokovacieho poriadku NR SR.

³²⁸ §16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³²⁹ §15 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³³⁰ §17 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

Národná rada na návrh príslušného výboru národnej rady komisára odvolá, ak komisár:

- prestal spĺňať podmienky voliteľnosti,
- začal vykonávať funkciu alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s výkonom jeho funkcie.

Národná rada môže na návrh príslušného výboru národnej rady komisára odvolať, ak nevykonáva funkciu komisára viac ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov.³³¹

Komisár sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením predsedovi národnej rady. Výkon funkcie komisára zanikne dňom doručenia písomného oznámenia predsedovi národnej rady, ak v oznámení nie je uvedený neskorší deň vzdania sa funkcie.³³²

Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím

Komisára volí národná rada z kandidátov navrhnutých príslušným výborom národnej rady. Návrh na kandidáta na komisára môže príslušnému výboru národnej rady predložiť len poslanec národnej rady.

Voľbu komisára vyhlasuje predseda národnej rady tak, aby sa voľba vykonala:

- v lehote začínajúcej šesťdesiatym dňom pred uplynutím funkčného obdobia komisára, nie však skôr ako 30 dní po jej vyhlásení, alebo
- do 60 dní od zániku výkonu funkcie komisára, ak k zániku výkonu funkcie komisára došlo pred uplynutím jeho funkčného obdobia, nie však skôr ako 30 dní po jej vyhlásení.³³³

Za komisára možno zvoliť fyzickú osobu, ktorá

- je občanom Slovenskej republiky,
- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- dosiahla vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- je bezúhonná,
- je akceptovaná reprezentatívnymi organizáciami a
- písomne súhlasila s kandidatúrou za komisára.

Splnenie podmienok voliteľnosti overuje príslušný výbor národnej rady.³³⁴

³³¹ §19 ods. 3 a 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

³³² §19 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

³³³ §16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

³³⁴ §15 ods. 1 a 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Funkčné obdobie komisára je šesť rokov a začína plynúť dňom začatia výkonu funkcie komisára.³³⁵

Národná rada na návrh príslušného výboru národnej rady komisára odvolá, ak komisár:

- prestal spĺňať podmienky voliteľnosti,
- začal vykonávať funkciu alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s výkonom jeho funkcie.

Národná rada môže na návrh príslušného výboru národnej rady komisára odvolať, ak nevykonáva funkciu komisára viac ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov.³³⁶

Komisár sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením predsedovi národnej rady. Výkon funkcie komisára zanikne dňom doručenia písomného oznámenia predsedovi národnej rady, ak v oznámení nie je uvedený neskorší deň vzdania sa funkcie.³³⁷

Najvyšší kontrolný úrad

Návrhy kandidátov na **predseda a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR** môžu podávať poslanci, a to písomne, predsedovi národnej rady najneskôr do desiatich dní pred určeným dňom voľby. Súčasťou návrhu je prehľad o vzdelaní a praxi navrhovaných a ich písomný súhlas s kandidatúrou.

Voľby predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR sa konajú najneskôr 30 dní pred uplynutím ich funkčného obdobia. Deň **voľby predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR** určuje predseda národnej rady.

Za predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR je zvolený kandidát, ktorý získal v hlasovaní nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Ak predseda alebo podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu SR nebol zvolený, vykoná sa opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet hlasov; v prípade rovnosti počtu hlasov sa na opakovanej voľbe zúčastnia všetci kandidáti, ktorí tento počet získali.

³³⁵ §17 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

³³⁶ §19 ods. 3 a 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

³³⁷ §19 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.176/2015 Z. z.

Ak predseda alebo podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu SR v opakovanej voľbe nebol zvolený, vykonajú sa nové voľby.³³⁸

Návrh na odvolanie predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR **môžu podávať poslanci**; návrhy sa podávajú predsedovi národnej rady, ktorý ich predloží národnej rade na jej najbližšej schôdzi. Návrhy musia byť podané písomne a odôvodnené. Predsedovi alebo podpredsedovi Najvyššieho kontrolného úradu SR sa musí umožniť vyjadriť sa o návrhu na jeho odvolanie.

Návrh na odvolanie predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR je **schválený, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných poslancov**.³³⁹

Národná banka Slovenska

Guvernéra a viceguvernérov vymenúva a odvoláva prezident na návrh vlády schválený národnou radou; ak neboli vymenovaní zo zamestnancov Národnej banky Slovenska, dňom vymenovania im vzniká pracovný pomer k Národnej banke Slovenska.

Funkčné obdobie členov bankovej rady je šesťročné. Funkčné obdobie guvernéra, viceguvernéra alebo iného člena bankovej rady začína plynúť dňom účinnosti jeho vymenovania do príslušnej funkcie. **Tá istá osoba môže byť vymenovaná za člena bankovej rady opätovne, pričom však tá istá osoba môže byť vymenovaná za guvernéra najviac na dve funkčné obdobia a za viceguvernéra najviac na dve funkčné obdobia.** Členom bankovej rady môže byť fyzická osoba s náležitými odbornými vedomosťami a skúsenosťami v menovej oblasti alebo v oblasti finančníctva, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a ktorá je bezúhonná. Za náležité odborné vedomosti a skúsenosti sa považuje úplné vysokoškolské vzdelanie univerzitného zamerania a najmenej päť rokov praxe v riadiacej, vedeckej alebo pedagogickej funkcii v menovej oblasti alebo v oblasti finančníctva. Za bezúhonnú sa považuje fyzická osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin; bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov.

Funkcia člena bankovej rady je nezlučiteľná s funkciou prezidenta, poslanca národnej rady, člena vlády, sudcu, prokurátora a s inou funkciou, povolaním alebo so zamestnaním v štátnom orgáne, orgáne územnej samosprávy alebo v inom orgáne verejnej moci, s členstvom alebo inou funkciou v riadiacom, dozornom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá je zriadená na podnikateľskú činnosť okrem členstva v Rade pre riešenie krízových situácií a okrem výkonu

³³⁸ § 110 a § 111 rokovacieho poriadku NR SR.

³³⁹ § 112 rokovacieho poriadku NR SR.

svojich práv na valnom zhromaždení alebo členskej schôdzi v rámci správy svojho vlastného majetku. Funkcia člena bankovej rady je tiež nezlučiteľná s podnikaním a s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou, ktorá môže byť v rozpore s výkonom funkcie člena bankovej rady. Člen bankovej rady nesmie vykonávať ani žiadnu inú funkciu alebo nezárobkovú činnosť, ktorá môže byť v rozpore s výkonom funkcie člena bankovej rady. Ak člen bankovej rady v čase jeho vymenovania do tejto funkcie zastáva alebo vykonáva funkciu, povolanie, zamestnanie alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s funkciou člena bankovej rady, je povinný bezodkladne preukázateľne urobiť právny úkon smerujúci k ukončeniu každej takej funkcie, povolania, zamestnania alebo činnosti a je povinný bezodkladne zanechať každú takú funkciu, povolanie, zamestnanie alebo činnosť.³⁴⁰

Národný bezpečnostný úrad

Riaditeľ a **Národného bezpečnostného úradu** (ďalej len „bezpečnostný úrad“), ak spĺňa stanovené predpoklady, **volí a odvoláva národná rada na návrh vlády. Funkčné obdobie** riaditeľa bezpečnostného úradu je **sedem rokov** a začína plynúť odo dňa zvolenia do funkcie riaditeľa bezpečnostného úradu. Tú istú osobu možno zvoliť za riaditeľa bezpečnostného úradu najviac na dve funkčné obdobia.

Funkcia riaditeľa bezpečnostného úradu sa nezlučuje s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, publicistickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.

Výkon funkcie riaditeľa bezpečnostného úradu sa končí uplynutím jeho funkčného obdobia. Pred uplynutím funkčného obdobia zaniká výkon funkcie riaditeľa bezpečnostného úradu len:

- vzdaním sa funkcie,
- odvolaním z funkcie,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Riaditeľ bezpečnostného úradu sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením predsedovi národnej rady. Výkon funkcie v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo oznámenie riaditeľa úradu o vzdaní sa funkcie doručené predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky, ak nedôjde k inej dohode o dni zániku výkonu funkcie

³⁴⁰ § 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov.

riaditeľa úradu medzi predsedom Národnej rady Slovenskej republiky a riaditeľom úradu.

Národná rada môže odvolať riaditeľa bezpečnostného úradu z funkcie na základe návrhu 30 poslancov alebo na návrh vlády, alebo ak riaditeľ bezpečnostného úradu:

- do troch mesiacov od vymenovania do funkcie neodstránil dôvody nezlučiteľnosti výkonu funkcie,
- začal vykonávať funkciu alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s výkonom jeho funkcie,
- bol právoplatným rozhodnutím súdu odsúdený za spáchanie trestného činu,
- bol právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená,
- stratil štátne občianstvo,
- stal sa členom politickej strany alebo politického hnutia,
- nie je spôsobilý zo zdravotných dôvodov podľa lekárskeho posudku, rozhodnutia orgánu štátnej zdravotnej správy alebo orgánu sociálneho zabezpečenia vykonávať svoju funkciu dlhšie ako jeden rok,
- nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- stratil oprávnenie na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami.³⁴¹

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

Rada má troch členov. **Členmi rady sú predseda a dvaja ďalší členovia.** Predsedu rady volí a odvoláva národná rada trojpätinovou väčšinou hlasov poslancov na návrh vlády. Jedného člena rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov na návrh prezidenta. Ďalšieho člena rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov na návrh guvernéra Národnej banky Slovenska. Člen rady má postavenie verejného činiteľa.

Funkčné obdobie členov rady je sedemročné. Tá istá osoba môže byť zvolená za člena rady len raz.

Členom rady môže byť fyzická osoba s náležitými odbornými vedomosťami a skúsenosťami, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a je bezúhonná. Za náležité odborné vedomosti a skúsenosti sa považuje úplné vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a najmenej päť rokov praxe v oblasti

³⁴¹ § 71 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

finančnictva a makroekonómie. Za bezúhonnú sa považuje fyzická osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin; bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov. Funkcia člena rady je nezlučiteľná s funkciou v politickej strane alebo politickom hnutí, s funkciou štatutárneho orgánu v obchodnej spoločnosti, s funkciou prezidenta Slovenskej republiky, poslanca národnej rady, poslanca Európskeho parlamentu, člena vlády, člena Európskej komisie, starostu obce, primátora mesta, predsedu vyššieho územného celku, poslanca obecného zastupiteľstva a poslanca zastupiteľstva vyššieho územného celku a člena Bankovej rady Národnej banky Slovenska. Nezlučiteľnosť funkcie člena rady s funkciou člena vlády trvá ešte do troch rokov po zániku funkcie člena rady.

Funkcia člena rady zaniká:

- uplynutím funkčného obdobia, a to dňom vymenovania nového člena rady,
- vzdaním sa funkcie, a to dňom vymenovania nového člena rady,
- odvolaním zo zákonom stanovených dôvodov,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Člena rady možno odvolať z funkcie len vtedy, ak bol člen rady právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, ak bol právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený alebo obmedzený v spôsobilosti na právne úkony alebo ak člen rady nie je schopný šesť mesiacov vykonávať svoju funkciu.³⁴²

Rada pre štátnu službu

Rada má piatich členov. **Členmi rady sú predseda rady a ďalší štyria členovia rady. Členov rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov.** Po jednom členovi rady navrhuje:

- výbor národnej rady, ktorý určí národná rada,
- verejný ochranca práv,
- predseda najvyššieho kontrolného úradu,
- poradný orgán vlády v oblasti mimovládnych organizácií a rozvoja občianskej spoločnosti,
- Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky.

Predseda rady volí národná rada z členov rady nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov. Členstvo v rade je nezastupiteľné. Tá istá osoba môže byť zvolená za člena rady len raz.

³⁴² Čl. 3 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti.

Za člena rady je možné zvoliť štátneho občana Slovenskej republiky, ktorý:

- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- dosiahol vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- získal náležité odborné vedomosti a skúsenosti v oblasti štátnej služby a
- je bezúhonný.

Funkcia člena rady je nezlučiteľná s výkonom funkcie poslanca Európskeho parlamentu, poslanca národnej rady, prezidenta, člena vlády, sudcu ústavného súdu, predsedu najvyššieho kontrolného úradu, podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu, člena Bankovej rady Národnej banky Slovenska, starostu, primátora, predsedu vyššieho územného celku, poslanca obecného zastupiteľstva, poslanca zastupiteľstva vyššieho územného celku, štatutárneho orgánu, s členstvom v riadiacom orgáne, dozornom orgáne alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, okrem valného zhromaždenia a členskej schôdze, s funkciou v politickej strane alebo v politickom hnutí, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikaním, ani s inou zárobkovou činnosťou, ktorá zakladá nárok na príjem zdaňovaný podľa osobitného predpisu okrem správy vlastného majetku, správy majetku maloletých detí, správy majetku osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená, vedeckej činnosti, pedagogickej činnosti, lektorskej činnosti, prednášateľskej činnosti, publikačnej činnosti, literárnej činnosti, umeleckej činnosti alebo športovej činnosti. Člen rady je povinný do 30 dní od zvolenia za člena rady písomne preukázať služobnému úradu skončenie činnosti nezlučiteľnej s výkonom tejto funkcie.³⁴³

Funkčné obdobie člena rady je sedem rokov.

Funkcia člena rady zaniká

- uplynutím funkčného obdobia, ak príslušný zákon neustanovuje inak,
- vzdaním sa funkcie,
- dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým bol člen rady odsúdený za úmyselný trestný čin alebo dňom nadobudnutia právoplatnosti schváleného zmieru v konaní o úmyselnom trestnom čine,
- dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým bola jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená,
- odvolaním, ak člen rady nie je schopný šesť po sebe nasledujúcich mesiacov vykonávať svoju funkciu zo zdravotných dôvodov,
- odvolaním, ak člen rady prestane spĺňať podmienku nezlučiteľnosti,

³⁴³ § 12 zákona č.55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- odvolaním, ak člen rady nevykazuje dlhšie ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov požadované výsledky pri vykonávaní štátnej služby,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Člen rady ostáva vo funkcii aj po uplynutí funkčného obdobia až do zvolenia nového člena rady.

Ak funkcia člena rady zaniká uplynutím funkčného obdobia, je ten, kto ho navrhol, povinný najneskôr tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia predložiť národnej rade návrh na zvolenie nového člena rady. Ak funkcia člena rady zaniká vzdaním sa funkcie, je ten, kto ho navrhol, povinný do jedného mesiaca od doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie člena rady predložiť národnej rade návrh na zvolenie nového člena rady. Ak funkcia člena rady zaniká z iného dôvodu, je ten, kto ho navrhol, povinný do jedného mesiaca od vzniku skutočnosti, ktorá má za následok zánik funkcie člena rady, predložiť národnej rade návrh na zvolenie nového člena rady.

Oznámenie o vzdaní sa funkcie člena rady doručí člen rady predsedovi národnej rady a o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomí toho, kto ho navrhol na zvolenie za člena rady.³⁴⁴

Rada pre vysielanie a retransmisiu

Rada má deväť členov, ktorých volí a odvoláva národná rada. Návrhy kandidátov na členov rady môžu výboru národnej rady predkladať poslanci, profesijné inštitúcie a občianske združenia pôsobiace v oblasti audiovizie, hromadných informačných prostriedkov, kultúry, vedy, vzdelávania, športu, registrované cirkvi a náboženské spoločnosti a občianske združenia občanov so zdravotným postihnutím prostredníctvom Koordináčného výboru pre otázky zdravotne postihnutých občanov Slovenskej republiky.³⁴⁵

Za člena rady možno zvoliť občana Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorý dosiahol vek 25 rokov, má spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu a je bezúhonný. Za bezúhonného sa považuje ten, kto nebol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin; bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov.

Funkcia člena rady je nezlučiteľná s funkciou prezidenta, poslanca národnej rady, člena vlády, štátneho tajomníka a vedúceho úradu ministerstva, vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy a jeho štatutárneho zástupcu, zamestnanca

³⁴⁴ § 13 zákona č. 55/2017 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³⁴⁵ § 6 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách.

orgánu štátnej správy, starostu (primátora), sudcu, prokurátora, člena rady Rozhlasu a televízie Slovenska.

Člen rady nesmie:

- **vykonávať funkciu v politickej strane** alebo v politickom hnutí, vystupovať v ich mene alebo pôsobiť v ich prospech,
- **byť vydavateľom** periodickej tlače, vysielateľom, prevádzkovateľom retransmisie alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu, štatutárnym orgánom alebo zamestnancom týchto osôb; toto obmedzenie sa vzťahuje aj na osoby blízke členovi rady,
- **mať podiel na základnom imaní** alebo podiel na hlasovacích právach osoby, ktorá je vysielateľom alebo prevádzkovateľom retransmisie; toto obmedzenie sa vzťahuje aj na osoby blízke členovi rady,
- **byť členom štatutárneho orgánu**, riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu, alebo štatutárnym orgánom osoby, ktorá poskytuje služby súvisiace s výrobou programov, reklamou alebo technickým zabezpečením vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie,
- **poskytovať** vysielateľom alebo prevádzkovateľom retransmisie priamu alebo sprostredkovanú **poradenskú alebo odbornú službu** alebo pomoc za odplatu alebo inú protihodnotu.

Funkcia člena rady je verejná funkcia. Funkcia predsedu rady je nezlučiteľná s iným pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným pomerom; toto obmedzenie sa nevzťahuje na vedeckú, pedagogickú, publicistickú, literárnu alebo umeleckú činnosť. Ostatní členovia rady môžu vykonávať svoju funkciu ako jedinú činnosť alebo popri pracovnom pomere pri dodržaní vyššie spomenutých obmedzení.³⁴⁶

Funkčné obdobie člena rady je šesťročné. Člena rady možno zvoliť **najviac na dve funkčné obdobia**. Jedna tretina rady sa obnovuje každé dva roky. Na miesta uvoľnené uplynutím funkčného obdobia sa volia noví členovia rady. Na miesta uvoľnené z iného dôvodu sa volia noví členovia rady na zostávajúci čas do konca funkčného obdobia toho člena rady, ktorého miesto sa uvoľnilo.³⁴⁷

Členstvo v rade sa skončí:

- uplynutím funkčného obdobia,

³⁴⁶ § 7 zákona č. 308/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³⁴⁷ § 8 zákona č. 308/2000 Z. z.

- vzdaním sa funkcie; členstvo zaniká odo dňa doručenia oznámenia člena rady o vzdaní sa funkcie predsedovi národnej rady,
- odvolaním člena rady z funkcie alebo
- smrťou člena rady.

Národná rada člena rady **odvolá len ak:**

- prestal spĺňať predpoklady na výkon funkcie,
- bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin,
- bol právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola právoplatne obmedzená,
- nevykonáva svoju funkciu viac ako šesť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo
- koná v rozpore so štatútom rady.³⁴⁸

Rozhlas a televízia Slovenska

Rada má deväť členov. Členov rady **volí a odvoláva národná rada** nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov; členov rady volí z kandidátov na členov rady, ktorých jej navrhuje príslušný výbor národnej rady tak, aby v rade boli zastúpení:

- traja odborníci v oblasti rozhlasového vysielania,
- traja odborníci v oblasti televízneho vysielania,
- dvaja odborníci v oblasti ekonómie a
- jeden odborník v oblasti práva.

Návrhy kandidátov na členov rady predkladajú príslušnému výboru národnej rady právnické osoby pôsobiace v oblasti audiovizie, médií, kultúry, ekonómie, práva, hospodárstva, vedy, vzdelávania, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv a životného prostredia, ochrany zdravia, reprezentujúce alebo zastupujúce záujmy národnostných menšín alebo etnických skupín, iných menšín alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti. Výzvu na predkladanie návrhov kandidátov na členov rady zverejňuje príslušný výbor národnej rady prostredníctvom vysielania Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle národnej rady a najmenej v jednom denníku celoštátnej periodickej tlače.³⁴⁹

³⁴⁸ § 9 zákona č. 308/2000 Z. z.

³⁴⁹ § 9 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Za člena rady možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a je bezúhonný.

Funkcia člena rady je nezlučiteľná s funkciou:

- prezidenta,
- poslanca národnej rady,
- člena vlády,
- štátneho tajomníka,
- vedúceho služobného úradu ministerstva,
- predsedu, vedúceho alebo riaditeľa ostatného ústredného orgánu štátnej správy,
- člena Rady pre vysielanie a retransmisiu,
- člena rady Audiovizuálneho fondu,
- v orgánoch štátnej správy,
- v orgánoch územnej samosprávy,
- prokurátora,
- sudcu,
- sudcu ústavného súdu.

Funkcia člena rady je nezlučiteľná s pracovnoprávnym vzťahom alebo iným právnym vzťahom k Rozhlasu a televízii Slovenska. Toto obmedzenie sa vzťahuje aj na člena rady, ktorého blízka osoba je v riadiacej funkcii Rozhlasu a televízie Slovenska.

Člen rady nesmie vykonávať funkciu v politickej strane alebo politickom hnutí, nesmie byť v pracovnoprávnom vzťahu s politickou stranou alebo politickým hnutím, vystupovať v ich mene alebo pôsobiť v ich prospech.

Člen rady nesmie byť vysielateľom programovej služby alebo prevádzkovateľom retransmisie, štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu, dozorného orgánu alebo zamestnancom týchto osôb, ani v tejto oblasti podnikáť; toto obmedzenie sa vzťahuje aj na osoby blízke členovi rady s výnimkou zamestnancov týchto osôb.

Člen rady nesmie byť vydavateľom periodickej tlače, prevádzkovateľom tlačovej agentúry, štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu alebo dozorného orgánu takých osôb, byť majiteľom, spolumajiteľom ani štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu alebo dozorného orgánu osoby, ktorá poskytuje služby súvisiace s výrobou programov, s mediálnou komerčnou

komunikáciou, technickým zabezpečením vysielania programovej služby a prevádzkovania retransmisie, s výrobou alebo distribúciou audiovizuálnych diel, zvukových záznamov alebo zvukovo-obrazových záznamov.³⁵⁰

Funkčné obdobie člena rady je šesť rokov. Člena rady možno zvoliť **opätovne, najviac však na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.** Každé dva roky sa obmieňa jedna tretina členov rady.

Ak sa skončí výkon funkcie všetkých členov rady, noví členovia rady si na prvom zasadnutí, po zvolení všetkých členov rady, žrebom určia troch členov rady, ktorých funkčné obdobie je dva roky, a troch členov rady, ktorých funkčné obdobie je štyri roky.

Ak sa členstvo v rade skončí pred uplynutím funkčného obdobia, nový člen rady je zvolený na zvyšok funkčného obdobia toho člena rady, ktorého vo funkcii nahradil.³⁵¹

Výkon funkcie člena rady sa skončí:

- uplynutím funkčného obdobia člena rady,
- vzdaním sa funkcie člena rady; členstvo zaniká dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie predsedovi rady; členstvo predsedu rady zaniká dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie predsedovi národnej rady,
- odvolaním člena rady z funkcie,
- odvolaním všetkých členov rady alebo
- smrťou člena rady.

Národná rada člena rady odvolá, ak:

- vykonáva funkciu alebo činnosť nezlučiteľnú s funkciou člena rady,
- bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin, pri ktorom výkon trestu odňatia slobody nebol podmiennečne odložený,
- bol právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola právoplatne obmedzená, alebo
- nevykonáva funkciu člena rady najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace.

³⁵⁰ § 10 zákona č. 532/2010 Z. z. v znení zákona č. 177/2018 Z. z.

³⁵¹ § 11 zákona č. 532/2010 Z. z.

Ak sa členovi rady skončí funkčné obdobie, národná rada je povinná vykonať všetky potrebné opatrenia na to, aby 15 dní pred skončením funkčného obdobia bol zvolený nový člen rady.

Predseda národnej rady zaradí rokovanie o odvolaní člena rady na najbližšiu schôdzu národnej rady. Ak národná rada rozhodne o odvolaní člena rady, predseda národnej rady zaradí voľbu nového člena rady na najbližšiu schôdzu národnej rady od rozhodnutia o odvolaní, a ak to nie je možné, zaradí voľbu nového člena rady na schôdzu nasledujúcu po najbližšej schôdzi národnej rady.

Národná rada odvolá všetkých členov rady, ak:

- svojím uznesením dvakrát v priebehu šiestich mesiacov konštatuje, že rada neplní povinnosti ustanovené zákonom, alebo
- svojím hlasovaním nerozhodla o odvolaní generálneho riaditeľa z dôvodu, že rada najmenej trikrát za sebou neschválila jeho návrh rozpočtu a programový koncept vysielania a predložila príslušnému výboru národnej rady podnet na podanie návrhu na odvolanie generálneho riaditeľa.

Ak boli odvolaní všetci členovia rady, predseda národnej rady zaradí voľbu nových členov rady na najbližšiu schôdzu národnej rady od rozhodnutia o odvolaní, a ak to nie je možné, zaradí voľbu na schôdzu nasledujúcu po najbližšej schôdzi národnej rady.³⁵²

Za **generálneho riaditeľa** možno zvoliť fyzickú osobu, ktorá:

- sa prihlásila za kandidáta na funkciu generálneho riaditeľa na výzvu príslušného výboru národnej rady; kandidát nesmie byť členom rady,
- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a je bezúhonná,
- má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- má najmenej päťročnú odbornú prax v oblasti riadenia a
- nevykonáva funkcie a činnosti uvedené ako nezlučiteľné s funkciou člena rady.

Funkčné obdobie generálneho riaditeľa začína plynúť odo dňa nasledujúceho po skončení výkonu funkcie generálneho riaditeľa, na miesto ktorého bol zvolený, najskôr však dňom jeho zvolenia národnou radou, a trvá päť rokov. Generálneho riaditeľa možno zvoliť opätovne, najviac však na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.³⁵³

³⁵² § 12 zákona č. 532/2010 Z. z.

³⁵³ § 16 zákona č. 532/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Generálneho riaditeľa volí národná rada na návrh príslušného výboru národnej rady na základe verejného vypočutia prihlásených kandidátov. Verejné vypočutie kandidáta zabezpečuje príslušný výbor národnej rady a jeho súčasťou je prezentácia projektu riadenia a rozvoja Rozhlasu a televízie Slovenska. Verejné vypočutie je vysielané naživo na webovom sídle národnej rady.

Príslušný výbor národnej rady zverejní najneskôr 90 dní pred uplynutím funkčného obdobia generálneho riaditeľa výzvu na prihlásenie kandidátov, a to prostredníctvom vysielania Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle národnej rady a najmenej v jednom denníku celoštátnej periodickej tlače.

Ak sa výkon funkcie generálneho riaditeľa skončí pred uplynutím jeho funkčného obdobia, príslušný výbor národnej rady zverejní do 15 dní od skončenia výkonu funkcie generálneho riaditeľa výzvu na prihlásenie kandidátov.

Po verejnom vypočutí všetkých kandidátov zaujme príslušný výbor národnej rady stanovisko a následne predloží v lehote najviac 120 dní od zverejnenia výzvy skompletizovaný **návrh na voľbu generálneho riaditeľa spolu so svojím stanoviskom národnej rade.**

Hlasovanie o voľbe generálneho riaditeľa zaradí predseda národnej rady do programu najbližšej schôdze národnej rady. Zvolený je kandidát, ktorý získal vo voľbe nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov národnej rady.

Ak žiaden z kandidátov nebol zvolený, vykoná sa opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia dvaja kandidáti, ktorí získali najvyšší počet hlasov. V prípade rovnosti počtu hlasov sa na opakovanej voľbe zúčastnia všetci kandidáti, ktorí tento počet získali. Opakovaná voľba sa nevykoná, ak sa hlasovalo len o jedinom kandidátovi, ktorý z dôvodu, že nezískal potrebnú väčšinu hlasov, nebol zvolený.

Ak generálny riaditeľ nebol zvolený, vykoná sa nová voľba.

Výzvu na prihlasovanie kandidátov do novej voľby generálneho riaditeľa zverejní príslušný výbor národnej rady do piatich dní od neúspešnej opakovanej voľby.³⁵⁴

Výkon funkcie generálneho riaditeľa sa skončí:

- uplynutím funkčného obdobia generálneho riaditeľa,

³⁵⁴ § 17 zákona č.532/2010 Z. z.

- vzdaním sa funkcie generálneho riaditeľa,
- odvolaním generálneho riaditeľa z funkcie alebo
- smrťou generálneho riaditeľa.

Generálny riaditeľ sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením predsedovi národnej rady; výkon funkcie sa skončí dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie predsedovi národnej rady.

Národná rada na návrh príslušného výboru národnej rady odvolá generálneho riaditeľa, ak:

- bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin, pri ktorom výkon trestu odňatia slobody nebol podmiennečne odložený,
- bol právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola právoplatne obmedzená, alebo
- vykonáva funkciu alebo činnosť nezlučiteľnú s funkciou generálneho riaditeľa aj po uplynutí 30 dní od jeho zvolenia.

Národná rada môže na návrh príslušného výboru národnej rady odvolať generálneho riaditeľa, ak:

- nevykonáva svoju funkciu najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace,
- rada počas šiestich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov svojím uznesením opakovane konštatuje, že Rozhlas a televízia Slovenska si neplní úlohy a povinnosti ustanovené týmto zákonom alebo povinnosti ustanovené osobitnými predpismi, na čo bola opakovane upozornená Radou pre vysielanie a retransmisiiu, a generálny riaditeľ napriek uzneseniu rady nevykonával žiadne úkony smerujúce k náprave,
- nesplnil si niektorú z povinností explicitne definovaných zákonom,
- nedodrжал záväzné ukazovatele schváleného rozpočtu Rozhlasu a televízie Slovenska na príslušný rozpočtový rok,
- rada najmenej trikrát za sebou neschválila jeho návrh a predložila príslušnému výboru národnej rady podnet na podanie návrhu na odvolanie generálneho riaditeľa.

O predložení návrhu na odvolanie generálneho riaditeľa príslušným výborom národnej rady rozhoduje príslušný výbor národnej rady uznesením. Národná rada

rozhoduje o odvolaní generálneho riaditeľa nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov.³⁵⁵

Slovenský pozemkový fond

Orgány pozemkového fondu sú:

- rada pozemkového fondu,
- generálny riaditeľ a námestník generálneho riaditeľa.

Funkcie člena rady, generálneho riaditeľa a námestníka sú navzájom nezlučiteľné. Členmi rady nemôžu byť zamestnanci pozemkového fondu.

Činnosť a hospodárenie pozemkového fondu kontroluje trinásťčlenná rada. Členov rady volí a odvoláva národná rada, a to ôsmich členov na návrh vlády, z toho jedného člena vláde navrhne združenie miest a obcí, ktoré spĺňa podmienky reprezentatívneho združenia zamestnávateľov podľa osobitného predpisu, a jedného člena vláde navrhne Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, a piatich členov na základe princípu pomerného zastúpenia politických strán a politických hnutí, za ktoré boli poslanci zvolení do národnej rady, na návrh výboru. Rada začne vykonávať svoju činnosť, ak národná rada zvolí všetkých členov navrhnutých vládou a nadpolovičnú väčšinu členov navrhnutých výborom; povinnosť zvoliť zvyšných členov rady tým nie je dotknutá. Funkčné obdobie členov rady je tri roky.

Členstvo v rade, ako aj funkcia predsedu alebo podpredsedu zanikajú:

- uplynutím funkčného obdobia,
- dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa členstva výboru,
- dňom odvolania národnou radou,
- právoplatným odsúdením za úmyselný trestný čin,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.³⁵⁶

Sociálna poisťovňa

Členov dozornej rady s výnimkou predsedu volí a odvoláva národná rada. Dozorná rada Sociálnej poisťovne má 11 členov. Predsedom dozornej rady je minister práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

³⁵⁵ § 18 zákona č. 532/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³⁵⁶ § 35 a § 35a zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

Dozorná rada sa ďalej tvorí:

- z troch zástupcov navrhnutých reprezentatívnymi združeniami odborových zväzov,
- z troch zástupcov navrhnutých reprezentatívnymi združeniami zamestnávateľov,
- z jedného zástupcu ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a z dvoch zástupcov ministerstva financií navrhnutých vládou,
- z jedného zástupcu navrhnutého záujmovými združeniami občanov reprezentujúcimi poberateľov dôchodkových dávok.

Za člena dozornej rady môže byť navrhnutá a zvolená fyzická osoba, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, je bezúhonná a má skončené vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa. Bezúhonná fyzická osoba je fyzická osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za trestný čin. Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov.

Funkčné obdobie člena dozornej rady je päťročné.

Členstvo v dozornej rade zaniká:

- uplynutím funkčného obdobia člena dozornej rady,
- vzdaním sa funkcie písomnou žiadosťou člena dozornej rady doručenou národnej rade, a to najskôr odo dňa doručenia žiadosti, ak v nej nie je uvedený neskorší deň vzdania sa funkcie,
- odvolaním alebo smrťou.

Národná rada odvolá člena dozornej rady, ak:

- sa neodôvodnene nezúčastnil najmenej na troch zasadnutiach dozornej rady,
- začal vykonávať činnosť nezlučiteľnú s členstvom v dozornej rade,
- si neplní povinnosti člena dozornej rady ustanovené zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- bol právoplatne odsúdený za trestný čin.

Člena dozornej rady môže národná rada odvolať z jeho funkcie aj z iných dôvodov, ako sú uvedené vyššie, na základe návrhu toho, kto podal návrh na zvolenie člena dozornej rady alebo na návrh orgánu dozoru štátu.³⁵⁷

³⁵⁷ § 123 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Súdna rada Slovenskej republiky

Národná rada **volí troch z 18 členov súdnej rady**. Za člena súdnej rady možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná a má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.³⁵⁸

Funkčné obdobie členov súdnej rady je **päť rokov**. Tú istú osobu možno zvoliť alebo vymenovať za člena súdnej rady **najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach**.³⁵⁹

Predseda národnej rady oznámi predsedovi súdnej rady meno, priezvisko, akademický titul, rodné číslo a trvalý pobyt člena súdnej rady zvoleného národnou radou do 60 dní po zániku funkcie člena súdnej rady zvoleného národnou radou. Tieto údaje predseda národnej rady oznámi aj prezidentovi a predsedovi vlády.³⁶⁰

Špeciálny prokurátor

Špeciálneho prokurátora volí do funkcie **národná rada na návrh generálneho prokurátora na základe výberového konania**. Funkčné obdobie špeciálneho prokurátora je **sedem rokov**. Za špeciálneho prokurátora môže byť zvolený **iba prokurátor generálnej prokuratúry**. Tá istá osoba nemôže byť opakovane zvolená za špeciálneho prokurátora.³⁶¹

Špeciálny prokurátor môže byť, okrem prípadov uvedených v zákone, z funkcie odvolaný iba národnou radou na návrh generálneho prokurátora, ak zo zdravotných dôvodov nevykonáva svoju funkciu viac ako šesť mesiacov.³⁶²

Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán

Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán (ďalej len „štátna komisia“) bola zriadená ako nezávislý orgán na kontrolu financovania politických strán a politických hnutí, riadenie volieb a zisťovanie výsledkov volieb. **Štátna komisia má 14 členov. Predsedu štátnej komisie volí Národná rada Slovenskej republiky v tajných voľbách zo všetkých členov komisie.**

Funkčné obdobie štátnej komisie sa začína dňom zloženia sľubu členmi štátnej komisie a končí sa dňom zloženia sľubu členmi novej štátnej komisie. Sľub sa

³⁵⁸ § 3 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³⁵⁹ Čl. 141a Ústavy SR.

³⁶⁰ § 24 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z.

³⁶¹ § 24a ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov.

³⁶² § 24d ods. 4 zákona č. 154/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.

skladá do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky v deň odovzdania osvedčení o členstve v štátnej komisii.

Členstvo v štátnej komisii je verejnou funkciou. Členom štátnej komisie môže byť občan Slovenskej republiky, ktorý má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, je bezúhonný, spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu, má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a dosiahol vek najmenej 35 rokov. Tá istá osoba môže byť členom štátnej komisie najviac v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach.

Funkcia člena štátnej komisie zaniká:

- uplynutím funkčného obdobia,
- vzdaním sa funkcie,
- ak člen štátnej komisie prestal spĺňať podmienky na výkon funkcie,
- z dôvodu zmeny pomeru politických síl na základe rozhodnutia politickej strany, ktorá ho delegovala,
- na základe rozhodnutia toho, kto ho delegoval.

Ak sa uprázdni miesto člena štátnej komisie, ustanoví sa nový člen na zvyšné funkčné obdobie.³⁶³

Funkcia člena štátnej komisie je nezlučiteľná s kandidatúrou na funkciu a s funkciou:

- prezidenta Slovenskej republiky,
- poslanca Národnej rady Slovenskej republiky,
- poslanca Európskeho parlamentu,
- predsedu samosprávneho kraja,
- poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja,
- starostu obce,
- poslanca obecného zastupiteľstva.³⁶⁴

Tlačová agentúra Slovenskej republiky

Správna rada TASR má päť členov a je zložená z:

- odborníka v oblasti práva, odborníka v oblasti ekonómie, odborníka v oblasti žurnalistiky a odborníka v oblasti informačných technológií,

³⁶³ § 13 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³⁶⁴ § 14 zákona č. 180/2014 Z. z. v znení neskorších predpisov.

ktorých volí a odvoláva národná rada z kandidátov na členov správnej rady navrhnutých príslušným výborom národnej rady,

- jedného člena, ktorého volia a odvolávajú zamestnanci tlačovej agentúry zo zamestnancov tlačovej agentúry v pracovnom pomere; členom správnej rady nemôže byť generálny riaditeľ.

Kandidátov na členov správnej rady predkladajú príslušnému výboru národnej rady poslanci alebo právnické osoby pôsobiace v oblasti médií, kultúry, audiovizie, vedy, vzdelávania, informačných technológií, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv, reprezentujúce alebo zastupujúce profesijné združenia, národnostné menšiny alebo etnické skupiny, iné menšiny alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti. Za odborníka sa považuje fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, najmenej päť rokov odbornej praxe a tri roky riadiacej praxe v požadovanej oblasti.

Členom správnej rady môže byť štátny občan Slovenskej republiky, ktorý má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a je bezúhonný. **Člen správnej rady nesmie vykonávať funkciu v politickej strane alebo politickom hnutí, vystupovať v ich mene alebo pôsobiť v ich prospech.**

Člen správnej rady nesmie byť:

- **vydavateľom** periodickej tlače, osobou, ktorá vyhľadáva a spracúva informácie s cieľom sprostredkovať ich odplatne v agentúrnom spravodajstve verejnosti, štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu, dozorného orgánu týchto osôb, alebo zamestnancom týchto osôb, ani v tejto oblasti podnikáť,
- **vysielateľom** programovej služby alebo prevádzkovateľom retransmisie, štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu, dozorného orgánu alebo zamestnancom týchto osôb, ani v tejto oblasti podnikáť, alebo
- **vlastníkom**, spoluvlastníkom, ani štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, riadiaceho orgánu, kontrolného orgánu alebo dozorného orgánu osoby, ktorá poskytuje služby súvisiace s reklamou a propagáciou alebo marketingovou komunikáciou.³⁶⁵

Funkčné obdobie člena správnej rady je päť rokov. Člena správnej rady možno zvoliť opätovne, najviac na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.

³⁶⁵ § 9 zákona č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 177/2018 Z. z.

Ak sa členstvo v správnej rade skončí pred uplynutím funkčného obdobia, nový člen správnej rady je zvolený na zvyšok funkčného obdobia toho člena správnej rady, ktorého vo funkcii nahradil.³⁶⁶

Výkon funkcie člena správnej rady sa skončí:

- uplynutím funkčného obdobia,
- vzdaním sa funkcie člena správnej rady; členstvo sa skončí dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie predsedovi správnej rady, ak ide o predsedu správnej rady, dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie podpredsedovi správnej rady,
- odvolaním člena správnej rady z funkcie,
- smrťou člena správnej rady alebo jeho vyhlásením za mŕtveho,
- skončením pracovného pomeru člena správnej rady.

Národná rada odvolá člena správnej rady, alebo zamestnanci tlačovej agentúry odvolajú člena správnej rady ak:

- vykonáva funkciu alebo činnosť nezlučiteľnú s funkciou člena správnej rady,
- bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin, pri ktorom výkon trestu odňatia slobody nebol podmiennečne odložený,
- bol právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola právoplatne obmedzená,
- nevykonáva funkciu člena správnej rady najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace alebo
- stratil štátne občianstvo Slovenskej republiky.³⁶⁷

Úrad na ochranu osobných údajov

Na čele úradu je **predseda, ktorého volí a odvoláva národná rada** na návrh vlády. **Funkčné obdobie predsedu úradu je päť rokov** a možno ho zvoliť najviac na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Predseda úradu zostáva vo funkcii aj po uplynutí funkčného obdobia, kým národná rada nezvolí nového predsedu.

Za predsedu úradu možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do národnej rady, má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, má najmenej dvojročné skúsenosti v oblasti ochrany osobných údajov a je bezúhonný.

³⁶⁶ § 10 zákona č. 385/2008 Z. z.

³⁶⁷ § 11 zákona č. 385/2008 Z. z.

K **zániku výkonu funkcie predsedu úradu** dochádza uplynutím jeho funkčného obdobia alebo zvolením nového predsedu po uplynutí funkčného obdobia predsedu úradu.

Pred uplynutím funkčného obdobia výkon funkcie zaniká:

- vzdaním sa funkcie,
- stratou voliteľnosti do národnej rady,
- nadobudnutím právoplatnosti rozsudku, ktorým bol odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin a výkon trestu odňatia slobody mu nebol podmiennečne odložený,
- výkonom činnosti, ktorá je nezlučiteľná s jeho povinnosťami podľa zákona, alebo
- smrťou alebo právoplatným rozhodnutím súdu o vyhlásení predsedu úradu za mŕtveho.

Predseda úradu môže byť z funkcie odvolaný, ak:

- mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas jedného roka, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie,
- porušil povinnosť nezávislosti, alebo
- porušil povinnosť mlčanlivosti o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom svojej funkcie.³⁶⁸

Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti

Na čele úradu je predseda, ktorý zodpovedá za činnosť úradu. Predsedu úradu volí a odvoláva národná rada spomedzi kandidátov navrhnutých vládou. Funkčné obdobie predsedu úradu je sedem rokov. Tá istá osoba môže byť zvolená za predsedu úradu len raz.

Za predsedu úradu možno zvoliť len toho, kto:

- je štátnym občanom Slovenskej republiky,
- je spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu,
- je bezúhonný,
- má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- nie je členom politickej strany ani politického hnutia,

³⁶⁸ § 82 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 221/2019 Z. z.

- posledných päť rokov pred zvolením nevykonával funkciu prezidenta, poslanca národnej rady, poslanca Európskeho parlamentu, člena vlády, predsedu, vedúceho, riaditeľa alebo podpredsedu ostatného ústredného orgánu štátnej správy alebo orgánu štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou, štátneho tajomníka, verejného ochrancu práv, generálneho tajomníka služobného úradu, predsedu samosprávneho kraja, primátora alebo starostu a
- svojím doterajším pôsobením v osobnom, verejnom a profesijnom živote dáva záruku, že bude svoju funkciu vykonávať riadne, čestne a zodpovedne.

Funkcia predsedu úradu je **nezlučiteľná** s výkonom funkcie sudcu, prokurátora, člena Bankovej rady Národnej banky Slovenska, štatutárneho orgánu, s členstvom v riadiacom orgáne, dozornom orgáne alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby okrem valného zhromaždenia a členskej schôdze, ani s členstvom v politickej strane alebo v politickom hnutí. Predseda úradu nesmie vystupovať v mene politickej strany alebo politického hnutia alebo pôsobiť v ich prospech.

Výkon funkcie predsedu úradu sa **skončí**:

- uplynutím funkčného obdobia,
- vzdaním sa funkcie,
- odvolaním z funkcie,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Predseda úradu **odvolá** národná rada na návrh vlády, ak:

- stratil bezúhonnosť,
- mu bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony,
- prestal spĺňať podmienku nezlučiteľnosti alebo
- nevykonáva svoju funkciu najmenej šesť po sebe nasledujúcich mesiacov.

Národná rada môže pozastaviť výkon funkcie predsedovi, ak bolo proti nemu začaté trestné stíhanie v súvislosti s výkonom jeho funkcie.³⁶⁹

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

Národná rada volí a odvoláva piatich členov dozornej rady Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „úrad pre dohľad“) na návrh vlády.

³⁶⁹ § 14 zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Funkčné obdobie členov dozornej rady je päťročné. Začína plynúť dňom zvolenia do funkcie. Členstvo v dozornej rade je obmedzené najviac na dve za sebou nasledujúce funkčné obdobia.

Za člena dozornej rady môže byť zvolená fyzická osoba, ktorá:

- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- je dôveryhodná,
- má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- má diplom o absolvovaní vysokoškolského štúdia v študijných programoch druhého stupňa,
- má najmenej trojročnú prax v oblasti zdravotného poistenia, v oblasti práva, v oblasti finančného trhu alebo v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Funkcia člena dozornej rady je **nezlučiteľná** s funkciou prezidenta, poslanca národnej rady, člena vlády, prokurátora, sudcu, štátnych tajomníkov ministerstiev, a s funkciou člena predstavenstva, člena dozornej rady, prokuristu zdravotnej poisťovne a zamestnaním v zdravotnej poisťovni. Členmi dozornej rady nesmú byť ani predseda úradu, členovia správnej rady a zamestnanci úradu. Ak člen dozornej rady v čase jeho zvolenia do tejto funkcie zastáva alebo vykonáva funkciu, povolanie, zamestnanie alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s funkciou člena dozornej rady, je povinný bez zbytočného odkladu skončiť každú takú funkciu, povolanie, zamestnanie alebo činnosť.

Členovia dozornej rady sú povinní bez zbytočného odkladu po svojom zvolení doručiť predsedovi národnej rady písomné oznámenie, v ktorom uvedú, či spĺňajú podmienky nezlučiteľnosti.

Výkon funkcie člena dozornej rady sa končí uplynutím jeho funkčného obdobia.

Pred uplynutím funkčného obdobia výkon funkcie člena dozornej rady zaniká:

- vzdaním sa funkcie na písomnú žiadosť člena dozornej rady doručenú národnej rade; výkon funkcie v takom prípade zaniká dňom doručenia písomného oznámenia, ak v ňom nie je uvedený neskorší deň vzdania sa funkcie,
- odvolaním z funkcie národnou radou,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Člena dozornej rady odvolá národná rada z jeho funkcie, ak:

- bol právoplatným rozsudkom súdu odsúdený za úmyselný trestný čin alebo bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol o podmienечnom odložení výkonu trestu odňatia slobody,
- bol právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená,
- nepriaznivý zdravotný stav mu dlhodobo nedovoľuje, najmenej počas jedného roka, vykonávať funkciu,
- začal vykonávať funkciu, povolanie, zamestnanie alebo činnosť, ktorá je nezlučiteľná s funkciou člena dozornej rady, alebo ak nesplnil povinnosť doručiť predsedovi národnej rady písomné oznámenie o splnení podmienky nezlučiteľnosti funkcií.

Člena dozornej rady môže národná rada odvolať z jeho funkcie aj z iných dôvodov, na návrh vlády.³⁷⁰

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb

Na čele Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej len "regulačný úrad") je predseda regulačného úradu, ktorého volí a odvoláva národná rada na návrh vlády. Uznesenie o odvolaní predsedu regulačného úradu spolu s odôvodnením návrhu uznesenia zverejňuje národná rada na svojom webovom sídle.

Predseda regulačného úradu je štatutárnym orgánom regulačného úradu, riadi ho a zodpovedá za jeho činnosť.

Vláda navrhne národnej rade kandidáta na funkciu predsedu regulačného úradu najneskôr tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia predsedu regulačného úradu. Ak národná rada nezvolí navrhnutého kandidáta, vláda navrhne národnej rade iného kandidáta na príslušnú funkciu najneskôr do jedného mesiaca od predchádzajúceho nezvolenia.

Funkčné obdobie predsedu regulačného úradu je šesťročné. Tá istá osoba môže vykonávať funkciu predsedu regulačného úradu najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Predseda regulačného úradu ostáva vo funkcii aj po uplynutí funkčného obdobia do dňa vzniku funkcie nového predsedu regulačného úradu; dňom vzniku funkcie je deň uvedený v oznámení o zvolení nového predsedu regulačného úradu.

³⁷⁰ § 26 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohlade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Výkon funkcie predsedu regulačného úradu sa skončí:

- uplynutím funkčného obdobia podľa vyššie uvedeného,
- vzdaním sa funkcie,
- odvolaním z funkcie.

Výkon funkcie predsedu regulačného úradu zaniká:

- smrťou alebo právoplatným rozhodnutím súdu o vyhlásení za mŕtveho,
- právoplatným rozhodnutím súdu, ktorým bol odsúdený za úmyselný trestný čin, alebo právoplatným rozhodnutím súdu, ktorým bol odsúdený za trestný čin spáchaný z nedbanlivosti na nepodmienečný trest odňatia slobody,
- právoplatným rozhodnutím súdu, ktorým bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola právoplatným rozhodnutím súdu obmedzená.

Predseda regulačného úradu sa môže vzdať funkcie písomným oznámením doručeným predsedovi národnej rady. Výkon funkcie predsedu regulačného úradu sa skončí dňom doručenia písomného oznámenia o vzdaní sa funkcie, ak v oznámení nie je uvedený neskorší deň vzdania sa funkcie.

Národná rada odvolá predsedu regulačného úradu, ak nevykonáva svoju funkciu najmenej počas šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov.³⁷¹

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Rada zabezpečuje strategické riadenie a koncepciu regulácie v sieťových odvetviach. Rada **má šesť členov** a jej činnosť riadi predseda.³⁷²

Prezident vymenúva troch (zo šiestich) členov rady na návrh národnej rady a troch členov rady na návrh vlády.

Členom rady môže byť občan Slovenskej republiky, ktorý spĺňa tieto predpoklady:

- technické, ekonomické alebo právnické vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a najmenej desať rokov praxe v sieťových odvetviach alebo v cenotvorbe alebo v tvorbe koncepcií v energetike, z toho päť rokov

³⁷¹ § 3 zákona č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁷² § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení zákona č. 164/2017 Z. z.

v riadiacej funkcii, alebo technické, ekonomické alebo právnické vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa a najmenej sedem rokov praxe v sieťových odvetviach, v cenotvorbe alebo v tvorbe koncepcií v energetike, z toho päť rokov v riadiacej funkcii,

- spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- bezúhonnosť.

Funkčné obdobie členov rady je šesť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za člena rady najviac na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Ak členstvo v rade zaniklo inak ako uplynutím funkčného obdobia, nový člen rady je vymenovaný na zvyšok funkčného obdobia. Rada sa z jednej tretiny obnovuje každé dva roky. Na uvoľnené miesto člena rady navrhuje nového kandidáta ten, kto navrhol člena rady, ktorého členstvo zaniklo. Návrh predloží prezidentovi do 30 dní od zániku členstva v rade. Na každé miesto člena rady sa navrhujú dvaja kandidáti.

Člen rady nesmie:

- byť zamestnancom úradu,
- byť zamestnancom regulovaných subjektov,
- podnikat' v sieťových odvetviach vo vlastnom alebo v cudzom mene, alebo prostredníctvom združenia osôb,
- mať majetkovú účasť na podnikaní regulovaných subjektov,
- byť členom riadiacich, dozorných alebo kontrolných orgánov regulovaných subjektov.

Uvedené obmedzenia je člen rady povinný dodržiavať 12 mesiacov po zániku funkcie člena rady.

Členstvo v rade je nezlučiteľné:

- s funkciou poslanca národnej rady,
- s funkciou člena vlády,
- s funkciou alebo so zamestnaním v orgáne štátnej správy,
- s funkciou alebo s členstvom v orgáne územnej samosprávy.

Členom rady nemôže byť ten, koho blízka osoba podľa § 116 Občianskeho zákonníka je vedúcim zamestnancom úradu, má majetkovú účasť na podnikaní regulovaných subjektov, podniká v regulovaných činnostiach alebo je členom riadiacich, dozorných alebo kontrolných orgánov regulovaných subjektov.

Členstvo v rade zaniká:

- uplynutím funkčného obdobia,
- vzdaním sa funkcie,
- odvolaním z funkcie,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Prezident odvolá člena rady, ak :

- bol právoplatným rozhodnutím súdu odsúdený za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin spáchaný z nedbanlivosti priamo súvisiaci s výkonom jeho funkcie,
- bol právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola právoplatným rozhodnutím súdu obmedzená,
- prestal spĺňať vyššie uvedené podmienky,
- nevykonáva svoju funkciu dlhšie ako dva po sebe nasledujúce kalendárne mesiace; to neplatí, ak je člen Rady pre reguláciu dočasne uznaný za práceneschopného pre chorobu alebo úraz,
- konal v rozpore s ustanovením o tom, že pri výkone svojej pôsobnosti koná nezávisle od pokynov štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy, iných orgánov verejnej moci a od ďalších osôb.

Prezident Slovenskej republiky odvolá všetkých členov rady, ak rada v troch po sebe nasledujúcich voľbách neschváli návrh kandidáta na vymenovanie za predsedu rady. Po odvolaní rada vykonáva svoju pôsobnosť až do vymenovania novej rady.³⁷³

Úrad pre verejné obstarávanie

Na čele úradu je **predseda, ktorého na návrh vlády volí a odvoláva národná rada**. Výzvu na prihlásenie kandidátov na predsedu úradu zverejní vláda najneskôr 90 dní pred uplynutím funkčného obdobia predsedu úradu, a to na webovom sídle úradu vlády a najmenej v jednom denníku celoštátnej periodickej tlače.

Funkčné obdobie predsedu úradu a podpredsedov úradu je päťročné. Tá istá osoba môže vykonávať funkciu predsedu úradu alebo podpredsedu úradu najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Predseda úradu a podpredsedovia

³⁷³ § 7 zákona č. 250/2012 Z. z. v znení neskorších predpisov.

úradu nesmú byť členmi politickej strany alebo politického hnutia, nesmú vystupovať v ich mene alebo pôsobiť v ich prospech. Funkčné obdobie predsedu úradu končí až vymenovaním nového predsedu úradu.³⁷⁴

Výkon funkcie predsedu úradu a podpredsedu úradu sa skončí:

- uplynutím funkčného obdobia,
- vzdaním sa funkcie,
- odvolaním z funkcie,
- smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Predseda úradu odvolá národná rada, ak:

- bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin,
- bol právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo bola jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená,
- vykonáva funkciu alebo činnosť nezlučiteľnú s funkciou predsedu alebo podpredsedu,
- nevykonáva funkciu dlhšie ako šesť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov.

Národná rada môže pozastaviť výkon funkcie predsedovi úradu a vládou podpredsedovi úradu, ak bolo proti nim začaté trestné stíhanie v súvislosti s výkonom ich funkcie.³⁷⁵

Ústav pamäti národa

Správna rada má deviatich členov. Piatich členov na návrh určeného výboru volí národná rada, po dvoch vymenúvajú vládou a prezident. Správna rada zo svojich členov volí predsedu a jedného podpredsedu.

Funkčné obdobie členov správnej rady je šesťročné. Po prvej voľbe členov správnej rady sa losom určia mená polovice zo štyroch členov ustanovených národnou radou, dvoch vládou a dvoch prezidentom, funkčné obdobie ktorých skončí po troch rokoch. Po zániku členstva člena správnej rady volí nového člena ten orgán, ktorý volil predchádzajúceho, a to na celé funkčné obdobie. **Prvé funkčné obdobie predsedu je šesť rokov.**

³⁷⁴ § 141 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³⁷⁵ § 142 zákona č. 343/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Člena správnej rady môže odvolať ten orgán, ktorý ho ustanovil, ak:

- bol právoplatne odsúdený za trestný čin,
- po dobu najmenej troch mesiacov nevykonáva svoju funkciu alebo
- boli zistené nedostatky pri výkone jeho funkcie alebo pri plnení jeho povinností, ktoré mu vyplývajú z tohto zákona; zistenie takýchto nedostatkov konštatuje dozorná rada väčšinou hlasov svojich členov a takto zistené nedostatky oznámi správnej rade, ako aj orgánu, ktorý člena správnej rady ustanovil do funkcie.³⁷⁶

Dozorná rada je najvyšším kontrolným orgánom ústavu. Má troch členov. **Dvoch členov volí a odvoláva na návrh určeného výboru národná rada** a jedného člena vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti. Dozorná rada si spomedzi svojich členov volí predsedu. **Funkčné obdobie členov dozornej rady je šesťročné.**³⁷⁷

Ústavný súd SR

Národná rada navrhuje prezidentovi **dvojnásobný počet kandidátov** na sudcov ústavného súdu, ktorých má prezident vymenovať; navrhnutí sú tí kandidáti, ktorí získajú najviac hlasov, najmenej však nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Ak sa nenavrhne dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, tajná voľba ďalších kandidátov do uvedeného počtu sa opakuje.

Ak v opakovanej voľbe nebol navrhnutý zostávajúci počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, vykonajú sa nové voľby; v nich sa zvolí zostávajúci počet kandidátov.

Návrhy sa podávajú Ústavnoprávnemu výboru NR SR, ktorý ich predloží so svojím stanoviskom predsedovi národnej rady. Predseda národnej rady navrhne zaradenie voľby kandidátov na sudcov ústavného súdu na najbližšiu schôdzu národnej rady.³⁷⁸

Funkčné obdobie sudcu ústavného súdu je **12 rokov**; začína plynúť dňom zloženia sľubu sudcu ústavného súdu.³⁷⁹

³⁷⁶ § 12 zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov a činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939-1989 a založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa) v znení neskorších predpisov.

³⁷⁷ § 14 zákona č. 553/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³⁷⁸ § 115 rokovacieho poriadku NR SR.

³⁷⁹ § 14 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Návrhy na voľbu kandidátov na sudcov Ústavného súdu SR **môžu podať** národnej rade:

- poslanci národnej rady,
- vláda,
- predseda Ústavného súdu SR,
- predseda Súdnej rady SR,
- najmenej päť členov Súdnej rady SR,
- predseda Najvyššieho súdu SR,
- generálny prokurátor,
- verejný ochranca práv,
- profesijné organizácie právnikov,
- vedecké inštitúcie pôsobiace v oblasti práva.³⁸⁰

Ak sa sudca Ústavného súdu SR vzdá svojej funkcie sudcu ústavného súdu alebo ak je z tejto funkcie odvolaný, prezident vymenuje iného sudcu ústavného súdu na nové funkčné obdobie z dvoch kandidátov navrhnutých národnou radou.³⁸¹

Verejný ochranca práv

Verejného ochrancu práv volí národná rada z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý:

- v deň voľby dosiahol vek 35 rokov,
- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- je bezúhonný a jeho vzdelanie, schopnosti, skúsenosti a morálne vlastnosti dávajú záruku, že funkciu verejného ochrancu práv bude riadne vykonávať,
- nie je členom politickej strany ani politického hnutia,
- má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- súhlasí s voľbou za verejného ochrancu práv.

Splnenie týchto podmienok overuje národná rada pred hlasovaním o návrhu na voľbu.³⁸²

³⁸⁰ § 15 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z.

³⁸¹ § 116 rokovacieho poriadku NR SR.

³⁸² § 4 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov.

Funkčné obdobie verejného ochrancu práv je päť rokov; začína plynúť dňom zloženia sľubu. Tú istú osobu možno zvoliť za verejného ochrancu práv najviac v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach.³⁸³

Národná rada môže odvolať z funkcie verejného ochrancu práv, ak mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie. Verejný ochranca práv je odvolaný z funkcie dňom nasledujúcim po dni, keď mu bolo doručené rozhodnutie národnej rady o odvolaní z funkcie.³⁸⁴

Verejný ochranca práv sa môže vzdať svojej funkcie písomným oznámením predsedovi národnej rady. Výkon funkcie verejného ochrancu práv sa v takom prípade skončí uplynutím kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené predsedovi národnej rady. Verejný ochranca práv je však povinný vykonať všetky úkony, ktoré nezniesú odklad, aby podávateľ podnetu neutrpel ujmu na svojich právach.³⁸⁵

Prehľad kreačnej činnosti národnej rady

V prílohe č. 3 je uvedená prehľadná tabuľka kreačnej činnosti národnej rady, v ktorej sú uvedené orgány a inštitúcie, do ktorých volí alebo schvaľuje kandidátov národná rada, stručne popísaná úloha národnej rady v tomto procese, označený subjekt, ktorý podáva návrh na danú funkciu a taktiež príslušný výbor národnej rady, ktorý sa tým zaoberá.

³⁸³ § 5 zákona č. 564/2001 Z. z.

³⁸⁴ § 10 zákona č. 564/2001 Z. z.

³⁸⁵ § 9 zákona č. 564/2001 Z. z.

6. ČASŤ

PÔSOBNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ZÁLEŽITOSTIACH EURÓPSKEJ ÚNIE

6.1 Úloha národných parlamentov

Národné parlamenty **nie sú súčasťou oficiálnej inštitucionálnej architektúry EÚ**, no aj napriek tomu zohrávajú vo fungovaní EÚ dôležitú úlohu. Postavenie národných parlamentov vychádza z konceptu zastupiteľskej demokracie na európskej úrovni po prvýkrát definovaného v Ústave pre Európu a v nezmenenej podobe prevzatého do Lisabonskej zmluvy v čl. 10 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“). **Na európskej úrovni sa zastupiteľská demokracia prejavuje na dvoch úrovniach** – na úrovni Európskeho parlamentu a na úrovni národných parlamentov. Postavenie národných parlamentov bolo Lisabonskou zmluvou zakotvené priamo do textu zmluvy v podobe čl. 12 ZEÚ definujúceho spôsoby, akými národné parlamenty aktívne prispievajú k dobrému fungovaniu EÚ.³⁸⁶ Uvedené ustanovenie priamo odkazuje na špecifikujúcu úpravu v **Protokole (č. 1) o úlohe národných parlamentov v EÚ a Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality**, ktoré sú pripojené k Lisabonskej zmluve.

Lisabonskou zmluvou bolo postavenie národných parlamentov posilnené predovšetkým v nasledujúcich oblastiach:

- včasná a úplná informovanosť národných parlamentov o činnosti inštitúcií EÚ a pripravovanej legislatíve [upravené v Protokole (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii],
- zapojenie sa národných parlamentov do kontroly dodržiavania zásady subsidiarity vytvorením mechanizmu predbežnej kontroly alebo následnej súdnej kontroly dodržiavania zásady subsidiarity [upravené v Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality],
- povinnosť informovať národné parlamenty o realizácii politiky v rámci oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a zakotvenie účasti vnútroštátnych parlamentov na kontrole činnosti Europolu a hodnotení činnosti Eurojustu,
- zapojenie sa národných parlamentov do rokovania o návrhoch na zmenu zmluvného základu EÚ a účasť zástupcov národných parlamentov v konvente k ich prorokovaniu (čl. 48 ZEÚ), vrátane možnosti jediného

³⁸⁶ Čl. 12 Zmluvy o Európskej únii.

národného parlamentu vetovať zjednodušenú revíziu zmlúv spočívajúcu v prechode na rozhodovanie kvalifikovanou väčšinou,

- zapojenie sa národných parlamentov do kontroly využívania klauzule flexibility (čl. 352 ZEÚ),
- povinnosť Rady Európskej únie (ďalej len „Rada“) informovať národné parlamenty o žiadostiach o členstvo v EÚ (čl. 49 ZEÚ).³⁸⁷

Predpokladom aktívneho postavenia národných parlamentov v EÚ je ich **včasná, úplná a systematická informovanosť**. Čl. 12 ZEÚ zakotvuje povinnosť pre inštitúcie EÚ informovať národné parlamenty. Postupujú sa všetky návrhy právnych aktov EÚ, t.j. návrhy Európskej komisie (ďalej len „EK“), podnety skupiny členských štátov, podnety Európskeho parlamentu (ďalej len „EP“), žiadosti Súdneho dvora EÚ, odporúčania Európskej centrálnej banky alebo žiadosti Európskej investičnej banky, ale aj konzultačné dokumenty vydané EK, ročný legislatívny program a ďalšie nástroje legislatívneho plánovania a politické stratégie. Lisabonská zmluva potvrdila existujúcu prax priamej komunikácie medzi inštitúciami EÚ a národnými parlamentmi tak, ako začala zo strany EK na základe tzv. Barrosovej iniciatívy.

Popri informačnej povinnosti Lisabonská zmluva stanovuje aj určité lehoty s cieľom vytvoriť pre národné parlamenty časový priestor pre preskúmanie návrhu právneho aktu EÚ. Lisabonská zmluva **predlžuje lehotu** medzi postúpením návrhu právneho aktu národným parlamentom a jeho zaradením do predbežného programu rokovania Rady **zo 6 na 8 týždňov**. Vo vzťahu k lehotám Protokol (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii rovnako zakotvuje že, medzi zaradením návrhu právneho aktu EÚ do predbežného programu Rady a prijatím postoja v Rade k predmetnému návrhu musí prejsť **lehota desať dní**.³⁸⁸ Cieľom uvedenej desaťdňovej lehoty je umožnenie informovať národný parlament o priebehu rokovania.

Včasná, úplná a systematická informovanosť národných parlamentov vrátane stanovenia príslušných lehôt má za cieľ umožniť národným parlamentom, aby **na základne vlastných procedúr** mohli včas a zodpovedne **formulovať svoje stanovisko nielen k postoju, ktorý plánuje uplatniť národná exekutíva na rokovaní Rady, ale aj k dodržiavaniu zásady subsidiarity**.

Žltá a oranžová karta

Lisabonská zmluva zakotvuje **nový mechanizmus sledovania dodržiavania zásady subsidiarity**. Zásada subsidiarity vychádza z čl. 5 ods. 3 ZEÚ, ktorý

³⁸⁷ SYLLOVÁ, Jindřiška – PÍTROVÁ, Lenka – PALDUSOVÁ, Helena a kol. *Lisabonská smlouva. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 73 – 74.

³⁸⁸ Čl. 4 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii.

stanovuje, že „podľa zásady subsidiarity koná Únia v oblastiach, ktoré nepatria do jej výlučnej právomoci, len v takom rozsahu a vtedy, **ak ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť na ústrednej úrovni alebo na regionálnej a miestnej úrovni**, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie.“³⁸⁹ Mechanizmus kontroly subsidiarity sa teda uplatňuje v oblastiach, v ktorých má EÚ spoločné právomoci s členskými štátmi. Nevzťahuje sa na oblasti, v ktorých má EÚ výlučnú právomoc (ako napr. spoločná obchodná politika), ani na nelegislatívne dokumenty, ako sú oznámenia alebo zelené knihy. Pri posudzovaní súladu návrhu legislatívneho aktu EÚ so zásadou subsidiarity je potrebné odpovedať na otázku, či má príslušný návrh nadnárodné aspekty, ktoré národné štáty nedokážu samy uspokojivo vyriešiť na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni; či prináša výhody na európskej úrovni a či by činnosť alebo nečinnosť členského štátu bola v rozpore s cieľmi EÚ.

Podrobná úprava parlamentnej kontroly dodržiavania zásady subsidiarity je špecifikovaná v **Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality**. Účelom týchto noriem je, aby uvedené princípy boli rešpektované už vo fáze vypracovania a predloženia návrhu legislatívneho aktu. Protokol zakotvuje povinnosť EK zdôvodniť predložené návrhy legislatívnych aktov z perspektívy zásady subsidiarity a proporcionality. Všetky legislatívne návrhy tak musia obsahovať podrobné vyjadrenie umožňujúce posúdiť, či boli tieto princípy dodržané.

Nový mechanizmus sledovania dodržiavania zásady subsidiarity je známy ako **tzv. mechanizmus žltej a oranžovej karty**. Každý národný parlament môže v lehote **8 týždňov** od postúpenia návrhu legislatívneho aktu poslať predsedom EP, Rady a EK **tzv. odôvodnené stanovisko**. Národné parlamenty vo svojich odôvodnených stanoviskách musia objasniť, prečo sa domnievajú, že návrh určitého návrhu legislatívneho aktu nie je v súlade so zásadou subsidiarity. EK odpovie na všetky odôvodnené stanoviská, ktoré dostane od národných parlamentov. Avšak formálny účinok odôvodnených stanovísk na legislatívny proces **závisí od počtu predložených stanovísk**. Na účely výpočtu týchto prahových hodnôt sa priradujú dva hlasy každému národnému parlamentu (t.j. **jednokomorové parlamenty majú dva hlasy**, dvojkomorové parlamenty jeden hlas pre každú komoru).

Mechanizmus žltej karty sa uplatňuje vtedy, ak predložené odôvodnené stanoviská zodpovedajú najmenej **jednej tretine všetkých hlasov** priradených národných parlamentom alebo jednej štvrtine v prípade, ak sa predložený návrh legislatívneho aktu týka priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Pri

³⁸⁹ Čl. 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii.

uplatnení tohto postupu musí EK prehodnotiť svoj návrh. Na základe preskúmania sa môže EK rozhodnúť, či ho ponechá, zmení alebo stiahne. EK musí uviesť dôvody svojho rozhodnutia. Doteraz sa postup žltej karty uplatnil trikrát, a to v súvislosti s návrhom EK na nariadenie Rady o výkone práva uskutočniť kolektívnu akciu v rámci slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby (tzv. návrh Monti II), v súvislosti s návrhom EK na nariadenie Rady o zriadení Európskej prokuratúry (tzv. návrh EPPO), po tretíkrát sa postup žltej karty uplatnil po tom, čo 14 parlamentných komôr v 11 krajinách EÚ namietalo voči návrhu Komisie prehodnotiť smernicu o vysielaní pracovníkov, ktorou sa mala podporiť zásada uplatňovania rovnakého spôsobu odmeňovania.

Vo všetkých troch prípadoch však EK po posúdení odôvodnených stanovísk národných parlamentov nezistila, že by bola porušená zásada subsidiarity. Návrh Monti II. bol však nakoniec zo strany EK stiahnutý.

Mechanizmus oranžovej karty sa uplatňuje vtedy, ak predložené odôvodnené stanoviská predstavujú **väčšinu hlasov** priradených národným parlamentom a návrh je predložený v rámci riadneho legislatívneho postupu. Pri uplatnení tohto mechanizmu musí EK prehodnotiť svoj návrh. Na základe preskúmania sa EK môže rozhodnúť, či ho ponechá, zmení alebo stiahne. Ak sa EK rozhodne návrh ponechať, musí v odôvodnenom stanovisku vysvetliť EP a Rade, prečo je návrh v súlade so zásadou subsidiarity. V takýchto prípadoch EP a Rada ešte pred ukončením prvého čítania zvažia, či je návrh v súlade so zásadou subsidiarity. Ak sa jednoduchá väčšina členov EP alebo 55 % členov Rady zhodne na tom, že návrh porušuje zásadu subsidiarity, nebude predmetom ďalšieho postupu. Postup oranžovej karty sa zatiaľ ešte neuplatnil.³⁹⁰

Mechanizmus žltej karty a oranžovej karty predstavujú spôsoby *ex ante* kontrolu súladu návrhu legislatívneho aktu EÚ so zásadou subsidiarity. Okrem uvedených blokujúcich prostriedkov môžu národné parlamenty iniciovať súdnu kontrolu dodržiavania zásady subsidiarity, a to podaním návrhu na Súdny dvor EÚ na začatie osobitného typu konania o neplatnosti legislatívneho aktu. **Podanie žaloby na Súdny dvor EÚ vo veci porušenia zásady subsidiarity predstavuje ex post kontrolu súladu legislatívneho aktu so zásadou subsidiarity.**

Červená karta

S posunmi právomocí EÚ po Lisabonskej zmluve súvisí aj **tzv. prechodová klauzula** (passarelle), ktorá pri určitých oblastiach umožňuje, aby Európska rada (resp. Rada) so súhlasom Európskeho parlamentu jednomyseľne rozhodla, že v určitej oblasti alebo v určitom prípade, kde rozhoduje Rada jednomyseľne, bude

³⁹⁰ Európska komisia. Mechanizmus kontroly subsidiarity. [online]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npa/subsidiarity_sk.htm>, overené 29.01.2020.

v budúcnosti rozhodovať kvalifikovanou väčšinou alebo, že v určitej oblasti, kde sú legislatívne akty prijímané mimoriadnym legislatívnym postupom bude v budúcnosti platiť riadny legislatívny postup. Národné parlamenty však musia byť o použití passarelly informované najneskôr 6 mesiacov pred prijatím rozhodnutia a ktorýkoľvek z nich ho môže **vetovať** – tzv. červená karta.

Politický dialóg

V roku 2006 zaviedla EK do praxe ako novú formu spolupráce s národnými parlamentmi tzv. **politický dialóg** s cieľom zlepšiť postavenie národných parlamentov a posilniť parlamentný a demokratický rozmer EÚ. Politický dialóg predstavuje nástroj snažiaci sa o odstránenie demokratického deficitu prostredníctvom väčšieho zapojenia národných parlamentov do legislatívnej činnosti a do procesu formovania politík EK. Na rozdiel od mechanizmov sledovania dodržiavania zásady subsidiarity však **nejde o formálny prostriedok založený na zmluvnom základe**. Politický dialóg je v súčasnosti využívaný paralelne so systémom včasného varovania a predstavuje ďalšiu možnú formu komunikácie medzi národnými parlamentmi a EK.

Ak národný parlament dospel k názoru, že návrh legislatívneho aktu EÚ porušuje zásadu subsidiarity, môže poslať príslušným inštitúciám EÚ odôvodnené stanovisko vysvetlené vyššie. Ak má však iné námietky k spomínanému aktu (**napr. k podstate návrhu**), môže začať politický dialóg s EK. V rámci politického dialógu môžu národné parlamenty zasielať svoje stanoviská EK, ktorá sa na ne snaží odpovedať **do troch mesiacov**. Stanoviská sa môžu týkať dokumentov EK alebo politických oblastí, ktoré spadajú do jej kompetencie. Častokrát práve politický dialóg umožní EK zohľadniť hlavné výhrady národných parlamentov k podstate návrhov a dáva priestor pre možné rokovania s Radou a EP za účelom prispôbenia návrhu názorom národných parlamentov. Rovnako aj v prípadoch, ak sa nedosiahne potrebné kvórum na aktiváciu žltej alebo oranžovej karty, EK na odôvodnené stanoviská reaguje v rámci politického dialógu.

V praxi je politický dialóg realizovaný v troch základných formách:

- **prostredníctvom parlamentnej diplomacie na úrovni EÚ** – cestou bilaterálnych a multilaterálnych diskusií a výmen názorov počas medziparlamentných stretnutí na pôde EÚ [napr. Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Unie parlamentov členských štátov Európskej únie (ďalej len „COSAC“)],
- **prostredníctvom písomnej komunikácie medzi národnými parlamentmi a EK,**

- **prostredníctvom menej formalizovaných komunikačných kanálov** (napr. kontakty a stretnutia medzi výbormi pre európske záležitosti národných parlamentov a členmi EK).³⁹¹

Zelená karta

Myšlienka zelenej karty pôvodne **vychádza z posolstva COSAC z júna 2013**, ktoré apeluje na väčšiu angažovanosť národných parlamentov v rámci legislatívneho procesu na úrovni EÚ. Slovné spojenie „zelená karta“ sa však po prvýkrát objavilo až v záveroch COSAC v decembri 2014, kedy väčšina národných parlamentov podporila tento nový nástroj. Svoj príspevok k rozvoju inštitútu zelenej karty mala aj **dolná komora parlamentu Holandského kráľovstva**, ktorá predstavila ideu zavedenia zelenej karty vo svojej správe pod názvom *Pokrok v Európe: o úlohe holandskej Druhej komory a národných parlamentov v Európskej únii*. Táto iniciatíva bola ďalej podporená aj zo strany parlamentu Dánskeho kráľovstva a hornej komory parlamentu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Ako výsledok týchto snáh sa 19. januára 2015 stretli predstavitelia výborov pre európske záležitosti, 14 komôr národných parlamentov a reprezentanti EP s cieľom diskutovať možné formy a postupy pri zavedení tohto nového nástroja. Následne lotyšské predsedníctvo v Rade zaradilo tému zelenej karty do svojho portfólia v rámci parlamentnej dimenzie predsedníctva. Krátko na to sa objavila výzva adresovaná luxemburskému predsedníctvu v Rade, aby rozpracovanie mechanizmu zelenej karty bolo realizované vo forme špeciálnej **pracovnej skupiny** pre posilnenie politického dialógu zavedením zelenej karty a zefektívnením mechanizmu udelenia žltej karty. Táto *ad hoc* pracovná skupina 30. októbra 2015 v Luxemburgu potvrdila, že väčšina národných parlamentov podporuje zelenú kartu, avšak ich názory na rozsah tohto nástroja a procesné náležitosti s ním späté sa rôznia.

Zelená karta predstavuje jednu z možných foriem koordinácie medzi národnými parlamentmi. Ide o mimozmluvný nástroj opierajúci sa o politický dialóg popísaný vyššie. **Zelená karta znamená možnosť proaktívneho zapojenia sa národných parlamentov do procesu tvorby politik a legislatívy na úrovni EÚ cestou zasielania právne nezáväzných návrhov a podnetov EK**. V praxi je na rozhodnutí EK, ako na konkrétnu zelenú kartu zareaguje. Inak povedané, zmluvný základ EÚ nezaväzuje EK osvojiť si návrhy politik alebo legislatívnych aktov doručené zo strany národných parlamentov cestou zelenej karty. Sila zelenej karty môže spočívať v tom, že môže mať potenciál vyvinúť politický tlak na konanie

³⁹¹ Odbor pre európske záležitosti Kancelárie NR SR. Podkladový materiál na stretnutie vedúcich kancelárií parlamentov Európskej únie (12. – 13. marca 2015, Rím). Bratislava: 2015, s. 2.

EK v určitej oblasti a zároveň môže motivovať národné parlamenty k väčšej angažovanosti sa v rámci tvorby politík a legislatívneho procesu na úrovni EÚ.³⁹²

Pilotná zelená karta bola iniciovaná Výborom Európskej únie Snemovne lordov Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v máji 2015 na tému riešenia problematiky plytvania s potravinami. K tejto iniciatíve sa pridal aj Výbor NR SR pre európske záležitosti uznesením č. 195 z 25. júna 2015.

Medziparlamentná spolupráca v EÚ

Medziparlamentná spolupráca na úrovni EÚ vychádza z čl. 9 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii pripojeného k Lisabonskej zmluve, ktorý dáva splnomocnenie EP a národným parlamentom na vymedzenie spôsobu medziparlamentnej spolupráce v EÚ. Podľa čl. 9 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii „*Európsky parlament a národné parlamenty spoločne vymedzujú organizáciu a podporu účinnej a pravidelnej medziparlamentnej spolupráce v Európskej únii*“.³⁹³

Špecifikujúcu úpravu predstavujú dva dokumenty prijaté na pôde **Konferencie predsedov parlamentov členských štátov EÚ**:

- **Rokovací poriadok Konferencie predsedov parlamentov členských štátov EÚ** prijatý v Ríme v roku 2000 a revidovaný v Štokholme v roku 2010. Tento dokument je známy ako tzv. Štokholmské smernice pre Konferenciu predsedov parlamentov EÚ.
- **Pravidlá medziparlamentnej spolupráce v Európskej únii** schválené na Konferencii predsedov parlamentov členských štátov EÚ v Haagu v roku 2004, zmenené a doplnené v Lisabone v roku 2008.³⁹⁴

Medzi základné ciele medziparlamentnej spolupráce v EÚ patrí najmä **podporovať výmenu informácií a osvedčených pracovných postupov** medzi národnými parlamentmi a EP s cieľom posilniť parlamentnú kontrolu, vplyv a dohľad na všetkých úrovniach. Okrem toho je účelom medziparlamentnej spolupráce v EÚ aj zaistenie efektívneho výkonu kompetencií národných parlamentov v záležitostiach EÚ (najmä v oblasti kontroly dodržiavania zásady subsidiarity) a podporovať spoluprácu s parlamentmi z tretích krajín.

³⁹² Odbor pre európske záležitosti Kancelárie NR SR. Zelená karta: Smerom k posilnenému politickému dialógu. Bratislava: 2015, s. 3 – 8.

³⁹³ Čl. 9 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii.

³⁹⁴ Rokovací poriadok Konferencie predsedov parlamentov členských štátov EÚ a Pravidlá medziparlamentnej spolupráce v Európskej únii sú v anglickom jazyku dostupné na: <<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/euspeakers/getspeakers.do>>, overené 27.02.2020

Medziparlamentná spolupráca je v rámci Európskej únie vykonávaná prostredníctvom nasledujúcich štruktúr:

- **Konferencia predsedov parlamentov členských štátov EÚ** – združuje predsedov parlamentov členských štátov EÚ a predsedu EP. Kandidátske krajiny disponujú štatútom pozorovateľa. Úlohou tejto platformy je dohliadať na medziparlamentnú spoluprácu v EÚ.
- **Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Únie parlamentov členských štátov Európskej únie (COSAC)** – tvoria ju zástupcovia výborov pre európske záležitosti parlamentov členských štátov EÚ, poslanci EP a pozorovatelia z kandidátskych krajín. Toto fórum poskytuje priestor pre výmenu informácií a osvedčených postupov.
- **Spoločné zasadnutia na témy spoločného záujmu** – parlament členského štátu, ktorý aktuálne predsedá Rade, môže v spolupráci s EP organizovať spoločné zasadnutia vo veciach spoločného záujmu napr. spoločné zasadnutia vecných výborov parlamentov členských štátov EÚ a EP.
- **Zasadnutia vecných výborov** – stretnutia medzi partnerskými vecnými výbormi parlamentov členských štátov EÚ a EP slúžia na výmenu názorov v oblastiach jednotlivých politík EÚ na základe ich vecnej pôsobnosti.
- **Stretnutie vedúcich kancelárií parlamentov členských štátov EÚ** – vedúci kancelárií alebo iní poverení zamestnanci národných parlamentov sa stretávajú pravidelne za účelom prípravy návrhu programu a podkladov pre diskusiu pre Konferenciu predsedov parlamentov členských štátov EÚ. Vedúci kancelárií alebo iní poverení funkcionári parlamentov sa môžu stretávať aj za účelom inej nevyhnutnej vzájomnej konzultácie.
- **Medziparlamentná konferencia pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ** (bližšie informácie sú uvedené nižšie)
- **Medziparlamentná konferencia o stabilite, koordinácii a hospodárskom riadení v EÚ** (bližšie informácie sú uvedené nižšie)
- **Spoločná parlamentná kontrolná skupina pre Europol** (bližšie informácie sú uvedené nižšie)
- **Stáli zástupcovia národných parlamentov pri EP** – pôsobenie stálych zástupcov národných parlamentov v Bruseli umožňuje pravidelnú výmenu informácií medzi národnými parlamentmi a EP a medzi národnými parlamentmi navzájom.³⁹⁵ Slovenská republika momentálne

³⁹⁵ IPEX. *Guidelines for Inter-Parliamentary Cooperation in the European Union*. [online]. Dostupné na: <<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/euspeakers/getspeakers.do>>, overené 29.01.2020.

nemá obsadenú pozíciu stáleho zástupcu národného parlamentu pri EP. Táto pozícia bola obsadená v rokoch 2016 – 2017, počas predsedníctva Slovenskej republiky v Rade EÚ a v Správnej rade platformy IPEX.

V roku 2012 vo Varšave sa predsedovia parlamentov uzniesli, že v súlade s Protokolom č. 1 o úlohe národných parlamentov v EÚ založia novú **Medziparlamentnú konferenciu pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ**. Prvé zasadnutie sa uskutočnilo v dňoch 8. – 11. septembra 2012 v Pafose (Cyprská republika). Na tomto stretnutí bol schválený rokovací poriadok konferencie, predstavené priority a stratégie EÚ v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ a prebehla diskusia na tému EÚ a Arabská jar. Zdôraznená bola potreba zintenzívniť demokratické pôsobenie v rámci týchto politík EÚ presadzovaním systematickejšej, pravidelnejšej a včasnej výmeny informácií o rozličných aspektoch a dôsledkoch týchto politík, a to na národnej a európskej úrovni, ako aj potreba rozšírenej úlohy parlamentov.

V apríli 2013 sa predsedovia parlamentov rozhodli založiť ďalšiu meziparlamentnú konferenciu, a to **Medziparlamentnú konferenciu o stabilite, koordinácii a hospodárskom riadení v EÚ**. Prvé zasadnutie sa uskutočnilo vo Vilniuse v dňoch 16. až 17. októbra 2013. Na úvodnom stretnutí bol diskutovaný najmä cieľ, účel a vízia vznikajúcej konferencie a ďalšie vecné otázky súvisiace s postkrízovým riadením hospodárskych záležitostí, bankovou úniou a finančnou integráciou v rámci EÚ.

V súlade s Lisabonskou zmluvou boli národné parlamenty spolu s Európskym parlamentom poverené úlohou kontroly a dohľadu v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, najmä pokiaľ ide o **Europol** a Eurojust. Práca Spoločnej parlamentnej kontrolnej skupiny pre Europol, zriadenej **v roku 2017**, bola významným novým vývojovým prvkom medziparlamentnej spolupráce v EÚ. Jej hlavnou úlohou je politické monitorovanie činnosti Europolu pri plnení jeho úloh v čase, keď sa úloha Europolu v boji proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti stáva čoraz dôležitejšou. Spoločná parlamentná kontrolná skupina organizuje dve schôdze ročne: v prvej polovici roka v parlamente krajiny, ktorá zastáva rotujúce predsedníctvo v Rade EÚ, a v druhej polovici roka v Európskom parlamente.

Medzi nástroje medziparlamentnej spolupráce v EÚ patrí najmä:

- **Platforma IPEX** (*Interparliamentary EU Information Exchange* – Medziparlamentná výmena informácií v EÚ),³⁹⁶ ktorá predstavuje priestor

³⁹⁶ Platforma IPEX je dostupná na: <<http://www.ipex.eu>>

pre elektronickú výmenu informácií a dokumentov medzi národnými parlamentmi členských a kandidátskych krajín EÚ a inštitúciami EÚ. IPEX je zdrojom informácií o aktuálnom stave posudzovania návrhov právnych aktov EÚ v národných parlamentoch, pričom umožňuje aktívne sledovať priebeh kontrolných procedúr a nahliadať do súvisiacich dokumentov národných parlamentov.

- **informácie, výskum a dokumentácia** – národné parlamenty by si mali navzájom vymieňať informácie, výskumné materiály a dokumentáciu, a to najmä prostredníctvom COSAC a Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD).³⁹⁷

Parlamentná dimenzia predsedníctva v Rade EÚ

Predsedníctvo v Rade predstavuje pre členský štát EÚ jednu z najdôležitejších a najnáročnejších úloh vyplývajúcich z členstva. Podľa článku 16 ods. 9 ZEÚ **predsedenstvo jednotlivých formácií Rady**, s výnimkou Rady pre zahraničné veci, zabezpečujú členské štáty **na základe rotačného princípu** v súlade s podmienkami stanovenými v čl. 236 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. V praxi je predsedníctvo vykonávané skupinou troch členských štátov počas obdobia 18 mesiacov (tzv. **predsedenické trio**). Predsedenické trio je kreované na základe princípu rotácie medzi členskými štátmi prihliadajúc na ich rozmanitosť, geografickú polohu či geopolitické hľadisko. Trio realizuje spoločný program, pričom každý člen tejto trojice v presne stanovenom poradí predsedá Rade **počas obdobia šiestich mesiacov**. Ostatní členovia tria sú predsedníckemu štátu nápomocní vo všetkých funkciách vychádzajúc zo spoločného programu. **Slovenská republika prevzala svoje historicky prvé predsedníctvo v Rade v období od 1. júla do 31. decembra 2016.**

Každé **predsedenstvo členského štátu EÚ v Rade** obsahuje okrem podujatí na úrovni exekutívy aj tzv. **parlamentnú dimenziu** spočívajúcu v niekoľkých veľkoformátových stretnutiach medzi predstaviteľmi národných parlamentov členských štátov (pri dvojkomorových parlamentoch zástupcovia oboch komôr), kandidátskych a partnerských krajín, ako aj EP či ďalšími pozvanými hosťami. V tejto súvislosti je **povinnosťou** parlamentu členského štátu, ktorý predsedá v Rade, **usporiadať** viaceré z vyššie uvedených podujatí, a to najmä **COSAC** (predsedenický a plenárny) a **Medziparlamentnú konferenciu pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ**. V prípade, ak daná krajina predsedá v Rade v druhom polroku (tak ako Slovenská republika), má jej parlament povinnosť zorganizovať aj **Medziparlamentnú konferenciu o stabilite, koordinácii a hospodárskom riadení v EÚ** a v nasledujúcom polroku **Stretnutie vedúcich kancelárií**

³⁹⁷ IPEX. Guidelines for Inter-Parliamentary Cooperation in the European Union. [online]. Dostupné na: <<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/euspeakers/getspeakers.do>>, overené 29.01.2020.

parlamentov členských štátov EÚ a Konferenciu predsedov parlamentov členských štátov EÚ. Okrem uvedených medziparlamentných konferencií môže parlament predsedníckeho štátu usporiadať aj ďalšie medziparlamentné stretnutia podľa potreby napr. zasadnutia vecných výborov.

Parlament členského štátu, ktorý predsedá v Rade, zabezpečuje obsahovú a organizačno-logistickú stránku všetkých uvedených medziparlamentných konferencií a stretnutí, pričom týmto konferenciám a stretnutiam **predsedia príslušných výborov národného parlamentu.** Rokovacím jazykom je spravidla angličtina a francúzština príp. štátny jazyk usporiadateľskej krajiny. Výnimkou je plenárny COSAC, ktorý je tlmočený do všetkých oficiálnych jazykov EÚ.

V rámci **parlamentnej dimenzie slovenského predsedníctva v Rade EÚ sa uskutočnilo 7 veľkoformátových viacdňových medziparlamentných podujatí** na úrovni predstaviteľov zákonodarných zborov (z tohto **5 v roku 2016 a 2 v roku 2017**).

K obsahovej stránke parlamentnej dimenzie slovenského predsedníctva v Rade EÚ sa počas prípravnej fázy dňa 6. októbra 2015 uzniesol Výbor NR SR pre európske záležitosti. Išlo o nosné témy, ktoré mali rezonovať počas hlavných medziparlamentných podujatí. K týmto patrili témy ako energetická únia, posilňovanie sociálnej dimenzie EÚ, Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo (TTIP), vplyv globalizácie na európsky sociálny a zelený model, výzvy masovej migrácie na rôzne aspekty európskej spoločnosti a rozvojová pomoc.

Okrem vyššie uvedeného prijatím zmien v rámci Smerníc IPEX sa zaviedlo **rotujúce ročné predsedníctvo v správnej rade IPEX.** Správnej rade IPEX po novom predsedá parlament, ktorý predsedal výročnému stretnutiu Konferencie predsedov parlamentov členských krajín EÚ, t.j. parlament krajiny, ktorá predsedala v Rade v druhom polroku. V nadväznosti na predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade v druhom polroku 2016 prebrala **národná rada predsedníctvo v správnej rade IPEX počas Konferencie predsedov parlamentov členských krajín EÚ v apríli 2017 v Bratislave.** Zloženie správnej rady, ako aj vymenovanie jej predsedu, bolo odsúhlasené na Stretnutí vedúcich kancelárií parlamentov členských štátov EÚ vo februári 2017 v Bratislave. Predsedom správnej rady je podľa Smerníc IPEX generálny tajomník predsedajúceho parlamentu (t.j. v prípade národnej rady to teda bol **vedúci kancelárie národnej rady**).

6.2 Spolupráca Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie

Súčasná právna úprava vzťahov medzi národnou radou a vládou v záležitostiach Európskej únie je obsiahnutá v **ústavnom zákone č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie a v rokovanom poriadku**. Podrobnejšiu úpravu obsahuje **Systém tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stav koordinácie realizácie politík EÚ** schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 627 z 27. októbra 2013.³⁹⁸ Tento dokument nastavuje pravidlá kooperácie medzi ústrednými orgánmi štátnej správy a ďalšími aktérmi a procedurálny postup pri tvorbe stanovísk Slovenskej republiky k návrhom legislatívnych a iných aktov EÚ. V zmysle tohto uznesenia má minister zahraničných vecí a európskych záležitostí každoročne do 31. augusta predložiť na rokovanie vlády SR Správu o stave koordinácie tvorby stanovísk a realizácie politík EÚ. V roku 2016 bolo každoročné vyhodnotenie so súhlasom predsedu vlády SR odložené v súvislosti s výkonom predsedníctva SR v Rade EÚ, počas ktorého bolo nevyhnutné operatívne prispôbiť nastavený Systém tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stav koordinácie realizácie politík EÚ.

Ústavný zákon č. 397/2004 Z. z.

Dňa 24. júna 2004 schválila národná rada návrh ústavného zákona č. 397/2004 Z. z., ktorého **cieľom je upraviť postavenie národnej rady v línii silného modelu kontrolnej pôsobnosti** národnej rady voči vláde. Ide o rámcovú úpravu vzťahov zákonodarnej a výkonnej zložky moci v oblasti záležitostí EÚ. Tento ústavný zákon dosiaľ nebol zmenený ani doplnený, a tak niektoré jeho ustanovenia nezodpovedajú terminológii Lisabonskej zmluvy, čo však nemá vplyv na reálne postavenie národnej rady v záležitostiach EÚ.

Vzťah národnej rady a vlády v záležitostiach EÚ má v zásade dve roviny – **povinnosť vlády predkladať určené materiály a právomoc národnej rady schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky**. Vláda alebo poverený člen vlády predkladá národnej rade návrhy právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, o ktorých budú rokovať zástupcovia vlád členských štátov EÚ, a informuje národnú radu o ostatných záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ. Tieto návrhy má národná rada k dispozícii nielen od vlády, ale sú v rámci tzv. Barrosovej iniciatívy zasielané aj priamo národným parlamentom.³⁹⁹ Okrem toho vláda predkladá národnej rade aj **návrhy stanovísk**

³⁹⁸ Vláda Slovenskej republiky. Systém tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stav koordinácie realizácie politík EÚ. [online]. Dostupné na: < <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/10254/1> >, overené 05.02.2020.

³⁹⁹ Uvedené návrhy aktov EÚ sú zverejňované v tzv. Systéme sledovania európskych záležitostí <http://www.nrsr.sk/ssez/>.

Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, pričom ich súčasťou je najmä odhad ich vplyvu a dosahu na Slovenskú republiku.⁴⁰⁰

Národná rada má právomoc (možnosť) schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, o ktorých sa rozhoduje na úrovni zástupcov vlád členských štátov EÚ. Z tejto právnej úpravy vyplýva teda právo národnej rady, nie však povinnosť, vyjadrovať sa k stanoviskám vlády k návrhom právnych aktov EÚ. Národná rada môže (ale nemusí) schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky aj k ďalším záležitostiam EÚ, ak ju o to požiada vláda alebo najmenej pätina poslancov národnej rady. Aj v tomto prípade ide o právo národnej rady, ale nie o povinnosť vyjadrovať sa aj k iným záležitostiam EÚ.

Ústavný zákon č. 397/2004 Z. z. stanovuje právne účinky pre prípady, keď národná rada:

- schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky
- nevyjadrí sa k návrhu stanoviska Slovenskej republiky v lehote dvoch týždňov od jeho predloženia
- neschváli návrh stanoviska Slovenskej republiky ani iné stanovisko v tej istej veci.

Ak národná rada schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky, člen vlády je týmto stanoviskom viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne EÚ. Člen vlády sa môže od stanoviska Slovenskej republiky odchýliť len v nevyhnutnom prípade a so zreteľom na záujmy Slovenskej republiky; v takom prípade je povinný o tom bezodkladne informovať národnú radu a takýto postup odôvodniť. Člen vlády môže požiadať národnú radu o zmenu stanoviska Slovenskej republiky.⁴⁰¹

Ak sa národná rada **nevyjadrí** k návrhu stanoviska Slovenskej republiky **do dvoch týždňov od jeho predloženia**, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁴⁰² Možnosť sa ku návrhu stanoviska nevyjadriť (tzv. **princíp tichej procedúry**) je prejavom možnosti stanovisko vziať na vedomie resp. „mlčky“ odsúhlasiť a vôbec ho neprerokovávať ani explicitne neschvaľovať. Ak sa národná rada rozhodne nevyjadriť sa, vláda bude v orgánoch EÚ prezentovať také stanovisko, ktoré si k danej veci pripravila a predložila národnej rade. Táto možnosť má využitie napríklad pri marginálnych

⁴⁰⁰ Čl. 1 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie.

⁴⁰¹ Čl. 2 ods. 5 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

⁴⁰² Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

otázkach, pri ktorých by prerokovávanie a schvaľovanie bolo len nadbytočným procedurálnym zaťažením národnej rady na úkor rozsiahlejších otázok so širším nadnárodno-politickým dosahom.

Ak národná rada **neschváli** návrh stanoviska Slovenskej republiky a zároveň **neschváli v danej veci iné stanovisko**, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁴⁰³ Tento princíp je analogický k tzv. **princípu konštruktívneho nesúhlasu**.

Okrem toho národná rada **najmenej raz za rok na základe správy podanej vládou rokuje o záležitostiach súvisiacich s členstvom** Slovenskej republiky v EÚ a schvaľuje odporúčania pre vládu v nasledujúcom období.⁴⁰⁴

6.3 Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti

Podľa ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. **môže národná rada vykonávaním pôsobnosti v záležitostiach EÚ zákonom poveriť svoj výbor**. To znamená, že pokiaľ sa národná rada uznesie, že všetka európska agenda, ktorou sa rozhodne zaoberať, nebude prerokovávaná na schôdzi národnej rady, môže na tento účel zriadiť nový výbor alebo poveriť touto pôsobnosťou iný, už existujúci výbor. Na tento účel bol najskôr dočasne uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 893 z 29. apríla 2004 a neskôr na trvalo rokovacím poriadkom zriadený **Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti**.

Výbor pre európske záležitosti bol právnymi predpismi kreovaný ako **silný výbor**. Táto skutočnosť vyplýva najmä z ustanovenia ústavného zákona č. 397/2004 Z. z., podľa ktorého ak národná rada (výbor pre európske záležitosti) schváli návrh stanoviska (**mandát**) vlády, je člen vlády týmto stanoviskom (mandátom) viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne EÚ.

Keďže však výbor pre európske záležitosti v praxi nevykonáva len pôsobnosť v intenciách ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. (**schvaľovanie záväzných mandátov pre členov vlády**), ale sú mu rokovacím poriadkom zverené aj ďalšie právomoci národných parlamentov (napr. **posudzovanie súladu návrhov legislatívnych aktov EÚ so zásadou subsidiarity** vrátane schvaľovania odôvodnených stanovísk), je možné konštatovať, že slovenský model predstavuje tzv. **zmiešaný systém sledovania záležitostí EÚ v národnom parlamente**.

⁴⁰³ Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

⁴⁰⁴ Čl. 2 ods. 6 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

Prerokovávanie záležitostí EÚ vo výbore pre európske záležitosti upravujú **§ 58a a § 58b zákona o rokovanom poriadku**, v ktorých sú podrobnejšie definované pravidlá postupu a rokovania tohto výboru. Okrem toho vyššie uvedené ustanovenia zakotvujú zloženie výboru, spôsob hlasovania, ako aj povinnosti vlády voči tomuto výboru. Nový § 58b zákona o rokovanom poriadku upravuje postup pri prerokovávaní a podávaní žaloby vo veci porušenia zásady subsidiarity legislatívnym aktom EÚ.

Zloženie výboru

Národná rada volí predsedu a členov výboru pre európske záležitosti **na základe princípu pomerného zastúpenia** politických strán a politických hnutí, za ktoré boli poslanci zvolení do národnej rady v príslušnom volebnom období.

Princíp pomerného zastúpenia sa uplatňuje z toho dôvodu, že výbor pre európske záležitosti prijíma záväzné stanoviská a odporúčania pre zástupcov Slovenskej republiky v inštitúciách EÚ, a preto je potrebné, aby o jeho stanoviskách rozhodovali všetky politické strany a politické hnutia zastúpené v národnej rade.

Výbor pre európske záležitosti je jediným výborom národnej rady, v ktorom má každý z jeho členov jedného **náhradného člena**. Náhradných členov volí rovnako národná rada. Dôvodom je zabezpečenie stálej funkčnosti výboru a čo najširšie odborné pokrytie agendy výboru.

Náhradný člen sa môže zúčastniť na schôdzi výboru pre európske záležitosti za člena výboru **na základe oznámenia člena výboru predsedovi výboru**. V tomto prípade sa náhradný člen započítava do počtu prítomných členov výboru a má na schôdzi výboru pre európske záležitosti právo hlasovať. Ak sa zúčastňuje na schôdzi výboru pre európske záležitosti spolu s členom výboru, ktorého je náhradným členom, alebo bez oznámenia člena výboru o účasti náhradného člena, náhradný člen sa nezapočítava do počtu prítomných členov výboru a nemá právo hlasovať. Náhradný člen za predsedu výboru alebo podpredsedu výboru pre európske záležitosti sa na schôdzi výboru zúčastňuje ako člen výboru.⁴⁰⁵

Na rokovaní výboru pre európske záležitosti sa môžu zúčastňovať aj poslanci Európskeho parlamentu zvolení na území Slovenskej republiky, pričom **majú právo vyjadrovať** sa k prerokovanej veci, ak požiadajú o slovo. Na rokovaní však **nemajú právo hlasovať**.

⁴⁰⁵ § 58a ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR

Pôsobnosť výboru

Výbor pre európske záležitosti:

- a) prerokúva návrhy právne záväzných aktov a iných aktov Európskej únie,
- b) schvaľuje stanoviská Slovenskej republiky k návrhom podľa písmena a), o ktorých budú rokovať príslušné orgány Európskej únie,
- c) posudzuje súlad návrhov legislatívnych aktov Európskej únie so zásadou subsidiarity vrátane schvaľovania odôvodnených stanovísk,
- d) prerokúva návrhy žalôb vo veci porušenia zásady subsidiarity legislatívnym aktom Európskej únie,
- e) prerokúva správy a informácie predkladané národnej rade vládou a členmi vlády a akty predkladané národnej rade orgánmi Európskej únie,
- f) môže požiadať ostatné výbory národnej rady o ich stanoviská k návrhom podľa písmen a) a b),
- g) podáva národnej rade správy o činnosti podľa písmen a) až f).⁴⁰⁶

Národná rada si však môže vyhradiť rozhodnutie o záležitostiach podľa písm. a) až c). Týmto sa **ponecháva národnej rade možnosť, aby si v prípadoch osobitnej dôležitosti vyhradila rozhodnutie vo veciach zverených do pôsobnosti výboru pre európske záležitosti.**

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že **výbor pre európske záležitosti môže požiadať aj ostatné výbory národnej rady (tzv. vecné výbory) o stanoviská** k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ a k návrhom stanovísk Slovenskej republiky k týmto návrhom. Spolupráca výboru pre európske záležitosti s vecnými výbormi **vo veciach podstaty návrhov** právnych aktov EÚ a návrhov stanovísk Slovenskej republiky k nim je bežnou praxou a umožňuje zohľadniť širšie spektrum odborných a politických názorov. O stanovisko vecného výboru výbor pre európske záležitosti požiada spravidla vtedy, ak gestorské ministerstvo označí návrh ako prioritný (s vysokou dôležitosťou) z pohľadu záujmov Slovenskej republiky. Napríklad ak sa návrh právne záväzného aktu EÚ prioritnej dôležitosti týka problematiky financií, môže výbor pre európske záležitosti požiadať o odborné stanovisko k podstate toho návrhu Výbor NR SR pre financie a rozpočet a pod. Výbor pre európske záležitosti potom pri ďalšom rokovaní o návrhu zohľadní stanovisko vecného výboru k tomuto návrhu, ak bolo výboru doručené.

Rokovací poriadok neustanovuje, v ktorom štádiu rozhodovacích procesov na úrovni EÚ sa má národná rada (resp. výbor pre európske záležitosti) uvedenými návrhmi zaoberať, ponechávajúc tak aj toto na rozhodnutí samotnej národnej rady

⁴⁰⁶ § 58a ods. 3 rokovacieho poriadku NR SR

resp. výboru pre európske záležitosti. Predseda výboru pre európske záležitosti priebežne zaradí do návrhu programu schôdze návrhy právnych aktov EÚ, ktoré boli výboru doručené, spravidla tak, aby výbor mohol v prípade návrhov legislatívnych aktov preskúmať ich súlad so zásadou subsidiarity do ôsmich týždňov od ich doručenia. V praxi to znamená, že výbor pre európske záležitosti je pravidelne informovaný o nových návrhoch právnych aktov EÚ formou tabuľky s novými návrhmi. Tabuľka obsahuje informáciu o stručnom obsahu návrhu, kedy končí lehota na posúdenie súladu so zásadou subsidiarity, informáciu o dôležitosti návrhu z pohľadu záujmov Slovenskej republiky a odporúčanie Odboru pre európske záležitosti kancelárie národnej rady, či sa má výbor pre európske záležitosti návrhom ďalej zaoberať a akou formou.

Ako bolo vysvetlené vyššie, Lisabonská zmluva zavádza právo národných parlamentov dohliadať prostredníctvom **systemu včasného varovania nad dodržiavaním zásady subsidiarity v návrhoch legislatívnych aktov EÚ**. Keďže národná rada zverila svoje právomoci v oblasti európskych záležitostí výboru pre európske záležitosti, práve tento výbor má možnosť kontrolovať súlad spomínaných návrhov právnych aktov EÚ z hľadiska ich súladu so zásadou subsidiarity. Ak sa národná rada (výbor pre európske záležitosti) v osemtyždňovej lehote stanovenej Lisabonskou zmluvou uznesie na tom, že konkrétny návrh legislatívneho aktu EÚ nie je v súlade so zásadou subsidiarity, zašle príslušným inštitúciám EÚ **odôvodnené stanovisko** uvádzajúce, prečo sa domnieva, že daný návrh nie je v súlade so zásadou subsidiarity. Ak predložené odôvodnené stanoviská zodpovedajú potrebnej väčšine hlasov priradených národných parlamentom, uplatní sa **mechanizmus žltej alebo oranžovej karty** popísaný v prvej časti tejto kapitoly.

Okrem uvedených blokujúcich prostriedkov môžu národné parlamenty iniciovať súdnu kontrolu dodržiavania zásady subsidiarity, a to podaním návrhu na Súdny dvor EÚ na začatie osobitného typu konania o neplatnosti legislatívneho aktu. Výbor pre európske záležitosti alebo najmenej pätina poslancov národnej rady môže písomne požiadať národnú radu, aby sa uzniesla na podaní **žaloby vo veci porušenia zásady subsidiarity legislatívnym aktom EÚ**. Návrh žaloby musí obsahovať presné znenie žaloby, na ktorej sa má národná rada uznieť. Návrh žaloby sa predkladá predsedovi národnej rady, a to najneskôr pätnásť deň pred uplynutím lehoty na podanie žaloby, pričom ďalšie náležitosti bližšie upravuje § 58b zákona o rokovacom poriadku.

Predbežné stanovisko

Cieľom predbežného stanoviska je na úvod legislatívneho procesu na úrovni EÚ **definovať východiskové pozície** Slovenskej republiky a určiť národné priority pre nasledujúcu diskusiu. Predbežné stanovisko je východiskovým dokumentom

pre zástupcu Slovenskej republiky v diskusiách v pracovných skupinách Rady. Pripravuje ho zodpovedajúci ústredný orgán štátnej správy a schvaľuje príslušná Rezortná koordinačná skupina (t.j. expertná skupina, ktorá koordinuje rozhodovací proces v záležitostiach EÚ na úrovni ministerstva alebo iného ústredného orgánu štátnej správy).

Vláda alebo poverený člen vlády **najneskôr štyri týždne po obdržaní návrhu** právneho aktu a návrhu legislatívneho aktu EÚ predkladá výboru pre európske záležitosti predbežné stanovisko k tomuto návrhu. Predbežné stanovisko je pozičným dokumentom vlády (ministerstva), ktorý obsahuje primárne hodnotenie predloženého návrhu v počiatočnom štádiu legislatívneho procesu na úrovni EÚ.

Výbor pre európske záležitosti sa môže s hodnotením súladu návrhu so zásadou subsidiarity v predbežnom stanovisku stotožniť a s predloženým predbežným stanoviskom vysloviť súhlas, alebo v opačnom prípade, môže člena vlády zaviazat' presadzovať v Rade inú pozíciu.

Stanovisko Slovenskej republiky

Stanovisko Slovenskej republiky predstavuje **národné stanovisko na diskusiu alebo rozhodnutie na zasadnutí Rady**. Návrh stanoviska Slovenskej republiky na rokovanie Rady pripravuje gestorský rezort na základe dovtedy spracovaných materiálov (predbežné stanovisko, pozícia a inštrukcia) a na základe výsledkov rokovaní príslušných pracovných skupín Rady, výborov Rady a Výboru stálych zástupcov (tzv. COREPER). Návrh stanoviska schvaľuje zodpovedný minister alebo vedúci predstaviteľ iného ústredného orgánu štátnej správy, pričom pred schválením je návrh predmetom rokovania Komisie pre európske záležitosti, ktorá pôsobí na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a je hlavným expertným medzirezortným koordinačným orgánom v oblasti tvorby stanovísk k návrhom právnych aktov EÚ.

Vláda alebo poverený člen vlády **v dostatočnom časovom predstihu predkladá výboru pre európske záležitosti návrh stanoviska** Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, pričom v tejto veci je povinný zúčastniť sa na rokovaní výboru a informovať ho.⁴⁰⁷

Ak výbor pre európske záležitosti schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky, je člen vlády týmto stanoviskom viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne EÚ. Člen vlády sa môže od stanoviska Slovenskej republiky odchýliť len v nevyhnutnom prípade a so zreteľom na záujmy Slovenskej republiky; v takom prípade je povinný o tom bezodkladne informovať

⁴⁰⁷ § 58a rokovacieho poriadku NR SR

výbor pre európske záležitosti a takýto postup odôvodniť. Člen vlády môže požiadať výbor pre európske záležitosti o zmenu stanoviska Slovenskej republiky.⁴⁰⁸

Ak sa výbor pre európske záležitosti **nevyjadrí** k návrhu stanoviska Slovenskej republiky **do dvoch týždňov od jeho predloženia**, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁴⁰⁹ Možnosť sa ku návrhu stanoviska nevyjadriť (tzv. **princíp tichej procedúry**) je prejavom možnosti stanovisko vziať na vedomie resp. „mlčky“ odsúhlasiť a vôbec ho neprerokovávať ani explicitne neschvaľovať.

Ak výbor pre európske záležitosti **neschváli** návrh stanoviska Slovenskej republiky a zároveň neschváli v danej veci iné stanovisko, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁴¹⁰

Správa o záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ

Vláda zabezpečí **pravidelné informovanie výboru pre európske záležitosti** členmi vlády o aktuálnych otázkach, ktoré sú prerokúvané v orgánoch EÚ, ktorých sú členmi. Vláda predkladá národnej rade do konca marca správu o záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ za predchádzajúci kalendárny rok, ak národná rada nerozhodne inak.

Výbor pre európske záležitosti môže kedykoľvek požiadať vládu alebo povereného člena vlády o predloženie správy, podanie informácie, odôvodnenia alebo vysvetlenia v záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Európskej únii.⁴¹¹

Odbor pre európske záležitosti

Na zabezpečenie výkonu pôsobnosti národnej rady v záležitostiach EÚ zriadila kancelária národnej rady Odbor pre európske záležitosti, ktorého pracovníci pripravujú odborné podkladové materiály na rokovanie výboru pre európske záležitosti.

⁴⁰⁸ Čl. 2 ods. 5 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

⁴⁰⁹ Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

⁴¹⁰ Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

⁴¹¹ § 58a rokovacieho poriadku NR SR

7. ČASŤ

MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE A SPOLUPRÁCA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY S ICH PARLAMENTNÝMI ORGÁNMI

7.1 Medziparlamentné štruktúry v rámci medzinárodných organizácií

Napriek tomu, že oblasť diplomacie je tradične viac či menej vyhradená pre pôsobenie exekutívy, čoraz častejšie stieranie hraníc medzi národným a nadnárodným nevyhnutne vedie k potrebe zapájania sa parlamentov do medzinárodnopolitického diania. Čím ďalej, tým širšie spektrum otázok má svoje korene v medzinárodnopolitickom vývoji a štruktúre. Pochopenie, že expandujúcu činnosť vlád v medzinárodných organizáciách je dôležité sledovať, je odzrkadlené v existencii medziparlamentných štruktúr v rámci medzinárodných organizácií. Na druhej strane, parlamentná dimenzia diplomacie je rovnako aj výrazom spolupráce a spolupôsobenia výkonnej a zákonodarnej moci v zahraničnopolitickej oblasti.

Myšlienka parlamentnej diplomacie (tzv. parlomacie) nie je novou ideou. Parlamentná diplomacia nadväzuje na pôvodné poňatie zahraničnej politiky štátov uskutočňovanej prostredníctvom kontinuálneho udržiavania zahraničných vzťahov, t.j. diplomacie. **Koncept parlamentnej diplomacie sa vyznačuje mnohoznačnosťou.** Tento pojem sa používa v niekoľkých odlišných významoch, pričom definícia parlamentnej diplomacie predstavuje funkcionálne zakotvenú definíciu t.j. definíciu odvodenú z praxe. Parlamentná diplomacia:

- **predstavuje celé spektrum medzinárodných aktivít poslancov parlamentov** za účelom zvýšenia vzájomného porozumenia medzi štátmi;
- **pomáha kontrole vnútroštátnych vlád** (výmena názorov v rámci multilaterálnych parlamentných fór a priamy prístup k informáciám, ktoré tieto fóra poskytujú, zjednodušuje uplatňovanie kontrolnej funkcie parlamentu voči vláde);
- **posilňuje legitimitu medzinárodných organizácií** a pomáha saturovať demokratický deficit v nich;⁴¹²

⁴¹² WEISGLAS, Frans – de BOER, Gonnie. *Parliamentary Diplomacy*. In: *The Hague Journal of Diplomacy* 2 (2007), s. 2 [online]. Dostupné na: <<http://www.fransweisglas.nl/images/uploads/publicaties/6.pdf>>, overené 29.01.2020.

- reprezentuje dôležitú **strednú úroveň** ležiacu medzi tradičnými aktérmi medzištátnej diplomacie (vládami) a novými aktérmi medzinárodných vzťahov (napr. nadnárodné záujmové skupiny).⁴¹³

Primárnym cieľom parlamentnej diplomacie je zvýšiť vzájomné porozumenie medzi štátmi na multilaterálnej úrovni prostredníctvom posilnenia demokratickej legitimacy v rámci medzinárodných organizácií. Národná rada vníma význam medzinárodných aktivít predovšetkým v tom, že stále delegácie národnej rady do medziparlamentných štruktúr jednotlivých medzinárodných organizácií sú **kreované podľa princípu pomerného zastúpenia** politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. To umožňuje väčšiu flexibilitu, a to aj napriek skutočnosti, že tieto aktivity sú komplementárne k vládnej zahraničnej politike.

Z hľadiska konkrétnych **aktérov** parlamentná diplomacia predstavuje nielen kontakty parlamentov ako celkov alebo účasť zástupcov parlamentov v delegáciách do medziparlamentných orgánov medzinárodných organizácií, ale aj kontakty medzi jednotlivými poslancami, či politickými stranami. Vo všeobecnom meradle tak v zásade možno vymedziť štyri **hlavné kategórie aktérov parlamentnej diplomacie**:

- parlamenty (či už lokálne, regionálne alebo celoštátne),
- výbory parlamentov,
- poslanci parlamentov,
- politické strany.⁴¹⁴

Všetky uvedené štyri kategórie aktérov vykonávajú parlamentnú diplomaciu prostredníctvom niekoľkých formálnych a neformálnych spôsobov, a to konkrétne na **vnútroštátnej úrovni** (najmä cestou kontroly zahraničnej politiky vlády), **medzištátnej úrovni** (prostredníctvom medziparlamentných štruktúr v rámci medzinárodných organizácií a bilaterálnych skupín priateľstva medzi parlamentmi), **vnútroregionálnej** (napr. cestou medziparlamentnej spolupráce v rámci EÚ) a **medziregionálnej úrovni** (napr. v rámci Medziparlamentnej únie).

Na úrovni národnej rady sa na parlamentnej diplomacii ako aktéri podieľajú najmä národná rada ako celok (najmä cestou kontroly zahraničnej politiky vlády), výbory národnej rady, funkcionári národnej rady, stále delegácie národnej rady

⁴¹³ MALAMUD, Andrés – STAVRIDIS, Stelios. *Parliaments and Parliamentarians as International Actors*. In: *The Ashgate Research Companion to Non-State Actors*, s. 104 [online]. Dostupné na: <<http://www.eui.eu/Personal/Researchers/malamud/Ashgate-Malamud-Stavridis.pdf>>, overené 29.01.2020.

⁴¹⁴ Porovnaj s FIOTT, Daniel. *On the Value of Parliamentary Diplomacy*. In: *Madariaga Paper*, Roč. 4, č. 7 (2011), s. 2-3 [online]. Dostupné na: <<http://www.madariaga.org/images/madariagapapers/2011-apr-fiott-on%20the%20value%20of%20parliamentary%20diplomacy.pdf>>, overené 29.01.2020.

v medziparlamentných štruktúrach v rámci medzinárodných organizácií, skupiny priateľstva národnej rady a poslanci národnej rady.

Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa národná rada aktívne zapája do činnosti medzinárodných organizácií a ich parlamentných orgánov. V súčasnosti je národná rada riadnym členom:

- Parlamentného zhromaždenia Rady Európy,
- Parlamentného zhromaždenia Severoatlantickej aliancie (NATO),
- Parlamentného zhromaždenia Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE),
- Medziparlamentnej únie,
- Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD),
- parlamentnej dimenzie Stredoeurópskej iniciatívy,
- Parlamentného zhromaždenia Únie pre Stredomorie a
- pozorovateľom v Parlamentnom zhromaždení Čiernomorskej hospodárskej spolupráce.

Vo všetkých uvedených organizáciách pôsobia stále delegácie národnej rady v rámci medziparlamentnej spolupráce, t. j. poslanci sú zapojení do činnosti jednotlivých výborov a podieľajú sa na riešení rozličných aktuálnych problémov, v mnohých prípadoch i ako spravodajcovia. Funkcie tajomníkov delegácií vykonávajú odborní zamestnanci kancelárie národnej rady z Odboru zahraničných vzťahov a protokolu.

7.2 Pôsobenie poslancov Národnej rady Slovenskej republiky v medzinárodných inštitúciách

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy

Rada Európy v súčasnosti so svojimi 47 členskými štátmi pomyslene pokrýva väčšinu európskeho svetadielu. Organizácia bola založená v roku 1949 desiatimi štátmi (Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Francúzska republika, Belgické kráľovstvo, Holandské kráľovstvo, Luxemburské veľkovoľvodstvo, Švédske kráľovstvo, Nórske kráľovstvo, Dánske kráľovstvo, Talianska republika a Írsko). Slovenská republika sa stala členom Rady Európy dňa 30. júna 1993.

Hlavným cieľom Rady Európy je **ochrana ľudských práv, pluralitnej demokracie a právneho štátu.** Tieto hodnoty sú základom pre tolerantnú občiansku spoločnosť nevyhnutnú pre európsku stabilitu, ekonomický rast a sociálnu kohéziu. Na základe uvedených primárnych pilierov sa Rada Európy aktuálne snaží nájsť spoločné riešenie problémov ako sú terorizmus,

organizovaný zločin a korupcia, počítačová kriminalita, bioetika a klonovanie, násilie na deťoch a ženách a obchodovanie s ľuďmi. Spoluprácu medzi všetkými členskými štátmi vníma ako jediný spôsob ako vyriešiť hlavné problémy, ktorým čelí dnešná spoločnosť.⁴¹⁵

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy (ďalej len „PZ RE“) je poradným orgánom Rady Európy, ktorého závery sú schvaľované vo forme uznesení (rezolúcií), stanovísk a odporúčaní pre Výbor ministrov. V tejto súvislosti má PZ RE v kompetencii prerokovávať akékoľvek záležitosti späté s cieľmi organizácie. Okrem toho na požiadanie Výboru ministrov má právomoc diskutovať aj iné aktuálne otázky.

V praktickej rovine PZ RE bolo a je aktívnym činiteľom v práci Rady Európy – v poslednom období najvýraznejšie rezonuje jeho zapojenie sa v kooperačnej iniciatíve pod názvom „partneri pre demokraciu“. Štatút tzv. partnerov pre demokraciu bol na pôde PZ RE vytvorený v roku 2009, pričom môže byť udelený vnútroštátnym parlamentom nečlenských krajín Rady Európy, ktoré spĺňajú kritériá stanovené rokovacím poriadkom PZ RE (najmä úsilie príslušného národného parlamentu zachovávať hodnoty Rady Európy, ktorými sú predovšetkým ochrana ľudských práv, pluralitnej demokracie a právneho štátu). Do roku 2019 bol tento status udelený Marockému kráľovstvu (2011), Palestínskemu štátu (2011), Kirgizskej republike (2014) a Jordánsku (2016). Na tento štatút môžu ďalej aspirovať krajiny južného Stredomoria a Blízkeho východu združené v rámci tzv. Únie pre Stredomorie a krajiny strednej Ázie participujúce v rámci Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Popri tom PZ RE neustále monitoruje aj demokracie s dlhou tradíciou, aby hodnoty a ciele Rady Európy neboli vnímané len vo formálnej rovine.

Zasadnutia PZ RE sa uskutočňujú **štyrikrát ročne vo forme týždňovej plenárnej schôdze** v Palais de l'Europe v Štrasburgu. V súčte PZ RE **pozostáva z 324 riadnych členov a 324 náhradných členov** menovaných národnými parlamentmi spomedzi svojich poslancov. Počet členov delegácií jednotlivých štátov je odvodený od veľkosti populácie daného štátu, pričom sa pohybuje v rozmedzí od dvoch do osemnástich zástupcov, ktorí by mali vyvážené reprezentovať politické zloženie príslušného národného parlamentu.

V prípade národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PZ RE schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. **Podmienkou je zastúpenie oboch pohlaví.**

⁴¹⁵ Council of Europe. Who we are. [online]. Dostupné na: <<http://www.coe.int/en/web/about-us/who-we-are>>, overené 29.01.2020.

Delegácia národnej rady v PZ RE sa skladá z **5 členov a 5 náhradníkov**. Funkciu tajomníka delegácie vykonáva pracovník Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady.

Práca PZ RE je štruktúrovaná do činnosti **predsedníctva, Stáleho výboru a špecializovaných výborov** podľa oblastí jednotlivých politík. Predsedníctvo je zložené z predsedu PZ RE, 20 podpredsedov PZ RE, predsedov piatich politických skupín a predsedov jednotlivých výborov PZ RE. Predseda národnej delegácie členského štátu Rady Európy, ktorý aktuálne predsedá Výboru ministrov, predseda národnej delegácie členského štátu, ktorý vykonával funkciu predsedníctva vo Výbore ministrov v predchádzajúcom období a predsedovia národných delegácií členských štátov Rady Európy, ktoré budú vykonávať nasledujúce dve predsedníctva, sú automaticky členmi predsedníctva PZ RE. Predsedníctvo zodpovedá za koordináciu činnosti PZ RE a jeho výborov, pričom spolupracuje s predsedom PZ RE v otázkach vonkajších vzťahov. Stály výbor, zodpovedný za kontinuitu v práci PZ RE mimo plenárnych schôdzí, sa skladá z členov predsedníctva a predsedov národných delegácií. Popri uvedených rýdzo parlamentných orgánoch bol z dôvodov zvýšenia flexibility práce Rady Európy ustanovený aj tzv. **Zmiešaný výbor** pozostávajúci zo zástupcov Výboru ministrov a predstaviteľov PZ RE.

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy v súčasnosti **vytvorilo nasledujúce výbory:**

- Výbor pre politické otázky a demokraciu
- Výbor pre právne otázky a ľudské práva
- Výbor pre sociálne otázky, zdravie a trvalo udržateľný rozvoj
- Výbor pre kultúru, vedu, vzdelanie a médiá
- Výbor pre rovnosť príležitostí a boj proti diskriminácii
- Výbor pre plnenie záväzkov a povinností členských štátov Rady Európy (Monitorovací výbor)
- Výbor pre migráciu, utečencov a presídlené osoby
- Výbor pre rokovací poriadok, imunitu a inštitucionálne otázky
- Výbor pre voľbu sudcov Európskeho súdu pre ľudské práva.

V Parlamentnom zhromaždení Rady Európy pôsobí **5 politických skupín**, do ktorých sa poslanci zapájajú podľa politickej príslušnosti. Sú to:

- Socialistická skupina (SOC)
- Skupina Európskej ľudovej strany (EPP/CD)
- Aliancia liberálov a demokratov pre Európu (ALDE)
- Skupina Európskych konzervatívcov (EC)

- Skupina Zjednotenej európskej ľavice (UEL).

Niektorí poslanci PZ RE sú nezávislí. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy **prijíma a schvaľuje tri základné typy dokumentov**: odporúčania pre Výbor ministrov; uznesenia (rezolúcie) zdôrazňujúce vlastný názor PZ RE a stanoviská (napr. k zmluvám alebo prihláškam potenciálnych nových členov organizácie).

V dlhodobom horizonte sa PZ RE sústreďuje na otázky ochrany ľudských práv a demokracie v kontexte boja proti terorizmu rešpektujúc ľudské práva; riešenie otázok migrácie; otázky sociálnej kohézie a posilnenia medzikultúrneho a medzináboženského dialógu.

Popri oficiálnych rokovacích jazykoch Rady Európy (anglický a francúzsky jazyk) PZ RE používa ako pracovný jazyk aj nemecký, taliansky a ruský jazyk.⁴¹⁶

Parlamentné zhromaždenie Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „OBSE“) so svojimi **57 členskými štátmi** z Európy, Ázie a Severnej Ameriky predstavuje najväčšiu regionálnu bezpečnostnú organizáciu na svete. OBSE zastáva komplexný prístup k problematike bezpečnosti zahŕňajúci politicko-vojenské, ekonomické a ľudsko-právne aspekty a hľadiská životného prostredia, pričom ponúka priestor pre politické rokovania v otázkach včasného varovania, prevencie konfliktov, krízového manažmentu a postkonfliktnej obnovy. Spoločným cieľom účastníckych krajín OBSE je udržiavať vzájomnou spoluprácou mier a bezpečnosť v teritoriálnej oblasti OBSE. Účastnícke krajiny OBSE sa zaväzujú rešpektovať ľudské práva a základné slobody, demokraciu, princípy právneho štátu a zabezpečovať sociálnu spravodlivosť a ochranu životného prostredia.⁴¹⁷

Slovenská republika sa stala členom Konferencie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „KBSE“) sukcesiou členstva ČSFR v KBSE 1. januára 1993. Konferencia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe sa v septembri 1994 premenovala na OBSE.

Na Ministerskej rade OBSE v Hamburgu v decembri 2016 poverili účastnícke štáty Slovensko predsedníctvom v organizácii od 1.1. – 31.12.2019. Úlohy vyplývajúce z predsedníctva v OBSE si Slovenská republika začala plniť už v roku 2018 ako súčasť predsedníckej Trojky spolu s Rakúskom, ktoré predsedalo

⁴¹⁶ The Council of Europe in brief. [online]. Dostupné na: <<https://www.coe.int/en/web/about-us/did-you-know>>, overené 05.02.2020.

⁴¹⁷ Organization for Security and Co-operation in Europe. Who we are. [online]. Dostupné na: <<http://www.osce.org/whatistheosce>>, overené 29.01.2020.

OBSE v roku 2017 a Talianskom, ktoré organizáciu viedlo v roku 2018. Slovenská republika sa zároveň stala od 1. 1. 2018 na celý rok predsedníckou krajinou Stredomorskej kontaktnej skupiny OBSE. V prvom štvrtroku 2018 súčasne predsedala Fóru pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE. Slovensko predstavilo rámcové priority svojho predsedníctva v OBSE v júli 2018 na zasadnutí Stálej rady v sídle organizácie vo viedenskom Hofburgu. K hlavným prioritám slovenského predsedníctva v OBSE patrili témy ako prevencia a zmierňovanie konfliktov, bezpečná budúcnosť a efektívny multilateralizmus.⁴¹⁸

Parlamentné zhromaždenie OBSE (ďalej len „PZ OBSE“) predstavuje parlamentnú dimenziu spolupráce členských štátov v rámci OBSE. Primárnou úlohou **323 členného zhromaždenia** je sprostredkovať a uľahčiť medziparlamentný dialóg, ktorý je vnímaný ako dôležitý prvok celkového úsilia o upevnenie demokracie v celej oblasti OBSE. V zmysle svojho rokovacieho poriadku PZ OBSE, založené v roku 1990 na summite v Paríži, monitoruje dodržiavanie princípov a implementáciu cieľov OBSE v členských štátoch organizácie; vyvíja a zlepšuje mechanizmy prevencie a riešenia konfliktov; podporuje posilňovanie a konsolidáciu demokratických inštitúcií v členských štátoch OBSE; prispieva k rozvoju medziinštitucionálnej komunikácie v rámci OBSE a diskutuje aktuálne otázky predstreté na Ministerskej rade alebo na summite hláv štátov alebo predsedov vlád. Za uvedeným účelom PZ OBSE každoročne schvaľuje Záverečnú deklaráciu a nespočetné množstvo odporúčaní a uznesení. Významnou súčasťou práce PZ OBSE je rozsiahly program monitorovania volieb, pričom v tejto súvislosti sú delegácie vysielané na misie do oblastí s aktívnou, ale aj latentnou krízou demokratických princípov.

Práca PZ OBSE je štruktúrovaná do pôsobenia tzv. **Stáleho výboru, predsedníctva a jednotlivých výborov**. Predsedníctvo je zložené z predsedu PZ OBSE, 9 podpredsedov PZ OBSE, pokladníka, predsedov všetkých hlavných výborov a predchádzajúceho predsedu PZ OBSE, ktorí sú volení na výročnom zasadnutí PZ OBSE. Predsedníctvo zodpovedá za procesno-technické aspekty práce Stáleho výboru. Úlohou Stáleho výboru pozostávajúceho z predsedov národných delegácií a členov predsedníctva je posilňovať efektívnosť práce PZ OBSE prostredníctvom vytvárania pracovnej kontinuity medzi jednotlivými zasadnutiami.

Hlavnými (stálymi) výbormi sú:

- Výbor pre politické záležitosti a bezpečnosť,
- Výbor pre ekonomické záležitosti, vedu, techniku a životné prostredie a
- Výbor pre demokraciu, ľudské práva a humanitárne otázky.

⁴¹⁸ Slovensko v OBSE. [online]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/slovensko_v_obse>, overené 05.02.2020

Plenárne zasadnutia PZ OBSE sa uskutočňujú trikrát ročne, a to v mesiaci júl v niektorej z členských krajín OBSE (tzv. výročné zasadnutie), v mesiaci január/február vo Viedni (tzv. zimné zasadnutie) a v mesiaci september (tzv. jesenné zasadnutie). Členovia PZ OBSE sa zúčastňujú ako pozorovatelia volieb v členských krajinách OBSE. Rokovacími jazykmi sú angličtina, francúzština, ruština, nemčina, taliančina a španielčina.⁴¹⁹

V prípade národnej rady je **delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia** politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PZ OBSE schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. **Delegácia národnej rady v PZ OBSE** je zložená **zo 4 členov a 4 náhradníkov**. Funkciu tajomníka delegácie vykonáva zamestnanec Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady.

Medziparlamentná únia

Medziparlamentná únia (ďalej len „MPÚ“) je medzinárodná organizácia združujúca parlamenty suverénnych štátov. Ako **ústredný prvok celosvetového medziparlamentného dialógu** pôsobí **Medziparlamentná únia od 1889** s primárnym cieľom udržiavania spolupráce medzi ľuďmi a upevňovania reprezentatívnych inštitúcií. Za týmto účelom sprostredkúva a posilňuje výmenu informácií a skúseností medzi parlamentmi, vytvára platformu pre riešenie aktuálnych otázok medzinárodného záujmu a prispieva k ochrane ľudských práv, pričom rozširuje povedomie nielen o ľudských právach, ale aj o význame slobodne zvolených demokratických inštitúcií snažiac sa o ich nastolenie a zakotvenie v praxi. MPÚ zdieľa ciele Organizácie spojených národov, podporuje jej úsilie a úzko s ňou spolupracuje. MPÚ rovnako kooperuje s regionálnym medziparlamentnými organizáciami a rôznymi mimovládnyimi organizáciami vyznávajúcimi tieto hodnoty. Aktuálna strategická koncepcia MPÚ na obdobie rokov 2017 – 2021 pod názvom **Silné demokratické parlamenty slúžiace ľuďom** má za cieľ prostredníctvom koordinácie ústavných mechanizmov národných parlamentov čeliť komplexným výzvam, akými sú terorizmus, extrémizmus, klimatické zmeny a narastajúca nerovnosť.

Každý parlament vytvorený v súlade s právnymi predpismi suverénneho štátu, ktorý reprezentuje obyvateľstvo na určitom území a na tomto území vykonáva svoje funkcie, má právo požiadať o členstvo v MPÚ. V súčasnosti má MPÚ **179 riadnych a 13 asociovaných členov**. Medzi asociovanými členmi figurujú niektoré medziparlamentné zhromaždenia ako napr. Európsky parlament či Parlamentné zhromaždenie Rady Európy.

⁴¹⁹ Parliamentary Assembly of Organization for Security and Co-operation in Europe. About the OSCE PA. [online]. Dostupné na: <<http://www.oscepa.org/about-osce-pa>>, overené 29.01.2020.

Činnosť MPÚ je štruktúrovaná do pôsobenia **štyroch základných orgánov**:

- Zhromaždenie MPÚ,
- Riadiaca rada MPÚ,
- Výkonný výbor MPÚ a
- Sekretariát.

Riadiaca rada MPÚ zodpovedá za vytvorenie koncepcnej línie fungovania MPÚ, pričom v praxi predovšetkým zostavuje ročné programy a rozpočet; zodpovedá za prijímanie a zrušenie členstva riadnych a asociovaných členov; určuje počet a mandát stálych výborov MPÚ, ad hoc výborov, pracovných skupín a špecializovaných stretnutí. Riadiaca rada MPÚ **pozostáva z troch zástupcov z každého členského parlamentu, pričom musia byť zastúpené obe pohlavia**. Predseda MPÚ je *ex officio* členom a zároveň aj predsedom Riadiacej rady.

Sedemnástčlenný **Výkonný výbor MPÚ** zodpovedá za administratívno-koordinačné úlohy. Pätnásť členov Výkonného výboru MPÚ je volených Riadiacou radou MPÚ na funkčné obdobie 4 rokov. Predseda MPÚ a predsedníčka Koordinačného výboru žien poslankýň sú *ex officio* členmi Výkonného výboru MPÚ.

Sekretariát MPÚ je zodpovedný za plnenie programu činnosti MPÚ v súlade s prijatými rozhodnutiami jej štatutárnych orgánov. Sídлом Sekretariátu je Ženeva. Úradným jazykom je angličtina a francúzština.

Zhromaždenie MPÚ (predtým známe ako Medziparlamentná konferencia) je hlavným štatutárnym orgánom, ktorý sprostredkúva dialóg o aktuálnych medzinárodnopolitických otázkach. Pre zúčastnených poslancov vytvára platformu pre analýzu a riešenie medzinárodných problémov. Väčšina členov Zhromaždenia MPÚ je začlenená do niektorej zo **šiestich geopolitických skupín** (Africká skupina; Arabská skupina; Ázijsko-pacifická skupina; Euro-ázijská skupina; Latinskoamerická a karibská skupina a Skupina 12 plus). **Slovenská republika je súčasťou Skupiny 12 plus.**

Zhromaždenie MPÚ sa stretáva **dvakrát ročne** (tzv. jarné a jesenné zasadnutie). Na jarnom zasadnutí Zhromaždenia MPÚ je organizované stretnutie žien poslankýň, ktorého sa zúčastňujú všetky poslankyne zvolené do stálych delegácií členských štátov MPÚ. Stále výbory asistujú Zhromaždeniu MPÚ pri jeho práci. Ich mandát a zloženie je v právomoci Riadiacej rady MPÚ. Národné delegácie sú zastúpené v každom stálom výbore MPÚ jedným členom a jedným náhradníkom.

V súčasnosti sú ustanovené tieto **štyri stále výbory**:

- Výbor pre mier a medzinárodnú bezpečnosť;
- Výbor pre udržateľný rozvoj, financie a obchod;
- Výbor pre demokraciu a ľudské práva;
- Výbor pre záležitosti Organizácie spojených národov.⁴²⁰

V rámci národnej rady je vytvorená **Slovenská skupina Medziparlamentnej únie**. Poslanci sa stávajú členmi Slovenskej skupiny MPÚ získaním poslaneckého mandátu. Činnosť Slovenskej skupiny MPÚ je štruktúrovaná do práce Valného zhromaždenia a Výkonného výboru. **Valné zhromaždenie pozostáva zo všetkých poslancov národnej rady**. Výkonný výbor riadi činnosť Slovenskej skupiny MPÚ, pričom je volený v rámci každého volebného obdobia.

Stála delegácia národnej rady v MPÚ je kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v MPÚ schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Delegácia národnej rady v MPÚ **je zložená z jedného poslanca za každý poslanecký klub národnej rady (z toho minimálne jedna žena) a predsedu Slovenskej skupiny MPÚ (tradične predseda národnej rady)**. Funkciu tajomníka delegácie vykonáva zamestnanec Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady.

V rámci Slovenskej skupiny MPÚ sa zriaďujú **dvojstranné (bilaterálne) skupiny priateľstva národnej rady**, ktorých cieľom je nadväzovanie osobných kontaktov s členmi parlamentov iných štátov alebo skupín štátov a prehlbovanie poznatkov o týchto krajinách v politickej, hospodárskej a kultúrnej oblasti. Predsedov skupín priateľstva volí Valné zhromaždenie Slovenskej skupiny MPÚ t.j. národná rada. Predseda skupiny priateľstva riadi jej činnosť, zvoláva podľa potreby jej schôdze a podáva Valnému zhromaždeniu Slovenskej skupiny MPÚ výročnú správu o činnosti príslušnej skupiny priateľstva. Členovia každej skupiny priateľstva si volia zo svojho stredy podpredsedu. Členovia skupín priateľstva sa zúčastňujú bilaterálnych stretnutí pri návštevách zahraničných delegácií a pri pracovných cestách predstaviteľov národnej rady v zahraničí.

Dvojstranné skupiny priateľstva sa vytvárajú so všetkými členskými štátmi MPÚ, pričom interne sa zlučujú do regionálnych skupín, ktoré však voči zahraničiu vystupujú jednotlivo. Každý poslanec národnej rady sa môže prihlásiť do ľubovoľného počtu regionálnych skupín priateľstva. Doplňovať členstvo

⁴²⁰ *Inter-parliamentary Union. Statutes of the Inter-parliamentary Union. [online]. Dostupné na: <<http://www.ipu.org/strct-e/statutes-new.htm#I>>, overené 29.01.2020.*

v skupinách možno do 1 mesiaca od ustanovujúcej schôdze Slovenskej skupiny MPÚ v novom volebnom období a v dni konania Valných zhromaždení Slovenskej skupiny MPÚ.

Členstvo poslancov národnej rady v Slovenskej skupine MPÚ je bezplatné, **o prípadných príspevkoch členov dvojstranných skupín priateľstva rozhoduje Valné zhromaždenie Slovenskej skupiny MPÚ na návrh Výkonného výboru.**

Parlamentné zhromaždenie Severoatlantickej aliancie

Severoatlantická aliancia (ďalej len „NATO“) je medzivládna vojenská aliancia orientovaná predovšetkým na vzájomnú obranu členských štátov. NATO bolo **založené v roku 1949 vo Washingtone**. Z pasívnej obrannej pozície na aktívnejšiu pozíciu hájenia záujmov členských štátov posunula vymedzenie organizácie najmä strategická koncepcia NATO prijatá na washingtonskom summite v apríli 1999. Najdiskutovanejšími sa stali predovšetkým tie časti stratégie umožňujúce neobránné vojenské akcie NATO bez predchádzajúceho mandátu Bezpečnostnej rady Organizácie spojených národov. Najaktuálnejšia koncepcná zmena politiky NATO stratégia ***Aktívna angažovanosť, moderná obrana*** prijatá vedúcimi predstaviteľmi členských štátov v Lisabone v novembri 2010 vyjadruje snahu zefektívnenia obranných cieľov NATO voči novým bezpečnostným rizikám (vrátane kybernetických útokov) s presunom ťažiska na globálne stabilizačné tendencie NATO. **Koncepcia tak upevňuje pozíciu NATO ako globálneho stabilizačného elementu.** Medzi prioritné úlohy stanovuje stratégia okrem dosiaľ zaužívaného krízového manažmentu a kolektívnej bezpečnosti aj relatívne novú úlohu kooperatívnej bezpečnosti, čím je umožnené ovplyvňovať politický vývoj mimo hraníc NATO. Koncepcia potvrdzuje, že pokiaľ budú v „neuroatlantickom“ svete existovať jadrové zbrane, zostane aj NATO jadrovou alianciou. V súčasnosti má aliancia **29 členov**. Sídлом riaditeľstva organizácie je Brusel.⁴²¹

Parlamentné zhromaždenie NATO (ďalej len „PZ NATO“) predstavuje medziparlamentnú platformu zloženú zo zákonodarcov z členských krajín NATO, rovnako ako aj z reprezentantov 14 pridružených členských štátov. PZ NATO poskytuje priestor pre medzinárodný parlamentný dialóg o bezpečnostných, politických a ekonomických záležitostiach. **Primárnym cieľom PZ NATO je podporovať vzájomné porozumenie medzi v ňom zastúpenými poslancami ohľadom kľúčových bezpečnostných výziev,** ktorým čelí transatlantické partnerstvo. Práca PZ NATO má za cieľ prispieť ku konsenzu na pôde celej organizácie a posilniť tak transatlantické väzby a transparentnosť politik NATO.

⁴²¹ NATO. What is NATO?. [online]. Dostupné na: <<http://www.nato.int/nato-welcome/index.html>>, overené 29.01.2020.

Aktuálne sa PZ NATO v dlhodobom horizonte sústreďí aj na zvýšenie spolupráce s krajinami, ktoré uprednostňujú spoluprácu pred členstvom, vrátane tých na Kaukaze a v stredomorskom regióne.

V Severoatlantickej zmluve z roku 1949 sa nepredpokladalo zriadenie parlamentného zhromaždenia, ale presadil sa názor, že by bolo užitočné vytvoriť parlamentné grémium, ktoré bude podporovať NATO v jeho činnosti ako poradný a koordinačný orgán. V tomto zmysle majú **rozhodnutia PZ NATO charakter odporúčaní aj pre vlády a parlamenty členských krajín.**

Z členských štátov NATO tvorí PZ NATO **266 delegátov**. Počet členov národnej delegácie závisí od veľkosti populácie príslušnej krajiny. Okrem toho každá krajina môže vymenovať rovnaký počet náhradníkov, ktorí sa síce môžu zúčastňovať zasadnutí PZ NATO, ale nemajú hlasovacie právo, pokiaľ je prítomný riadny člen. Popri riadnych členoch sa zasadnutí majú právo zúčastniť aj zástupcovia z 12 štátov, ktorým bol v NATO udelený štatút pridruženého člena a rovnako aj reprezentanti 4 štátov so štatútom regionálneho stredomorského partnera, predstavitelia 8 štátov so statusom parlamentného pozorovateľa, delegácia Európskeho parlamentu a zástupcovia niektorých medziparlamentných zhromaždení napr. dvaja delegáti za Parlamentné zhromaždenie Rady Európy.

V prípade národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PZ NATO schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. **Delegácia národnej rady v PZ NATO je zložená z piatich členov a piatich náhradníkov.** Funkciu tajomníka delegácie vykonáva zamestnanec Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady.

PZ NATO sa od svojho vzniku **schádza dvakrát ročne na plenárnom zasadnutí na jar a na jeseň** (výročné zasadnutie). Zasadnutia sa konajú striedavo v niektorej z členských krajín. Jarné zasadnutie Parlamentného zhromaždenia NATO v roku 2019 sa uskutočnilo v Bratislave pri príležitosti 15. výročia vstupu Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie a 70. výročia samotného vzniku NATO.

Práca PZ NATO je štruktúrovaná do **piatich výborov**, ktorých pôsobnosť je zostavená podľa hlavných bezpečnostných a politických výziev NATO.

V uvedenom kontexte je aktuálne vytvorených týchto päť výborov:

- Politický výbor
- Výbor pre obranu a bezpečnosť
- Ekonomický a bezpečnostný výbor

- Výbor pre vedu a technológie
- Výbor pre civilnú dimenziu bezpečnosti

PZ NATO **riadi predsedníctvo zložené z predsedu, piatich podpredsedov a pokladníka**. Predsedu a podpredsedov volia delegáti na nasledujúci rok na výročnom plenárnom zasadnutí (na jeseň) a pokladníka každý druhý rok.

Prípravu plenárnych zasadnutí, plánovanie termínov aktivít, zriaďovanie podvýborov, posudzovanie návrhu rozpočtu, dohľad nad financovaním PZ NATO a ďalšie súvisiace kompetencie má v gescii **Stály výbor** PZ NATO zložený z jedného zástupcu z každého členského štátu menovaného príslušnou národnou delegáciou. Členovia predsedníctva a predsedovia výborov PZ NATO sú *ex officio* zastúpení v Stálom výbore.

Medzinárodný sekretariát PZ NATO pod vedením generálneho tajomníka PZ NATO plní dve základné funkcie. Na jednej strane vykonáva študijnú činnosť a vypracováva rešerše, o ktoré sa opierajú členovia výborov pri riešení nastolených otázok, a na strane druhej zodpovedá za prípravu a organizáciu jarných a výročných (jesenných) zasadnutí, stretnutí výborov a podvýborov a ostatné aktivity PZ NATO.

Sídlom PZ NATO je Brusel, úradným jazykom je angličtina a francúzština. Financovanie PZ NATO sa uskutočňuje z príspevkov parlamentov a z každoročného príspevku od NATO. Pre stanovenie výšky príspevku platia tie isté kritéria ako pre civilný rozpočet NATO. Národné delegácie sú zodpovedné za financovanie participácie svojich členov na aktivitách PZ NATO samostatne.⁴²²

Stredoeurópska iniciatíva

Stredoeurópska iniciatíva (ďalej len „SEI“) predstavuje regionálne medzivládne fórum orientované na podporu európskej integrácie cestou spolupráce medzi členskými štátmi SEI, Európskou úniou, zainteresovanými verejnými inštitúciami, tretím sektorom a regionálnymi a medzinárodnými organizáciami. SEI kombinuje prvky multilaterálnej diplomacie a projektového manažmentu (jednak ako donor, jednak ako príjemca) za účelom vyrovnávania rozdielov medzi európskymi makroregiónmi. Od svojho založenia v roku 1989 sa SEI usiluje o politický a sociálnoekonomický rozvoj v regióne stredovýchodnej a juhovýchodnej Európy. Za týmto účelom sa SEI zameriava na posilňovanie kapacít v štátoch mimo EÚ s cieľom upevniť ich inštitucionálne a sociálnoekonomické zázemie a tak ich priblížiť EÚ. Politický dialóg smeruje

⁴²² NATO Parliamentary Assembly. About us. [online]. Dostupné na: < <https://www.nato-pa.int/about-us> >, overené 05.02.2020.

k podpore rozvoja ľudských zdrojov budovaním kapacít a zdieľaním know-how. Inak povedané, cieľom SEI je podpora ekonomickej a kultúrnej spolupráce medzi členskými krajinami, podpora štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii a posilnenie transformačného procesu v tranzitívnych krajinách.

SEI združuje 17 štátov stredovýchodnej a juhovýchodnej Európy: Albánsku republiku, Bieloruskú republiku, Bosnu a Hercegovinu, Bulharskú republiku, Českú republiku, Čiernu Horu, Chorvátsku republiku, Maďarsko, Moldavskú republiku, Poľskú republiku, Rumunsko, Severomacedónsku republiku, Slovenskú republiku, Slovinskú republiku, Srbskú republiku, Taliansku republiku a Ukrajinu.⁴²³ Rakúsko v roku 2018 vystúpilo zo SEI.

Práca SEI je založená na trojpilierovej štruktúre – parlamentná dimenzia, vládna dimenzia a obchodná dimenzia. Primárnym **cieľom parlamentnej dimenzie SEI** je prispieť k naplneniu cieľov SEI cestou spolupráce s vládou a ostatnými zainteresovanými stranami. Parlamentná dimenzia SEI sa v tejto súvislosti zameriava na vytvorenie a stabilizáciu partnerských štruktúr založených na princípoch demokracie a právneho štátu, prostredníctvom ktorých má úmysel prehlbovať európsku integráciu. Popritom je ústredným cieľom parlamentnej dimenzie SEI aj podpora sociálnoekonomického rozvoja v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja.

Členstvo v parlamentnej dimenzii SEI je vyhradené pre zástupcov národných parlamentov členských štátov SEI zvolených do národných parlamentov v demokratických voľbách. Počet členov národných delegácií je odvodený od veľkosti populácie príslušnej členskej krajiny, pričom najnižší počet členov je stanovený na troch.

V prípade národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v parlamentnej dimenzii SEI schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. **Delegácia národnej rady v parlamentnej dimenzii SEI** je zložená **z piatich poslancov**. Funkciu tajomníka delegácie vykonáva zamestnanec Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady.

Parlamentná dimenzia SEI pozostáva **z piatich základných orgánov:**

- Parlamentné zhromaždenie;

⁴²³ Central European Initiative. Member states. [online]. Dostupné na: <<https://www.cei.int/member-states>>, overené 05.02.2020.

- Parlamentný výbor;
- Stály výbor;
- tri všeobecné výbory (výbor pre politické a vnútorné záležitosti, výbor pre hospodárske záležitosti, výbor pre kultúrne záležitosti)
- podvýbor pre vzťahy s medzinárodnými a regionálnymi parlamentnými organizáciami.

Parlamentné zhromaždenie zasadá **najmenej raz ročne na jeseň** v členskom štáte, ktorý v príslušnom kalendárnom roku predsedá SEI. Predsedníctvo SEI trvá jeden rok a rotuje medzi členmi podľa abecedného poradia anglických názvov členských štátov. Predsedom parlamentnej dimenzie SEI sa stáva predseda národnej delegácie z členskej krajiny predsedajúcej SEI v danom kalendárnom roku. Parlamentný výbor zasadá najmenej raz ročne na jar v aktuálne predsedajúcom členskom štáte SEI. Každá národná delegácia posielala na rokovanie Parlamentného výboru dvoch svojich členov, pričom jedno miesto z uvedených dvoch by malo byť tradične vyhradené pre predsedu národnej delegácie. V Stálom výbore sú zastúpení: predseda parlamentnej dimenzie SEI, podpredsedovia parlamentnej dimenzie SEI, predsedovia výborov a predsedovia národných delegácií. Podpredsedami parlamentnej dimenzie SEI sa stávajú predsedovia národných delegácií z predchádzajúcej a nasledujúcej predsedníckej krajiny.⁴²⁴

Parlamentné zhromaždenie Únie pre Stredomorie

Únia pre Stredomorie (ďalej len „UfM“) podporuje ekonomickú integráciu a implementáciu demokratických reforiem **v 15 štátoch v južnom Stredomorí, severnej Afrike a na Blízkom východe, susediacich s južnou a juhovýchodnou časťou EÚ.** Zmluvy o spolupráci, známe ako tzv. Barcelonský proces a následne Euro-stredomorské partnerstvo, boli obnovené v roku 2008 vo forme UfM. Opätovné zahájenie spolupráce v regióne je zamerané na konkrétnejšie a viditeľnejšie projekty so skutočným dosahom na miestnych obyvateľov. **Projekty sa týkajú prioritných oblastí ako je najmä rozvoj obchodu, doprava a rozvoj miest, životné prostredie, vodné hospodárstvo, energetika, školstvo, výskum a sociálne veci.** V uvedenej súvislosti sa činnosť UfM aktuálne sústreďuje na zníženie znečistenia Stredozemného mora, vrátane pobrežných a chránených morských oblastí; vytvorenie námorných a pozemných ciest spájajúcich prístavy; zlepšenie železničného spojenia za účelom uľahčenia pohybu osôb a tovaru; budovanie spoločnej civilnej ochrany s cieľom prevencie a pripravenosti na prírodné a človekom spôsobené katastrofy; koncipovanie plánu

⁴²⁴ Central European Initiative. Parliamentary Dimension. [online]. Dostupné na: <<http://www.cei.int/content/parliamentary-dimension>>, overené 29.01.2020.

stredomorskej solárnej energie skúmajúc možnosti rozvoja alternatívnych zdrojov energie v regióne a pod.

Popri 28 členských štátoch EÚ je členom UfM 15 štátov južného Stredomoria, Afriky a Blízkeho východu (Albánska republika, Alžírka demokratická ľudová republika, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Egyptská arabská republika, Izraelský štát, Jordánske hášimovské kráľovstvo, Libanonská republika, Marocké kráľovstvo, Mauritánska islamská republika, Monacké kniežatstvo, Palestínsky štát, Sýrska arabská republika, Tuniská republika a Turecká republika).⁴²⁵

Parlamentné zhromaždenie Únie pre Stredomorie (ďalej len „PA-UfM“) predstavuje parlamentný rozmer tzv. barcelonského procesu. Ťažiskom jeho práce je teda rozvíjať spoluprácu medzi členskými štátmi EÚ a štátmi východného a južného Stredomoria v politickej, ekonomickej a kultúrnej rovine s primárnym cieľom podporovať stabilitu a bezpečnosť v regióne. PA-UfM **má 280 členov pozostávajúc zo 148 zástupcov z partnerských krajín** (t.j. 130 delegátov národných parlamentov z 10 zakladajúcich partnerov z oblasti Stredomoria, 10 reprezentantov parlamentu Mauritánskej islamskej republiky a 8 zástupcov parlamentov z partnerských štátov) **a 132 reprezentantov z členských štátov EÚ a zástupcov Európskeho parlamentu** (t.j. 83 zástupcov národných parlamentov členských štátov EÚ a 49 delegátov Európskeho parlamentu). PA-UfM zasadá raz ročne, pričom jeho rozhodnutia a stanoviská nie sú právne záväzné. Spolupráca v rámci PA-UfM sa okrem uvedeného plenárneho zasadnutia uskutočňuje aj v rámci piatich výborov, ktoré rokujú najviac štyrikrát ročne.

V rámci PA-UfM pôsobí **päť výborov**:

- Výbor pre politické otázky, bezpečnosť a ľudské práva,
- Výbor pre hospodárske a finančné záležitosti, sociálne veci a vzdelávanie,
- Výbor pre zlepšovanie kvality života, výmenu medzi občianskymi spoločnosťami a kultúru,
- Výbor pre práva žien v štátoch európskeho Stredomoria,
- Výbor pre energetiku, životné prostredie a vodné hospodárstvo.

Prácu PA-UfM koordinuje **predsedníctvo** zložené z dvoch členov menovaných parlamentmi partnerských krajín z oblasti Stredomoria, jedného zástupcu národných parlamentov členských štátov EÚ a jedného reprezentanta

⁴²⁵ Union for the Mediterranean. About us. [online]. Dostupné na: <<http://ufmsecretariat.org/who-we-are/>>, overené 29.01.2020.

menovaného Európskym parlamentom. PA-UfM predsedá jeden z členov predsedníctva, a to na základe princípu rotácie počas obdobia jedného roka.

Oficiálnymi jazykmi PA-UfM sú oficiálne jazyky EÚ, arabský, hebrejský a turecký jazyk. Pracovnými jazykmi PA-UfM sú francúzsky, anglický a arabský jazyk.⁴²⁶

V prípade národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PA-UfM schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. **Delegácia národnej rady v PA-UfM** je zložená z **troch poslancov**. Funkciu tajomníka delegácie vykonáva zamestnanec Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady.

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

Korene Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“) siahajú do obdobia po skončení druhej svetovej vojny, keď bola založená Organizácia pre európsku hospodársku spoluprácu slúžiaca ako administratívno-koordinačný aparát Marshallovho plánu. Jednotlivé zainteresované štáty si postupne začali uvedomovať vzájomnú ekonomickú prepojenosť. Úspech tejto spolupráce vyústil do pristúpenia Spojených štátov amerických a Kanady k Organizácii pre európsku hospodársku spoluprácu prostredníctvom **dohovoru o založení OECD podpísaného 14. decembra 1960**. Predmetný dohovor nadobudol platnosť 30. septembra 1961, a teda tento dátum možno považovať za oficiálny deň vzniku OECD.

V súčasnosti má OECD 36 členských štátov. Patrí medzi ne mnoho z najvyspelejších ekonomík sveta, ale aj rozvíjajúce sa štáty ako Spojené štáty mexické, Čilská republika a Turecká republika. OECD taktiež úzko spolupracuje s novými svetovými hráčmi ako Čínska ľudová republika, Indická republika a Brazílska federatívna republika a rozvíjajúcimi sa ekonomikami v Afrike, Ázii, Latinskej Amerike, Karibiku a taktiež kooperuje s Európskou komisiou, všetkými členskými štátmi EÚ a ďalšími takmer 70 štátmi. Slovenská republika vstúpila do OECD v roku 2000.

OECD je medzinárodná organizácia združujúca ekonomicky najrozvinutejšie štáty sveta a štáty s rozvíjajúcimi sa ekonomikami s cieľom podporovať ekonomický rozvoj a stabilizovať medzinárodné finančné trhy.

⁴²⁶ Parliamentary Assembly of the Union for Mediterranean. Rules of Procedure of the Parliamentary Assembly of the Union for Mediterranean. [online]. Dostupné na: <<https://paufm.org/rules-and-procedures/>>, overené 05.02.2020.

OECD koordinuje ekonomickú a sociálnu spoluprácu členských štátov, sprostredkúva nové investície a presadzuje liberalizáciu medzinárodného obchodu. OECD vytvára platformu, v rámci ktorej si vlády členských štátov môžu vymieňať skúsenosti a hľadať riešenia aktuálnych hospodárskych a finančných problémov. Práca OECD je založená na kontinuálnom monitorovaní udalostí v členských štátoch OECD, ale aj mimo nich, pričom zahŕňa pravidelné projekcie ekonomického vývoja v krátkodobom a strednodobom horizonte. **Sekretariát OECD zbiera a analyzuje jednotlivé dáta z členských štátov.** Následne je analýza predmetných dát diskutovaná vo výboroch, pričom na základe výsledku rokovania vo výboroch Rada OECD prijme odporúčania pre jednotlivé členské štáty. Implementácia odporúčaní Rady OECD je sledovaná v rámci multilaterálneho dohľadu ostatných členských štátov. Ústredným prostriedkom pre šírenie know-how sú **pravidelne vydávané publikácie** (výhlady, ročné prehľady a porovnávacie štatistiky).

OECD je financovaná prostredníctvom ročných príspevkov od členských štátov vypočítaných v závislosti od veľkosti ekonomiky príslušného členského štátu. Veľkosť rozpočtu a spôsob jeho distribúcie sú dohodnuté členskými štátmi na dvojročnej báze. Popri povinných platbách majú členské štáty možnosť dobrovoľne finančne podporiť aj jednotlivé programy OECD.⁴²⁷

Pre zástupcov národných parlamentov členských štátov OECD organizuje trikrát ročne parlamentné semináre zamerané na aktuálne ekonomicko-politické otázky, napr. na problematiku udržateľného hospodárskeho rastu, otázky klimatických zmien, oblasť spravovania štátu s dôrazom na úlohu a postavenie parlamentov a pod.

Delegácia národnej rady v OECD je kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v OECD schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. **Delegácia národnej rady v OECD je zložená z troch členov a troch náhradníkov.** Funkciu tajomníka delegácie vykonáva pracovník Odboru zahraničných vzťahov a protokolu kancelárie národnej rady. Rokovacími jazykmi parlamentných seminárov OECD sú anglický a francúzsky jazyk.

Parlamentné zhromaždenie Čiernomorskej hospodárskej spolupráce

Čiernomorská hospodárska spolupráca bola vytvorená v dôsledku spoločensko-politických zmien koncom 80-tych rokov 20. storočia, keď sa národy

⁴²⁷ OECD. About. [online]. Dostupné na: <<http://www.oecd.org/about/>>, overené 29.01.2020.

čiernomorskej oblasti znovu objavili na svetovej politickej scéne. Využívajúc spoločného menovateľa, akým sú zemepisná blízkosť a spoločné kultúrne a historické dedičstvo, krajiny tohto regiónu urýchlene nadviazali vzájomné bilaterálne a multilaterálne vzťahy. Po formálnej rovine bola Čiernomorská hospodárska spolupráca **ustanovená na základe spoločného vyhlásenia zainteresovaných štátov podpísaného v Istanbule v júni 1992 s cieľom posilnenia hospodárskej, obchodnej, sociálnej, kultúrnej a politickej kooperácie v regióne. Parlamentné zhromaždenie Čiernomorskej hospodárskej spolupráce bolo založené o osem mesiacov neskôr, vo februári 1993.**

Parlamentné zhromaždenie Čiernomorskej hospodárskej spolupráce (ďalej len „PABSEC“) predstavuje **konzultatívny orgán** Čiernomorskej hospodárskej spolupráce vytvorený za účelom zjednotenia úsilia národných parlamentov regiónu pri sledovaní cieľov spolupráce. V uvedenom kontexte PABSEC poskytuje právny základ pre hospodársku, obchodnú, sociálnu, kultúrnu a politickú kooperáciu medzi členskými štátmi; schvaľuje právne akty nevyhnutné na implementáciu rozhodnutí vzniknúcich zo spoločných zasadnutí exekutívnych zložiek moci; poskytuje pomoc národným štátom pri posilňovaní demokracie; zabezpečuje osvetu ohľadom činnosti, cieľov a hodnôt organizácie a v neposlednom rade aktívne prispieva k spolupráci s ostatnými medzinárodnými organizáciami.

Riadnym členstvom v PABSEC disponuje v súčasnosti 12 členských štátov (Albánska republika, Arménska republika, Azerbajdžanská republika, Bulharská republika, Gruzínsko, Helénska republika, Moldavská republika, Rumunsko, Ruská federácia, Srbská republika, Turecká republika a Ukrajina). **Slovenskej republike bol v roku 2000 udelený štatút pozorovateľa.** PABSEC sa **stretáva dvakrát ročne na riadnom plenárnom zasadnutí** (jarné a jesenné zasadnutie), pričom zasadá v aktuálne predsedajúcom členskom štáte. Výkon funkcie predsedníctva trvá šesť mesiacov. Zasadnutia PABSEC sú verejné, pokiaľ zhromaždenie nerozhodne inak.

Pracovnými jazykmi PABSEC sú anglický, francúzsky, ruský a turecký jazyk a oficiálne dokumenty a korešpondencia sú vedené v anglickom jazyku.⁴²⁸

Delegácia národnej rady v PABSEC pozostáva z jedného člena, nakoľko Slovenskej republike bol v rámci PABSEC udelený **štatút pozorovateľa.**

⁴²⁸ PABSEC. Introduction. [online]. Dostupné na: <<http://www.pabsec.org/page.asp?id=1&hl=en>>, overené 05.02.2020.

8. ČASŤ

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

8.1 Úlohy Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky

Kancelária Národnej rady SR je štátna rozpočtová organizácia. Plní odborné, organizačné a technické úlohy spojené so zabezpečovaním činnosti národnej rady, jej výborov, osobitných kontrolných výborov a komisií vrátane parlamentnej dokumentácie a tlačovej služby. Kancelária taktiež plní úlohy spojené s činnosťou Parlamentnej rady Slovenskej republiky. Na zabezpečenie činnosti národnej rady v záležitostiach Európskej únie Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky môže zriaďovať pracoviská v zahraničí.⁴²⁹

Kancelária plní aj úlohy, ktoré pre ňu vyplývajú z iných právnych predpisov, najmä v pracovnoprávných vzťahoch, správe a ochrane majetku štátu, používaní prostriedkov štátneho rozpočtu, ako správca rozpočtovej kapitoly.⁴³⁰ Pre poslancov zabezpečuje administratívno-technické podmienky v rozsahu ustanovenom v rokovacom poriadku a v ďalších zákonoch. Taktiež zabezpečuje úlohy súvisiace s osobnou agendou poslancov národnej rady.

Kancelária národnej rady odborne, organizačne a technicky zabezpečuje priebeh rokovaní národnej rady a jej výborov a plní úlohy spojené so zabezpečením kontroly plnenia prijatých uznesení a opatrení. Pripravuje aj odborné podklady, informácie, rozborov a návrhy súvisiace s činnosťou národnej rady a jej výborov. Vede tiež evidenciu občianskych iniciatív, petícií a sťažností doručených národnej rade, jej výborom a funkcionárom. Ďalej zabezpečuje publicitu o činnosti národnej rady a jej výborov, dokumentáciu a archiváciu parlamentných materiálov a písomností. Zabezpečuje tiež vzdelávacie aktivity pre poslancov a zamestnancov kancelárie národnej rady, vytvára finančné, materiálno-technické, prevádzkové, elektronické a informačné podmienky na činnosť národnej rady a jej výborov a zabezpečuje služby s tým spojené. Kancelária národnej rady zabezpečuje aj činnosti súvisiace so zahraničnými vzťahmi národnej rady, jej funkcionárov a výborov.

⁴²⁹ § 143 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR

⁴³⁰ § 143 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR

Kancelária národnej rady pri plnení úloh spolupracuje s Kanceláriou prezidenta SR, s Úradom vlády Slovenskej republiky, s ústrednými orgánmi štátnej správy a s ďalšími orgánmi štátnej správy Slovenskej republiky.

V súlade s rokovacím poriadkom môže kancelária vyžadovať od štátnych orgánov, iných orgánov a právnických osôb podklady, informácie a vysvetlenia, ktoré potrebuje na svoju činnosť národná rada a jej výbory.⁴³¹

Úlohy kancelárie plnia: štátni zamestnanci v štátnozamestnaneckom pomere k štátu podľa zákona o štátnej službe⁴³² v odboroch štátnej služby, určených služobným predpisom, zamestnanci pri výkone práce vo verejnom záujme podľa zákona o výkone práce vo verejnom záujme⁴³³ a Zákonníkom práce⁴³⁴. Poverení zamestnanci kancelárie sa môžu zúčastňovať na schôdzach národnej rady a jej výborov. Na schôdzach výborov môžu podávať stanoviská k prerokúvaným návrhom zákonov a iným materiálom. Sídлом kancelárie je Námestie Alexandra Dubčeka 1 v Bratislave.

8.2 Vedúci Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky

Vedúci kancelárie národnej rady má práva a povinnosti vedúceho organizácie a vykonáva svoju funkciu v rozsahu vymedzenom právnymi predpismi; rozhoduje v súlade s nimi ako aj v súlade s uzneseniami národnej rady a s rozhodnutiami predsedu národnej rady. Vedúci kancelárie národnej rady je štatutárnym orgánom kancelárie, ktorú riadi a organizuje jej činnosť, koordinuje prácu jej útvarov a za jej činnosť priamo zodpovedá predsedovi národnej rady, ktorý ho do funkcie vymenúva a z funkcie odvoláva.⁴³⁵ Predseda národnej rady určuje tiež vedúcemu kancelárie národnej rady plat, paušálnu náhradu výdavkov spojených s výkonom funkcie a ďalšie náležitosti.⁴³⁶

Vedúci kancelárie národnej rady je generálnym tajomníkom v služobnom úrade, ktorým je kancelária národnej rady, pričom je služobne najvyšším vedúcim zamestnancom voči zamestnancom v kancelárii. Má právo byť prítomný na verejných aj neverejných schôdzach národnej rady a na verejných aj neverejných schôdzach výborov.⁴³⁷ V súlade so zákonom o rokovacom poriadku vydáva a mení organizačný poriadok, registratúrny poriadok a ďalšie vnútorné predpisy kancelárie. Taktiež schvaľuje opisy štátnozamestnaneckých miest a opisy miest pri výkone práce vo verejnom záujme.

⁴³¹ § 143 ods. 11 rokovacieho poriadku NR SR

⁴³² Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴³³ Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

⁴³⁴ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

⁴³⁵ § 143 ods. 5 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴³⁶ § 143 ods. 8 rokovacieho poriadku NR SR.

⁴³⁷ § 143 ods. 6 rokovacieho poriadku NR SR.

Vedúci kancelárie národnej rady uzatvára so štátnymi zamestnancami služobnú zmluvu a vystupuje v štátnozamestnaneckých vzťahoch v mene kancelárie. Taktiež vystupuje v mene kancelárie v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov kancelárie, u ktorých sa postupuje podľa Zákonníka práce, zákona o výkone práce vo verejnom záujme a zákona o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone prác vo verejnom záujme. Podľa zákona o rokovacom poriadku a zákona o štátnej službe určí písomným rozhodnutím svojho zástupcu spomedzi štátnych zamestnancov, ktorý ho zastupuje v plnení jeho úloh v rozsahu určenom rozhodnutím.

8.3 Činnosť jednotlivých útvarov Kancelárie NR SR

Postavenie a úlohy kancelárie národnej rady, jej vnútorné organizačné členenie, systém a stupne riadenia, hlavné činnosti organizačných útvarov a ich súčinnosť upravuje podrobnejšie Organizačný poriadok Kancelárie NR SR.

Organizačný poriadok kancelárie je základným vnútroorganizačným predpisom a organizačnou normou kancelárie. V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravuje postavenie a úlohy kancelárie, jej vnútorné organizačné členenie, štruktúru, určuje koncepciu riadenia, systém a stupne riadenia, rozsah oprávnení a zodpovednosti vedúcich štátnych zamestnancov, ktorí vykonávajú funkciu v štátnozamestnaneckom pomere a vedúcich zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, hlavné činnosti jej organizačných útvarov a ich vzájomnú súčinnosť a spoluprácu.

Posledná úprava Organizačného poriadku Kancelárie NR SR je platná s účinnosťou od 1. februára 2020.

Zoznam organizačných útvarov Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky:

A. Špecializované organizačné útvary:

- 1. Kancelária predsedu NR SR**
- 2. Sekretariát podpredsedu NR SR**
- 3. Sekretariát podpredsedu NR SR**
- 4. Sekretariát podpredsedu NR SR**
- 5. Sekretariát podpredsedu NR SR**
- 6. Zamestnanci poslaneckých klubov**

B. Organizačné útvary:

- 1. Sekretariát vedúceho Kancelárie NR SR**
- 2. Referát vnútornej kontroly**
- 3. Referát vnútorného auditu**
- 4. Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou**
 - 4.1. Tlačové a informačné oddelenie
 - 4.2. Masmediálny referát
 - 4.3. Referát pre petície a sťažnosti
- 5. Osobný úrad**
- 6. Ekonomický odbor**
 - 6.1. Oddelenie rozpočtu, miezd a účtovníctva
 - 6.2. Oddelenie správy majetku
- 7. Odbor právnych služieb a verejného obstarávania**
 - 7.1. Oddelenie verejného obstarávania
- 8. Odbor obrany, bezpečnosti a ochrany**
 - 8.1. Oddelenie obrany, ochrany utajovaných skutočností a ochrany objektov
 - 8.1.1. Referát krízového manažmentu a civilnej ochrany
 - 8.1.2. Referát ochrany utajovaných skutočností a bezpečnostných systémov
 - 8.1.3. Referát strážnej a informačnej služby
 - 8.2. Oddelenie písomností
 - 8.2.1. Referát – podateľňa
 - 8.2.2. Referát administratívnej bezpečnosti, register utajovaných skutočností
- 9. Organizačný odbor**
 - 9.1. Referát schôdzí NR SR
 - 9.2. Referát pre styk s poslancami a dokumentácie zo schôdzí NR SR
- 10. Sekretariát Mandátového a imunitného výboru NR SR**
- 11. Sekretariát Výboru NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií**
- 12. Sekretariát Ústavnoprávneho výboru NR SR**
- 13. Sekretariát Výboru NR SR pre financie a rozpočet**
- 14. Sekretariát Výboru NR SR pre hospodárske záležitosti**
- 15. Sekretariát Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie**
- 16. Sekretariát Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj**
- 17. Sekretariát Výboru NR SR pre sociálne veci**
- 18. Sekretariát Výboru NR SR pre zdravotníctvo**
- 19. Sekretariát Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť**
- 20. Sekretariát Zahraničného výboru NR SR**
- 21. Sekretariát Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport**
- 22. Sekretariát Výboru NR SR pre kultúru a médiá**

- 23. Sekretariát Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny**
- 24. Sekretariát Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Slovenskej informačnej služby a Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Národného bezpečnostného úradu**
- 25. Sekretariát Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva**
- 26. Sekretariát Výboru NR SR na preskúmavanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu**
- 27. Odbor pre európske záležitosti**
- 28. Odbor legislatívy a aproximácie práva**
 - 28.1. Oddelenie legislatívy
 - 28.2. Oddelenie aproximácie práva
- 29. Odbor Parlamentný inštitút**
 - 29.1. Oddelenie Parlamentná knižnica
 - 29.2. Oddelenie Parlamentný archív
- 30. Odbor zahraničných vzťahov a protokolu**
 - 30.1. Oddelenie protokolu
 - 30.2. Oddelenie zahraničných vzťahov a medzi-parlamentnej spolupráce
 - 30.3. Referát ekonomickej, pasovej a vízovej agendy
- 31. Odbor informačných a komunikačných technológií**
 - 31.1. Oddelenie komunikačnej infraštruktúry, telekomunikačných služieb a medzinárodnej spolupráce
 - 31.2. Oddelenie informačných systémov, poskytovaných elektronických služieb a bezpečnosti informačno-komunikačných technológií
- 32. Odbor prevádzky a služieb**
 - 31.2. Oddelenie rozvoja a obnovy
 - 31.3. Oddelenie technicko-prevádzkových činností
 - 31.3.1. Referát materiálno-technického zásobovania
 - 31.3.2. Referát dopravy
 - 31.3.3. Referát reprografie
 - 32.4. Oddelenie stravovacích služieb
 - 32.5. Oddelenie správy hradu
 - 32.5.1. Referát údržby
 - 32.5.2. Referát služieb
- 33. Odbor účelových zariadení**
 - 33.1. Referát služieb technického rozvoja a údržby
 - 33.2. Referát prevádzky

Hlavné činnosti organizačných útvarov Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky:

Špecializované organizačné útvary:

Kancelária predsedu národnej rady

Kancelária predsedu národnej rady najmä odborne a organizačne zabezpečuje úlohy predsedu národnej rady, spojené s výkonom jeho ústavných funkcií a ďalšie úlohy podľa pokynov predsedu národnej rady. Na ten účel môže požadovať spoluprácu a poskytnutie podkladov od útvarov kancelárie.

Sekretariáty podpredsedov národnej rady

Sekretariáty podpredsedov národnej rady plnia najmä odborné a organizačné úlohy spojené s výkonom práv a povinností podpredsedov národnej rady v národnej rade a jej výboroch a ďalej plnia aj úlohy vyplývajúce z povinností podpredsedov národnej rady ako poslancov. Na tento účel môžu požadovať spoluprácu a poskytnutie podkladov od útvarov kancelárie.

Organizačné útvary:

1. Sekretariát vedúceho kancelárie

Sekretariát vedúceho kancelárie plní najmä odborné a organizačné úlohy spojené so zabezpečovaním právomocí vedúceho kancelárie. Z vecnej a organizačno-technickej stránky pripravuje porady, rokovania a stretnutia vedúceho kancelárie; vyhotovuje záznamy z týchto porád a rokovaní a vedie evidenciu o plnení úloh z nich vyplývajúcich; zabezpečuje príjem, evidenciu, spracovanie a uloženie písomností v súlade s registratúrnym poriadkom; odporúča spôsob ich vybavenia a vykonáva a kontroluje plnenie pokynov vedúceho kancelárie národnej rady na ich vybavenie.

2. Referát vnútornej kontroly

Referát vnútornej kontroly plní úlohy súvisiace s vykonávaním vnútornej kontroly v rámci kancelárie, ako orgánu štátnej správy. Referát vnútornej kontroly vykonáva v kancelárii najmä vnútornú kontrolnú činnosť, predovšetkým finančnú kontrolu na mieste v zmysle zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov na základe písomného poverenia vedúceho kancelárie.

3. Referát vnútorného auditu

Referát vnútorného auditu zabezpečuje výkon vnútorného auditu v kancelárii, ktorá je správcom kapitoly štátneho rozpočtu (vnútorným auditom sa rozumie súhrn nezávislých, objektívnych, overovacích, hodnotiacich, uisťovacích a konzultačných činností zameraných na zdokonaľovanie riadiacich a kontrolných procesov so zohľadnením medzinárodne uznávaných audítorských štandardov). Vnútorný audit pomáha kancelárii dosahovať jej ciele tým, že prináša systematický metodický prístup k hodnoteniu a zlepšovaniu efektívnosti riadenia rizík, riadiacich a kontrolných procesov a správy a riadenia kancelárie. Referát vnútorného auditu vykonáva vnútorný audit v organizačných útvaroch kancelárie v súlade so zákonom o finančnej kontrole a audite a medzinárodne uznávanými audítorskými štandardmi.

4. Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou

Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou zabezpečuje informovanosť verejnosti o činnosti národnej rady a jej výborov prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov (vrátane internetu) a plní úlohy, ktoré vyplývajú kancelárii zo zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, koncepčne a výkonne sa podieľa na budovaní vzťahov medzi národnou radou a verejnosťou. Odbor zabezpečuje aj vybavovanie celkovej agendy spojenej s prijímaním, prerokúvaním a vybavovaním petícií a sťažností adresovaných národnej rade, výborom a kancelárii, ako aj podnetov a podaní adresovaných kancelárii. Poskytuje súčinnosť pri vybavovaní podnetov a podaní adresovaných národnej rade, jej funkcionárom a výborom. Zabezpečuje denné informovanie z rokovaní schôdzí národnej rady prostredníctvom internetovej stránky. Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou je zodpovedný aj za organizáciu podujatí národnej rady v priestoroch hlavnej budovy národnej rady a taktiež podujatí, ktoré sa uskutočňujú vo výstavnom priestore Západnej terasy.

5. Osobný úrad

Úlohou osobného úradu je zabezpečovať plnenie úloh a povinností služobného úradu, ktorým je kancelária a ktoré služobnému úradu vyplývajú z ustanovení zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku národnej rady v znení neskorších predpisov a plniť úlohu osobného úradu pre vedúceho

kancelárie. V súčinnosti s vecne príslušnými útvarmi navrhuje vnútorné predpisy na zabezpečovanie uplatňovania právnych vzťahov pri vykonávaní štátnej služby, pri výkone práce vo verejnom záujme a personálnom riadení.

6. Ekonomický odbor

Ekonomický odbor plní odborné, organizačné a administratívne úlohy spojené s rozpočtovým hospodárením, s financovaním a správou majetku kancelárie. Zostavuje návrh rozpočtu kancelárie na príslušný rozpočtový rok. Zabezpečuje realizáciu príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu v systéme Štátnej pokladnice. Spracúva návrh záverečného účtu kancelárie a predkladá ho Ministerstvu financií SR a Výboru NR SR pre financie a rozpočet. Zabezpečuje a rieši koncepčné úlohy v oblasti mzdovej agendy.

7. Odbor právnych služieb a verejného obstarávania

Odbor právnych služieb a verejného obstarávania vypracováva návrhy zmlúv, podaní a iných právnych dokumentov, poskytuje odborné konzultácie právneho charakteru útvarom kancelárie pri vypracovaní návrhov a stanovísk, sleduje a aplikuje vo vymedzených právnych oblastiach zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a sleduje súlad vnútorných predpisov s nimi. Na základe poverenia vedúceho kancelárie a predsedu národnej rady zastupuje kanceláriu a národnú radu pred štátnymi orgánmi. Zabezpečuje agendu vymáhania pohľadávok štátu v správe kancelárie po lehote splatnosti postúpených ekonomickým odborom. Podieľa sa na zabezpečovaní verejného obstarávania v kancelárii.

8. Odbor obrany, bezpečnosti a ochrany

Odbor obrany, bezpečnosti a ochrany plní úlohy na úseku ochrany utajovaných skutočností v oblasti personálnej bezpečnosti, administratívnej bezpečnosti, fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti, bezpečnosti technických prostriedkov, priemyselnej bezpečnosti a šifrovej ochrany informácií; úlohy podateľne (príjem, evidenciu, distribúcia a odosielanie pošty, kuriérna služba); úlohy na úseku bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu; úlohy na úseku riadenia štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu; úlohy na úseku hospodárskej mobilizácie a civilnej ochrany obyvateľstva; úlohy, súvisiace s opatreniami na zabezpečenie ochrany, režimu pohybu osôb v budovách národnej rady a ich bezprostrednej blízkosti; úlohy pre zabezpečenie režimu pohybu a parkovania vozidiel v priestoroch objektov národnej rady.

9. Organizačný odbor

Organizačný odbor plní koncepčné, organizačné a koordinačné činnosti a administratívne úlohy pri príprave schôdzí národnej rady, ako aj úlohy spojené so zabezpečovaním činnosti národnej rady. Podieľa sa na tvorbe a realizácii štátnych záležitostí súvisiacich s uplatňovaním ústavného postavenia a právomocami národnej rady a jej predsedu. Napr. pripravuje podklady a vypracúva návrh programu schôdzí národnej rady a procedurálny priebeh na ich riadenie, vykonáva činnosti súvisiace s hodinou otázok a interpeláciami a plní široké spektrum činností súvisiacich s organizáciou schôdzí národnej rady.

10.– 26. Sekretariáty výborov národnej rady

Sekretariát výboru národnej rady (ďalej len „sekretariát výboru“) zabezpečuje koncepčnú, metodickú, koordinačnú a výkonnú činnosť výboru. V tejto súvislosti sa zúčastňuje na príprave návrhov zákonov a odporúčaní výboru vo veciach, ktoré patria do ich pôsobnosti a sleduje ich dodržiavanie v praxi. Zúčastňuje sa na príprave zásadných materiálov o otázkach právneho poriadku, hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky. Pripravuje koncepciu činnosti výboru na príslušné volebné obdobie, zabezpečuje jej uskutočňovanie, vrátane prezentácie činnosti výboru v Slovenskej republike a zahraničí. Sekretariát výboru riadi tajomník výboru.

27. Odbor pre európske záležitosti

Odbor pre európske záležitosti zabezpečuje koordinačné, odborné, koncepčné a výkonné úlohy súvisiace s plnením úloh národnej rady a sekretariátu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti, vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v EÚ a z ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach EÚ a z ďalších právnych predpisov. Odbor pre európske záležitosti plní aj úlohy sekretariátu Výboru NR SR pre európske záležitosti.

28. Odbor legislatívy a aproximácie práva

Odbor legislatívy a aproximácie práva plní odborné úlohy súvisiace s ústavodarnou a zákonodarnou činnosťou národnej rady. Posudzuje podané návrhy ústavných zákonov a zákonov, vypracováva k nim stanoviská a navrhuje odstránenie zistených nedostatkov z hľadiska súladu podaného návrhu zákona s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, s právom Európskej únie a stupňom zlučiteľnosti s ním a s Legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov. Pripravuje informáciu o splnení ustanovených formálno-právnych náležitostí

návrhu zákona podľa zákona o rokovacom poriadku a Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov ako podkladu pre vypracovanie návrhu rozhodnutia predsedu národnej rady o podanom návrhu zákona. Zúčastňuje sa rokovania o návrhoch zákonov a zákonov vrátených prezidentom Slovenskej republiky na schôdzach výborov a poskytuje stanoviská k legislatívnym problémom, ako aj k predloženým pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom a na požiadanie spolupracuje s tajomníkom výboru pri príprave uznesenia výboru k návrhu zákona a zákona vráteného prezidentom Slovenskej republiky. Na požiadanie poskytuje legislatívne konzultácie všetkým útvarom kancelárie národnej rady. Spracováva čistopisy zákonov schválených národnou radou a pripravuje a predkladá ich na podpis ústavným činiteľom.

29. Odbor Parlamentný inštitút

Odbor Parlamentný inštitút plní odborné analytické, vzdelávacie, informačné a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou národnej rady, jej výborov a poslancov.⁴³⁸ V rámci analytickej a výskumnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút pravidelne pripravuje: proaktívne materiály, pripravené z vlastnej iniciatívy odboru, zamerané na aktuálne témy, prerokúvané v NR SR a jej výboroch; odpovede na požiadavky funkcionárov, výborov a poslancov NR SR; odpovede na požiadavky od ostatných organizačných útvarov kancelárie; odpovede na požiadavky zahraničných parlamentov, dotazníky medzinárodných organizácií a ďalších inštitúcií. Z metodologického hľadiska ide o porovnávacie analýzy právnej úpravy určitej aktuálnej otázky vo vybraných štátoch; informácie resp. jednopripadové analýzy vybranej témy a stručné prehľady využívajúce aj informačnú grafiku. V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre (t. j. školenia) najmä pre novozvolených poslancov a ich asistentov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty (napr. pre krajiny Západného Balkánu), stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť podľa aktuálnych kapacitných možností odboru. Odbor aktívne udržiava kontakty so zahraničnými parlamentmi a spolupracuje aj s Európskym centrom pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD), v rámci ktorého na požiadanie odpovedá na otázky z parlamentov 54 členských štátov tejto internej databázy výmeny informácií a medziparlamentnej siete expertov.

Súčasťou Odboru Parlamentný inštitút sú dve oddelenia: Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

⁴³⁸ § 144 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR

Oddelenie Parlamentná knižnica ako špeciálna knižnica je knižnično-informačným pracoviskom národnej rady, ktorého poslaním je poskytovať knižničné, informačné, rešeršné a referenčné služby poslancom a zamestnancom, vybraným inštitúciám a používateľom. Plní najmä tieto úlohy: sústavne dopĺňa, aktualizuje a sprístupňuje profilovaný knižničný fond; zabezpečuje knižničnú, referenčnú a rešeršnú činnosť a buduje katalógy knižničných a informačných dokumentov. V informačnej sieti národnej rady sprístupňuje automatizovaný knižnično-informačný systém PROFILIB. Vykonáva činnosti súvisiace s prevádzkovaním Študovne dokumentov EÚ a práva, Spoločenskovednej študovne a Študovne periodickej literatúry. Pre poslancov a výbory národnej rady poskytuje špecializované referenčné služby podľa ich odborného zamerania a spracúva tematicky zamerané rešerše. Vydáva zoznamy prírastkov kníh, informačné listy a zoznam periodík. Zabezpečuje využívanie tezauru EUROVOC v kancelárii na indexovanie knižničných dokumentov a tlačí. Oddelenie Parlamentná knižnica aktívne spolupracuje aj na rôznych medzinárodných projektoch napr. na projekte kooperácie knižníc a výskumných centier krajín V 4 Plus (Slovensko, Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko).

Oddelenie Parlamentný archív zabezpečuje archiváciu všetkých materiálov a písomností, ktoré boli doručené národnej rade, jej výborom, osobitným kontrolným orgánom, predsedovi a podpredsedom národnej rady, ako aj písomnosti doručené a vybavované v pôsobnosti kancelárie; zabezpečuje činnosť registratúrneho strediska, plní úlohy vyplývajúce z registratúrneho poriadku, registratúrneho plánu kancelárie a vykonáva kontrolu jeho dodržiavania. Metodicky usmerňuje prácu s písomnosťami na všetkých úsekoch kancelárie. Sprístupňuje spracované materiály orgánom národnej rady, poslancom, zamestnancom a so súhlasom vedúceho kancelárie aj iným orgánom a inštitúciám na služobné účely. Oddelenie Parlamentný archív preberá, ukladá, eviduje a sprístupňuje projektovú dokumentáciu areálu Bratislavského hradu, účelových zariadení a budov patriacich kancelárii. Podieľa sa na vývoji a prevádzke digitálnej knižnice/archívu, dostupnej odbornej i laickej verejnosti na webovom sídle národnej rady.

30. Odbor zahraničných vzťahov a protokolu

Odbor zahraničných vzťahov a protokolu plní odborné, organizačné a informačné úlohy vyplývajúce zo zahraničných vzťahov národnej rady, jej výborov a kancelárie v oblasti multilaterálnej a bilaterálnej spolupráce, v oblasti stykovej činnosti s inštitúciami EÚ a s parlamentnými zhromaždeniami subjektov medzinárodného spoločenstva. Ďalej odbor plní odborné, organizačné a informačné úlohy vyplývajúce zo zahraničných vzťahov, z činnosti národnej rady vo vzťahu k zahraničným i domácim partnerom, jej výborov a kancelárie v oblasti štátneho a diplomatického protokolu, multilaterálnej a bilaterálnej

spolupráce, ako aj v oblasti spolupráce s inštitúciami Európskej únie a parlamentmi iných štátov (medziparlamentná spolupráca). V spolupráci s inými odbornými útvarmi národnej rady pripravuje návrhy protokolárnych podujatí Národnej rady, predkladá návrhy na ich realizáciu na porade vedúceho Kancelárie Národnej rady SR a následne zabezpečuje ich realizáciu; tiež v spolupráci s výbormi a odbornými útvarmi kancelárie zabezpečuje a koordinuje prijatia zahraničných návštev v národnej rade a eviduje oficiálne dary, ktoré obdržali predstavitelia národnej rady vrátane poslancov a zamestnancov počas zahraničných pracovných návštev a oficiálnych návštev v Slovenskej republike. Odbor pripravuje aj podklady na rozhodnutia o zahraničných pracovných cestách a predkladá ich na schválenie.

31. Odbor informačných a komunikačných technológií

Odbor informačných a komunikačných technológií zabezpečuje informačnú službu a prevádzku informačného systému v národnej rade, jej výboroch a v kancelárii. Odbor zabezpečuje najmä plynulú, bezpečnú a spoľahlivú prevádzku informačných technológií vrátane odborného a technického zabezpečenia a zabezpečenia proti zneužitiu v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Nastavuje systém riadenia informačných technológií, správy architektúry, riadenie kvality, rizík a bezpečnosti informačných technológií; riadi nastavenie zmluvných vzťahov pre poskytovanie služieb, dodávku informačných systémov; zabezpečuje projektové riadenie IT projektov. V oblasti prevádzky, servisu a podpory nastavuje riadenie prevádzky, zabezpečuje správu servisných požiadaviek a prevádzkových incidentov, zabezpečuje riadenie kontinuity prevádzky a riadenie služieb bezpečnosti prevádzky; zabezpečuje pravidelné monitorovanie informačných systémov a systému kontroly; tiež zabezpečuje a udržiava systém riadenia informačnej bezpečnosti.

32. Odbor prevádzky a služieb

Odbor prevádzky a služieb zabezpečuje technické, prevádzkové, obslužné činnosti, materiálno-technické zásobovanie a skladové hospodárstvo pre národnú radu, jej výbory, komisie a pre kanceláriu vo všetkých objektoch v správe kancelárie na území Bratislavy, vrátane národnej kultúrnej pamiatky Bratislavský hrad (areál a objekty sa v ňom nachádzajúce). Plní najmä tieto úlohy: spracúva koncepciu rozvoja a využitia budov a areálov v správe majetku kancelárie a zámery investičnej výstavby, obnovy, opráv, modernizácií a rekonštrukcií objektov na území Bratislavy vo vlastnej réžii. Zabezpečuje prípravu a realizáciu investičných akcií objektov v správe kancelárie na území Bratislavy, komplexnej pamiatkovej obnovy národnej kultúrnej pamiatky areálu Bratislavského hradu, v súlade so schváleným zámerom a dlhodobou koncepciou jeho obnovy a využitia. Stará sa o celkovú prípravu a realizáciu investičnej výstavby objektov

v správe kancelárie (okrem objektov účelových zariadení) a celkovú činnosť spojenú s obnovou areálu národnej kultúrnej pamiatky Bratislavský hrad. Zabezpečuje prevádzku poslaneckých kancelárií na Západnej terase, ubytovacieho zariadenia kancelárie, ako aj služby spojené s ubytovaním poslancov a zabezpečuje aj prevádzku relaxačného zariadenia a prevádzku garáže určenej na prechodné garážovanie motorových vozidiel ubytovaných poslancov a verejnej Hradnej garáže. Ďalej zabezpečuje komplexnú prevádzku dopravných činností národnej rady, jej orgánov a kancelárie s požadovaným výkonom dopravných služieb, a to aj dodávateľskou formou, vrátane servisných a poisťovacích činností.

33. Odbor účelových zariadení

Odbor účelových zariadení zabezpečuje poskytovanie komplexných ubytovacích, stravovacích, kongresových, konferenčných a iných doplnkových služieb v účelových zariadeniach kancelárie (Častá – Papiernička) pre národnú radu, kanceláriu národnej rady, výbory a kluby, parlamentné strany a hnutia pri zabezpečovaní podujatí politického a spoločenského charakteru. Zabezpečuje poskytovanie ubytovacích, stravovacích a doplnkových služieb v účelových zariadeniach pre poslancov národnej rady a zamestnancov kancelárie; a tiež pre Úrad vlády Slovenskej republiky, Kanceláriu prezidenta Slovenskej republiky, ústredné orgány štátnej správy a ďalšie orgány štátnej správy Slovenskej republiky. V prípade voľných kapacít poskytuje ubytovacie, stravovacie, kongresové a ostatné doplnkové služby v rámci cestovného ruchu i pre ďalšie inštitúcie a organizácie. Podrobné podmienky ako aj cenové relácie upravuje smernica kancelárie národnej rady.⁴³⁹

⁴³⁹ Organizačný poriadok Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky v znení dodatku č. 1 zo dňa 21. januára 2020.

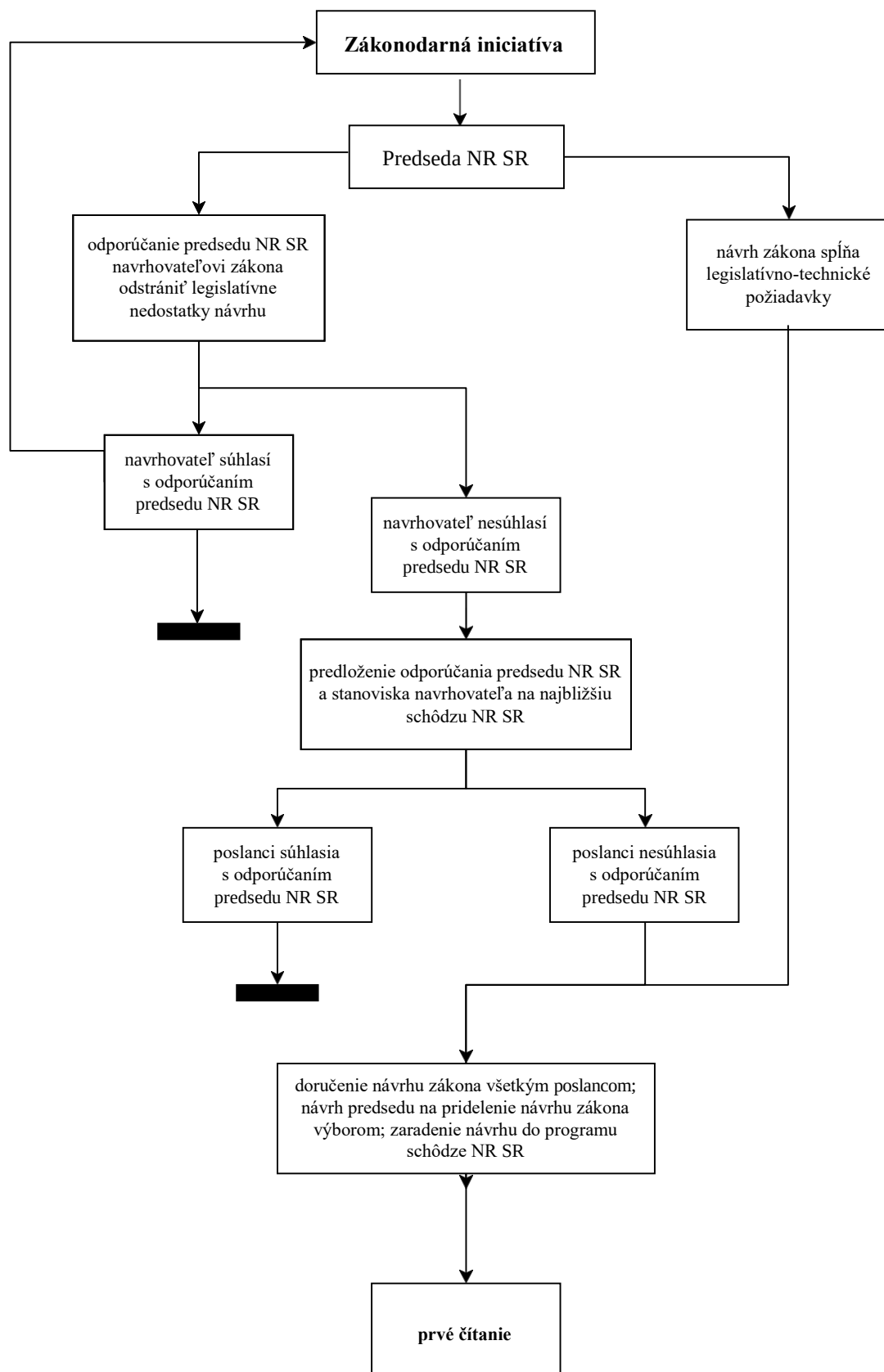
PRÍLOHY

Príloha č. 1 Schéma legislatívneho procesu

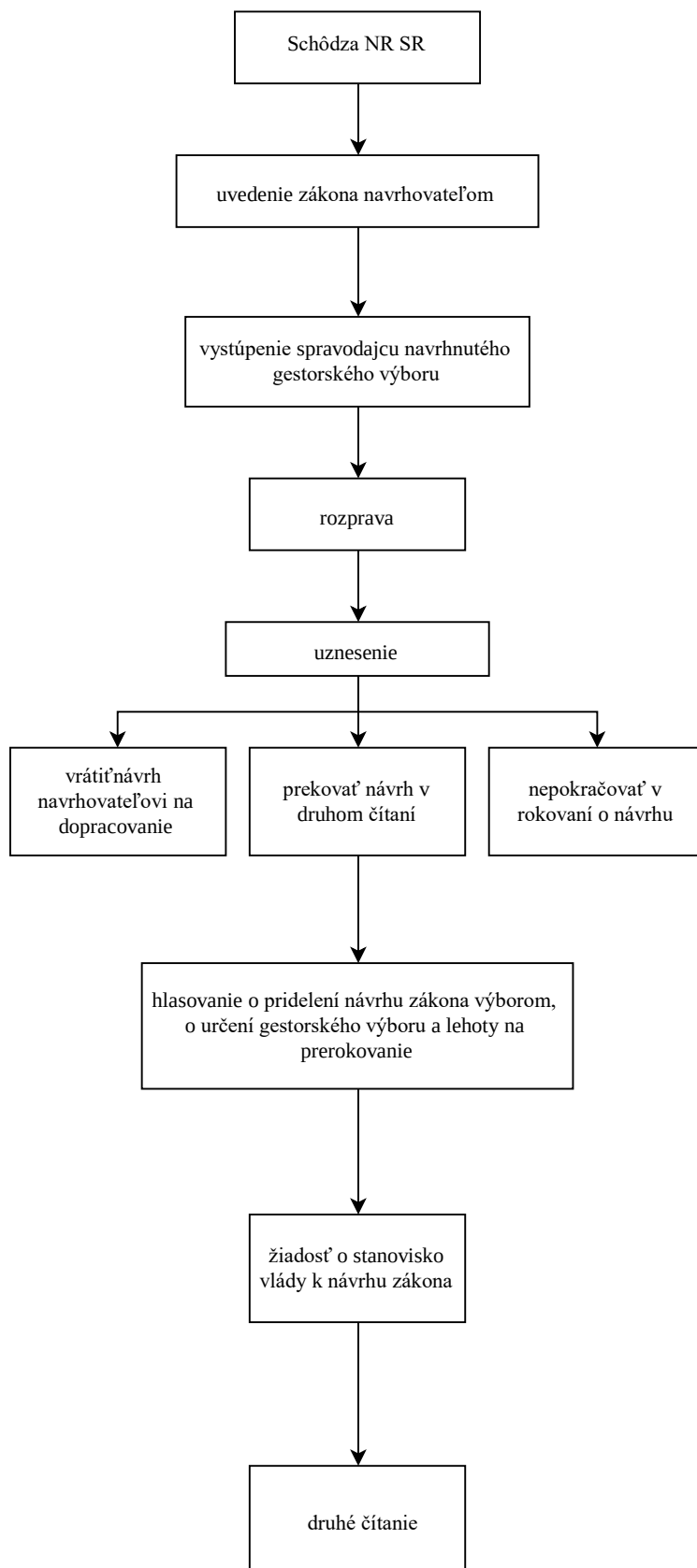
Príloha č. 2 Kontrolná činnosť NR SR - vybrané správy a materiály

Príloha č. 3 Kreačná činnosť NR SR - prehľad

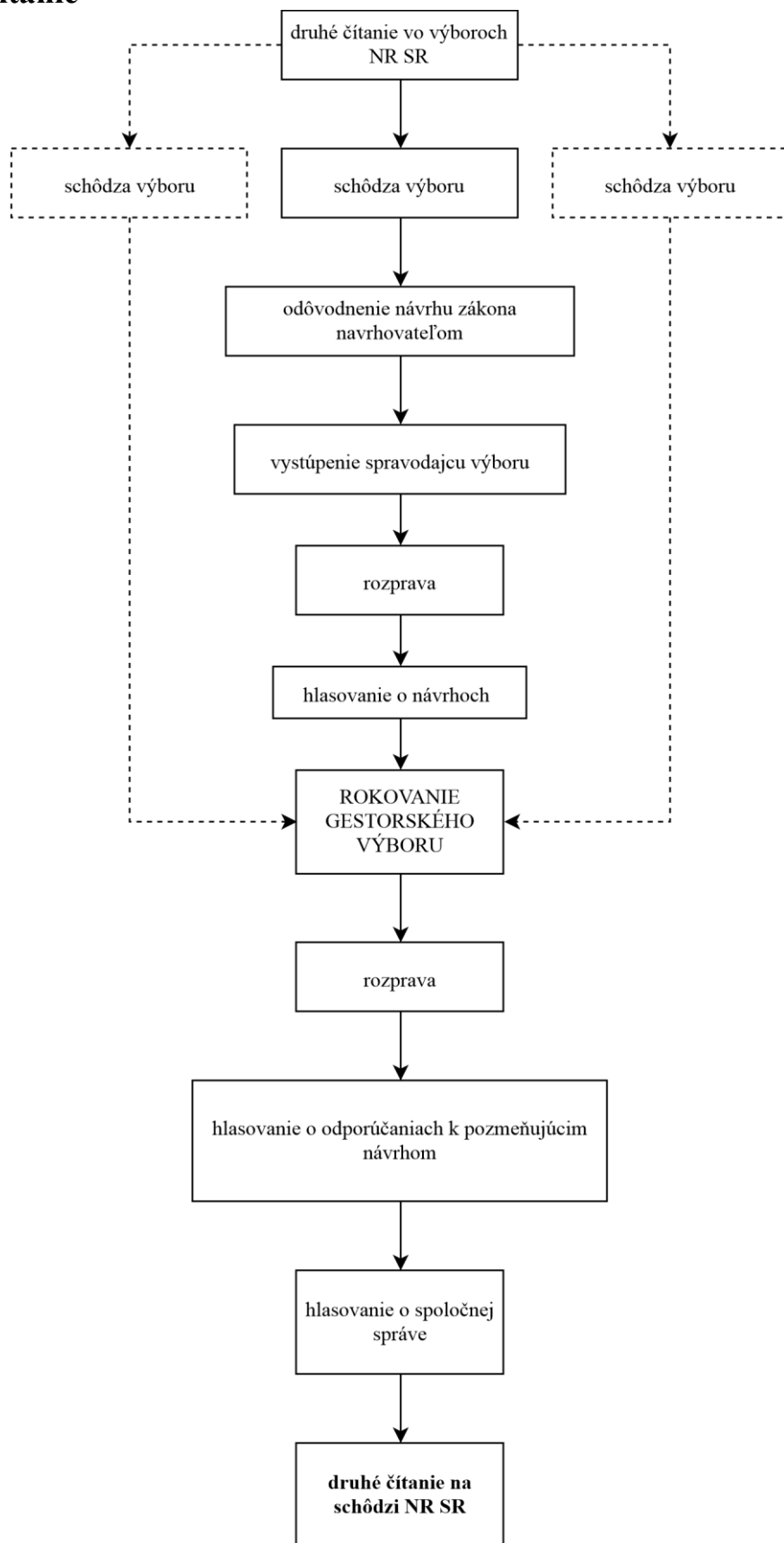
Schéma legislatívneho procesu

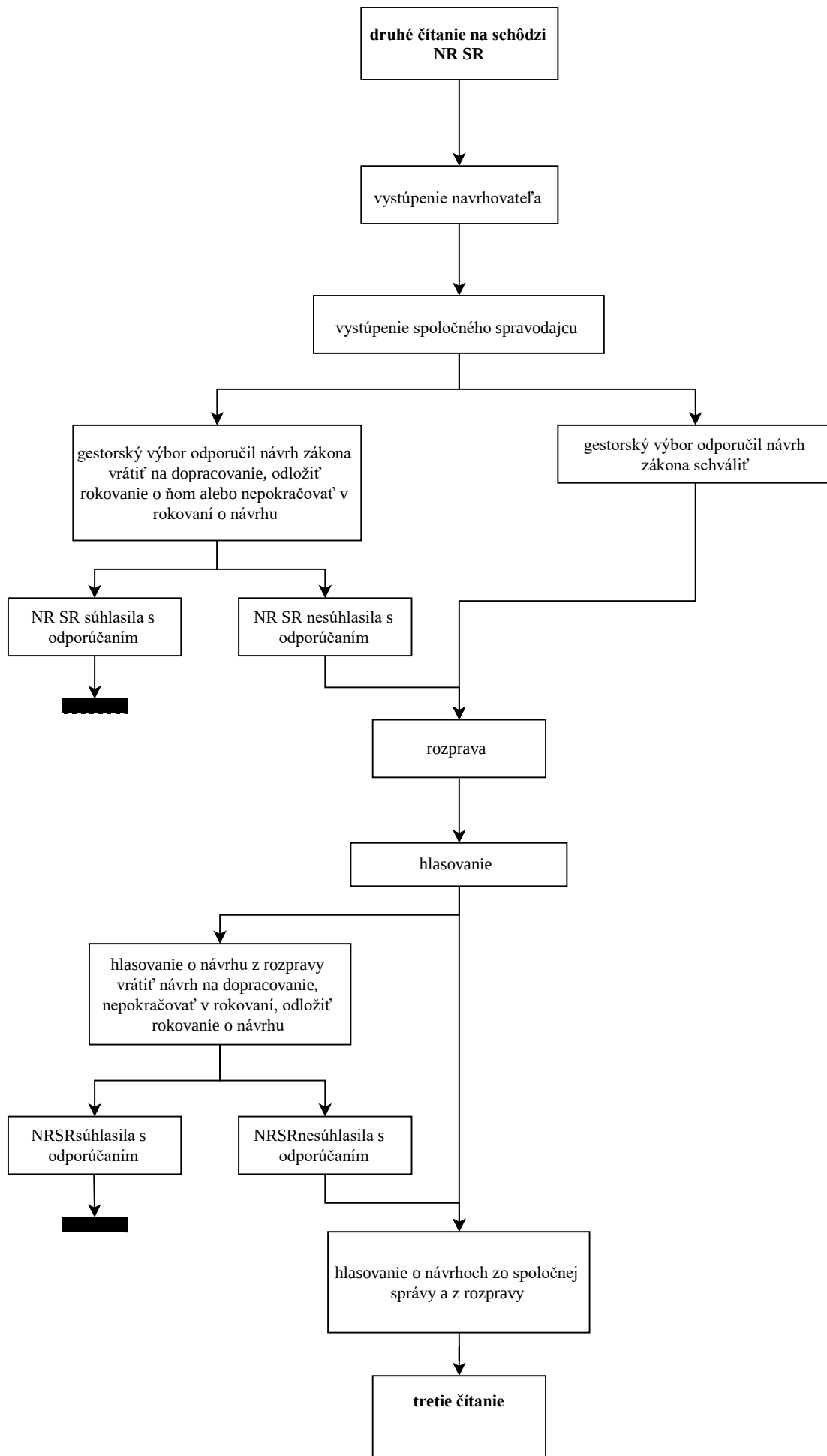

Prvé čítanie

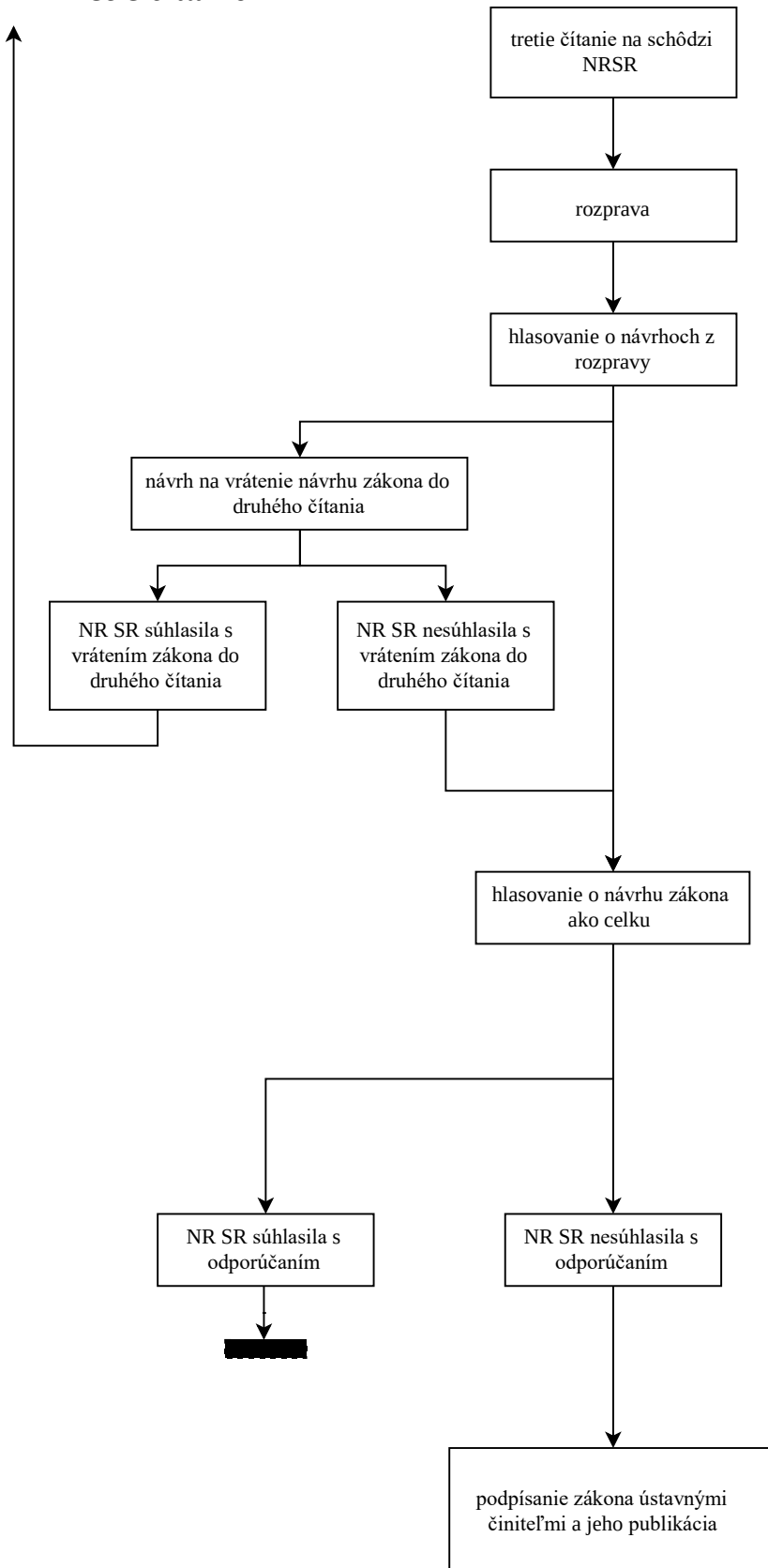

Druhé čítanie

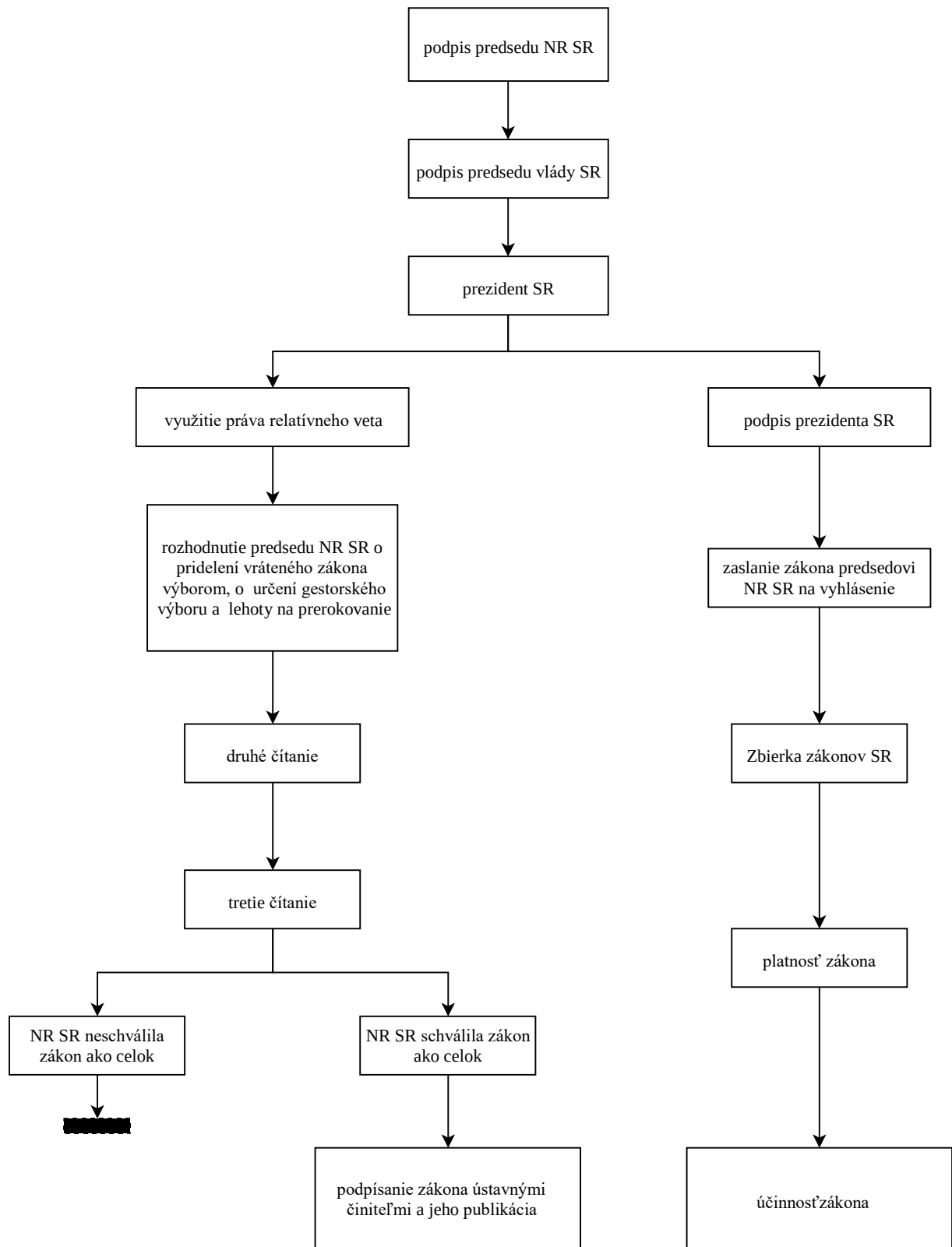

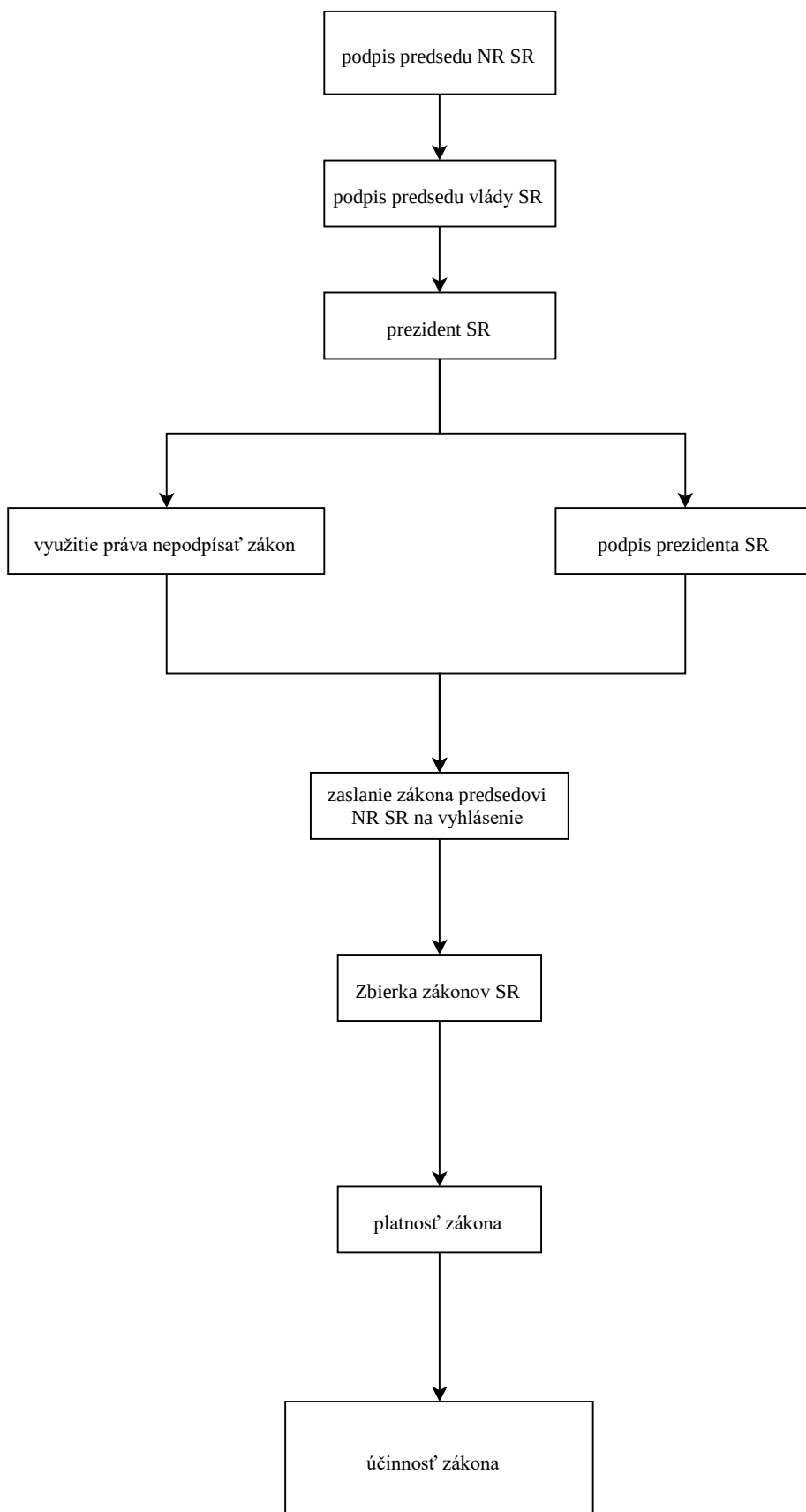
Tretie čítanie

Podpísanie zákona a jeho publikácia

Podpísanie vráteného zákona a jeho publikácia

Príloha č. 2

Kontrolná činnosť Národnej rady Slovenskej republiky – vybrané správy a materiály

Predkladateľ	Materiál, správa	V zmysle zákona	Termín
Národná banka Slovenska	Ročná správa o stave a vývoji finančného trhu	§ 1 ods. 3 písm. i) druhý bod zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	do 6 mesiacov po skončení príslušného kalendárneho roka
Národná banka Slovenska	- Priebežné polročné správy o stave a vývoji finančného trhu - ročná správa o výsledku svojho hospodárenia	§ 1 ods. 3 písm. i) prvý bod zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene niektorých zákonov. § 39 ods. 5 zákona č. 566/1992 Z. z. o Národnej banke Slovenska.	do 3 mes. po skončení I. polroka príslušného kalendárneho roka do 3 mesiacov po skončení kalendárneho roka (do 31. marca)
Vláda	- predloženie programového vyhlásenia národnej rade a požiadanie o vyslovenie dôvery - Správa o záležitostiach súvisiacich s členstvom SR v ES a EÚ za predchádzajúci kalendárny rok, ak NR nerozhodla inak - Správa za predchádzajúci kalendárny rok o štátnej politike starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí spolu s návrhom programu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí na ďalší rok - Informácia o aproximačných nariadeniach	Čl. 113 ústavy Slovenskej republiky. § 58a ods. 12 rokovacieho poriadku NR SR § 3 ods. 2 zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov. § 4 ods. 1 a ods. 2 zákona 19/2002 Z. z. ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov	do 30 dní po svojom vymenovaní do 31.3. každoročne, ak vláda nerozhodne inak do 1.9. každoročne raz za pol roka, do konca mesiaca nasledujúceho po skončení príslušného kalendárneho roka
Verejný ochranca práv	Správa o činnosti Mimoriadna správa verejného ochrancu práv	§ 23 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv. § 24 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv.	každoročne v prvom štvrtroku (do 31. marca) ak verejný ochranca práv zistí skutočnosti nasvedčujúce závažnému porušeniu práv a slobôd

Slovenská informačná služba	Správa o plnení úloh SIS	§ 4 ods.1 zákona NR SR č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe.	najmenej raz ročne
Minister obrany SR	Správa o plnení úloh Vojenského spravodajstva	§ 4 zákona NR SR č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve.	najmenej raz ročne
Rada Rozhlasu a televízie Slovenska	Správa o činnosti Výročná správa o činnosti RTVS v predchádzajúcom kalendárnom roku spolu so svojim stanoviskom - predkladá príslušnému výboru	§ 8 ods. 2 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	do 31.5. každoročne
Rada pre vysielanie a retransmisiiu	Výročná správa o stave vysielania a o svojej činnosti	§ 5 ods. 2 písm. h) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách.	do 90 dní po skončení kalendárneho roka
Sociálna poisťovňa	- Výročná správa o činnosti Sociálnej poisťovne - návrh strategických zámerov činnosti Sociálnej poisťovne so stanoviskom dozornej rady	§ 122 ods. 4 písm. c) prvý bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. § 122 ods. 4 písm. c) štvrtý bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.	- -
Generálny prokurátor	Správa o činnosti prokuratúry, z ktorej vyplývajú jej poznatky o stave zákonnosti	§ 13 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.	raz ročne
Ústav pamäti národa	Výročná správa a po prerokovaní vo vláde aj návrh rozpočtu a ročnú účtovnú uzávierku na prerokovanie Národnej rade Slovenskej republiky	§ 12 ods. 5 zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939-1989 a o založení ÚPN a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa).	do 31. mája
Úrad na ochranu osobných údajov	Správa o stave ochrany osobných údajov	§ 81 ods. 2 písm. k) zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	najmenej raz za rok
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	Správa o činnosti úradu	§ 10 písm. d) zákona č. 250/2012 o regulácii v sieťových odvetviach.	do 30. júna
Tlačová agentúra Slovenskej republiky	Výročná správa o činnosti a hospodárení tlačovej agentúry	§ 12 ods. 1 písm. f) zákona č. 385/2008 Z. z. o tlačovej agentúre Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov.	do 30. apríla nasledujúceho kalendárneho roka

Pozemkový fond	Výročná správa	§ 34a ods. 4 zákona č. 330/1991 Z. z. pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.	do 30. apríla
Politické strany	Výročná správa za predchádzajúci kalendárny rok	§ 30 ods. 1 zákona č. 85/2005 o politických stranách a politických hnutiach.	do 30. apríla
Úrad jadrového dozoru SR	Správa o stave jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení	§ 4 ods. 1. písm. h) zákona č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie.	jedenkrát ročne, vždy k 30. aprílu

Kontrola finančného hospodárenia – predkladané materiály

Predkladateľ	Materiál, správa	V zmysle zákona	Termín
Vláda	- Návrh rozpočtu verejnej správy, vrátane návrhu štátneho rozpočtu SR na nasledujúci rozpočtový rok, na informáciu rozpočet verejnej správy - Súhrnná výročná správa - súhrnný dokument o hospodárení verejných financií Slovenska za predchádzajúci rok	§ 4 ods. 3, § 14 ods. 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. § 29a ods. 3 zákona č. 523/2004 o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	do 15.10. bežného roka, ak národná rada nerozhodla inak do 20. novembra bežného roka
Najvyšší kontrolný úrad SR	- Stanovisko k návrhu Štátneho rozpočtu SR, v ktorom hodnotí aj návrh rozpočtu verejnej správy na príslušný rok - Správa o výsledkoch konkrétnej činnosti za uplynulý kalendárny rok	§ 5 ods. 1 zákona č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR. Čl. 62 Ústavy SR. § 5 ods. 5 zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR § 114 rokovacieho poriadku NR SR.	Stanovisko k návrhu štátneho rozpočtu – v lehote podľa osobitného predpisu; stanovisko k návrhu štátneho záverečného účtu – v lehote 30 dní po rozhodnutí vlády do 31.3.
Sociálna poisťovňa	- Návrh rozpočtu Sociálnej poisťovne na príslušný kalendárny rok s predpokladaným vývojom príjmov a výdavkov na obdobie nasledovných dvoch rokov, so stanoviskom dozornej rady	§ 122 ods. 4 písm. c) druhý bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.	po schválení dozornou radou v termíne určenom na predloženie návrhu štátneho rozpočtu

	k tomuto návrhu (po schválení vládou) - Návrh účtovnej závierky Sociálnej poisťovne so stanoviskom dozornej rady	§ 122 ods. 4 písm. c) tretí bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.	po schválení vládou v termíne určenom na predloženie návrhu štátneho záverečného účtu
Exportno-importná banka SR (EXIMBANKA)	Návrh rozpočtu na rozpočtový rok so stanoviskom vlády na schválenie. Jeho súčasťou je aj návrh obchodno-finančného plánu Eximbanky na príslušný rozpočtový rok	§ 6 ods. 6, § 31 ods. 1 s § 32 ods. 1 zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke SR.	po jeho prerokovaní vo vláde
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	Rozpočet úradu	§ 28 ods. 4 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	súčasne s návrhom rozpočtu verejnej správy
Vláda	Návrh štátneho záverečného účtu za predchádzajúci rozpočtový rok a na informáciu záverečný účet verejnej správy	§ 29 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov	do 20. mája bežného roka
Najvyšší kontrolný úrad SR	Stanovisko k návrhu Štátneho záverečného účtu SR	§ 5 ods. 1 zákona č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR.	v lehote 30 dní po rozhodnutí vlády
Rada pre vysielanie a retransmisiiu	Návrh rozpočtu na nasledujúci rok	§ 12 ods. 3 zákona 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii.	-

Kreačná činnosť Národnej rady Slovenskej republiky - prehľad

Inštitúcia	Funkcionár / funkčné obdobie	Kto podáva návrh	Úloha NR SR	Výbor NR SR	V zmysle zákona
Disciplinárny senát	kandidáti na členov a predsedov disciplinárnych senátov /3 roky	• národná rada, • sudcovské rady, • minister	Navrhuje súdnej rade kandidátov na členov a predsedov disciplinárnych senátov na základe žiadosti Súdnej rady.	Ústavnoprávny výbor	§ 119a zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Generálny prokurátor SR	Generálny prokurátor/ 7 rokov	• poslanci národnej rady	Navrhuje kandidátov na vymenovanie a odvolanie prezidentovi SR.	Ústavnoprávny výbor	Čl. 150 Ústavy SR. § 123 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR. § 7 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.
Komisár pre deti	Komisár pre deti/ 6 rokov	• len poslanec národnej rady príslušnému výboru	Volí a odvoláva komisára.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	§16, § 17 a § 19 zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím

					a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím	Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím/ 6 rokov	• len poslanec národnej rady príslušnému výboru	Volí a odvoláva komisára.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	§16, § 17 a § 19 zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Najvyšší kontrolný úrad	predseda a podpredsedovia NKÚ /7 rokov	• poslanci národnej rady	Volí a odvoláva predsedu a podpredsedov NKÚ.	Výbor NR SR pre financie a rozpočet	Čl. 61 ods. 1 Ústavy SR. § 110 ods. 1 rokovacieho poriadku NR SR. § 8 ods. 2 a 3 zákona č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR.
Národná banka Slovenska	guvernér a dvaja viceguvernéri/ 6 rokov	• vláda	Schvaľuje návrh vlády na guvernéra a viceguvernérov, ktorých vymenúva prezident.	Výbor NR SR pre financie a rozpočet	§ 7 ods. 2 a 4 zákona č. 566/1992 Zb. o NBS.

Národný bezpečnostný úrad	riaditeľ NBÚ/ 7 rokov	vláda	Volí a odvoláva riaditeľa úradu.	Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti NBÚ	§ 71 ods. 2 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Rada pre rozpočtovú zodpovednosť	predseda a dvaja členovia rady/ 7 rokov	- vláda (predseda rady) - prezident (1 člen rady) - guvernér NBS (1 člen rady)	Volí a odvoláva predsedu a ďalších dvoch členov rady.	Výbor NR SR pre financie a rozpočet	Čl. 3 ods. 2 a 3 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti.
Rada pre štátnu službu	predseda a štyria členovia rady/ 7 rokov	- výbor NR SR - verejný ochranca práv - predseda NKÚ - poradný orgán vlády v oblasti mimovládnych organizácií a rozvoja občianskej spoločnosti - Konfederácia odborových zväzov SR	Volí a odvoláva 5 členov rady, pričom predsedu rady volí zo zvolených členov rady.	Výbor NR SR pre sociálne veci	§ 12 a § 13 zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Rada pre vysielanie a retransmisiu	9 členov rady/ 6 rokov	- poslanci - profesijné inštitúcie a občianske združenia pôsobiace v oblasti audiovizie, hromadných informačných prostriedkov, kultúry, vedy, vzdelávania, športu - registrované cirkvi a náboženské spoločnosti	Volí a odvoláva členov rady.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá	§ 6 ods. 2 a § 8 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách

		• občianske združenia občanov so zdravotným postihnutím			
Rozhlas a televízia Slovenska RTVS Rada	9 členov rady/ 6 rokov	• právnické osoby pôsobiace v oblasti audiovizie, médií, kultúry, ekonómie, práva, hospodárstva, vedy, vzdelávania, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv a životného prostredia, ochrany zdravia, reprezentujúce alebo zastupujúce záujmy národnostných menšín alebo etnických skupín, iných menšín alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti	Volí a odvoláva členov rady.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá	§ 9 a § 11 ods.1 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Generálny riaditeľ	generálny riaditeľ /5 rokov	príslušný výbor národnej rady	Volí a odvoláva generálneho riaditeľa.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá	§ 16 ods. 4 a § 17 ods.1 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Slovenský pozemkový fond	členovia rady fondu/ 3 roky	- vláda (8 členov rady) - výbor NR SR (5 členov)	Volí a odvoláva členov rady pozemkového fondu.	Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie	§ 35a ods. 1 zákona č. 330/1991 Z. z. Slovenskej národnej rady o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.
Sociálna poisťovňa	členovia dozornej rady/ 5 rokov	- reprezentatívne združenia odborových zväzov - reprezentatívne združenia zamestnávateľov - vláda - záujmové združenia občanov reprezentujúcich poberateľov dôchodkových dávok	Volí a odvoláva členov dozornej rady s výnimkou predsedu.	Výbor NR SR pre sociálne veci	§ 123 ods. 3, 4 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.
Súdna rada SR	traja členovia (z 18) /5 rokov	poslanci a výbory národnej rady	Volí a odvoláva 3 členov.	Ústavnoprávny výbor	Čl. 141a ods. 1 a 4 Ústavy SR. § 3 ods. 2 a § 24 ods. 1 zákona č. 185/2002 Z. z.

					o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. § 126 ods. 2 rokovacieho poriadku NR SR.
Špeciálny prokurátor	špeciálny prokurátor/ 7 rokov	• generálny prokurátor na základe výberového konania	Volí špeciálneho prokurátora.	Ústavnoprávny výbor	§ 24a ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry.
Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán	predseda štátnej komisie /viazaná na volebné obdobie	• členov delegujú do štátnej komisie politické strany, ktoré v ostatných voľbách získali zastúpenie v NR SR, a to úmerne podľa počtu získaných poslaneckých mandátov	Volí predsedu komisie zo všetkých delegovaných členov komisie.		§ 13 ods. 1 a 2 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Tlačová agentúra Slovenskej republiky	4 (z 5) členov Správnej rady/ 5 rokov	• poslanci • právnické osoby pôsobiace v oblasti médií, kultúry, audiovizie, vedy, vzdelávania, informačných technológií, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv, reprezentujúce alebo	Volí a odvoláva členov správnej rady navrhnutých príslušným výborom národnej rady.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá	§ 9 ods. 1 a 2, § 10 ods. 1 zákona č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov.

		zastupujúce profesijné združenia, národnostné menšiny alebo etnické skupiny, iné menšiny alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti			
Úrad na ochranu osobných údajov	predseda úradu/ 5 rokov	vláda	Volí a odvoláva predsedu úradu.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	§ 82 ods. 1 a 2 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti	predseda úradu/ 7 rokov	vláda	Volí a odvoláva predsedu úradu.	Ústavnoprávny výbor	§ 14 ods.1 a 2 zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	členovia dozornej rady /5 rokov	vláda	Volí a odvoláva členov dozornej rady úradu.	Výbor NR SR pre zdravotníctvo	§ 26 ods. 3 a 4 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb	predseda regulačného úradu /6 rokov	vláda	Volí a odvoláva predsedu regulačného úradu.	Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti	§ 3 ods. 1 a 6 zákona č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	3 (zo 6) členov regulačnej rady /6 rokov	- národná rada (3 členovia) - vláda (3 členovia)	Navrhuje kandidátov na troch členov rady prezidentovi SR na ich vymenovanie.	Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti	§ 7 ods. 2 a 3 zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach.
Úrad pre verejné obstarávanie	predseda úradu /5 rokov	vláda	Volí a odvoláva predsedu úradu.	Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti	§ 141 ods. 1 a 3 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Ústav pamäti národa	členovia správnej rady a dozornej rady /6 rokov	určený výbor národnej rady	Volí piatich členov správnej rady a volí a odvoláva 2 členov dozornej rady na návrh určeného výboru.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	§ 12 ods. 1 a 2, § 14 ods. 1 zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa).

Ústavný súd SR	13 ústavných sudcov /12 rokov	• poslanci národnej rady • vláda • predseda ústavného súdu • predseda súdnej rady • najmenej 5 členov súdnej rady • predseda najvyššieho súdu • generálny prokurátor • verejný ochranca práv • profesijné organizácie právnikov • vedecké inštitúcie pôsobiace v oblasti práva	Volí dvojnásobný počet kandidátov na ústavných sudcov, z ktorých prezident menuje ústavných sudcov.	Ústavnoprávny výbor	Čl. 134 ods. 1 a 2 Ústavy SR. § 115 rokovacieho poriadku NR SR. § 14, § 15 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Verejný ochranca práv	verejný ochranca práv /5 rokov	• skupina najmenej 15 poslancov	Volí a odvoláva verejného ochrancu práv.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	Čl. 151a ods. 3 a 5 Ústavy SR. § 4 ods. 1 a § 5 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv.

AKO PRACUJE PARLAMENT
VIII. volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky

Spracoval: **Odbor Parlamentný inštitút**
Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky

Vydala: **Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky**
ako svoju internú publikáciu v náklade 300 ks
7. doplnené vydanie
Bratislava, máj 2020

Tlač: Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky

ISBN 978-80-99963-00-0

EAN 9788099963000